PHÆDRI
AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI
FABULARUM ÆSOPIARUM LIBRI QUINQUE.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT

PETRUS DANET Academicus.

JUSSU CHRISTIANISSIMI

REGIS,

IN USUM SERENISSIMI

DELPHINI.

PARISIIS,
Apud FREDERICUM LEONARD Typographum Regis, Sereniſſimi Delphini, & Cleri Gallicani, viâ Jacobæâ.

M. DC. LXXV.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

SERENISSIMO

DELPHINO.

SI *quis hoc opus ſolo ex nomine, vel autorem operis ex una fortuna æſtimabit,* SERENISSIME PRINCEPS, *putabit fortaſſe me vel ſapientiæ tuæ non meminiſſe, vel dignitatis, qui Fabulas offeram Tibi, & velim Te in ſummâ altitudine gloriæ collo-*

catum cum liberto fabulari. Si tamen vel de his Fabellis, vel de Scriptore Fabellarum judicabis, non ex illorum ſenſu, parum ſano & integro, ſed ex illo guſtu acutiſſimo, qui Tibi eſt innatus ac ingenitus, ſic opus ipſum ſuſcipies, ſic autorem ipſum complecteris, ut putes nec operis tenuitatem tuæ ſapientiæ, nec autoris humilitatem dignitati tuæ poſſe quidquam officere.

Non dubitabis profecto, SERENISSIME PRINCEPS, *cum eo liberto confabulari, cui ad Auguſtum Imperatorem erat aditus perfacilis, cuique ſua virtus, non libertatem modò, ſed opes, honores & ſummorum Principum amicitiam conciliavit; qui non minùs habuit fiduciæ ut mores diſſolutos carperet Optimatum, quàm ar-*

tis, ne exulceraret animos; qui ita fuit accommodatus ad erudiendam plebem propter ſimplicem & quaſi nudam Apologorum venuſtatem, ut digniſſimus fuerit Imperatorum amicitiâ & conſuetudine propter excelſam quandam & politiorem, tum vitæ, tum ſententiarum elegantiam.

Sic age cum Phædro, ut Athenienſes & Romani terrarum domini ſolebant agere cum ſervis, quibus inter Saturnalia dabant aliquam ludendi ſecum, epulandi, colloquendi, imperandi poteſtatem. Neque verò, quanquam ille eſt Fabularum artifex, habebis comitem indignum Tui. Quot enim edidit Fabulas, tot ſatyræ ſunt, in quibus vel abſtruſioris Philoſophiæ utiliſſima capita jucundiſſimè tractavit, vel callidè

adumbravit ætatis ſuæ corruptiſſima tempora, & conatus eſt, ſermone belluis attributo, homines emendare. Provocavit eos ad ipſum naturæ tribunal, ut quod in ſe mali aut boni nolebant agnoſcere, id in feris contemplati fugerent aut optarent. Nam quis in cane, fidem; in agno, lenitatem; in formicâ laboris aſſiduitatem commendari audiat; nec in homine damnet continuò perfidiam, crudelitatem, ignaviam? Aut quis accuſet in lupo, rapacitatem; dolos, in vulpe; in leone, ſævitiam; nec iſta omnia in unum ſæpe hominem confluxiſſe indignetur?

Quòd ſi referre volueris animum, SERENISSIME PRINCEPS, *ad illas rerum imagines, cognoſces totam de moribus diſciplinam, totam civilem*

ſcientiam

ſcientiam ijs contineri, quarum altera vitam debet omnium informare; utraque tuam. Cogita enim, & ipſe tecum reputa, quot & quantis virtutibus inſtructum eſſe Te oporteat, ut teneas Regni Chriſtianiſſimi clavum, & Parentis tui ſedem tantâ æquitate ſtabilitam, tot victoris conſpicuam, tot auctam Provincijs. Debes Te Gallis, quorum ut ſummus eſt in ſuos Reges amor, ſumma veneratio, ita ſummam neceſſe eſt eſſe Regum in regendis illis pietatem, integritatem, æquitatem. Sedebis in luce Europæ, in oculis clariſſimi Imperii, atque in auribus univerſarum latè gentium ac nationum poſitus. Intuebitur in Te incredibilis civium & populorum, cùm ſociorum, tum etiam hoſtium multitudo. Convertent ſe tuos ad nutus in-

finitæ urbes, innumerabiles Provinciæ, ac virtutes omnes tuas tanquam ex edito quodam Theatro ſuſpicient.

Accedit ad hanc difficultatem, SERENISSIME DELPHINE, *ſuſtinenda Tibi Ludovici, bello & pace Maximi, fama, tantarum & tot virtutum ſplendore collecta. Vides quàm ſit ejus longè latèque diffuſum nomen; vides quo vultu, quo ſupercilio Gentes omnes, Civitates, Principes, Imperatores, Europam denique totam ſolus convertit & commovet; Quantâ armorum ſuorum felicitate modò ſuos tegit, modò laceſſit improbos, modò ſe & Regnum laceſſitus ulciſcitur! Quàm facilè inconſtantiam fortunæ conſiliorum prudentiâ moderatur, & victoriæ jura per ſua caſtra, quorum numero terras & ma-*

ria occupat, ſic dividit & partitur, ut uni Ludovico victoria videatur ubique laborare. Aſpicis quâ fortitudine contra exteros, quâ fide pro ſociis, quâ humanitate cum ſuis omnia gerere conſuevit.

Hanc Tibi viam, SERENISSIME PRINCEPS, *Ludovicus aperuit. Te ad has laudes, quaſi quadrigis volantem admiramur. Tuum eſt illud curriculum, in quo inſiſtere, ut ſummopere glorioſum eſt, ita arduum atque difficile. In hac autem dignitate quos alios autores agendi & regnandi ſapientiùs conſulas, quos ſequare tutiùs, quàm qui, licet mortui, Principes tamen etiamnum admonent, neque poſſunt adulando decipere. Sunt enimverò in aula Regum verſuti innumeri homines, diurnâ conſuetudine ad ſervilem aſſen-*

tationem exercitati, qui Principi, non ex animo, ſed ſui commodi gratiâ, famulantur. Norunt illi ſolas fortunæ vias, nihilque ejus causâ prætermittunt; & quoniam eorum cupiditati veritas adverſatur, ſolent illam ab acceſſu Principum procul amandare.

Ne committe, SERENISSIME PRINCEPS, *huic hominum generi partem ullam exiſtimationis tuæ. Monitores adhibe potiùs, quos olim Socrates Regibus offerebat. Antiquos intelligo ſcriptores, qui Principibus præferunt facem; qui dubitantes confirmant, errantes revocant; & adeò non adulantur, ut egregiâ fidelitate & acerbitate ſalutari impunè plerumque ſæviant. Iam verò cùm multi ſunt ejuſmodi ſcriptores, tum nullus ferè eſt uti-*

lior Tibi quàm Phædrus. Fabellas habet cum philoſophiæ præceptis miro quodam artificio conjunctas, in quibus nativus rerum depictarum lepos ad excellentem morum diſciplinam ſic acceſſit, ut nec præceptorum ſeveritas elegantiæ fabularum; nec fabularum exilitas, præceptorum majeſtati detrahat quidquam.

Has ergo fabulas, SERENISSIME PRINCEPS, *diurnâ manu, has nocturnâ verſabis; eòque diliges vehementiùs, quòd non tam mea, quàm Illuſtriſſimi Ducis* MONTAUSERII *manus offerat. Ille vires mihi, ille ſuppeditavit animos, ille impulit ut auderem hac in parte ſtudiorum tuorum Tibi prodeſſe quodammodo. Tu fave novo huic labori, quem & eo jubente ſuſce-*

pi, & te annuente confeci. Erit hæc meorum votorum ſumma, ſi videbor obſequio te non inani coluiſſe, ſed contuliſſe aliquid ad excolendum tanti Principis ingenium, in quo fortunam Imperij Chriſtianiſſimi, ſpem maximi Regis, Gallorum vota, totius Orbis expectationem Deus Optimus Maximus feliciſſimè depoſuit.

Tibi Devotiſſimus
PETRUS DANET.

PRÆFATIO

PARUM cordati ſapienteſque videntur ii, qui Fabularum vel audito nomine, faſtidio delicatiſſimo ſtatim afficiuntur, & ab illis, ut à puerilibus oblectamentis toti abhorrent. Etenim faciunt intelligendo, nihil ut intelligant, cùm tam auſterâ & inſolenti fronte utiliſſimum vitæ humanæ commentum audent improbare. Enimverò naturam humanæ mentis ſi velis penitùs introſpicere, vim quandam in ea deprehendes cum infirmitate conjunctam, unde omne Fabularum genus, ſeu humani ingenii commenta habent originem: & vis quidem efficit ut veritatis lucem contempletur; infirmitas contrà, ut ipſius ſplendorem ſuſtinere vix poſſit. Hinc eſt quod Ægyptii veritatem hieroglyphicis; Philoſophi numeris; Poëtæ fabulis; Oratores figuris; ipſi etiam vates Divino afflati Spiritu allegoriis; imo & ipſe Chriſtus, hoc eſt, ipſa Sapientia involutam parabolis quaſi velis quibuſdam poſteris tranſmiſerunt. Nimirum imbecilliores ſunt hominum oculi propter naturæ pravitatem, quàm ut totam veritatis lucem ferre valeant; & neſcio quo fato ipſa veritas minùs, quàm veritatis umbra blandiatur. An quia plus nobis arridet, cùm noſtro labore detegi-

tur & eruitur ex Ænigmatum involucris? An quia tanta eſt in hominibus perverſitas, tanta mentis depravatio, ut qui amant lucentem veritatem, oderint idem ipſi rédarguentem; neque veritati pateat ullus ad eorum mentes, niſi per quoſdam quaſi cuniculos acceſſus.

Origo Fabularum. His rebus permoti viri quos habuit Antiquitas clariſſimos, fabulas commenti ſunt, quò univerſa Philoſophiæ præcepta traderent, & quò mentes hominum à pictura imaginibuſque virtutum, ad rem, veritatemque traducerent. Potuêre quidem viri in omni diſciplinarum genere verſati, Philoſophiæ præcepta ſtilo aſperiore, & anguſtis conciſiſque diſputationibus explicare; qui mos fuit omnium Philoſophorum: At ingenioſiſſimi humani animi exploratores, cùm viderent nihil quicquam perfeciſſe Philoſophos, niſi ut demum & vituperarentur à plebe, cujus ab intelligentia veritatem longiſſimè diſjunxerant; & contemnerentur à principibus, quorum ad guſtum eandem non ſatis accommodaverant: Cogitarunt hanc eſſe fabularum integumentis involvendam, ut ab ejus acceſſu, nec rerum excelſitas plebeculam, nec præceptorum acerbitas principes removeret.

Utilitas Fabularum. Nemini enim non debet eſſe perſuaſum plus profuiſſe humano generi hoc ſcriptorum genus, quàm Chryſippos & Crantoras; atque homines meliùs fuiſſe fabulis & exemplis, quàm præceptis Philoſophiæ commonitos. Nuda quippe illa docendi præcipiendique ratio, quæ Philoſophis nimiùm

familiaris

familiaris eſt, teneriores aut vitioſos animos ferè offendit; fabularum verò Ludus tum jucundiora monita virtutis efficit, tum humanas mentes à vitiis avocat ſecuriùs.

Et veluti pueris abſynthia tetra Medentes
Cum dare conantur, prius oras pocula circum Lucr. lib. 1. & 4.
Contingunt mellis dulci flavoque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur
Labrorum tenus: interea perpotet amarum
Abſynthi laticem, deceptaque non capiatur
Sed potiùs tali facto recreata valeſcat:

Et verò Græci fabulatores hanc ſcribendi formam poſt Ægyptios ſequuti ſunt, quâ poſſent in ſui ſæculi mores corruptos impunè quaſi per ludum invehi [illegible], & quâ manſuefacti homines & exculti à rudibus, tetriſque factis, ad elegantiora honeſtioraque defluerent. Si enim ſumma ſummorum virorum exempla propoſuiſſent hominibus ad imitandum, infirmitatis excuſatione ſe defenderent; quam ſanè habent nullam, quoties animadvertunt ea præſtari ab apibus & formicis, quæ ipſi ſe poſſe negant; ea quoque vitari quæ ipſi admittere non erubeſcunt. Id ſanè ſentiebat divinus Plato, qui fabulas commendavit maximè, cùm hortatus eſt nutriculas, ut pueris fabulas narrarent, animoſque illorum diligentiùs fabulis, quàm corpora ipſa manibus informarent. τοὺς δὲ ἐκκριθέντας πείσομεν τὰς τροφούς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶ, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολλὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσί. Facilè enim intelligi Plato lib. 2. de Republ. poteſt, ſatius eſſe teneras mentes effingere prius ad

verum & ad bonum, quàm in partem alterutram deteriorem inclinarint, unde poſtea niſi labore multo deduci ac deflecti nequeant; quod præſertim fit apologis, qui primâ ſpecie pro vilibus nugis habentur, at reverâ prudentibus conſiliis vitam jnſtituunt. In iis enim cùm animalium dotes aut vitia explicantur: diverſa continuò hominum ingenia deteguntur. Cùm commendatur in agno ſimplicitas; in formica laboris conſtantia; fides in cane, commendantur in primis hæ virtutes in homine: Cùm vero redarguitur in lupo furor, & rapacitas; adulatio, fraudes, & alia hujuſcemodi vitia in vulpe; monetur quiſque noſtrum ut ab his quam maximè abhorreat. Poteſt igitur unuſquiſque ſuam in his apologis imaginem propriis ac nativis expreſſam coloribus contemplari, ſuam quodammodo indolem recognoſcere; & ad illos ut ad ſpeculum minimè fallax vitam conformare.

Autores Fabularum

Neque mirum adeo tot numerari ſcriptores fabularum inter præſtantiſſimos viros qui olim floruêre. In hoc ſcribẽdi genere Græci Ægyptios habuêre duces, qui per hieroglyphicas imagines, animi ſenſa & res ipſas tanquam litteris exprimebant. Fuit Æſopus ex inſulâ Samo admodum ingenioſus fingendorum apologorum artifex, à quo omnes poſtea apologi dicti ſunt Æſopii. Taceo Heſiodum qui fabuloſos deorum ortus carmine cecinit: omitto Porphyrium qui, teſte Euſebio, libros compoſuit in quibus fictitias deorum genealogias inſtituerat: prætereo innumeros alios fabulatores, ut Orpheum, Muſæum, quo-

rum opera cum illorum nominibus penè interierunt, è quibus tamen Ovidius ſuas in varias mutatorum corporum formas deprompſit argumenta. Nullus ferme fuit inter antiquos Poëtas, aut hiſtoriæ ſcriptores, tum Græcos, tum Latinos, qui non aliquid fabularum ſuis operibus inſeruerit. Teſtes ſunt locupletiſſimi Homerus, Heſiodus, Ennius, Horatius: Verùm nullus hoc ſcribendi genus uſurpavit ex inſtituto, præter Æſopum, in his jocis fingendis facilè principem; & ab illo deinde Phædrum, qui diu latuit ignobilis, culpâ & incuriâ temporum; quique noſtra ætate rediit ad maximum ſplendorem curâ & vigiliis Fratrum Pithœorum. Ingens ſanè beneficium toti rei litterariæ contulerunt ſummi illi viri, cum Phœdri apologos publici fecêre juris. Nemo enim non ſentit florente adhuc linguâ Latinâ ſcripſiſſe Phædrum, ſuaſque fabulas conſperſiſſe optimis & ad vitam utiliſſimis ſententiis. Non eſt verò quod reprehendant nonnulli Phædrum, ut minùs religioſum in obſervandis numeris, & legibus carminis iambici: nam uſus eſt fortaſſe ille comicorum licentiâ, neque tantâ putavit religione retinendos eſſe numeros, dum purè & emendatè loqueretur. Quo in ſtudio adeò nemini cedit, ut apud veteres fuerit nemo, qui haberet ingenium ad illam Terentii lenitatem magis factum quàm Phædrus. Et verò neceſſe fuit cum hoc uti genere ſcribendi tenero & ſuavi, magis quàm gravi; cùm ea ſit Apologorum natura, ut ſermone non debeant, niſi facili, niſi molli, niſi ſimplici tractari. Quamob-

rem adhibere maluit iambos in ſcribendis fabulis, quod hoc metri genus à quotidiano & naturali ſermone recedat minùs; atque adeò ab ipſa quaſi natura, ſi creditur Ariſtoteli, appoſitum & comparatum ſit.

Jam ſi quis erit qui quærat hujus novæ editionis occaſione, quæ me cauſa impulerit, ut ad Phædrum de novo excudendum, hoc tempore accederem; is ſi me ſatis audiet, fatebitur nullam potuiſſe contingere, tum magis honorificam mihi, tum litteris perdiſcendis utiliorem. Ubi primùm per-illuſtris Dux MONTAUSERIUS inſtituendo Sereniſſimo DELPHINO fuit à Sapientiſſimo Rege præpoſitus, eò ſtudia cogitationeſque contulit, ut in erudiendâ mente, & informandis moribus teneri Principis, Rempublicam litterarum erudiret, ornaret, amplificaret. Nimirum vir ille præſtantiſſimus ut erat in omni varietate diſciplinarum excellens, & quidquid otii, vel defendenda patriæ ſalus, vel propaganda Principis gloria reliquerat, id omne collocarat in celebrandis & recolendis artibus iis, quas alii ſine ſummo & quaſi ſempiterno otio non facilè perveſtigant, intelligebat in autoribus Latinæ linguæ contineri multa quæ ad vitam rectè componendam maximè conferrent: verùm ut ad illos autores pervolvendos, facilior, & mollior aditus haberetur, vidit multa in eis ineſſe, quæ, quanquam ab interpretibus penè innumeris fuêre tractata, ſunt tamen aut obſcuriora, aut minùs cohærentia, aut non ſatis explicata; quæque adeo illu-

ſtrari verbis, explicari notis oporteret, ne puerilium animorum impetus, occurrentibus difficultatibus quàm plurimis in horum librorum lectione, retardaretur. Cogitavit primus eâ vi ac ingenii luce quâ præſtat, id certiùs effici non poſſe, quam continuâ quadam interpretatione Autorum, maximè verò Poëtarum; & adjectis quibuſdam notis, iiſque brevibus, ad ſingula loca, in quibus petita vel è Grammatica, vel ex Hiſtoriâ, vel aliundè difficultas invenitur. Facit enim interpretatio ut præpoſtera & inter ſe implicata verba, in nativum ordinem digerantur. Faciunt autem notæ, ut obſcura illuſtrentur, & abſtruſa pateant; facit demum notarum brevitas, ut earum reſcindatur importuna luxuries. Atque hæc fuit conſilii mei ratio, cùm jubente Illuſtri Duce Montauſerio, ut antea Dictionarium condendum, ſic hodie ſuſcepi Phædrum explanandum. In quo Montauſerii mentem, utrum fuerim aſſecutus, aliorum erit, non meum judicare.

Nec mediocri fuit adjumento atque incitamento Clariſſimi BOSSUETII autoritas & conſilium, quem ad ſumma omnia mente & animo videtur natura genuiſſe, ars effinxiſſe, ſtudium & exercitatio perfeciſſe: cujus fuit laus quædam ſingularis & penè propria, ut in infinitâ litterarum, tum ſacrarum, tum prophanarum multitudine perinde excelluerit, ac ſi in una ſolummodo diſciplina ſtudium omne ſuum poſuiſſet; quem ut inter doctiſſimos eloquentia, ſic doctrina inter eloquentiſſimos tanta felicitate ſemper extulit, ut cùm nec in aula regia ſine in-

credibili voluptate, nec in ſubſelliis Theologicis ſine maxima admiratione quiſquam audiverit; quem denique poſtquam LUDOVICUS MAGNUS LUDOVICO FILIO PRÆCEPTOREM perhonorificè acciverit, quotidie videmus negotia cum otio, otium cum negotiis tantâ induſtriâ conjungentem, ut apud eum nihil tumultus aulæ tranquillitati ſtudiorum, nihil ſtudendi aſſiduitas obſequiis & muneri præſtando detrahat quicquam. Ille ſimul ac cognovit conſilium Ducis Montauſerii utile Delphino, dignum Rege Ludovico, litterarum gloriæ, & Galliarum ſplendori per-opportunum, non ceſſavit hortando impellere, ut quæ tanti operis pars mihi obtigiſſet, quâ poſſem diligentiâ perficerem. Atque hoc etiam opus noſtrum mirè promovit Nobiliſſimus HUETIUS. Qui in omni doctrinæ genere, tum laboris contentione, tum felicitate ingenii, eò progreſſus eſt, ut quærenti defuerit orbis ſcientiarum; ſic univerſas eruditionis opes exhauſit, ut non ipſi quemadmodum aliis tempus ad diſcendum, ſed materia & res ipſæ defuiſſe videantur. Profecto non tam eſt unus è doctis Huetius, quam viva quædam & ut ita dicam ambulans Bibliotheca, quam ſcientiarum exemplar & ſpecies ipſa doctrinæ: Adeo ſumma, infima, recondita, obvia, in numerato habet, & quaſi ad manum. Tot tamque eximiis diſciplinis conciliatricibus regum, maximo ſapientiſſimoque Ludovico Regi Chriſtianiſſimo innotuit, & ab eo vocatus in partem glorioſiſſimi ſanctiſſimique muneris, quo per optimam & accuratiſſimam Sere-

niſſimi Delphini inſtitutionem, gentium propè infinitarum ſaluti & felicitati conſulitur.

At quoniam videtur tua intereſſe, Lector, vel maximè ſcire quis fuerit Phædrus, eam rem brevi proloquar. Si quæ olim à Suetonio de Poëtis, Philologis & Grammaticis Latinis conſcripta fuerant, ea ad nos integra perveniſſent, Phædrum certè noſſemus meliùs: neque enim mihi credibile eſt, eum fuiſſe prætermiſſum à Suetonio, qui tantâ diligentiâ veterum illorum perquiſierat vitam, & ad poſteros, niſi invidiſſent fata, tranſmiſerat. Phædri meminêre Martialis & Avienus, quorum hic Theodoſio imperante floruit. Sed nihil præter memoriam tanti viri nobis reliquerunt. Quare ſibi ipſi facem præferat Phædrus, ſuæ ſibi vitæ ſcriptor ſit ac teſtis. Thrax fuit, quod hominum genus primis temporibus, & diſciplinarum artiumque cognitione, & ſeverâ morum diſciplinâ fuit excultum. At, ut miſera eſt humanarum conditio rerum, tanta illos temporum decurſu barbaries fœdavit, ut, ſi Thucydidi credimus, nihil Thracibus crudelius fuerit, efferacius nihil: hæc tamen feritas & barbaries nihil obfuit Phædro ad præclaram artium cognitionem contendenti. Conditione ſervus fuit, quod ipſi vitio dari non debet, cùm ſervitus fuerit ipſi communis cùm Æſopo, Terentio & aliis præſtantibus ingeniis. Quâ autem occaſione Romæ in domo Auguſta ſervierit, non omnino patet. Conſtat ſolummodo, eum ob elegentiam ingenii, morumque ſuavitatem fuiſſe manumiſſum, unde illius opus inſcri-

PHÆDRI VITA.

bitur PHÆDRI AUGUST. CÆSARIS LIBERTI. Vixit ætate Octaviani Cæſaris ac Tiberii, quanquam & potuerit ad Caii uſque tempora perveniſſe, cum multùm ſenex vixerit, ut ipſe docet fabula libri quinti de venatore & cane ſenio debili. Fuêre ipſi inimici non pauci, quorum contumeliis perſæpe jactatus eſt, ut probant frequentes illius querelæ. Hos inter fuit ipſi infenſiſſimus Sejanus, penes quem tum temporis erat autoritas ſumma, teſte Suetonio. De illo ſic Phædrus conqueſtus eſt,

Quod ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.

Libros Fabularum ſcripſit quinque, quorum tres conſecrat Particuloni, Phileto & Eutycho, quos omnes arbitror pileata capita fuiſſe. Jam nihil eſt quò te ampliùs morer, (Amice Lector) quod te moneam habeo jam nihil, niſi ut te hoc ſæculo felicem; felices litteras, feliciſſimos litteratos viros prædices, qui Delphini ſtudia ſic poſſunt adjuvare, ut publica omnium ſtudia promoveant; ſic in hodierni temporis famam & utilitatem adlaborant, ut in ſempiternam gloriam adlaborent. Fruere his bonis quæ tibi largitur verus ætatis noſtræ Mæcenas MONTAUSERIUS, qui jamdudum ivit in litterarum plauſum & cujus nomen vivet,

Latinis dum manebit pretium litteris.

TESTIMONIA

TESTIMONIA
DE PHÆDRO.

PHÆDRUS ipſe de ſe. lib. 5. ad Particulonem.

Chartis nomen victurum meis,

Latinis dum manebit pretium litteris.

Et libro quarto Particulonem & alios alloquens

Veſtras in chartas verba transfertis mea

MARTIALIS 3. Epig. 20, de Canio

An æmulatur improbi jocos Phædri.

AVIENUS in Præfatione Fabularum quas edidit.

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit.

LIPSIUS ad Senec. Conſol. Polyb. c. 27.

Phædrus Tiberii Libertus, jam condiderat logos Æſopi

Et, *Pulcherrimis verſibus latinos fecerat, qui extant.*

LAUR. PIGNORIUS Epiſt. 13.

Etiam ego venire poſſim in litterarum plauſum, velut loquitur elegantiſſimus Fabulator Phædrus.

ó

Demsterus ad Roſinum Antiquitatum Romanarum ſcriptorem.

Phædrus Thrax, Tiberii Libertus, Fabularum luculentus ſcriptor.

Ætas Phædri

Ex Ger. Joan. Voſſii de Poetis Latinis,

Sub Tiberio vixit Phædrus Thrax Auguſti Cæſaris Libertus, & qui ſe Auguſtum dicat vidiſſe jus dicentem, & Batyllum Cilnii Mæcenatis libertum ſaltãtem.

PHÆDRI FABULARUM
INDEX.

Prior numerus librum, alter Fabulam; Tertius paginam denotat.

A

Æſopus ad Garrulum, 3. 19. 62.
Æſopus interpres teſtamenti, 4. 4. 67.
Æſopus ludens, 3. 14. 57.
Æſopus, & Petulans, 3. 5. 47.
Æſopus, & ruſticus, 3. 3. 45.
Agnus à Capella nutritus, 3. 15. 58.
Anus ad Amphoram, 3. 1. 44.
Apes, & fuci veſpa judice, 3. 13. 56.
Aquila, cornix, & teſtudo, 2. 6. 34.
Aquila, felis, & aper, 2. 4. 31.
Arbores in deorum tutela, 3. 17. 60.
Aſinus egregie cordatus, 1. 15. 15.
Aſinus, & galli, 3. 20. 62.
Aſinus, & leo venantes, 1. 11. 11.
Aſinus irridens aprum, 1. 29. 25.

C

Cæſar ad atrienſem, 2. 5. 32.
Calvus, & muſca, 5. 3. 92.
Canes famelici, 1. 20. 18.
Canis, & crocodilus, 1. 15. 22.
Canis, & lupus, 3. 7. 49.
Canis fidelis, 1. 23. 21.
Canis natans, 1. 4. 6.
Canis parturiens, 1. 19. 18.
Canis, theſaurus, & vulturius, 1. 27. 24.
Canum legati ad Iovem, 4. 17. 77.
Capellæ, & hirci, 4. 15. 76.
Cervus cornibus impeditus, 1. 12. 12.
Cervus, & boves, 2. 8. 36.
Cicada, & noctua, 3. 16. 59.

D

Demetrius, & Menander, 5. 1. 89.
Duo calvi, 5. 6. 95.

E

Epilogus ad Eutichum, 4. 25. 80.
Equus, & aper, 4. 3. 66.
Eunuchus ad improbam, 3. 11. 55.
Ex ſutore medicus, 1. 14. 14.

F

Formica, & muſca, 4. 23. 83.
Frater, & ſoror, 3. 8. 50.
Fur aram compilans, 4. 10. 74.

G

Graculus ſuperbus, 1. 3. 5.
Gubernator, & nautæ, 4. 16. 76.

H

Hercules, & Pluto, 4. 11. 75.
Homo, & aſinus, 5. 4. 92.
Homo, & canis, 2. 3. 30.
Homo, & colubra, 4. 18. 79.

I

Invidia virtutum comes, 2. 9. 38.

L

Leo regnans, 4. 12. 75.
Leo ſapiens, 2. 1. 29.
Leo ſenio confectus, 1. 21. 19.
Lupus, & agnus, 1. 1. 2.
Lupus, & grus, 1. 8. 9.
Lupus, & vulpes judice ſimio, 1. 10. 10.

M

Margarita in ſterquilinio, 3. 12. 55.
Milvius, & columbæ, 1. 31. 27.
Mons parturiens, 1. 18. 17.
Muli, & latrones, 2. 7. 35.
Mulier parturiens, 1. 18. 17.
Muſca, & Mula, 3. 6. 47.
Muſtella, & homo, 1. 22. 20.
Muſtella, & mures, 4. 1. 65.

N

Naufragium ſimonidis, 4. 21. 81.

O

Occaſio depicta, 5. 8. 98.
Ovis, canis, & lupus, 1. 17. 17.
Ovis, & cervus, 1. 16. 16.

P

Panthera, & paſtores, 3. 2. 44.
Paſſer, & lepus, 1. 9. 10.
Pavo ad Iunonem, 3. 18. 6.
Pera, 4. 9. 73.
Phædrus de Fabulis, 41. 20. 80.
Phædrus in Fabularum Æſopiarum cenſores, 4. 6. 70.
Princeps Tibicen, 5. 7. 69.
Prologus ad Particulonem, 5. 88.
Prologus, Æſopus, 1. 1.
Prologus, exemplis, 2. 28.
Prologus, joculare, 4. 64.
Prologus, Phædri, 3. 40.
Pugna murium, & muſtellarum, 4. 5. 69.

INDEX.

R

Ranæ rupta, 1. 24. 21.
Ranæ ad ſolem, 1. 6. 7.
Ranæ metuentes taurorum prælia, 1. 30. 26.
Ranæ Regem poſtulantes, 1. 2. 3.
Repente calvus, 2. 2. 30.
Res geſta ſub Auguſto, 3. 10. 52.

S

Scurra, & ruſticus, 5. 5. 93.
Simii caput, 3. 4. 46.
Simonides à Diis ſervatus, 4. 24. 84.
Socratis dictum, 3. 9. 51.

T

Taurus, & vitulus, 5. 9. 99.

V

Vacca, capella, ovis, & leo 1. 5 7.
Venator, & canis, 5. 10. 99.
Viatores, & latro, 5. 2. 91.
Vipera, & lima, 4. 7. 72.
Vulpes, & aquila, 1. 28. 25.
Vulpes, & ciconia, 1. 26. 23.
Vulpes, & corvus, 1. 13. 13.
Vulpes, & draco, 4. 19. 79.
Vulpes, & hircus, 4. 8. 72.
Vulpes, & uva, 4. 2. 65.
Vulpis, ad perſonam tragicam, 1. 7. 8.

INDEX
SENTENTIARUM AD FABULAS
PHÆDRI
LIBER PRIMUS.

Facile eſt opprimere innocentem, 1. 1. 2.
Minima de malis, 1. 2. 3.
In propria pelle quieſce, 1. 3. 5.
Avidum ſua ſæpe deludit aviditas, 1. 4. 6.
Potentioris ſocietatem fuge, 1. 5. 7.
Improborum improba ſoboles, 1. 6. 7.
Stultorum honor inglorius, 1. 7. 8.
Malos tueri haud tutum, 1. 8. 9.
Ne inſultes miſeris, 1. 9. 10.
Mendaci ne verum quidem dicenti creditur, 1. 10. 10.
Ridicula in imbelle virtutis oſtentatio, 1. 11. 11.
Utiliſſimum ſæpe quod contemnitur, 1. 12. 12.
Laudatore nihil inſidioſius, 1. 13. 13.
Fallax vulgi judicium, 1. 14. 14.
Pauper dominum, non ſortem mutat, 1. 15. 15.
Fidejuſſorem infidum cave, 1. 16. 16.
Calumniatorem ſua pœna manet, 1. 17. 17.
Horret quiſque adire locum ubi læſus eſt, 1. 18. 17.
Omnem aditum malis præcludito, 1. 19. 18.
Stultitia plerumque exitio eſt, 1. 20. 18.
Miſer vel ignaviſſimo cuique ludibrio eſt, 1. 21. 19.
Qui alteri ſuam ob cauſam commodat, injuria poſtulat id gratiæ apponi ſibi, 1. 22. 20.
Suſpecta malorum beneficia, 1. 23. 21.
Potentes ne tentes æmulari, 1. 24. 21.
Rete ne tendas accipitri & milvio, 1. 25. 22.
Par pari refertur, 1. 26. 23.
Avarus ſuus ſibi carnifex eſt, 1. 27. 4.

Ne magnus tenuem deſpicito, 1. 28. 25.
Eſt cui magno conſtitit dicterium, 1. 29. 25.
Mala publica in plebem recidunt, 1. 30. 26.
Cui fidas, vide, 1. 31. 27.

LIBER SECVNDVS.

SVnt etiam ſua præmia laudi, 2. 1. 29.
Simile ſimili gaudet, 2. 2. 30.
Impunitas peccandi illecebra, 2. 3. 30.
Vir doloſus ſeges eſt mali, 2. 4. 31.
Ne quid nimis, 2. 5. 32.
Potentiam malitia adjutam quis effugiat, 2. 6. 34
Plura timenda divitibus, 2. 7. 35.
Plus videas tuis oculis quàm alienis, 2. 8. 36.
Epilogus, 2. 9. 38.

LIBER TERTIVS.

REi bonæ vel veſtigia delectant, 3. 1. 44.
Benefico bene erit, 3. 2. 44.
Experientia præſtantior arte, 3. 3. 45.
Mentem hominis ſpectato, non frontem, 3. 4. 46.
Erit ubi pœnas det procax audacia, 3. 5. 47.
Ridenda imbecillorum ſuperbiloquentia, 3. 6. 48.
Liber inops ſervo divite felicior, 3. 7. 49.
Sat pulcher, qui ſat bonus, 3. 8. 50.
Fidelem ubi invenias virum, 3. 9. 51.
Ne ſis credulus maximè criminatori, 3. 10. 52.
Deformitas dolenda quæ ex merito venit, 3. 11. 55.
Optima ſæpe deſpecta, 3. 12. 55.
Opus artificem probat, 3. 13. 56.
Otiare, quo labores, 3. 14. 57.
Qui educat, pater magis, quàm qui genuit, 3. 15. 58.
Humanitas, & gratior, & tutior, 3. 16. 59.
Fructu non foliis arborem æſtima, 3. 17 60.
Tuis contentus ne concupiſcas aliena, 3. 18. 61.
Multi homines nomine, non re, 3. 19. 62.
Miſerrimus qui in vita miſer, poſt mortem miſerior, 3. 20. 62.

INDEX.

LIBER QVARTVS.

Aſtutus aſtu non capitur, 4. 1. 65.
Spernit ſuperbus quæ nequit aſſequi, 4. 2. 65.
Vindictæ cupidus ſibi malum arcerſit, 4. 3. 66.
Homines non numerandi, ſed ponderandi, 4. 4. 67.
Feriunt ſummos fulmina montes, 4. 5. 69.
Stultus niſi quod ipſe facit, nil rectum putat, 4. 6. 70.
Maledico maledicens pejus audiet, 4. 7. 72.
Improbi ne pareant, perdunt, 4. 8. 72.
Suus cuique attributus eſt error, ſed non videmus manticæ quod in tergo eſt, 4. 9. 73.
Antecedentem ſceleſtum non deſerit pede pœna claudo, 4. 10. 74.
Opes irritamenta malorum, 4. 11. 75.
Sinceritas laudanda, 4. 12. 75.
Pares non habitus, ſed virtus facit, 4. 15. 76.
In ſecundis time, in adverſis ſpera, 4. 16. 76.
Nimia verecundia inverecundum facit, 4, 17. 77.
Malo qui benefacit, pejorem facit, 4. 18. 79.
Avarus auri cuſtos, non Dominus, 4. 19. 79.
Inventa perficere non inglorium, 4. 20. 70.
Veras divitias eripit nemo, 4. 21. 81.
Magna ne jactes ſed praſtes, 4. 22. 82.
Vera gloria fictam obſcurat, 4. 23. 83.
Deum colenti ſtat ſua merces, 4. 24. 84.
Multum auxiliatur qui cito, 4. 25. 86.

LIBER QVINTVS.

Nihil ad honorem famâ ingeni aptius, 5. 1. 89.
Ventoſa lingua: pedes fugaces, 5. 2. 91.
Sponte peccanti nullus eſt veniæ locus, 5. 3. 92.
Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit, 5. 4. 92.
Præjudicata opinio judicium obruit, 5. 5. 93.
Non omnia omnibus congruunt, 5. 6. 65.
Stulta ſuperbia videtur ab omnibus, 5. 7. 96.
Fugit irreparabile tempus, 5. 8. 98.
Ne ſus Minervam, 5. 9. 99.
Omnia fert ætas, 5. 10. 99.

FINIS.

PHÆDRI AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI.

FABULARUM ÆSOPIARUM LIBRI QUINQUE.

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

1. ÆSOPUS auctor, quam materiam repperit,
Hanc ego polivi verſibus ſenariis.

INTERPRETATIO.

EGo reddidi verſibus iambis *ſex pedum illam materiem quā autor Æſopus excogitavit.*

ANNOTATIONES.

1\. ÆSOPUS *auctor.*] Multi ante Æſopum finxêre fabulas, ut Homerus, Heſiodus & Archilochus, ſed alias longe à fabulis Æſopicis. Æſopus enim è Phrygia fabulator cœteris materiam præbuit, vel quòd imprimis id tractavit, vel quòd creditur ἄριστα πάντων συγγράψαι τοὺς μύθους, *optimè omnium ſcripſiſſe fabulas.* Unde ait Quintilianus; *Illa quoque fabulæ, quæ etiamſi originem non ab Æſopo acceperunt (nam videtur earum primus autor Heſiodus) nomine tamen Æſopi maximè celebrantur.*

2\. *Polivi.*] Dedi novam faciem his fabulis, quas Græcè conſcriptas verti in Latinas. Revera enim verſus ornat quod incultum eſt per ſe in oratione pedeſtri; & quod ſcabrum & hiulcum in ſermone, levigat.

Verſibus ſenariis.] Iambicis ſenariis. Sunt enim iambici dimetri, id eſt, quatuor pedum; & iambici tetrametri, id eſt, octo pedum; & iambici trimetri, id eſt, ſex pedum, quales ſunt verſus fabularum Phædri, iique maximè uſitati. Nam tetrametri ſunt comicorum.

Duplex libelli dos eſt : quòd riſum movet,
Et quòd prudenti vitam conſilio monet.
Calumniari ſi quis autem voluerit,
Quòd arbores loquantur, non tantùm feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

INTERPRETATIO.

Eſt gemina utilitas hujuſce libri ; quia concitat riſum & quia inſtruit vitam ſapientibus monitu. Si quis verò reprehendat malignè quoniam arbores loquantur, non ſolùm belluæ, recordetur nos ludere fictionibus poeticis.

ANNOTATIONES.

3. *Libelli dos.*] Metaphora : Nam *dos* propriè dicitur quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo quod alicui datum eſt, vel à natura, vel ab hominibus ; unde dotes animi dicuntur, & etiam librorum, & aliarum rerum quæ utilitatem afferunt.

4. *Fictis fabulis.*] Nec ineptè vox illa *ficta* additur. Maluit propriè loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero eſt, quæ verum & falſum ſignificat. Unde infra legitur *vera Fabella.* lib. 2. Fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro Fabula falſa, & vera uſurpatur. Et apud Homerum pro ſermone vero ſumitur.

FABULA I.

Facile eſt opprimere innocentem.

LUPUS ET AGNUS.

AD rivum eundem Lupus & Agnus venerant
Siti compulſi : ſuperior ſtabat Lupus,
Longéque inferior Agnus. Tunc fauce improbâ
Latro incitatus jurgii cauſam intulit.
Cur, inquit, turbulentam feciſti mihi
Aquam bibenti ? Laniger contrà timens :
Quî poſſum, quæſo, facere quod quereris, Lupe ?
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.
Repulſus ille veritatis viribus,
Ante hos ſex menſes, ait maledixiſti mihi.
Reſpondit Agnus : Equidem natus non eram.

INTERPRETATIO.

LUpus & Agnus preſſi ſiti acceſſerant ad eundem rivulum. Lupus erat ſuperiùs, & Agnus multò inferiùs : Tunc Lupus prædo compulſus gulâ crudeli, movit materiam rixæ. Quare, ait, reddidiſti aquam turbidam mihi potanti ! Agnus metuens ex adverſo reſpondit : Quomodo, obſecro, Lupe, valeo efficere quod expoſtulas ? Aqua defluit à te ad meos potus. Ille confutatus vi veritatis, dixit : Sed convitiatus es mihi ſex abhinc menſibus. Agnus reponit : Certè ego non erã procreatus.

ANNOTATIONES.

1. LUpus & Agnus.*] Unde Horatius, Epod. 4.

Lupis & Agnis quanta ſortito obtigit,
Mihi tecum diſcordia eſt.

Pater herculè tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injuſtâ nece.
Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

INTERPRETATIO.

Per herculem tuus parens, ait, me incessit maledictis. Et ſic invaſit & diſcerpſit morte immeritâ. Hae fabula excogitata eſt propter illos qui obruunt inſontes falſis rationibus.

ANNOTATIONES.

11. *Hercle.*] Adverbium eſt jurantis per Herculem. Cum autem per Herculem jurare hominibus minimè eſſet conſuetum, primus id inſtituit Neſtor, iiſque qui ad Trojam erant, tradidit; ut Vinitor apud Philoſtratum in Heroïcis ait.

15. *Fictis cauſis.*] Subauditur *De*, & eſt ellipſis.

FABULA II.

Minima de malis.

RANÆ REGEM POSTULANTES.

ATHENÆ quùm florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miſcuit,
Frænumque ſolvit priſtinum licentia.
Hinc conſpiratis factionum partibus
Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus.

INTERPRETATIO.

CUm Athenæ clareſcerent juſtis inſtitutis, libertas petulans diviſit civium multitudinem, & licentia abrupit vinculum antiquum. Inde partibus inter ſe diviſis per factiones, Tyrannus Piſiſtratus invaſit arcem urbis.

ANNOTATIONES.

DEſcribit ibi ferum Caligulæ ingenium, de quo olim affirmavit Nero, ut refert Suetonius, *Exitio ſuo, omniumque, Caium Caligulam vivere; & ſe Natricem (ſerpentis genus) populo Romano, Phaetontem orbi terrarum educare.*

1. *Athenæ.*] Urbs erat Græciæ ſpectatiſſima & magni nominis, ut pote quæ erat ſedes potentiſſimæ Reipublicæ, ac præſtantiſſimarum quarumque artium parens.

Æquis legibus.] A Solone ſapiente latis, quibus cives erant æquales, & æquali jure continebantur, ut in Democratia ſolet.

5. *Arcem occupat Piſiſtratus.*] Hujus hiſtoriam ita paucis refert Juſtinus: *Piſiſtratus, quaſi ſibi, non patriæ viciſſet, tyrannidem per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi affictus, laceratoque corpore, in publicum progreditur. Advocata concione, vulnera populo oſtendit: de crudelitate principum, à quibus hæc ſe paſſum ſimulabat, queritur: adduntur vocibus lachrymæ. Obtinet ad cuſtodiam corporis ſui ſatellitum auxilium, per quos occupatâ tyrannide, per annos triginta tres regnavit.*

Tyrannus.] In bonam partem quandoque vox illa uſurpata eſt, pro Rege qui figebat leges, & populis juſtè præerat. Nunc vero ad illos principes refertur, qui libidine dominandi duro imperio ſubditos tenent; ut in hoc loco Phædri.

Quùm triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, ſed quoniam grave
Omnino inſuetis onus, & cœpiſſent queri,
Æſopus talem tum fabellam rettulit.
¶ Ranæ vagantes liberis paludibus,
Clamore magno Regem petiêre à Jove,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum, miſſum quod ſubitò vadis
Motu ſonoque terruit pavidum genus.
Hoc merſum limo cùm jaceret diutiùs,
Fortè una tacitè profert è ſtagno caput,
Et explorato rege, cunctas evocat.
Illæ timore poſito certatim adnatant,
Lignumque ſupra turba petulans inſilit:
Quod quum inquinaſſent omni contumeliâ,
Alium rogantes regem misêre ad Jovem,
Inutilis quoniam eſſet qui fuerat datus.
Tum miſit illis hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas: fruſtra necem
Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem

INTERPRETATIO.

Cum Athenienſes deplorarent moleſtum ſervitium, & cœpiſſent expoſtulare, non quòd Piſiſtratus eſſet ſævus, verùm quod ſervitus eſt omnino pondus durum iis qui non conſueverunt ferre; Æſopus propoſuit hunc Apologum. Ranæ ſubſultantes in paludibus apertis, poſtulârunt magnâ voce Regem à Iove, qui coerceret ſuâ autoritate mores depravatos. Pater deorum riſit, & eis præfecit parvum tigillum, quod delapſum repentè in aquam territavit motu & ſtrepitu animalia timida. Cum hoc merſum cœno hæreret per longius tempus, una forſitan effert caput tacitè è ſtagno, & obſervato rege excivit ſocias, quæ abjecto metu enatant certatim, & inſiliunt petulanter ſupra lignum. Cum hoc conſpurcaſſent ſordibus omnibus, delegarunt ad Iovem poſtulantes alium regem, quia ille erat prorſus inutilis qui fuerat propoſitus. Tunc Iuppiter dedit illis hydrum, qui cœpit diſcerpere quaſque dente immiti. Nequicquam imbelles fugiunt mortem, timor impedit vocem. Ergo ſubmittunt clanculum Mercurium ad Iovem,

ANNOTATIONES.

7. *Non quia crudelis ille.*] Licet Piſiſtratum tyrannum vocet, tamen non ſæviebat in illos, nec crudeliter imperabat. Ita enim Solon de Piſiſtrato loquitur. ϗ ὅτι φησὶ πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον. *Illum eſſe omnium tyrannorum optimum.* Legas præterea teſtimonium Val. Maximi lib. 5°. cap. 1°. & etiam Senecæ, lib. 3°. *De ira.*

10 *Liberis paludibus.*] Ellipſis prepoſitionis *In.*

14. *Parvum tigillum.*] Ut rem minimam minorem faceret, addidit parvum. Ita Terentius *minutos* dicit *piſciculos.*

27. *Mercurium.*] Is Jovis & Maiæ filius fuit, deorum legatus. Rectè ergo Ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

Adflictis ut ſuccurrat. Tunc contra Deus,
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte. Vos quoque, ô cives, ait.
Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum.

INTERPRETATIO.

ut ſubveniat miſeris: Tum contrà Iupiter edixit: Suſtinete hoc malum, quia recuſaſtis frui veſtro bono. Sic quoque, ô Cives, perferte iſtud malum, ne vobis accidat pejus.

ANNOTATIONES.

30. *Malum perferte.*] Rigaltius non exiſtimavit dici poſſe Latinè ferre bonum ſuum & ferre malum; idcirco per malum intelligit δύσκολον, principem truculentem. Sed locus Plauti non venit ipſi in mentem.

Hem iſta virtus eſt, quando uſu' eſt qui malum fert fortiter.

31. *Majus ne veniat malum.*] Hanc mentem habuit & Horatius;

Ætas parentum, pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

FABULA III.

In propria pelle quieſce.

GRACULUS SUPERBUS.

NE gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potiùs habitu vitam degere,
Æſopus nobis hoc exemplum prodidit.
¶ Tumens inani Graculus ſuperbiâ,
Pennas Pavoni quæ deciderant, ſuſtulit,
Séque exornavit: deinde contemnens ſuos,
Immiſcuit ſe pavonum formoſo gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris. Malè multatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus.

INTERPRETATIO.

NE quis velit ſuperbire bonis alienum, & agere potiùs vitam in ſua veſte, Æſopus reliquit nobis illud exemplum. Graculus inflatus vano tumore, collegit plumas, quæ exciderant Pavoni, iiſque ſe veſtivit. Dein ſpernens ſuos, aggregavit ſe formoſæ turbæ Pavonum. Qui *eximunt plumas huic volucri inverecundo, & abigunt roſtris. Graculus exceptus peſſimè cœpit reverti mœſtus ad ſuum genus.*

ANNOTATIONES.

2. *SVo habitu.*] In ea nempe conditione in quâ nati ſumus. Eſt autem habitus quidquid vel à natura, vel à fortuna, cultus ornamentique poſſidemus.

4. *Tumens Graculus inani ſuperbia.*] Deſcripſit hoc Corniculæ infortunium, his verſibus Horatius;

Moveat Cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus.

7. *Immiſcuit ſe Pavonum formoſo gregi.*] Vox illa immiſcuit hoc loco eſt τεσύλλαβος. Ita Virgilius:

Miſcueruntque herbas & non innoxia verba.

A quo repulſus triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis quos priùs deſpexerat:
Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus,
Et quod natura dederat voluiſſes pati;
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

INTERPRETATIO.

à quo rejectus pertulit moleſtum convicium. Quidam ex iis quos antè contempſerat, dixit: *ſi fuiſſes contentus noſtro loco, & voluiſſes ferre quod natura largita fuerat, neque paſſus eſſes illud probrum, neque tuum infortunium ſubiret hanc repulſam.*

FABULA IV.

Avidum ſua ſæpe deludit aviditas.

CANIS NATANS.

AMITTIT meritò proprium qui alienum appetit.
¶ Canis per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum,
Aliamque prædam ab alio perferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et quem tenebat ore dimiſit cibum;
Nec quem petebat, adeò potuit attingere.

INTERPRETATIO.

QVi concupiſcit alienum, deperdit jurè ſuum. Intereadum Canis nando per amnem geſtaret carnem, vidit in ſpeculo aquarum ſuam imaginem, & ratus ferri aliam prædam ab alio cane, *voluit* ipſi *auferre: ſed voracitas* fuit *fruſtrata. Nam ſivit cadere eſcam quam portabat gulâ, neque potuit adeo aſſequi cibum ut inhiabat.*

ANNOTATIONES.

4. *ALiamque prædam ab alio.*] Littera *M* non eliditur hoc loco, more veterum. Ita Lucretius:

Semina ſeque ſimul cum eo commiſcuit ignis.

7. *Nec adeò.*] Freinshemius commiſeratione neſcio quâ, ductus emendat *adeo*, & reponit *eo*, referendo ad vocem ſuprà, *ore*. Tanaquillus Faber vult retineri voculam *adeò*, ut concinne & eleganter uſurpatam à Phædro genuinæ latinitatis ſcientiſſimo. Quam lectionem ſecutus ſum quoque, ut-pote meliorem. *Neque adeò potuit* veteres Gallicè, *Avec tout cela il ne put.*

FABULA V.

Potentioris ſocietatem fuge.

VACCA, CAPELLA, OVIS, ET LEO.

NUMQUAM eſt fidelis cum potente ſocietas.
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
¶ Vacca & Capella, & patiens Ovis injuriæ,
Socij fuêre cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent Cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus, partibus factis, Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo:
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:
Tum quia plus valeo, me ſequetur tertia:
Malo adficietur ſi quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam ſola improbitas abſtulit.

INTERPRETATIO.

Conſociatio cum potente nunquam eſt fida. Hæc fabula confirmat meam ſententiam. Vacca & Capella, & Ovis tolerans injuriarum, extitère ſocii Leonis in ſylvis. Cum hi cœpiſſent Cervum immani corpore, Leo ſic dixit, factis partibus. Ego ſumo mihi primam partem, *quia vocor Leo: Concedetis mihi & alteram, quia ſum animoſus; Quin mihi & tertia obtinget, quia præſto robore. Si quis* veſtrum *abſtulerit quartam, mactabitur infortunio. Ita ſolâ iniquitate potitus eſt omni prædâ.*

ANNOTATIO.

AD hanc Fabulam pertinet & alia de Olla Ænea & fictili, ex qua ſic concluſit Faernus:

Potentiorum ſemper eſt vicinitas
Vitanda tenuioribus,

FABULA VI.

Improborum improba ſoboles.

RANÆ AD SOLEM.

VICINI furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuò narrare incipit.
¶ Uxorem quondam Sol quum vellet ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulère ad ſidera.

INTERPRETATIO.

Æſopus conſpiciens nuptias famoſas latronis finitimi, cœpit ſtatim referre. Cum Sol vellet olim accipere conjugem, Ranæ emiſerunt ſuas querimonias ad cœlũ.

Convicio permotus quærit Jupiter
Cauſam querelæ : quædam tum ſtagni incola.
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miſeras aridâ ſede emori :
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

INTERPRETATIO.

Iuppiter commotus hac vociferatione, rogat cauſam queſtus. Tum quadam inquilina lacus dixit. Vnus cum ſit, exſiccat nunc noſtra ſtagna, & adigit ad mortem inopes, arefactis paludibus. Quid verò tum eveniet ſi ſuſceperit filios?

ANNOTATIO.

5. *Convicio.*] Convicium, quaſi convocium dictum, ideo ſecundam habet longam. Hæc vox non à vitiis dicitur, ſed a conlatione vocum. Neque ſignificat hoc loco maledictum aut contumeliam.

FABULA VII.

Stultorum honor inglorius.

VULPES AD PERSONAM TRAGICAM.

PERSONAM tragicam fortè vulpes viderat :
O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet!
¶ Hoc illis dictum eſt, quibus honorem & gloriam
Fortuna tribuit, ſenſum communem abſtulit.

INTERPRETATIO.

VVlpes videns fortuitò Larvam ſcenicam, exclamat: O quanta forma, non habes cerebrum! Hæc verba ſpectant illos quibus fortuna dedit decus & claritatem, negavit autem ſenſum communem.

ANNOTATIONES.

1. *PErſonam tragicam.*] Erat larva, quâ perſonæ in ſcena vultum & caput obtegebant, ut ſic melius perſonam quamlibet ſuſtinerent.

4. *Senſum communem.*] Ita Horatius, Saty. 1. *Communi ſenſu plane caret.* Et Juvenalis, Saty. 8. *Rarus enim fermè ſenſus communis in illa fortuna.* Fortaſſe ex Phædro, quem ſcimus illa tempeſtate lectitari ſolitum Martialis teſtimonio.

FABULA

FABULA VIII.

Malos tueri haud tutum.

Lupus et Grus.

QUi pretium meriti ab improbis deſiderat
Bis peccat : primum quoniam indignos adjuvat :
Impunè abire deinde quia jam non poteſt.
¶ Os devoratum fauce quum hæreret Lupi,
Magno dolore victus cœpit ſingulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem perſuaſa eſt jurejurando Gruis;
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculoſam fecit medicinam Lupo.
Pro quo quum facto flagitaret præmium:
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtulas.

Interpretatio.

Qvi expetit mercedem beneficii à malis, incidit in duplicem culpam: primo quia auxiliatur improbis, deinde quia non poteſt ſe expedire ab illis *citra periculum. Cum os devoratum adhæreret gutturi Lupi, ſuperatus ſummo dolore cœpit inducere præmio cuncta* animalia, *ut auferrent hoc incommodum. Tandem Grus adducta juramento, aggreſſa eſt curationem Lupi plenam aleæ committens longam cervicem ipſius faucibus. Expoſcenti vero pretium pro tali merito, Lupus reſpondit: Immemor es quæ eduxeris tuum collum ſalvum è mea gula, & petis præmium.*

Annotationes.

HAnc fabulam integram finxit etiam Æſopus. *Lupus gutturi oſſe infixo, mercedem Grui ſe præbiturum dixit, ſi capite injecto, os è gutture ſibi extraheret, &c.*

7. *Gruis.*] Antiquè pro *Grus*; ſic apud Ennium *mentis* pro *mens*.

8. *Colli longitudinem.*] Longum collum, Helleniſmus, cujus apud Poetas Latinos ſunt exempla non pauca. Ut infra *Corvi ſtupor* pro *Corvo ſtupido*. Fab. 13. *Doctorum corda virorum*, pro doctis viris. *Olli reſpondit ſuavis ſonus Egeriai*, apud Ennium: Id eſt, *Suave loquens Egeria reſpondit.*

9. *Periculoſam fecit medicinam lupo.*] Ambiguitas in hac voce *periculoſam*, nec enim periculoſa erat Lupo talis medicina, ſed potius ipſi Grui, cui erat periculum ne devoraretur à Lupo. Addit enim Lupus, *ingrata es ore quæ noſtro caput incolume abſtuleris.*

FABULA IX.

Ne inſultes miſeris.

Passer et Lepus.

SIbi non cavere & aliis conſilium dare
Stultum eſſe paucis oſtendamus verſibus.
¶ Oppreſſum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Paſſer. Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? quid ita ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, ipſum accipiter nec opinum rapit,
Queſtúque vano clamitantem interficit.
Lepus ſemianimus mortis in ſolatium:
Qui modò ſecurus noſtra inridebas mala,
Simili querelâ fata deploras tuâ.

Interpretatio.

Demonſtremus paucis verſiculis eſſe ineptum conſulere aliis, & ſibi non providere. Paſſerculus increpabat Leporem captum ab aquila dantem acerbos gemitus. Ubi, inquit, eſt iſta velocitas cognita? Quid pedes ſic pigri fuêre? Dum diceret hæc, *Accipiter ipſum arripit incautum & occidit edentem querimonias inutiles. Lepus ſemivivus in conſolationem mortis ait.* Tu paſſercule, *qui jam jam ſine cura deridebas meum infortunium, defles pari queſtu tuam ſortem.*

Annotationes.

5. *Quid ita.*] Locutio elliptica, pro, ob quid ita, vel, quam ob cauſam.

8. *Mortis in ſolatium.*] Ita reponunt Murſius & Faber: in ſolatio mendum arbitrantes, nec injuriâ: vult præterea Faber Phædrum ſcripſiſſe, *mortis in ſolatiom*, more veterum, cujus hodieque apud Plautum, Terentium, Lucretium, & Catullum veſtigia ſuperſunt, ſed ſciolum aliquem exſcriptorem *ſolatio* ſcripſiſſe, omittendo *m*.

FABULA X.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.

Lupus et Vulpes Judice Simio.

QUicumque turpi fraude ſemel innotuit,
Etiam ſi verum dicit, amittit fidem.
Hoc adteſtatur brevis Æſopi fabula.
¶ Lupus arguebat Vulpem furti crimine,

Interpretatio.

Quiſquis manifeſtus fuit ſemel mendacii inhoneſti, ei denegatur fides, etiam dicenti vera. *Brevis fabula Æſopi probat illud. Lupus inſimulabat furti Vulpem.*

Annotatio.

2. *Etiamſi verum dicit, amittit fidem.*] Id enim jure cautum eſt, ne quis poſſit probare aliquid per juramentum, ubi turpi fraude ſemel innotuit,

Negabat illa ſe eſſe culpæ proximam.
Tunc judex inter illos ſedit Simius.
Utérque cauſam cùm peroraſſent ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam:
Tu non videris perdidiſſe quod petis:
Te credo ſubripuiſſe quod pulchrè negas.

INTERPRETATIO.

has contendebat ſe non eſſe affinem hujus criminis. Tunc Simius conſedit arbiter inter hos. Et cum uterque dixiſſet pro ſe, fertur Simium protuliſſe tale judicium: *Tu non videris*, ô Lupe, *amiſiſſe quod poſtulas; & arbitror*, ô Vulpes, *te furatam eſſe, quod bene pernegas.*

FABULA XI.

Ridicula in imbelle virtutis oſtentatio.

ASINUS ET LEO VENANTES.

VIRTUTIS expers verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.
¶ Venari Aſello comite quum vellet Leo,
Contexit illum frutice, & admonuit ſimul
Ut inſuetâ voce terreret feras,
Fugientes ipſe exciperet. Hic auriculas
Clamore ſubito tollit totis viribus,
Novóque turbat beſtias miraculo;
Quæ dum paventes, exitus notos petunt,

INTERPRETATIO.

EXpers fortitudinis ſe extollens verbis, decipit ignotos, & ſe præbet deridendum notis. Cum leo vellet venari ſocio Aſino, illum occultavit in vepribus, & præterea monuit, ut territaret animalia cantu inſolito, dum ipſe illa caperet in fuga. Aſinus erectis ſtatim auriculis cœpit rudere quàm maximè, & terrere feras hac arte inſolitâ. Quæ exterrita dum quærunt effugia ſibi nota,

ANNOTATIONES.

ÆSopus & hanc Fabulam attigit, licet non eodem modo, ubi dicit Aſinum pelle Leonis indutum perterruiſſe feras omnes præter Vulpem, quæ auditâ voce Aſini, ait ad ipſum: *Ego te pariter timuiſſem, niſi rudentem audiviſſem.*

1. *Virtutis expers.*] Vox æquivoca, quæ ad virtutem animi, & ad fortitudinem ſignificandam aſſumitur. Ibi verò uſurpatur pro robore & fortitudine.

2. *Ignotos.*] Hic active vox iſta accipitur de iis, qui non noſcunt aliquid.

6. *Hic auriculas clamore ſubito tollit.*] Hanc lectionem retinuimus; non diſplicebit tamen ſi quis ope veterum exemplarium ſcribere malit,

Hoſe auritulus.
Clamorem ſubitum tollit totis viribus.

Leonis afficiuntur horrendo impetu.
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Jubétque vocem premere: tunc ille inſolens:
Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ?
Inſignis, inquit, ſic ut niſi noſſem tuum
Animum, genúſque, ſimili fuiſſem in metu.

INTERPRETATIO.

opprimuntur impreſſione horrendâ Leonis. Qui poſtquam defatigatus eſt tanta ſtrage, vocat ad ſe Aſinum & præcipit, contineat vocem: Tunc Aſinus inſoleſcens: Quale tibi videtur beneficium meæ vocis? Inſigne ait, & ita ut ipſe fugiſſem timore pari, niſi mihi, fuiſſet perſpectus tuus animus, & tua progenies.

ANNOTATIONES.

10. *Leonis afficiuntur horrendo impetu.*] Legitur in quodam exemplari, affliguntur; quæ lectio verior videtur, quamquam primam retinuerim, quia hunc locum Phædri non obſcurat.

50. *Simili fuiſſem in metu.*] Exemplar Danielis habet *ſimili fugiſſem metu*, & ſenſui Phædri meo judicio accommodatius. Videtur Fabro ratio carminis poſtulare *fuviſſem ſimiliter*, cùm legatur apud Plautum in Pœnulo, *Quo genere gnata, qui parentes fuverint*, pro *fuerint*. Idque à verbo *fuo*, quod nec Virgilius ipſe in Æneide refugit,

Tros Rutulusve fuat.

Format autem ex ſe ſe, fuvi, ad eundem fermè modum quo dicebatur, *pluo*, *pluvi*.

FABULA XII.

Utiliſſimum ſæpè quod contemnitur.

CERVUS CORNIBUS IMPEDITUS.

LAUDATIS utiliora quæ contempſeris
Sæpè inveniri, hæc exerit narratio.
¶ Ad fontem Cervus quum bibiſſet reſtitit,
Et in liquore vidit effigiem ſuam.
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurúmque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantûm ſubitò vocibus conterritus

INTERPRETATIO.

HÆc fabula oſtendit illa quæ ſprevimus eſſe utiliora quàm quæ laudavimus. Cùm Cervus potaſſet ad rivum ſubſtitit, & intuitus eſt ſuum ſimulacrum in aquis: Ibi ſtupens dum laudat cornua arborea, & damnat nimiam gracilitatem tibiarum, turbatus repente clamoribus venantum

ANNOTATIONES.

2. *EXerit.*] Prodit & notum facit.

7. *Venantum.*] Ut Virgilius ſæpe *natantum* pro *natantium*.

Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit: ſilva tum excepit ferum,
In qua retentis impeditus cornibus
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens, vocem hanc edidiſſe dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo
Ut illa mihi profuerint quæ deſpexeram,
Et quæ laudaram, quantum luctus habuerint!

INTERPRETATIO.

cœpit auffugere per agros. & feſellit canes celeri curſu. Tum ſubiit ſaltus in quibus retentus cornibus ramoſis, cœpit diſcerpi diris dentibus canum. Tunc fertur moriens miſiſſe hanc vocem. O me miſerum, qui nunc tandem video quàm ea me juverint qua contempſeram; & quàm ea qua laudaveram, mihi fuerint pernicioſa!

ANNOTATIONES.

9. *Eluſit.*] Elegantiſſimè dictum de illis flexibus, circuitibuſque implicitis, & in ſe redeuntibus, quibus feræ inſequentes canes eludunt. Vulgo, *Les mettent en defaut.*

Ferum.] Ferus pro fera uſurpatur, ut apud Virgilium:

In latus inque feri.

Atque etiam apud Phædrum:

Tum gaudens ferus bobus quietis cœpit agere gratias.

FABULA XIII.

Laudatore nihil inſidioſius.

VULPES ET CORVUS.

QUI ſe laudari gaudet verbis ſubdolis
Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.
¶ Quum de feneſtra Corvus raptum caſeum
Comeſſe vellet celsâ reſidens arbore,
Hunc vidit Vulpes, dehinc ſic occœpit loqui:

INTERPRETATIO.

QVi lætatur ſe laudari ſermonibus fraudulentis ſolvit ferme ſemper pœnas pœnitudine indecorâ. Cùm Corvus ſedens in arbore alta vellet comedere caſeum raptum de feneſtra; Vulpes hunc videns incipit loqui ita.

ANNOTATIONES.

AD hanc Fabulam Horatius:

Plerumque recoctus
Scriba ex quinque viro Corvum deludet hiantem.

2. *Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.*] Non abs te quibuſdam rectius videtur, quod exemplar Danielis ſuggerit:

Serâ dant pœnas turpes pœnitentiâ.

3. *Quum de feneſtra Corvus.*] Huc pertinet Horatianum illud lib. II. Epiſtol.

Sed Tacitus paſci ſi poſſet Corvus, haberet
Plus Dapis, & rixæ multò minùs, invidiæque.

O qui tuarum, Corve, pennarum eſt nitor!
Quantum decôris corpore & vultu geris?
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille ſtultus, dum vult vocem oſtendere,
Emiſit ore caſeum, quem celeriter
Doloſa Vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus ſtupor.
Hâc re probatur quantum ingenium valet;
Virtute ſemper prævalet ſapientia.

INTERPRETATIO.

O Corve, quanta eſt elegantia tuarum pennarum! Quantus te ore & corpore refers? Si tibi vox eſſet, fores prima ex alitibus! Verum hic malè ſanus volens oſtendere vocem, demiſit roſtro caſeum, quem Vulpes verſipellis ſtatim arripuit dente avido. Tunc ſtupidus Corvus deluſus dedit gemitum. Hæc fabula probat quid poſſit ingenium, & ſapientiam ſemper præſtare virtuti.

ANNOTATIONES.

8. *Nulla ales.*] Uſitatior eſt ales apud Poëtas maſculino genere, aliquando tamen & fœminino legitur, ut in hoc loco.

12. *Tunc Corvi deceptus ſtupor.*] Tunc Corvus ſtupidus deceptus ingemuit. Sic Catullus,

Talis iſte meus ſtupor, nihil videt, nihil audit.

Hic loquendi modus uſitatiſſimus eſt apud antiquos, ut diximus ad Fabulam 11.

13. *Quantum ingenium valet.*] Hic non *m* necat more antiquo.

14. *Virtute.*] Id eſt vi & fortitudine.

FABULA XIV.

Fallax vulgi judicium.

Ex Sutore Medicus.

MALUS quum Sutor inopiâ deperditus
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.
Hic quum jaceret morbo confectus gravi,

INTERPRETATIO.

Cum Cerdo imperitus, oppreſſus paupertate incœpiſſet exercere medicinam in loco ubi non erat notus, atque venderet medicamentum pro vero antidoto, comparavit ſibi nomen præſtigiis verborum. Cùm hic decumberet affectus morbo gravi.

ANNOTATIONES.

2. *Ignoto loco.*] Peregrino in loco ubi eum nemo noverat,

4. *Verboſis ſtrophis.*] Id eſt laqueis verborum. Metaphora. Strophæ enim propriè laquei ſunt decipiendis & captandis feris aptæ à στρέφω verto.

Rex urbis, ejus experiendi gratiâ,
Scyphum popoſcit; fusâ dein ſimulans aquâ
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ullâ medicum ſe prudentiâ,
Verum ſtupore vulgi factum nobilem.
Rex advocatâ concione hæc addidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere
Cui calceandos nemo commiſit pedes?
¶ Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
Quorum ſtultitia quæſtus impudentiæ eſt.

INTERPRETATIO.

Rex civitatis exploraturus illius ſcientiam, *petit calicem, in quem infundens aquam finxit ſe miſcere venenum, cum antidoto, deinde juſſit exhaurire, propoſitâ mercede. Tum Sutor faſſus eſt metu mortis ſe non evaſiſſe medicum ullâ arte & exercitatione, ſed ſibi acquiſiviſſe* hanc *famam inſcitiâ vulgi. Rex vocatis civibus ſic arguebat: Quanta exiſtimatis vos eſſe ſtultitia qui non timetis committere illi vitam veſtram, cui nullus credidit pedes calceis inducendos. Affirmaverim verè hoc ſpectare illos quorum audacia facit rem ex fatuitate multitudinis.*

ANNOTATIONES.

6. *Rex urbis.*] Qui ſummam tenet & regit in Urbe. Atque ſic antiquitus vocabantur ſingularum urbium Rectores.

15. *Capita veſtra.*] Cum caput ſit præcipua corporis pars, uſitatiſſimum eſt apud Ciceronem, ut vox illa uſurpetur pro vita. Elegantiſſimè autem hoc loco uſurpatur propter ſequentem vocem, *pedes*, augetque dicti acrimoniam, ex oppoſitione. Capiti enim opponit pedes.

18. *Quorum ſtultitia, quæſtus impudentiæ eſt.*] Id eſt, qui ita fatui ſunt, ut quæſtus ad impudentes devolet; vel, ut iis ſit quæſtus, qui gnaviter impudentes ſunt, ita Georgius Grævius.

FABULA XV.

Pauper dominum non ſortem mutat.

ASINUS EGREGIE CORDATUS.

IN principatu commutando, ſæpius
Nil præter domini nomen mutant pauperes.

INTERPRETATIO.

IN mutatione imperii, inopes mutant ſæpius nihil aliud, niſi nomen ſui domini.

ANNOTATIONES.

1. *IN principatu commutando.*] Elegans in hanc fabulam exemplum politicum legere eſt apud Tacitum, ubi dicit Auguſtum, licet mutato imperio, eadem magiſtratuum vocabula retinuiſſe, *Ne dimiſſis, inquit, quidem finem eſſe militiæ, ſed apud vexillum retentos, alio vocabulo, eoſdem labores perferre.*

Id eſſe verum parva hæc fabella indicat.
¶ Aſellum in prato timidus paſcebat ſenex;
Is hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat Aſino fugere, ne poſſent capi.
At ille lentus: Quæſo num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit: Ergo, quid refert meâ
Cui ſerviam, clitellas dum portem meas?

INTERPRETATIO.

Hæc parva fabula exerit illud eſſe certum. Senex pavidus paſcebat Aſinum in prato. Ille conterritus adventu repentino hoſtium hortabatur Aſinum ad fugam, ne caperentur. Verum hic gradiens lentè: Dic amabo, num credis victorem mihi daturum binas clitellas? Senex negavit id factum? *Quid meâ igitur intereſt cujus ſim, cum* debeam *ſemper ferre meas clitellas.*

ANNOTATIO.

8. *Clitellas.*] Clitellæ ſunt inſtrumenta lignea in quibus colligatæ ſarcinæ imponuntur Aſinis.

FABULA XVI.

Fidejuſſorem infidum cave.

OVIS ET CERVUS.

FRaudator nomen quum locat ſponſu improbo,
Non rem expedire, ſed mala videre expetit.
¶ Ovem rogabat Cervus modium tritici
Lupo ſponſore, at illa præmetuens dolum;
Rapere atque abire ſemper adſuevit Lupus:
Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram quum dies advenerit?

INTERPRETATIO.

CUm fraudator ſe obſtringit malo præde, cupit facere malum, non abſolvere negotium. Cervus petebat ab Ove modium frumenti ſponſu lupi: ſed hæc prætimens fraudem, dixit: *Lupus ſolet ſemper ſubripere & ſecedere. Tu verò, ô* Cerve, *ſolet abire ex oculis ſummâ velocitate, ubi vos quæram cùm dies aderit* præſtituta ſolutioni.

ANNOTATIONES.

1. *FRaudator.*] Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum causâ quid fecit, geſſitve, fraudator dicitur.

Sponſore improbo.] Non locuplete, qui non eſt ſolvendo.

2. *Non rem expedire, ſed mala videre expetit.*] Senſus iſtius verſus eſt ſubobſcurus, aliud enim ſignificat quàm verba ſonant. Talis enim eſt. *Non ſincerè agere, ſed aliquod architectari malum vult.*

FAB. XVII.

FABULA XVII.

Calumniatorem ſua pœna manet.

Ovis, Canis, et Lupus.

SOLENT mendaces luere pœnas malefici
¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis
Quem commendâſſe panem ſe contenderet,
Lupus citatus teſtis, non unum modò,
Deberi dixit, verùm affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Ovis jacentem in fovea conſpexit Lupum:
Hæc (inquit) merces fraudis à ſuperis datur.

Interpretatio.

FRaudulenti ſolent dare pœnas mendacii. Cum Canis ſycophanta repeteret ab Ove panem quem affirmabat ſe illi dediſſe ſervandum, Lupus vocatus in teſtem aſſeveravit non deberi ſolum unum panem, *verùm decem. Ovis condemnata hac affirmatione mendaci, repræſentavit quod non debebat. Aliquot interjectis diebus Ovis vidit Lupum proſtratum in fovea. Dii inquit rependunt hoc præmium maleficii.*

FABULA XVIII.

Horret quiſque adire locum ubi læſus eſt.

Mulier parturiens.

NEMO libenter recolit, qui læſit, locum.
¶ Inſtante partu mulier peractis menſibus,
Humo jacebat flebiles gemitus ciens.
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minimè, inquit, illo poſſe confido loco
Malum finiri quo conceptum eſt initio.

Interpretatio.

NUllus reviſit lubens locum qui nocuit. Mulier parturiens exacto ſuo tempore recumbebat humi edens graves gemitus. Maritus ipſam *monuit ut reponeret corpus cubili, quò abjiceret commodiùs pondus naturæ. Nullatenus, inquit, exiſtimo malum poſſe auferri ibi, ubi primo contractum eſt.*

Annotationes.

2. *Peractis menſibus.*] Novem ſcilicet, ad ſolutionem partus requiſitis in muliere.

3. *Humo.*] Pro *humi*. Ita Ovidius: *Sedit humo nudâ.*

FABULA XIX.

Omnem aditum malis præcludito.

CANIS PARTURIENS.

HABENT inſidias hominis blanditiæ mali,
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
¶ Canis parturiens, quum rogaſſet alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facilè impetravit; dein repoſcenti locum,
Preces admovit: tempus exorans breve
Dum firmiores catulos poſſet ducere.
Hoc quoque conſumto, flagitare validiùs
Cubile cœpit: Si mihi & turbæ meæ
Par (inquit) eſſe potueris, cedam loco.

INTERPRETATIO.

Blanditiæ improbi hominis ſunt plenæ inſidiarum. Verſus conſequentes nos docent illas fugere. Cum canis inſtante partu petiiſſet ab alia, ut ederet catulos in ipſius caſa, exoravit facilè: Deinde cùm alia *repoſceret ſedem, adhibuit preces rogans breve tempus dum poſſet abigere catulos robuſtiores. Hoc etiam finito, cœpit poſtulare vehementiùs Tugurium. Cedam, inquit, tibi illud ſi potueris, eſſe par* reſiſtendo *mihi & meis catulis.*

FABULA XX.

Stultitia plerûmque exitio eſt.

CANES FAMELICI.

STULTUM conſilium non modò effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
¶ Corium depreſſum in fluvio viderunt Canes:
Id ut comeſſe extractum poſſent faciliùs,
Aquam cœpêre bibere, ſed rupti priùs
Periêre, quàm quod petierant, contingerent.

INTERPRETATIO.

Suſceptum ridiculum, non modo eſt irritum, verum etiam ducit homines in ruinam. Canes aſpexerunt in imo fluenti corium demerſum, & cœperunt haurire aquam, ut illud eductum poſſent comedere faciliùs: ſed diſrupti perierunt priuſquam perficerent quod conati erant.

ANNOTATIO.

6, *Contingerent.*] Id eſt, *Attingerent.* Ut Virgilius:
Funemque manu contingere gaudent.

FABULA XXI.

Miſer vel ignaviſſimo cuique ludibrio eſt.

LEO SENIO CONFECTUS.

QUICUMQUE amiſit dignitatem priſtinam
Ignavis etiam jocus eſt in caſu gravi.
¶ Defectus annis & deſertus viribus
Leo quum jaceret ſpiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infeſtis Taurus mox confodit cornibus
Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit ferum
Impunè lædi, calcibus frontem exterit.
At ille expirans: Fortes indignè tuli
Mihi inſultare; te naturæ dedecus
Quòd ferre cogor, certè bis videor mori.

INTERPRETATIO.

Qui dejectus eſt de veteri honore, eſt deriſui in tanta calamitate, etiam inertibus. Cum Leo confectus ætate, & deſtitutus robore jaceret exſpirans, Aper ſævus dentibus accurrit ad illum, & ultus eſt antiquas injurias plagis; Quin & *ſtatim Taurus infenſus tranſverberat* illum ſuis *cornibus. Ut Aſinus conſpexit vulnerari ſine periculo Leonem, comminuit ipſi caput pedibus. At Leo trahens extremum ſpiritum: Indignatus ſum, ait, feras generoſas mihi intuliſſe contumeliam: Quòd autem cogor te ſuſtinere opprobrium naturæ ſanè videor bis perire.*

ANNOTATIONES.

3. *Defectus annis.*] Qui deficiebat propter annos.

Deſertus viribus.] Id eſt, à viribus. Ellipſis præpoſitionis à.

5. *Fulmineus dentibus.*] Qui inſtar fulminis ſternunt & proterunt obvia quæque. Unde Ovidius:

Fulmen habens acres in aduncis dentibus apri. Et:

Fulmineo celeres diſſipat ore Canes.

12. *Bis videor mori.*] Semel apri dentibus, & iterum per infamiam, cùm bona fama ſit veluti altera vita, infame quid eſt vinci ab ignavo, glorioſum vero à forti; unde Virgilius:

Ænea magni dextra cadis.

Et Ovidius:

Quiſquis es, ô Iuvenis, dixit, ſolamen habeto
Mortis, ab Æmonio quòd ſis jugulatus Achille.

FABULA XXII.

Qui alteri ſuam ob cauſam commodat, injuriâ poſtulat
id gratiæ apponi ſibi.

Mustela et Homo.

MUstela ab homine prenſa quum inſtantem necem
Effugere vellet: Quæſo (inquit) parcas mihi,
Quæ tibi moleſtis muribus purgo domum.
Reſpondit ille: Faceres ſi cauſâ meâ,
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quæ ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam letho dedit.
Hoc, in ſe dictum debent illi agnoſcere,
Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactat imprudentibus.

Interpretatio.

CUm Muſtela capta ab homine vellet vitare mortem imminentem: te oro, ait, ignoſcas mihi quæ libero tuas ædes muribus tibi incommodis. Ille retulit: ſi præſtares id meâ causâ, hoc gratia apponerem tibi, & exorares quod à me petis ſuppliciter: Verùm quia inſequeris mures quò redas quæ ſunt roſuri, & quò ſimul eos vores, noli mihi expenſum ferre falſum officium. Et ſic fatus dedit neci hanc malignam. Hi debent fateri illam fabulam ſibi ſcriptam, qui dum ſtudent propriæ utilitati, imputant vanum beneficium incautis & minimè advertentibus.

Annotationes.

3. *Moleſtis muribus purgo domum.*] Ita Palladius de Muſtela.

Mordaces morſu ſolitus conſumere mures,
Inviſum & domibus perdere dente genus.

6. *Reliquiis quæ ſunt roſuri.*] *Reliquium.* & in plurali *Reliquia*, etiam neutro genere à Latinis dicuntur; ut *Alimonium. Deliquium.* Plautus *Reliquia* in neutro uſurpavit in milite glorioſo.

At pedites tibi reliquia erant, ſi viverent.

8. *Imputare beneficium.*] Non eſt hoc loco, acceptum referre beneficium, ſed collatum alicui. Phraſis Senecæ & Plinio, potiùs quàm Ciceroni, uſitata.

12. *Et meritum inane jactant imprudentibus.*] Iſtuc ipſum eſt quod dicit Terentius: *Ego Charine neutiquam officium liberi eſſe hominis puto. Cum is nil promerat, poſtulare id gratiæ apponi ſibi.* Id ſupra rotundiſſimè dixit Phædrus, *Vanum beneficium cuipiam imputare.*

FABULA XXIII.

Suſpecta malorum beneficia.

CANIS FIDELIS.

REPENTE liberalis ſtultis gratus eſt,
Verùm peritis irritos tendit dolos.
¶ Nocturnus quum fur panem miſiſſet Cani,
Objecto tentans an cibo poſſet capi:
Heus (inquit) linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini? multùm falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

INTERPRETATIO.

Beneficus ſubito placet imprudentibus, ſed ſtruit inanes inſidias prudentibus. Cùm fur nocturnus porrexiſſet panem Cani, volens experiri num poſſet capi oblatâ eſſâ. Heus, ait Canis, *vis mihi detinere linguam ne latrem pro bonis heri mei? Erras plurimùm; namque tua liberalitas repentina me monet ut vigilem, ne facias tuam rem meâ negligentiâ.*

ANNOTATIO.

6. *Pro re domini.*] Rei appellatio generalis eſt, & extenditur ad omnia bona quæ quis poſſidet. Sic Terentius, *Ad rem noſtram ſumus attentiores.*

FABULA XXIV.

Potentes ne tentes æmulari.

RANA RUPTA.

INOPS potentem dum vult imitari, perit.
¶ In prato quodam Rana conſpexit Bovem,
Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem: tum natos ſuos
Interrogavit, an Bove eſſet latior.
Illi negarunt. Rurſus intendit cutem
Majore niſu, & ſimili quæſivit modo,
Quis major eſſet? illi dixerunt: Bovem.

INTERPRETATIO.

Dum pauper ſtudet imitari divitem, perit. Rana vidit aliquando Bovem in aliquo prato, & mota invidiâ ob tantam ipſius magnitudinẽ, diſtendit cutem rugoſam. Tum petiit à natis ſuis, nũ eſſet major bove? Hi negarunt. Inflavit iterum pellem conatu validiori, & ſimiliter interrogavit quiſnam eſſet amplior? Reſponderunt, bovem.

Noviſſimè indignata, dum vult validiùs
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

INTERPRETATIO.

Tandem ſuccenſens, dum conatur ſe magis ac magis intendere, diſrupta periit.

ANNOTATIO.

Hanc attigit fabulam Horatius, lib. 2. Satyr. 3.

——— Illa rogare
Quantane? num tandem, ſe inflans,
ſic magna fuiſſet?
Major dimidio. num tanto? cum magis atque
Se magis inflaret: Non ſi te ruperis, inquit,
Par eris. ———

FABULA XXV.

Rete ne tendas Accipitri & Milvio.

CANIS ET CROCODILUS.

CONSILIA qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
¶ Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodilis ne rapiantur, traditum eſt.
Igitur quum currens bibere cœpiſſet canis,
Sic Crocodilus: Quamlibet lambe otio,
Noli vereri; at ille; Facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

INTERPRETATIO.

QUi dant perverſa conſilia viris prudentibus, & abutuntur operam, & ſe præbent ridiculos. Ferunt Canes in fluvio Nilo bibere currendo, ne deverentur à Crocodilis. Cum ergo Canis quidam cœpiſſet lambere currens, ita Crocodilus ad eum: bibe quantumvis otiosè, nihil time: At Canis; facerem equidem, niſi noſſem te eſſe avidum meæ carnis.

ANNOTATIONES.

3. *Canes currentes bibere in Nilo.*] Sic Plinius lib. 8. *Certum eſt*, inquit, *juxta Nilum amnem Canes currentes lambere, ne Crocodilorum aviditati occaſionem præbeant.* Unde natum Proverbium: *Tanquam Canis è Nilo.*

Nilo.] Nilus fluvius Africæ maximus & notiſſimus. Credidêre antiqui Nilum fuiſſe unum è Brachiis Gehonis, ut legere eſt apud varios Autores, præſertim apud Lucanum lib. decimo, in quo Sacerdotes Ægyptii inducuntur idipſum referentes inter epulas, precibus ipſius Cæſaris. Verùm hodie compertum eſt, ut patet ex Hiſtoria Africæ de *Marmol*, & diſſertatione Iſaaci Voſſii de Nili origine, hunc oriri ex duobus fontibus in Æthiopia ſuperiori, & in regno Abaſſenorum, in terra Sachala, inter montes excelſos, qui ſiti ſunt ultra Tropicum Cancri, duodecim circiter gradibus citra Æquatorem. Augetur verò Nilus ſolutis nivibus, & imbribus aſſiduis qui multi ſunt in Æthiopia menſe Maio: non exundat tamen niſi decimo quinto Junii, propter longum iter, quod excurrere debent illæ aquæ antequam ad Ægyptum uſque perveniant, teſtimonio Abaſſenorum.

4. *Crocodilis.*] Crocodilus Ægypti animal quadrupes. Naſcitur ex ovo magnitudine ovi anſerini. Cætera quæ de ipſo narrantur, ſunt paſſim obvia.

FABULA XXVI.

Par pari refertur.

VULPES ET CICONIA.

NULLI nocendum : ſi quis verò læſerit,
Multandum ſimili jure fabella admonet.
¶ Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitaſſe, & illi in patina liquidam
Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo
Guſtare eſuriens potuerit Ciconia :
Quæ Vulpem quum revocaſſet, intrito cibo
Plenam lagenam poſuit : huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa, & torquet convivam fame :
Quæ quum lagenæ fruſtra collum lamberet,
Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus :
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

INTERPRETATIO.

Nemo lædendus : ſi quis verò nocuerit alicui, fabula docet puniendum pari modo. Ferunt Vulpem priùs vocaſſe Ciconiam ad prandium, & ipſi appoſuiſſe ſorbitiunculam fluidam in vaſe, quam Ciconia famelica nequiverit guſtare ullatenus. Hæc cum invitaſſet viciſſim Vulpem ad Cœnam, ipſi antepoſuit lagenam refertam cibo comminuto, in quam immittens collum, repletur ipſa, & cruciat convivam fame : Quæ cum lingeret incaſſum oras amphoræ, cognovimus advenam avem ſic locutam. Quilibet debet repræſentare libenter in ſe exemplum quod dedit.

ANNOTATIONES.

2. *Multandum ſimili jure.*] Id eſt, pœnâ talionis. Unde Cicero : *Quis aſpernabitur idem jus dici ſibi, quod ipſe aliis dixit, vel dici effecit.*

8. *Plenam lagenam poſuit.*] Lagena uſitatè dicitur. Tamen in veteri marmore legitur Laguna. *M. Ulpio Aug. lib. Phædimo. Divi Trajani Aug. à potione & Laguna.* Rigaltius vult legi in veteribus libris, *Lagona.*] Sed id factum eſt, ut in aliis nominibus Græcis, in quibus *υ* vertitur in *ο*. Ita νύξ, *nox.*

11. *Peregrina volucris.*] Sic vocat Ciconiam, quæ, teſte Petronio, eſt hoſpita avis, exul hyemis, titulus tepidi temporis.

FABULA XXVII.

Avarus ſuus ſibi carnifex eſt.

CANIS, THESAURUS, ET VULTURIUS.

HÆc res avaris eſſe conveniens poteſt,
Et qui humiles nati, dici locupletes ſtudent.
¶ Humana effodiens oſſa, theſaurum Canis
Invenit: & violavit quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ religioni penderet.
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi
Fame eſt conſumptus: quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: O Canis, meritò jaces,
Qui concupiſti ſubitò regales opes,
Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

INTERPRETATIO.

Hoc argumentum poteſt eſſe congruens avaris, & illis qui editi licet humili fortunâ, ambiunt tamen *nominari divites. Canis effodiendo cadaver humanum, reperit theſaurum. Et quia offendit deos Manes, immiſſa eſt ipſi fames auri, ut lueret pœnas ſancta religioni* violatæ. *Dum ergo incubat auro, immemor ciborum, enectus eſt fame. Super quem vultur ſedens dicitur protuliſſe* hæc verba: *Juſtè periiſti, ô Canis, qui natus in compitis, & nutritus ſordibus, appetiviſti derepentè divitias regum.*

ANNOTATIONES.

4. *Violavit quia Manes deos.*] Dii Manes erant dii inferorum, ut quidam exiſtimant, quibus fiebant ſacra ne nocerent. Alii putant hoc nomine appellatas fuiſſe animas ſeparatas à corpore. Unde videmus vetuſta ſepulchrorum monumenta *diis manibus* eſſe inſcripta. Sunt etiam qui dicant eoſdem eſſe quos Vetuſtas genios appellavit, qui ne ipſa quidem mortua corpora deſerant, ſepulchriſque inhabitent. Piaculum erat antiquitùs vim inferre manibus mortuorum.

6. *Pœnas ut ſancta religioni penderet.*] Id eſt, violatæ religioni ſepulchrorum. Antiquitùs enim grande erat piaculum violare religionem ſepulchrorum, & ſævire in mortuos. Ita Cicero de legibus, *Deorum Manium jura ſancta ſunto.* Et Virgilius 3. Æneid.

Quid miſerum Ænea laceras, jam parce ſepulto
Parce pias ſcelerare manus.

FABULA XXVIII.

Ne magnus tenuem deſpicito.

VULPES ET AQUILA.

QUAMVIS ſublimes debent humiles metuere:
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
¶ Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit:
Nidóque poſuit pullis, eſcam ut carperent:
Hanc perſecuta mater, orare incipit,
Ne tantùm miſeræ luctum importaret ſibi.
Contempſit illa, tuta quippe ipſo loco.
Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit;
Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.
Aquila ut periculo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex Vulpi tradidit.

INTERPRETATIO.

QVantumvis potentes, debent extimeſcere abjectos, quia ultionis ſit copia quibus eſt ſolertia docilis. Aquila rapuit quondam natos Vulpis, & abſcondit cubili in eſcam ſuorum catulorum. Vulpes genitrix hanc inſequuta cœpit precari ne inferret ſibi infœlici tantum dolorem. Aquila ſprevit ſecura quippe ſitu *loci. Vulpes abſtulit ab altari torrem accenſum, & circumcinxit totam arborem ignibus, addens dolori inimica, periculum prolis amittendæ. Aquila ſupplex reddidit Vulpi natos ſalvos, ut liberaret ſuos* catulos *à periculo mortis.*

ANNOTATIONES.

8. *Ardentem facem.*] Non eſt otioſum epithetum. Fax enim nihil aliud eſt quàm fuſtis inciſus, & ita comparatus ut flammam, ſi ita uſus poſtulet, concipere poſſit. Sic Virgilius:

Ferroque faces inſpicat acuto.

10. *Damno ſanguinis.*] Id eſt natorum periculo. Ita Venus apud Virgilium vocat Æneam: *Sanguis meus.*

FABULA XXIX.

Eſt cui magno conſtitit dicterium.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

PLERUMQUE ſtulti riſum dum captant levem,
Gravi diſtringunt alios contumeliâ,
Et ſibi nocivum concitant periculum.

INTERPRETATIO.

DVm ſtolidi quærunt riſum inanem, lædunt perſæpe alios ſummâ injuriâ, ſibique parant exitium nocivum.

¶ Aſellus Apro cum fuiſſet obvius :
Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat
Officium, & quærit, cur ſic mentiri velit.
* * * * * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * * * * * *
Aper cum vellet facere generoſum impetum,
Repreſſit iram : & facilis vindicta eſt mihi,
Sed inquinari nolo ignavo ſanguine.

INTERPRETATIO.

Cùm Aſellus occurriſſet Apro, dixit, Ave Frater : Hic ſuccenſens rejicit officium, petitque quare velit mentiri ita ?
* * * * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * * * *
Cùm Sus nemoris cultor pararet illum afficere horrendo impetu, cohibuit iram, & dixit : mihi facile eſt ulciſci, verùm nolo contaminari ſanguine vili & abjecto.

ANNOTATIO.

Duos Verſus hujuſce Fabulæ, ut ſpurcos & invenuſtos omiſi deditâ operâ.

FABULA XXX.

Mala publica in plebem recidunt.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

HUMILES laborant, ubi potentes diſſident.
¶ Rana in palude pugnam Taurorum intuens;
Heu quanta nobis inſtat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu quum illi certarent gregis;
Longéque ab illis degerent vitam boves :
Natio (ait) ſeparata, ac diverſum eſt genus,
Sed pulſus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede :
Caput ita ad noſtrum furor illorum pertinet.

INTERPRETATIO.

Parvi ſunt in periculo ubi Magnates decertant. Rana videns è palude certamen Taurorum. Heu, inquit, quanta nobis ruina paratur! Alterâ percontante quare loqueretur illud, cum illi contenderent inter ſe uter pecori imperaret, & boves viverent vitam longè aliam ab ipſis. Gens eſt, inquit, ſejuncta à nobis, & genus ſeparatum : ſed qui auſfugerit ejectus imperio ſylvarum, in latebras properabit paludis, & proterens nos opprimet pedibus duris. Sic eorum rabies ſpectat ad noſtram ſalutem.

ANNOTATIONES.

I. *Humiles laborant ubi potentes diſſident.*] Ad id Horatius appoſitè,
Quidquid delirant reges, plectũtur Achivi.
XI. *Ita.*] Hoc modo, hac ratione.

FABVLA XXXI.

Cui fidas, vide.

Milvius, et Columbæ.

QUI ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
¶ Columbæ ſæpè quum fugiſſent Milvium,
Et celeritate pennæ vitaſſent necem,
Conſilium raptor vertit ad fallaciam:
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare ſollicitum potiùs ævum ducitis,
Quàm regem me creatis icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præſtem injuria?
Illæ credentes, tradunt ſeſe Milvio
Qui regnum adeptus cœpit veſci ſingulas,
Et exercere imperium ſævis unguibus.
De reliquis tunc una: Meritò plectimur.

Interpretatio.

QVi ſe credit defendendum malo homini, dum inclamat opem, reperit perniciem. Cum Columbæ ſæpe vitaſſent Milviũ, & ſe eripuiſſent à morte pernicitate alarum. Rapax ille recurrit ad dolum, & circumvenit tali fallacia genus imbelle. Cur trahitis potiùs vitam anxiam, quàm eligatis me in regem inito fœdere, ut vos reddam ſecuras ab omni contumelia. Hæ nimium credulæ ſe ſe dedunt Milvio, qui potitus regno cœpit paſci ſingulis, & exercere principatum diris unguibus. Tunc una ſuperſtes ait, punimur juſtè.

Annotatio.

11. *Veſci ſingulas.*] Pro *ſingulis.* Ita Virgilius:

Quid puer Aſcanius? Superatne & veſcitur auras.

Saltem ut in antiquiſſimis libris legitur, *ſingulas*, non omnes collectivè, vox illa ſumitur, ſed quod Gallicè dicimus, *Les unes aprés les autres.* Id eſt, Liviano more, *Alias poſt alias.*

EXPLICIT LIBER PRIMVS.

Solebant veteres in fine librorum ſcribere, explicit, ut ſignificarent librum abſolutum. Unde Hieronymus ad Marcellam, *Solemus completis opuſculis, ad diſtinctionem rei alterius ſequentis medium interponere, explicit, aut, feliciter explicit.*

PHÆDRI FABULARUM.

LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

EXEMPLIS continetur Æſopi genus.
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur
Quàm corrigatur error ut mortalium,
Acuàtque ſeſe diligens induſtria.
Quicumque fuerit ergo narrandi locus,
Dum capiat aurem & ſervet propoſitum ſuum,
Re commendatur, non auctoris nomine,
Equidem omni curâ morem ſervabo Senis:
Sed ſi libuerit aliquid interponere

INTERPRETATIO.

Ratio ſcribendi Æſopi conſtat exemplis, neque intenditur aliud quicquam per fabulas, niſi ut vitia hominum emendentur, & ut accurata diligentia excitetur. Quæcunque igitur occurrerit occaſio narrandi, dum teneat aures, & ſequatur ſuum conſilium, æſtimatur rebus ipſis, non nomine autoris. Certè ſequar omni induſtria conſuetudinem ſenis Æſopi: Verùm ſi mihi videbitur inſerere aliquid

ANNOTATIO.

1. *Æſopi genus.*] Perperam quidam intelligunt Proſapiam Æſopi. Nihil enim aliud intelligit hoc loco Phædrus, niſi eam ſcribendi rationem qua uſus eſt Æſopus in ſcribundis fabulis. Ita in Prologo lib. 4. Et etiam alio loco:

Vſus vetuſto genere, ſed rebus novis
Nunc fabularum cur ſit inventum genus.

Quemadmodum apud Terentium:

Olim iſti fuit generi quondam quæſtus
apud ſeclum prius.

Ceterum iſtud *continetur*, nihil aliud eſt quàm conſtat. Cicero, *Dii non venis, & nervis, & oſſibus continentur*, id eſt conſtant.

Dictorum ; ſenſus ut delectet varietas ;
Bonas in partes (lector) accipias velim.
Sic iſta tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verboſa nè ſit commendatio,
Attende cur negare cupidis debeas ;
Modeſtis etiam offerre quod non petierint.

INTERPRETATIO.

jocorum, ut diverſitas ſenſus, magis placeat, velim, lector, aqui bonique conſulas. Sic brevitas compenſabit hanc gratiam, cujus ne ſit laus verboſior, vide cur debeas denegare avidis, & dare ultro modeſtis quod non poſtulaverint.

FABULA I.

Sunt etiam ſua præmia laudi.

LEO SAPIENS.

SUPER Juvencum ſtabat dejectum Leo:
Prædator intervenit partem poſtulans :
Darem (inquit) niſi ſoleres per te ſumere:
Et improbum ejecit. Fortè innoxius.
Viator eſt deductus in eundem locum,
Feróque viſo rettulit retrò pedem.
Cui placidus ille : Non eſt quod timeas, ait;
Et quæ debetur pars tuæ modeſtiæ
Audacter tolle. Tunc diviſo tergore,
Silvas petivit, homini ut acceſſum daret.
Exemplum egregium prorſus & laudabile;
Verum eſt aviditas dives, & pauper pudor.

INTERPRETATIO.

LEo ſedebat ſuper Juvencum jacentem. Prædo ſupervenit petens partem. Concederem, ait, ni conſuevisſes rapere, & repulit hunc malum hominem. *Fortuitò verò innocens viator venit eòdem, & viſo Leone, regreſſus eſt. Cui mitis ille dixit : Nihil eſt quod reformides, ſume confidenter partem debitam tuæ modeſtiæ. Tum ſeparato tergore,* Leo *immiſit ſe in ſylvas, ut acceſſus pateret viatori. Exemplum illuſtre omnino, & dignum laude ; ſed aviditas* habendi *dat divitias : pudor vero &* modeſtia, *paupertatem.*

ANNOTATIO.

7. *Rettulit retro.*] Pleonaſmus. Poterat enim oratio carere iſtâ voculâ, *retro*, ſed ejuſmodi Pleonaſmi nonnihil habent elegantiæ. Ita Terentius : *Ante praſciſſe. Ita ſubtriſtis aliquantulum, &c.*

FABULA II.

Simile ſimili gaudet.

Repente calvus.

A Fœminis utcunque ſpoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis diſcimus.
¶ Ætatis mediæ cuidam, mulier non rudis
Tegebat annos, celans elegantiâ:
Animóſque ejuſdem pulcra juvenis cœperat.
Ambæ videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpêre invicem.
Quum ſe putaret pingi curâ mulierum,
Calvus repente factus eſt, nam funditùs
Canos puella, nigros anus evellerat.

Interpretatio.

Docemur exemplis homines quemodocunque expilari à mulieribus, ſive illum *ament, ſive amentur* ab illo. *Quædam fœmina callida diſſimulabat annos cuidam homini provectæ ætatis, tegens illos* [illegible] *cultu. Illius etiam animus detinebatur amore pulchræ adoleſcentulæ. Dum ambæ mulieres affectant eſſe ſimiles ipſi, cœperunt invicem ſeligere crines homini.* Hic *cùm crederet ſe ornari ſtudio mulierum, evaſit calvus ſubitò: nam puella exemerat omnes capillos albos, anus verò nigros.*

Annotatio.

5. *Dum videri volunt illi pares.*] Ætate aut annis. Oderat enim juvenis capillos albos, utpote ſeneſcentis [illegible]crepitæ ætatis indicia, anus verò nigros qui ſibi non conveniebant.

FABULA III.

Impunitas, peccandi illecebra.

Homo et Canis.

Laceratus quidam morſu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem immiſit malefico,
Audierat eſſe quod remedium vulneris.
Tunc ſic Æſopus: Noli coràm pluribus
Hoc facere canibus, nè nos vivos devorent,
Quum ſcierint eſſe tale culpæ præmium.
¶ Succeſſus improborum plures allicit.

Interpretatio.

Quidam læſus dente Canis acris, projecit ipſi improbe panem merſum ſuo ſanguine, quia acceperat id cedere pro remedio vulneris. Tum Æſopus locutus eſt: Sic: noli facere hoc in conſpectu multorum Canum, ne nos diſcerpant vivos, cùm viderint ſe donari tali præmio, ob culpam. Succeſſus malorum attrahit multos.

Annotationes.

2. *Vehemens.*] Vox diſſyllaba in hoc loco, ut apud Horatium:
Vehemens & liquidus puroque ſimillimus [*amni.*

6. *Scierint.*] Pro *ſciverint*,

FABULA IV.

Vir doloſus ſeges eſt mali.

Aquila, Felis et Aper.

AQUILA in ſublimi quercu nidum fecerat:
Felis cavernam nacta, in mediâ pepererat:
Sus nemoris cultrix fœtum ad imam poſuerat.
Tum fortuitum Felis contubernium
Fraude & ſceleſtâ ſic evertit malitiâ.
Ad nidum ſcandit volucris: Pernicies, ait,
Tibi paratur, forſan & miſeræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum inſidioſum, quercum vult evertere,
Ut noſtram in plano facilè progeniem opprimat.
Terrore effuſo, & perturbatis ſenſibus,
Direpit ad cubile ſetoſæ ſuis;
Magno (inquit) in periculo ſunt nati tui.
Nam ſimul exieris paſtum, cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore poſtquam complevit locum,

Interpretatio.

AQuila poſuerat nidum in alta quercu. Feles reperta Cavum, partum ediderat in media quercu. *Sus incola ſylvarum pepererat ad radices arboris. Tum Feles turbavit hanc ſodalitatem fortuitam dolo, & ſceleratâ malignitate. Repit ad nidum Aquila: tibi, inquit, ſtruitur exitium; quin & forte mihi infœlici; nam Aper doloſus quem cernis quotidie fodere terram, vult eruere quercum ut devoret facilè noſtros catulos humi de*jectos: *ita immiſſo terrore, & commotis animis, ſcandit ad ſedem ſuis ſetigera: Nati tui verſantur grandi in diſcrimine. Nam ſimul atque iveris ad pabulum cum turba tenella, Aquila in procinctu eſt ad tibi rapiendas ſuculas. Poſtquam ergo permiſcuit terrore hunc locum*

Annotationes.

4. *Contubernium.*] Vocabulum militare, manipulum enim militum ſignificat, teſte Vegetio, qui Centurias in Contubernia diviſas fuiſſe ſcribit: ut decem militibus ſub uno Papilione degentibus, unus quaſi præeſſet Decanus, qui caput Contubernii nominabatur. Unde Commilitones & Contubernales dicuntur, à communibus tabernaculis.

8. *Quotidie.*] Secunda ſyllaba in hac voce brevis eſt, aliquando etiamnum longa. Ita Terentius:

Verum ubi videbit tantos ſibi ſumptus domi
Quotidianos fieri, nec fieri modum.

9. *Inſidioſum Aprum.*] Difficultas eſſe poteſt cur dicit Aprum inſidioſum, & non inſidioſam in fœminino, cum ſermo ſit de Sue fœmina. Certè error ineſt, niſi velis Aprum eſſe ex eo genere animalium quod vocant Epicœnum.

10. *In plano.*] Humi ſtrata noſtra proles, quercu everſâ.

14. *Nam ſimul exieris.*] Nam ſimul atque exiens.

Doloſa tuto condidit ſeſe cavo.
Inde evagata noctu ſuſpenſo pede;
Ubi eſcâ ſe replevit & prolem ſuam;
Pavorem ſimulans proſpicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis deſidet;
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inediâ ſunt conſumti cum ſuis,
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.
¶ Quantùm homo bilinguis ſæpè concinnet mali.
Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.

INTERPRETATIO.

inſidioſa abdidit ſeſe cavernâ securè. Inde exiens noctu ſuſpenſo gradu, ubi ſe ingurgitavit cibis & ſuos catulos, fingens timorem, circumſpectat toto die. Aquila timens periculum, deſidet arbore. Aper fugiens perniciem, non ſe proripit foras. Quid plura, perierunt fame cum ſuis, & dederunt magnum convivium natis felis. Credulitas ſtolida monetur hoc apologo quantùm mali vir fallax inferat.

ANNOTATIO.

25. *Homo bilinguis.*] Qui doloſè & fraudulenter agit. Unde Virgilius vocat *Tyrios Bilingues*, haud fidei ſervantiſſimos.

FABULA V.

Ne quid nimis.

CÆSAR AD ATRIENSEM.

EST Ardelionum quædam Romæ natio,
Trepidè concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
Verâ fabellâ: pretium eſt operæ attendere.

INTERPRETATIO.

ESt Romæ genus Ardelionum oberrans ſollicitè, inquies in quiete, anhelans incaſſum, plura faciendo, faciens nihil, ſibique importunum, & invisum cæteris. Mihi eſt mihi hoc corrigere, modo tamen valeã, verâ hiſtoriâ: operæprecium eſt illam *auſcultare.*

ANNOTATIONES.

1. *Ardelionum.*] Hi vocantur homines qui ſe negotiis omnibus immiſcent, ab ardendo dicti, quòd pro feſtinando veteres uſurparunt. Quamquam meliùs ab Ardea avi dicti Ardeliones, quia avis hujus inſtar huc & illuc volitant & circuncurſant, dum omnibus ſe ſtudent negotiis immiſcere. Hoc genus hominum deſcribit Martialis tali Epigrammate:

Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.
Vis dicam qui ſis? magnus es Ardelio.

5. *Verâ fabulâ.*] Fabula enim ad verum vel falſum extenditur, ut ſupra ad fabulam primam libri primi annotavimus.

¶ Cæſar

¶ Cæſar Tiberius quum petens Neapolim,
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum & proſpicit Tuſcum mare,
Ex alticinctis unus atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridaria,
Alveolo cœpit ligneo conſpargere
Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur: inde notis flexibus
Præcurrit alium in Xyſtum, ſedans pulverem.

INTERPRETATIO.

Cùm Tiberius Cæſar profectus Neapolim, veniſſet in ſuam villam Miſenenſem, quæ ædificata à Lucullo in vertice montis ſpectat mare ſiculum & aſpicit mare Tuſcum, unus ſervorum atrienſium altiùs cinctorum, cujus veſtis colligebatur ab humeris linteo Peluſio cirris defluentibus, demeticnte hero viridaria amœna, cœpit aſpergere terram areſcentem vaſculo ligneo, oſtentans hoc officium urbanum; verùm irridetur. Poſtea prævertit Cæſarem *in aliud ambulacrum divertiis notis compeſcens pulverem.*

ANNOTATIONES.

7. *Neapolim.*] Urbs Campaniæ maritima regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clariſſima. prius Parthenope dicta.

8. *Miſenenſem villam.*] Domus ruſtica. De hac villa Miſenenſi ita Tacitus: *Mutatis ſæpius locis* (Tiberius) *tandem ad Promontorium Miſeni conſedit in villa* cujus *Lucullus Dominus fuerat.* Eſt autem vicinum illud Promontorium monti, Miſeno dicto, à Miſeno ſocio Æneæ ibi ſepulto. De quo Virgilius 6. Æneid.

Monte ſub aërio qui nunc Miſenus ab illo Dicitur.

9. *Luculli manu.*] Quam poſuerat Lucullus Pompeii & Ciceronis æqualis. Summus & fortunatiſſimus Romanorum legatus, qui duobus præliis vicit Mithridatem, & egit de illo Romæ triumphum. Poſtea abjectâ rerum publicarum curâ genio indulſit, & poſuit ſuperba Palatia, ædeſque magnificas, inter quas fuit villa Miſenenſis.

10. *Siculum.*] Subintellige mare, quod à Sicilia Cretam uſque excurrit

Tuſcum.] Mare, vulgò *Mer de Toſcane.* Quod non ſolum Hetruriam, ſed & Latium, & regnum Neapolitanum uſque ad Fretum Siculum alluit.

11. *Ex alticinctis.*] Alticinctos pueros vocat Horatius ſervos Naſidieni; id eſt, ſtrenuos & induſtrios, qui demiſſam veſtem non gerebant, ne inter agendum impedirentur.

Atrienſibus ſervis.] Qui ſtabant in atrio domus, limenque cuſtodiebant. Ab Atriorum tutela, Varrone teſte, nomen habent ſervi Atrienſes. Fulvius Urſinus ſuſpicatur eoſdem eſſe qui in inſcriptionibus dicuntur, *Servi à ſupellectili.* quia nempe ſervaverint ſupellectilem convivalem, vetereſque cœnitarent in Atrio, hoc eſt prope Culinam, ut videre eſt ex verbis Servii in 1. Æneid. *Vocemque per ampla volutant Atria. Tangit, inquit, Romanorum morem: nam, ut ait Cato, in Atrio, & duobus ferculis epulabantur antiqui. Ibi etiam & pecunias habebant. Unde qui honoratiores ſervi erant, liminum cuſtodes adhibebantur.*

12. *Linteo Peluſio.*] Peluſium erat Oſtium Nili & Civitas Ægypti feraciſſima lini, ex quo conficiebantur lintea.

18. *Xyſtum.*] Locus erat deambulationi adornatus, conſitis utrinque Platanis.

Agnoſcit hominem Cæſar remque intelligit.
Heus (inquit Dominus) ille enimvero adſilit.
Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Multò majoris, alapæ mecum veneunt.

INTERPRETATIO.

Tiberius ſentit hominem, & capit rem. Heus tu, ait Cæſar, hic ſtatim accurrit. Tum princeps ſic jocans, alapæ non venduntur apud me tam vili pretio.

ANNOTATIONES.

19. *Remque intelligit.*] Mentem & conſilium Ardelionis, qui ambiret libertatem.

22. *Alapæ mecum veneunt.*] Id eſt, libertas carius emitur. Apud Veteres enim quando aliquem manumittebant, alapa percuſſum circumagebant, & liberum confirmabant apud Prætorem. De modo manumittendi paſſim, neque quicquam protritum magis.

FABULA VI.

Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat.

AQUILA, CORNIX, ET TESTUDO.

CONTRA potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si verò acceſſit conſiliator maleficus,
Vis & nequitia quidquid oppugnant ruit.
¶ Aquila in ſublime ſuſtulit Teſtudinem.
Quæ quum abdidiſſet corneâ corpus domo,
Nec ullo pacto lædi poſſet condita,
Venit per auras Cornix, & propter volans:
Opimam ſanè prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi monſtrâro quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis pondere.
Promiſſa parte, ſuadet ut ſcopulum ſuper
Altis ab aſtris duram inlidat corticem,

INTERPRETATIO.

NUllus eſt ſat tectus adverſus potentiores. Quidquid violentia & malignitas impugnant, id perit, ſi conſiliarius malignus ſupervenit. Aquila tulit Teſtudinem in altum, quæ cum ſe abſcondiſſet teſtâ corneâ, neque poſſet ullatenus vulnerari abdita, Cornix intervenit per aërem & volitans prope: Suſtuliſti profecto eſcam opiparam tuis unguibus, verùm ni tibi oſtendero quid oporteat te facere, fatigabis te fruſtra tanto onere. Promiſſa parte monet, ut frangat corneam domum miſſam *ab alto cœlo ſupra rupem,*

ANNOTATIONES.

5. *Corneâ domo.*] Abuſivè ponitur pro teſta cornea, quâ Teſtudines muniuntur.

7. *Propter volans.*] Id eſt juxta, ut apud Terentium, *propter dormire.*

Quâ comminutâ facilè veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul & magiſtræ largè diviſit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere;
Impar duabus occidit triſti nece.

INTERPRETATIO.

quâ illisâ, nutriatur escâ abſque negotio. Aquila perſuaſa his verbis, obtemperavet monitori, & quoque partita eſt ampliè cibum ſua præceptrici. Ita Teſtudo quæ munita fuerat beneficio naturæ, inferior duabus periit fato luctuoſo.

FABULA VII.

Plura timenda divitibus.

MULI ET LATRONES.

MULI gravati ſarcinis ibant duo;
Unus ferebat fiſcos cum pecunia,
Alter tumentes multo ſaccos hordeo.
Ille onere dives celſa cervice eminens,
Clarúmque collo jactans tintinabulum:
Comes quieto ſequitur & placido gradu.
Subitò Latrones ex inſidiis advolant,
Intérque cædem ferro mulum truſitant.
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur caſus quum fleret ſuos,
Equidem (inquit alter) ne contemtum gaudeo,

INTERPRETATIO.

DUo Muli incedebant onuſti oneribus. Unus portabat corbes cum nummis. Alter ſaccos repletos multo hordeo. Primus dives ſuâ ſarcinâ ſupereminens elato capite, & agitans collo tintinabulum argutum. Alius *it comes lentis & tranquillis paſſibus. Fures aſſiliunt derepentè ex inſidiis, & inter ſtragem vulnerant Mulum enſe, rapiunt pecuniam, nec curant hordeum nullius pretii. Cum ergo expilatus doleret ſuum infortunium, alter dixit: Lætor me neglectum,*

ANNOTATIONES.

1. *Fiſcos.*] Fiſcus corbis erat vimineus in quo recundebant Romani pecuniam publicam & imperatoriam. Unde metaphoricè deſumitur vox illa pro pecunia.

8. *Ferro truſitant.*] Locus vexatiſſimus; vulgo legebatur *tonſitant.* Alii *trucidant*, unde *truſitant* poſuit Rigaltius. Meurſius maluit *tuditant*, ut ſit a *tundendo*, quaſi variis ictibus ferri tunderent cutem Muli ne cum ſarcina aufugeret. Certe *truſitant* nullibi legitur niſi in hoc Phædri loco. *Tudito* verò eſt vox nota apud Feſtum, & ſignificationem habet accommodatam ad locum Phædri. *Truſito* poſſet eſſe verbum frequentatium à verbo *trudo*; unde *truſito*, ſed illius ſignificatio non convenit clarè ſenſui Phædri. Idcirco rejicio.

Nam nil amiſi, nec ſum læſus vulnere.
Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas;
Magno periclo ſunt opes obnoxiæ.

INTERPRETATIO.

nihil enim perdidi, neque accepi vulnus. Hoc exemplo egeſtas hominum ſecura eſt, ingentes verò divitiæ patent multis diſcriminibus.

ANNOTATIO.

13. *Tuta eſt hominum tenuitas.*] Unde Salluſtius: *Egeſtas habetur facilè ſine damno.* Et Horatius: *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

FABULA VIII.

Plus videas tuis oculis quàm alienis.

CERVUS ET BOVES.

CERVUS nemoroſis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret inſtantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno ſe Bovili condidit.
Hic bos latenti: Quidnam voluiſti tibi,
Infelix ultro qui ad necem cucurreris,
Hominúmque tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex: Vos modò, inquit, parcite;
Occaſione rurſus erumpam datâ,
Spatium diei, noctis excipiunt vices;
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt ſubinde & redeunt omnes ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam villicus.

INTERPRETATIO.

CErvus excitus latebris nemoris fugit in villam vicinam metu imprudenti, ut ſe ſubduceret morti ſibi imminenti à venatoribus, & ſe occultavit in ſtabulo commodo. Bos dixit huic deliteſcenti: Quidnam propoſuiſti, miſer, qui te objeceris ultro morti, & credideris vitam ædibus hominum? Cui ille rogans: vos, inquit, ne lædite, me proripiam iterum foras ubi ſe opportunitas obtulerit. Nox venit die exacto; Bubulcus apportat frondes bobus, *neque tamen animadvertit. Deinde omnes ruſtici eunt redeuntque; nullus videt. Quin & villicus venit.*

ANNOTATIONES.

2. *Ut venatorum fugeret necem.*] Scilicet à Venatoribus ſibi inferendam. Ibi eſt ambiguitas, quia vox venatorum activè non paſſivè ſumitur hoc loco.

3. *Cæco timore.*] Quia facit nos cæcos; & imprudentes in rebus noſtris.

5. *Voluiſti tibi.*] Malum parare. Imitatio Virgiliana: *Ehu quid miſero volui mihi.*

Nec ille quicquam ſentit, tum gaudens ferus
Bobus quietis agere cœpit gratias,
Hoſpitium adverſo quòd præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: Salvum te cupimus quidem,
Sed ille qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periculo vita verſatur tua.
Hæc inter, ipſe dominus à cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper Boves,
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt, Tollere hæc aranea
Quantum eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua.
Quem convocatâ jubet occidi familiâ,
Prædámque tollit. ¶ Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimùm in rebus ſuis.

INTERPRETATIO.

neque hic deprebendit quicquam. Tum cervus exultans cœpit habere gratiam bobus tacitis, quod illum exceperint hoſpitio, iniquo tempore. Unus dixit: Equidem te volumus incolumem: ſed ſi ille acceſſerit, cui ſunt centum oculi, tua vita verſabitur in ſummo diſcrimine. Dum hæc loqueretur, Herus venit à cœna, & quoniam aſpexerat non ita pridem boves dejectos, ſubit bovile: Quare, ait parum adeò frondium eſt? Palea non ſufficiunt. Quantùm operss eſt auferre has telas aranearum? Dum luſtrat ſingula, vidit elata cornua Cervi, quem imperavit interficiendum accitis ſervis, & abſtulit prædam. Iſta fabula demonſtrat dominum cernere multùm in ſuis rebus.

ANNOTATIONES.

15. *Quietis bobus.*] Qui eum non prodiderant latitantem in ſtabulo.

16. *Hoſpitium adverſo.*] Ita Cicero: *Amicus certus in re incerta cernitur.* Et Plautus eum amicum pronuntiat, qui in re dubia juvat. Unde Ovidius:

Si fueris dives multos numerabis amicos,
Tempora ſi fuerint nubila ſolus eris.

18. *Qui habet centum oculos.*] Nec famam, ut Argum intellige, quibus Poëtæ tribuunt centum oculos. Ibi eſt Periphraſis, ut heri curam & perſpicaciam depingat. Dat enim centum oculos, ut indicet Dominum eſſe oculatiſſimum. Unde Socrates,

ὄμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν.
Namque lumen ædium puto heri præſentiam.

21. *Corruptos.*] Macilentos, macie perditos, Imitatio Græci ſermonis.

23. *Aranea hæc.*] Adjectivè ibi ſumitur, & ſubauditur texta aranea.

FABULA IX.

Epilogus.

INVIDIA VIRTUTUM COMES.

ÆSOPO ingentem ſtatuam poſuêre Attici,
Servúmque collocarunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.
Quoniam occuparat alter nè primus forem,
Nè ſolus eſſet ſtudui, quod ſuperfuit:
Nec hæc invidia, verùm eſt æmulatio.
Quòd ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudiſ conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus ſentit fabulas,

INTERPRETATIO.

Athenienſes erexerunt magnam ſtatuam Æſopo, & poſuerunt hunc ſervum in baſi ſemper manſura, ut innoteſceret omnibus pandi iter ad gloriam, neque concedi honores nobilitati, ſed virtuti. *****

Quia alius præripuerat ne eſſem primus, curavi ne foret unicus ſcriptor Fabularum. *Id non eſt invidere, ſed æmulari. Si verò Roma aſpirarit meo labori, plures ipſi erunt* autores, *quos conferas cum Græcis* autoribus. *Si invidia voluerit carpere diligentiam, non ideo auferet tacitam cognitionem laudis* mihi debitæ. *Si noſter labor devenit ad tuas aures, & ſi tua mens tangitur fabulis fictis induſtriâ,*

ANNOTATIONES.

1\. *Æſopo ingentem ſtatuam poſuêre Attici.*] Statuæ hujus autorem fuiſſe nobiliſſimum illum ſtatuarium Lyſippum diſcimus ex Epigrammate Agathiæ Scolaſtici, qui Juſtiniani Imperatoris ævo vixit: ex eodem quoque diſcimus cùm iidem Athenienſes etiam ſeptem ſapientibus Græciæ ſingulis ſuas collacaſſent ſtatuas, omnium maximum honorem eos habuiſſe Æſopo, ejuſque ſtatuam ordine primam eſſe voluiſſe. Sic igitur Agathias,

Εὖγε ποιῶν Λυσίππε γέρον, Σικυώνιε πλάστα,
Δείκελον Αἰσώπου στήσας τῷ Σαμίῳ.

Laudo te Lyſippe ſenex Sicyonie ſculptor,
Æſopi effigiem quod ſtatuis Samii, &c.

Attici.] Attica, regio Achaiæ ſeu Helladis, quæ & Mopſopia & Crecopia dicta eſt, in qua Athenæ urbs totius Græciæ caput. Hinc Atticus nomen gentis.

7\. *Latium.*] Regio Italiæ notiſſima inter Hetruriam & Campaniam, a latendo dicta, quòd ibi Saturnus latitarit.

9\. *Plures habebit*] qui meo exemplo conſcribent fabulas.

Quos opponat Græcia.] Id eſt, Doctiſſimis viris è Græcia, qui multa opera reliquerunt poſteritati.

Omnem querelam ſubmovet felicitas,
Sin autem doctus illis occurrit labor
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt niſi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec Fortunam criminis pudeat ſui.

INTERPRETATIO.

illud bonum præcidit omnem cauſam *querimoniæ: Sin verò eruditum ſtudium, incidit in manus eorum, qui nati ſunt invitâ Minervâ, neque quicquam valent, niſi obtrectare optimis quibuſlibet. Suſtinebo firmato animo hoc exitiale infortunium, dummodo fortunam pœniteat ſui criminis.*

ANNOTATIONES.

14. *Omnem querelam ſubmovet fœlicitas.*] Ita mihi beatus videor, ſi movearis fabulis, nullum ut mihi querendi locum relictum eſſe putem.

15. *Illis doctus occurrit labor.*] Id eſt, ſit adverſus labor; nam occurrere pro adverſari hoc loco ponitur.

PHÆDRI FABULARUM.

LIBER TERTIUS.

PHÆDRUS AD EUTYCHUM.

PHÆDRI libellos legere ſi deſideras,
Vaces oportet, Eutyche, à negotiis,
Ut liber animus ſentiat vim carminis,
Verùm, inquis, tanti non eſt ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo cauſa eſt manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortaſsè dices : Aliquæ venient feriæ

INTERPRETATIO.

SI cupis, Eutyche, evolvere libros Phædri, neceſſe eſt ſis liber à negotiis, ut mens vacua ſapiat elegantiam verſus: Sed, ais, non polles tanto ingenio, ut perdam vel punctum horæ mei muneris. Non eſt igitur ratio cur tractes id tuis manibus quod minime decet aures impeditas. Repones forte: aliqui dies feriales aderunt.

ANNOTATIONES.

2. *Eutyche.*] Non ſatis compertum eſt quiſnam fuerit ille Eutychus, & qualem perſonam in aula Tiberii ſuſtinuerit. Vetus tamen inſcriptio Romæ legitur, EUTYCHUS AUG. LIB. NERONIANUS MEDICUS LUDI MATUTINI. Ludus autem ille matutinus, arena matutina dicitur apud Martialem Epigrammate 25. lib. 10. Fit & mentio aliorum Eutychorum in inſcriptionibus paſſim.

9 *Aliqua venient feriæ.*] Dies quibus nihil agere erat licitum. Unde Cicero 2. de Legibus, ait; *Feriarum, feſtorumque dierum ratio in liberis requietem habet litium, & jurgiorum: in ſervis operum & laborum, quia compoſitio animi conferre debet, & ad perfectionem operum ruſticorum, & ad remiſſionem animorum.* Erant autem feriæ publicæ, & aliæ familiarum propriæ. Publicæ erant ſtativæ, quæ ſtatis & certis quibuſdam diebus obſervabantur. Aliæ conceptivæ, quæ ordinabantur quotannis à Sacerdotibus & Magiſtratibus. Aliæ demum imperativæ, quas Conſules vel Prætores pro arbitrio poteſtatis indicabant.

10 Quæ

Quæ me ſoluto pectore ad ſtudium vocent:
Legeſne, quæſo, potiùs viles nænias,
Impendas curam quàm rei domeſticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori;
Ut adſuetam fortiùs præſtes vicem?
Mutandum tibi propoſitum eſt, & vitæ genus,
Intrare ſi Muſarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi
Fœcunda novies artium peperit chorum,
Quamvis in ipſa natus ſim penè ſchola,
Curámque habendi penitus corde eraſerim,
Et laude invita in hanc vitam incubuerim,
Faſtidiosè tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigiliâ,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon

INTERPRETATIO.

qui me revocabunt ad ſtudia libero animo. Verùm, amabo, dedas ne te potiùs lectioni fabularum inutilium, quàm des operam rei familiari, præſtes amicis officia, ſervias uxori, remittas animum, procures quietem membris, ut recurras validiùs ad officium ſolitum? Eſt tibi ineundum aliud conſilium, & alia ratio vitæ, ſi vis ſubire penetralia Muſarum. Ego qui editus ſum à mea parente in monte Parnaſſi, in quo veneranda Mnemoſyne gravida novem vicibus dedit Jovi parentes artium. Quanquam ſim natus in ipſo ferme loco, & eradicaverim penitus ex animo amorem rei faciendæ, neque adjunxerim ad hoc genus vitæ gloriâ reclamante, tamen admittor cum faſtidio in eorum numerum. Quid exiſtimas illi eventurum qui ſtudet omni curâ aggerere amplas divitias, præferens quæſtum jucundum ſtudiis eruditis. Sed jam quodcunque fuerit (ut Sinon dixit

ANNOTATIONES.

18. *Pierio jugo.*] Pierius mons Theſſaliæ, in Macedoniæ confinio, Muſis Sacer, quæ ex eo Pierides dictæ ſunt.

19. *Mnemoſyne.*] Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Muſas. Vox Græca eſt μνημοσύνη quæ memoriam ſignificat. Poetæ hanc Muſarum matrem finxêre, quia omnium ſcientiarum Theſaurus beneficio memoriæ acquiritur & cõſervatur.

20. *Artium chorum.*] Chorus propriè eſt coævorum cantus & ſaltatio in Tragœdiis aut Comœdiis. Accipitur vero impropriè, pro quovis perſonarum numero, & ibi pro novem Muſis quæ dicuntur artes adinveniſſe. Prima vocabatur Clio hiſtoriæ parens. 2. Melpomene, Tragœdiæ. Thalia, Comœdiæ. Euterpe, Fiſtularum. Therpſicore, Cytharæ. Erato, Lyræ. Calliope, Verſuum heroïcorum. Urania, Aſtrologiæ. Et Polytymia, Eloquentiæ.

23. *Laude invitâ.*] Quæ me aliò vocabat. Vult ſe nullam ſpectaſſe laudem in eligendo hoc ſcribendi genere. Si enim id ſpectaſſet, debuerat aliud ſequi ſtudii genus quod magis laudatur. Gronovius legit, *laude nudâ*, id eſt, ob ſolam laudem, & non ob aliud præmium.

28. *Sinon.*] Filius Siſyphi, nepoſque Autolyci, Græcus verſipellis, & veterator, qui obſeſsâ Trojâ à Trojanis ſe capiendum obtulit, & ad Priamum Regem deductus, ipſi perſuaſit abiiſſe Græcos, ac equum illum ingentem in urbem deducendum. Notiſſima hiſtoria.

Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æſopi ſtilo,
Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem ſi leges, lætabor, ſin autem minùs:
Habebunt certè quô ſe oblectent poſteri.
  Nunc fabularum cur ſit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.
Ego porrò illius ſemitâ feci viam,
Et cogitavi plura quàm reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quòd ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.
Suſpicione ſi quis errabit ſuâ,
Et rapiet ad ſe quod erit commune omnium,
Stultè nudabit animi conſcientiam.

INTERPRETATIO.

cùm traheretur ad Regem Troja) conſcribam tertium librum more Æſopi, illum conſecrans tua dignitati, tuiſque meritis. Si illum legis, gaudebo. Sin verò minùs, erit certè delectationi poſteris. Nunc aperiam paucis cur fabula excogitata ſint. Servitus qua non eſt ſui juris, quia non audebat effutire qua vellet, velavit fabulis proprias cogitationes, & ſe ſubduxit calumnia jocis effictis. Ego porro feci viam pro ſemita quam triverat, & adinveni plura quam tradiderat, ſeligens quadam in meum infortunium. Quod ſi alter delator a Sejano ſurgeret, ſi alter teſtis, ſi alter demum judex, profiterer me meruiſſe tot mala, neque levarem meam calamitatem his ſolatiis. Si quis ducatur in errorem ſuâ ſuſpicione, & imputabit ſibi dictum quod dicitur omnibus, prodit imprudenter ſuam conſcientiam.

ANNOTATIONES.

29. *Regem Dardania.*] Priamum regem Trojanorum, qui vocati ſunt Dardanii à Dardano filio Jovis & Electræ, qui regnum Trojanum condidit, & ipſa regio Dardania dicta eſt. Poſtea urbs Provinciæ caput dicta fuit Troja, & populi Trojani, à Troe atavo Priami regis.

33. *Servitus obnoxia.*] Poteſtati & arbitrio aliorum ſubdita. Intelligit Æſopum qui Xanto Philoſopho ſervitutem ſerviſſe dicitur. Servile quippe eſt non loqui quod ſentias. Unde Plautus, ait; *Servum hominem habere oculos, manus & linguam continentem.*

39. *Illius ſemita feci viam.*] Semita eſt quid minùs tritum quàm via. Primus Æſopus materiam fabularum repperit, hanc ego polivi verſibus ſenariis. Sic effeci ut illius ſemita quam primus triveret, evaderet via. Semita enim fit via, cùm à pluribus frequentatur, & ſic vulgatur magis.

42. *Alius Sejano.*] Id eſt, *à Sejano*, ut Horatius, *Alius Lyſippo.* Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio, ſuamque latiſſimè exercuit poteſtatem, ut ait Tacitus, lib. 4. Ann. Ipſe Phædrus incidit in odium Sejani, à quo variis criminibus accuſatus vix evaſit incolumis; nam ille erat, & accuſator & judex.

Huic excuſatum me velim nihilominus.
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verùm ipſam vitam & mores hominum oſtendere.
Rem me profeſſum dicet forſan aliquis gravem.
Si Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego litteratæ qui ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threiſſa quum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci morâ.
Ergo hinc abeſto, livor, ne fruſtra gemas:
Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum: ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

INTERPRETATIO.

attamen peto ut me habeas excuſatum; nec enim eſt mihi in animo deſignare ſingulos, ſed notare vitam & mores hominum. Fortaſſe aliquis reponet me ſuſcepiſſe duram provinciam. Si Æſopus è Phrygia, ſi Anacharſis è Scythia oriundi, potuerunt tranſmittere æternitati ſua nomina ingenio, cur ego qui ſum vicinior eruditæ Græciæ, negabo addere honorem meæ patriæ otio deſidi? Cùm Natio Thracum recenſeat ſuos autores: Apollo genuerit Linum, Muſa Orpheum, qui excitavit rupes Lyrâ, delinivit feras, & moratus eſt fluctus Hebri dulci morâ. Ergo hinc procul (invidia) ne doleas incaſſum: quia dignus ſum honore publico. Compuli te ut legeres, poſtulo ut mihi cognita ſinceritatis præbeas verum teſtimonium.

ANNOTATIONES.

55. *Phryx Æſopus.*] In Phrygia natus, quæ eſt regio Aſiæ minoris.

Anacharſis Scytha.] Philoſophus Scythicus multâ ſapientiâ & doctrinâ præditus, qui ſummâ uſus eſt libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclarè dicta poſteritati reliquit. Scythia Provincia Aſiæ Borealis gemina intra & extra Imaum montem.

57. *Threiſſa cùm gens.*] Thracia eſt regio Europæ ampla: indicat vero Phædrus ſe gente Thracem eſſe, ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorem quàm erat vel Æſopus Phryx, vel Anacharſis Scytha.

Numeret authores ſuos.] Linus & Orpheus primi litteris excoluerunt Græciam, itaque autores eos vocat. Porro hos autores dicit noſter Thraces numerare ſuos, hoc eſt dicere non eſſe Græcos, verùm Thracicæ gentis homines. Jam cùm Thraces fuerint illi qui Græciam inſtruxêre litteris, vult dicere: cur ego non ſtudeo ſervare hoc decus meæ patriæ, cum præſertim Apollo & Muſæ dii artium in Thràcia mea habitent, ibique eos autores litteratæ Græciæ progenuerint.

58. *Lino.*] Linus filius Apollinis & Therpſicoræ, aut, ut alii volunt Mercurii & Uraniæ. Fuit Muſicus & Poëta Thebanus.

Orpheo.] Is fuit genere Thrax, filius Calliopes & Apollinis, quem à Mercurio, aut à patre Apolline ferunt accepiſſe Lyram, quâ tantùm valuit, ut illius cantu ſylvas & ſaxa moverit, reduxeritque uxorem ſuam Euridicen ab inferis. Fuit occiſus à Menadibus juxta Hebrum fluvium.

60. *Hebrique tenuit impetus.*] Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, ac in Ægeum mare exiens. Volvit aquas magno impetu.

FABULA I.

Rei bonæ vel veſtigia delectant.

Anus ad Amphoram.

ANus jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falernâ fæce & teſtâ nobili,
Odorem quæ jucundum latè ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuav.s anima! qualem te dicam bonam
Antehac fuiſſe, tales cùm ſint reliquiæ?
Hoc quò pertineat dicet qui me noverit.

Interpretatio.

ANus vidit jacere lagenam vacuam quæ diffunderet longè ſuavem animam redolente adhuc teſtâ fæcem vini falerni. Poſteaquam flagrans illam hauſit totis naribus. O dulcis odor, quantùm te dicam fuiſſe bonum olim, cum habeas tales reliquias. Cui notus ſum, intelliget quò illud ſpectet.

Annotationes.

1. *Amphora.*] Vinarium vas octo & quadraginta ſextarios continens.

2. *Falerna fæce.*] Falernus mons & ager erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini generoſiſſimi ferax.

3. *Tales cum ſint reliquiæ.*] Ita Horatius: *Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem Teſta diu.*

7. *Hoc quò pertineat.*] Senectutem ſuam conſolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ ſenectutis, quæ eſt quaſi fæx vitæ, opuſculo fabularum poſſe colligi qualis fuerit integra adhuc ætate.

FABULA II.

Benefico benè erit.

Panthera et Pastores.

SOlet à deſpectis par referri gratia.
¶ Panthera imprudens olim in foveam decidit,
Vidêre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis: quidam contra miſeriti,
Perituræ quippè, quamvis nemo læderet,
Miſêre panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,

Interpretatio.

SImile beneficium ſolet rependi à contemptis. Panthera imprudens corruit aliquando in foveam. Ruſtici adverterunt. Alii conjiciunt fuſtes, alii obruunt lapidibus. Quidam è contra tacti miſericordiâ dederunt panem, ut ſuſtentaret vitam, quippe moritura, & ſi nullus ipſi noceret. Nox ſucceſſit; repetunt ſecuri ædes.

Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu foveâ ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cunċta vaſtans ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantùm pro vitâ rogant.
Et illa; Memini qui me ſaxo petierint,
Qui panem dederint: vos timere abſiſtite;
Illis revertor hoſtis qui me læſerant.

INTERPRETATIO.

quaſi reperturi extinċtam poſtero die. Sed ut hac reparavit vires debilitatas, exſilit à fovea magno ſaltu, & feſtinat in ſuum tectum curſu citato. Interjectis diebus aliquot, irrumpit, necat armenta, trucidat paſtores, & diruens omnia furit ſævo impetu. Tunc metuentes ſibi qui miſerti fuerant feræ, non detrectant ſtragem, deprecantur ſolùm vitam. Sed illa dixit: *novi qui me laceſſerint ſaxis, & qui miſerint panem; vos deſinite metuere. Redeo* ſolùm *infenſa his qui me offenderunt.*

ANNOTATIONES.

10. *Se liberat foveâ.*] Pro *à fovea.* Elliplis.

11. *Cubile.*] Vox communis hominibus & feris, & etiam avibus, ut legere eſt paſſim in Virgilio.

FABULA III.

Experientia præſtantior arte.

ÆSOPUS ET RUSTICUS.

Uſu peritus hariolo velocior
Vulgò eſſe fertur: Cauſa ſed non dicitur:
Noteſcet quæ nunc primum fabellâ meâ.
¶ Habenti cuidam pecora pepererunt Oves
Agnos humano capite, monſtro exterritus
Ad conſulendos currit mœrens hariolos.

INTERPRETATIO.

Doctus experientiâ creditur vulgo verior conjectore, ſed ſiletur ratio, qua jam jam vulgabitur meo Apologo. Oves enixæ ſunt Agnos capite hominis cuidam diviti pecoris. Territus prodigio properat triſtis conſulturus hariolos.

ANNOTATIO.

6. *Hariolos.*] Harioli futurorum conjectores dicebantur. Quaſi *farioli à fari* vel *fando.* ut, *hædus, fædus.*

Hic pertinere ad domini reſpondit caput,
Et avertendum victimâ periculum.
Ille autem affirmat conjugem eſſe adulteram,
Et inſitivos ſignificari liberos;
Sed expiari poſſe majori hoſtiâ.
Quid multa? variis diſſident ſententiis,
Hominiſque curam curâ majore aggravant.
Æſopus ibi ſtans naris emunctæ ſenex,
Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis oſtentum, ruſtice,
Uxores, inquit, da tuis paſtoribus.

INTERPRETATIO.

Ille dicit hoc ſpectare vitam heri, & averruncandum infortunium hoſtiâ. Hic verò aſſeverat uxorem eſſe adulteram, & notari gnatos eſſe adulterinos, ſed procurari poſſe majori victimâ. Quid plura? diſtrahuntur diverſis opinionibus & adaugent anxietatem hominis majori anxietate. Æſopus hic aderat ſenex acutæ naris, quem natura non potuit unquam decipere: Si vis, inquit, ô Ruricola, avertere tale portentum, junge conjuges tuis paſtoribus.

ANNOTATIONES.

7. *Caput.*] Pro vita ſæpiſſime uſurpatur apud melioris notæ autores.

8. *Avertendum victimâ periculum.*] Solebant enim prodigia hoſtiis procurari, idque ex conſilio & Augurum præſcripto, quindecimque virorum qui libros Sybillinos ſuper hac re adibant & inſpiciebant.

13. *Majori hoſtiâ.*] Majorem hoſtiam pro maxima poſuit, quod Poëtis non inſolens. Maxima autem hoſtia apud veteres de ovibus dicebatur; ita enim Feſtus: Maximam hoſtiam ovilis pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, ſed ab animo placidiore.

16. *Procurare oſtentum.*] Solemnis vox Augurum, id eſt avertere, & à cervicibus noſtris depellere.

FABULA IV.

Mentem hominis ſpectato non frontem.

SIMII CAPUT.

PENDERE ad Lanium quidam vidit Simium.
Inter reliquas merces atque opſonia.
Quæſivit quidnam ſaperet, tum Lanius jocans:

INTERPRETATIO.

ALiquis conſpexit Simium pendentem apud Lanionem inter alias mercimonias & cibaria. Percontatus eſt, quis eſſet ſapor, tum Lanius ludens.

ANNOTATIONES.

1. *Ad Lanium.*] Id eſt, *Apud Lanium*, Plautum locis ſexcentis adeas, ita *Ad pratorem ſolvere*, pro *Apud pratorem &c.*

2. *Inter reliquas merces.*] Hoc loco *reliquas* quatuor ſyllabarum eſt.

Quale (inquit) caput eſt, talis præſtatur ſapor.
¶ Ridiculè magis hoc dictum quàm verè æſtimo,
Quando & formoſos ſæpè inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

INTERPRETATIO.

Quale, ait, caput eſt, talis eſt ſapor. Puto hoc dici jocoſiùs quàm veriùs, cùm vidi ſæpe pulchros, nequiſſimos; & inveni plures deformes, honeſtiſſimos.

ANNOTATIO.

5. *Ridiculè magis.*] In gratiam Æſopi, qui licet turpi facie, tamen optimis moribus erat præditus: unde Ovidius:

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo mea.

FABULA V.

Erit ubi pœnas det procax audacia.

ÆSOPUS ET PETULANS.

SUccessus ad perniciem multos devocat.
¶ Æſopo quidam petulans lapidem impegerat,
Tanto (inquit) melior: aſſem deinde illi dedit.
Sic proſecutus: Plus non habeo me hercule,
Sed unde accipere poſſis monſtrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium,
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam,
Comprehenſus namque pœnas perſolvit cruce.

INTERPRETATIO.

EVentus fœlix trahit plurimos in ruinam. Quidam protervus congeſſerat ſaxum in Æſopum. Tanto, ait, melior; dein erogavit illi aſſem. Cùm iterum illi impegiſſet lapidem; per herculem nihil mihi eſt amplius, ſed tibi oſtendam unde poſſis habere. En nobilis & dives adeſt, impinge quoque illi lapidem, & referes mercedem debitam. His adductus verbis, *paruit monenti: Verùm ſpes deluſit temeritatem inſolentem, captus etenim dedit pœnas patibulo.*

ANNOTATIONES.

3. *Tanto inquit melior.*] Laudandi atque approbandi apud veteres formula, Improbandi verò: *Tanto nequior.* Ut eſt apud Plautum.

Aſſem.] Non ibi ſumitur vox aſſis pro libra, ſed pro nummo æreo.

10. *Cruce.*]. Supplicii genus quod in uſu fuit ad tempora Conſtantini Imperatoris, qui illud abrogavit in honorem Crucis J. C.

FABULA VI.

Ridenda imbecillorum ſuperbiloquentia.

MUSCA ET MULA.

MUSCA in temone ſedit, & Mulam increpans,
Quàm tarda es, inquit: non vis citiùs progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſellâ qui primâ ſedens
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frænis continet ſpumantibus.
Quapropter aufer frivolam inſolentiam:
Namque ubi tricandum eſt, & ubi currendum, ſcio.
¶ Hac derideri fabulâ meritò poteſt,
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

INTERPRETATIO.

MVſca ſtetit in temone, & arguens Mulam: Quam incedis lentè, ait! non places incedere citatiùs? Cave ne tibi feriam cervicem meo aculeo. Hæc repoſuit: verba tua non me tangunt, ſed reformido hunc qui ſedens in ſella anteriori, moderatur meum jugum verbere flexibili, & regit habenas frænis plenis ſpumâ. Quare omitte ridiculam audaciam; Novi enim quando oportet morari, & quando properare. Ille poteſt jurè irrideri hoc argumento, qui jactat minas inanes ſine animo.

ANNOTATIONES.

3. *Delone*,] Dolon eſt lignum in quo latet gladiolus. Scitè Phædrus Dolonem vocat Muſcæ aculeum quo pungit irata.

7. *Spumantibus.*] Ita tenet ut ſpument: vult reddere rationem quare non poſſit citiùs progredi. Non tantùm, ait, tenet, ſed tenet tam validè, meque cohibet, ut & frena ſpument, hoc eſt, ſpumâ ex labore oppleantur: Imitatione Virgiliana:

Stat ſonipes, & frena ferox ſpumantia mandit.

9. *Ubi tricandum.*] Legit Grutterus *ſtrigandum*. Quid ſtriga, quid ſtrigandum, quia vulgò notum non eſt, Scaligeri verbis utar. *Strigare dicuntur equi quoties interquieſcunt, dictum à ſtriga quæ erat ſpatium trumarum in quo equi ſtringebantur.*

FAB. VII.

FABULA VII.

Liber inops ſervo divite felicior.

Canis et Lupus.

QUAM dulcis ſit libertas breviter proloquar.
¶ Cani perpaſto, macie confectus Lupus
Fortè occurrit: ſalutantes dein invicem
Ut reſtiterunt; unde ſic quæſo nites,
Aut quo cibo feciſti tantùm corporis?
Ego qui ſum longè fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter: Eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes.
Quod? inquit ille. Cuſtos ut ſis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.
Ego verò ſum paratus: nunc patior nives,
Imbreſque, in ſylvis aſperam vitam trahens,
Quantò eſt faciliùs mihi ſub tecto vívere,
Et otioſum largo ſatiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aſpicit
Lupus à catena collum detritum Canis.

Interpretatio.

Dicam brevi quantùm libertas ſit grata. Lupus macilentus incidit fortè in Canem prapinguem: Tum ſe ſalutantes mutuò ut ſtiterunt. Unde, obſecro, ſic nitidus es, & quibus eſcis factus es ita corpulentus? Ego qui te præſto robore, enecor eſuritione. Canis reſpondit ingenuè. Tibi erit fortuna ſimilis, ſi valeas exhibere ſimile miniſterium meo hero. Quodnam ait ille? Ut cuſtodias oſtium, & ſerves ædes per noctem tutas à latronibus. Ego vero præſto ſum. Nunc tolero nives & pluviam, ducens ætatem duram in nemoribus, quantò erit mihi melius morari in ædibus, & me deſidem replere multis cibis? Me igitur ſequere. Dum eunt comites, Lupus animadvertit collum Canis tritum à vinculis.

Annotationes.

Lupus et Canis.] Similis ferme Fabula legitur apud Æſopum de Aſino Sylveſtri qui beatum dicebat Aſinum domeſticum, & propter bonam corporis habitudinem, & propter ciborum copiam. Sed cum illum vidiſſet ferentem oneta, & Agaſonem ipſum baculis percutientem, abiit & infœlicem exiſtimavit. Mire Horatius, lib. 2. Sermonum Satyra 7. depingit quàm libertas grata ſit, fabulâ Muris ruſtici, & Muris domeſtici, quam leges. Hos ſecutus eſt tanquam duces in hacce fabula Phædrus noſter.

5. *Feciſti tantùm corporis.*] Nullus præter Phædrum videtur uſurpaſſe hunc loquendi modum. Significat pingueſcere, & nitidum, beneque curatâ cute fieri, ut ait Horatius. Legitur apud Lucretium verbum ſignificationis oppoſitæ; corpus amittere, id eſt, macrum fieri. Inveni tamen ſimiles, & ferme germanas hujuſce loquendi formulas, ut Cicero in Verrem, *Maximam hoc anno pecuniam facere poſſet*: & Quintilianus, *Vires faciamus*.

Unde hoc, amice? Nihil eſt. Dic quæſo tamen,
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quieſcam, & vigilem nox quum venerit:
Crepuſculo ſolutus, quà viſum eſt, vagor.
Affertur ultro panis, de menſa ſua
Dat oſſa dominus, fruſta jactat familia,
Et quod faſtidit quiſque pulmentarium,
Sic ſine labore venter impletur meus.
Age, ſi quò eſt abire animus, eſt licentia?
Non planè eſt, inquit. Fruere quæ laudas Canis:
Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

INTERPRETATIO.

Dic ſodes, unde iſtud? Nihil eſt Dic tamen amabo. Quoniam videor ferox, me conſtringunt, ut dormiam per diem, & ut vigilem nocte accedente. Sero liber diſcurro quà libitum eſt. Objicitur ultro panis, & herus largitur oſſa de ſua menſa: Servi projiciunt fruſta, & obſonium quod quiſque reſpuit. Ita meus alvus ſatiatur ſine labore. Age ſi eſt animus aliquò ire, jam licet? Non eſt, ait, mihi. Utere, ô Canis, iis quæ probas. Imperare nolo, eâ lege *ut non ſim mei juris.*

ANNOTATIONES.

20. *Crepuſculo.*] Crepuſculum eſt lux dubia, quæ fit ante ſolis ortum & occaſum.

23. *Pulmentarium.*] Proprie dicitur puls vel cibus in modum pultis factus. Quanquam & generaliùs pro quovis obſonio ſumitur.

27. *Regnare nolo, ut non ſim liber.*] Ita mus ruſticus apud Horatium loco laudato:

Tum ruſticus, haud mihi vitâ
Eſt opus hac, ait, & valeas, mage ſylva cavuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

FABULA VIII.

Sat pulcher, qui ſat bonus.

FRATER ET SOROR.

PRÆCEPTO monitus ſæpè te conſidera.
Habebat quidam filiam turpiſſimam,
Idemque inſigni & pulchrâ facie filium.
His ſpeculum in cathedra matris ſuppoſitum fuit,
Pueriliter ludentes, fortè inſpexerant.
Hic ſe formoſum jactat: illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,

INTERPRETATIO.

INtuere te ſæpe admonitus præceptis. Erat cuidam filia maximè deformis, & eidem filius, præclaro & eleganti vultu. Hi ludentes more puerorum ſe conſideraverant fortuitò in ſpeculo poſito in ſedili genitricis; ille ſe jactitat pulchrum; hæc indignatur, neque fert cavillationes germani ſuperbientis,

Accipiens (quid enim ?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit læſura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus, quód rem feminarum tetigerit.
Amplexus utrumque ille, & carpens oſcula.
Dulcemque in ambos charitatem partiens:
Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo:
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis:
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

INTERPRETATIO.

interpretans etenim omnia in malam partem. Properat igitur ad parentem nocitura invicem, & accuſat fratrem ſummâ invidiâ, quòd vir natus contrectaverit ornamenta mulierum. Parens complexus ambos & oſculatus (ſic dividens gratum amorem in utrumque) impere, inquit, vos contemplari quotidie in ſpeculo. Tu, ô fili! ne dedecores tuam pulchritudinem malis moribus: Tu verò, nata, *ut redimas faciem turpem bonâ indole.*

ANNOTATIONES.

11. *Rem fœminarum.*] Omnem ſupellectilem mulierum, ſpeculum ſcilicet, pigmenta, & id genus alia, cultui & ornatui mulierum ſervientia, intelligit.

14. *Quotidie ſpeculo vos uti volo.*] Sic Plautus Epidico:

Non oris causâ modò homines æquum fuit
Sibi habere ſpeculum, ubi os contemplarent ſuum;
Sed qui perſpicere poſſent cor ſapientia.

15. *Formam ne corrumpas.*] Sic Plautus Moſtell.

Nequicquam exornata eſt bene, ſi morata eſt male.
Pulchrum ornatum turpes mores pejùs cœno colluunt;
Nam ſi pulchra eſt, nimis ornata eſt.

FABULA XI.

Fidelem ubi invenias virum?

SOCRATIS DICTUM.

VULGARE amici nomen, ſed rara eſt fides.
¶ Quum parvas ædes ſibi fundaſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,
Et cedo invidiæ dummodò abſolvar cinis)
E populo ſic neſcio quis, ut fieri ſolet:

INTERPRETATIO.

NOmen amici eſt obvium. at conſtantia amicorum minime obvia. Socrates (cujus non deprecor mortem, ſi obtineam nomen; & ſubeo invidiam, modò inſons ſiam poſt obitum) Cum ſibi ædificaſſet parvulam domum, neſcio quis è plebe, ut mos eſt,

INTERPRETATIO.

2. *Socrates.*] Philoſophus Athenienſis. Nota Hiſtoria de illius morte. Accuſatores fuêre Anytus & Melitus, qui poſtea omnium judiciis condemnati, ipſe verò Socrates abſolutus poſt mortem, & ſtatuâ donatus.

4. *Abſolvar cinis.*] Id eſt, poſt crematum corpus, & in cineres adductum. Reſpicit ad morem antiquum. Rogo enim impoſita cadavera in cineres convertebantur, exceptis infantibus adhuc edentulis.

Quæſo tam anguſtam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

INTERPRETATIO.

Dixit, *Cur, ô tante vir, fundas ædem adèo arctam? Utinam illam repleam amicis ſinceris.*

FABULA X.

Ne ſis credulus, maximè criminatori.

RES GESTA SUB AUGUSTO.

PERICULOSUM eſt credere & non credere,
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt:
Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo imploranda eſt veritas multùm priùs,
Quàm ſtulta pravè judicet ſententia.
Sed fabuloſa ne vetuſtate elevem,
Narrabo tibi memoriâ quod factum eſt meâ.
¶ Maritus quidam quum diligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio,

INTERPRETATIO.

Nocivum eſt credere & non credere. Subjiciam paucis exemplum rei utriuſque. Hippolytus periit, quoniam fides habita eſt Novercæ. Troja verò everſa, quoniam denegata eſt fides Caſſandræ. Inquirenda eſt igitur plurimum veritas antequam mens *ferat judicium iniquum ſententiâ temerariâ. Sed ne minuam hanc veritatem antiquitate mendaci, referam quod accidit meâ ætate. Cùm vir quidam amaret uxorem, & jam deſtinaret nato togam puram.*

ANNOTATIONES.

3. *Hippolytus.*] Theſei & Hippolytæ Amazonis filius, qui cum conſtanti animo ſperneret mulierum congreſſum, à Phædra noverca, abſente patre, amatus eſt, ſed repulſam ſæpius paſſa impudica mulier, inſimulat ſtupri Hippolytum apud Theſeum. Ille credulus, filio, qui jam ſomnum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emiſſo tauro Marino qui equos Hippolyti conſternavit, inde per vepres & ſaxa diſtractus periit. Quod ubi reſcivit male ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum confeſſa apud Maritum, gladio ſe confodit.

4. *Caſſandra.*] Priami regis Trojanorum filia, quæ ſæpius exitium Trojæ prædixerat, ſed à Trojanis fides ei non fuit habita; diis ita volentibus.

7. *Elevem.*] Hoc in loco ſignificat *minuam; je diminuë.* Significatio inſolentior, quæ tamen in Cicerone, & in Phædro bis repetitur. Deſumpta videtur metaphora a Trutina pondere librata; ut enim Lanx una elevetur, pondus in ea impoſitum minuitur, quòque magis minuitur, eò magis Lanx elevatur. Recte igitur elevare crimen, pro minuere aſſumitur.

10. *Togamque puram.*] Depoſitâ nimirum prætextâ, quam purpurâ diſtinctam geſtabant uſque ad annum ætatis decimum quintum. Erat autem dicta pura, quòd albi coloris nulla admiſta purpura eſſet. Dicebatur etiam virilis & libera, quia pueris virilem ætatem ingredientibus dabatur. Libera verò, quia pueris toga pura initium quoddam libertatis erat, cùm antea eſſent ſub pædagogis.

Seductus in ſecretum à liberto ſuo
Sperante heredem ſuffici ſe proximum,
Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit id quod ſentiebat maximè
Doliturum amanti ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domûs.
Incenſus ille falſo uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subſedit, deinde noctu ſubito januam
Intravit, rectà cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum juſſerat,
Ætatem adultam ſervans diligentiùs.
Dum quærunt lumen, dum concurſat familia,
Iræ furentis impetum non ſuſtinens
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut ſentit tonſum, gladio pectus tranſigit,
Nihil reſpiciens dum dolorem vindicet.
Lucernâ adlatâ, ſimul aſpexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo.
Sopita primo quæ nil ſomno ſenſerat:
Repræſentavit in ſe pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas ſtrinxerat.

INTERPRETATIO.

ductus eſt in locum remotum à ſuo liberto. confidente ſe ſubſtitui proximum hæredem. Hic dum commentus foret plurima de filio, & multa de criminibus conjugis prædica, addidit id quod intelligebat, amantem ægerrimè laturum, venire ſcilicet crebro Mœchum, & dehoneſtari nomen familiæ adulterio infami. Ille inflammatus flagitio ſuppoſito ſuæ mulieris, finxit ſe iturum ad villam, ſubſtitit tamen clanculum in pago; dein regreſſus eſt noctu domum, & ſubiit rectà cubiculum uxoris, in quo genitrix voluerat quieſcere filium, cuſtodiens accuratiùs ætatem maturam. Dum quæritur lumen, dum ſervi concurſant, hic impatiens furoris accurrit ad lectum, tentat caput in obſcuro: ut attonſum tractat, confodit corpus gladio, nihil curans modò ulciſcatur dolorem. Lampade accenſâ vidit in cubiculo filium dormientem unà cum uxore caſta, quæ ſopita alto ſomno nihil ſenſerat; exhibuit in ſe ſupplicium ſceleris, ſeque interficit gladio quem credulitas eduxerat.

ANNOTATIONES.

12. *Proximus hæres.*] Is dicitur qui & ſecundus. Tria hæredum genera à Juriſconſultis traduntur. Aut enim ſunt neceſſarii; aut ſui & neceſſarii; aut extranei. Neceſſarius hæres eſt, ſervus hæres inſtitutus. Idemque ſic appellatur, quia ſive velit, ſive nolit, omnino poſt mortem teſtatoris liber & neceſſarius hæres fit. Sui autem & neceſſarii hæredes ſunt veluti filii; ſui hæredes appellantur, quia domeſtici hæredes ſunt, & vivo quoque patre veluti domini habentur: neceſſarii verò dicuntur, quia ſive velint, ſive nolint, tam ab inteſtato quam ex teſtamento, ex lege duodecim tabularum hæredes fiunt. Cæteri qui teſtatoris juri ſubjecti non ſunt, extranei hæredes appellantur.

27. *Ut ſentit tonſum.*] Viri ſcilicet caput: nam Romani nunc temporis barbam & capillos tondebant.

Accuſatores poſtularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad Centumviros.
Maligna inſontem diprimit ſuſpicio,
Quód bona poſſideat. Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis fœminæ.
A Divo Auguſto tunc petiére judices
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quod ipſos error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam tenebras diſpulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis repperit.
Luat (inquit) pœnas cauſa libertus mali.
Namque orbam nato ſimul & privatam viro,
Miſerandam potiùs quàm damnandam exiſtimo
Quód ſi damnanda perſcrutatus crimina
Paterfamilias eſſet, ſi mendacium
Subtiliter limaſſet à radicibus,
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.
¶ Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatim,
Quandoquidem & illi peccant quos minimè putes;
Et qui non peccant impugnantur fraudibus.
Hoc admonere ſimplices etiam poteſt,
Opinione alterius ne quid ponderent:

INTERPRETATIO.

Delatores accuſarunt fœminam, & duxerunt Romam ad Centumviros. Iniqua ſuſpicio quod potiatur bonis, opprimis innocentem. Advocati ſtant conſtanter defendentes cauſam mulieris inſontis. Judices tunc rogarunt Divum Auguſtum ut ſublevaret fidem jurisjurandi, quia ambiguitas criminis illos intricabat. Qui poſtquam diſcuſſit tenebras malitiæ, & invenis fontem indubitatum viri. Puniatur, ait, Libertus origo mali; namque arbitror hanc mulierem dignam potius miſericordiâ, quam condemnatione, quæ perdidit ſimul & maritum & filium. Si verò paterfamilias excuſſiſſet flagitium condemnandum, ſi mendacium rimatus fuiſſet acutè à radicibus, non extinxiſſet familiam ſcelere exitiali. Auris contemnas nihil, neque tamen credas ſtatim; quia & hi peccant quos non crederes, & qui non peccant, opprimuntur fictis cauſis.. Illud poteſt etiam docere ignaros, ne quid ponderent trutinâ alıorum.

ANNOTATIONES.

35. *Ad Centumviros.*] Centumviri, judices erant de quibus ſic ſcribit Feſtus: *Centumviralia judicia à Centumviris ſunt dicta. Nam cùm eſſent Romæ triginta & quinque tribus, quæ & Curiæ dictæ ſunt; terni ex ſingulis tribubus ſelecti fuerunt ad judicandum. Licet quinque amplius quàm centum extiterint, tamen quò facilius nominarentur Centumviri ſunt appellati. In illorum judiciis verſabantur jura, ut ait Cicero, Uſucapionum, Tutelarum, Gentilitatum, Agnationum, Alluvionum, Circumluvionum, Nexorum, Mancipiorum, Parietum, Luminum, Stillicidiorum, Teſtamentorumque ruptorum, aut ratorum.*

40. *Juriſjurandi fidem.*] Judices enim antequam judicarent, in leges jurare conſueverant, inquit Aſconius.

Ambitio namque diſſidens mortalium,
Aut gratiæ ſubſcribit, aut odio ſuo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
Hæc ſecutus ſum propterea pluribus,
Brevitate nimiâ quoniam quoſdam offendimus.

INTERPRETATIO.

Etenim ambitio diverſa hominum, aut ducitur favore, aut ſuo odio. Ille tibi erit cognitus quem noveris per te. Hæc ſcripſi fuſiùs, quòd incurri in offenſionem, quorundam nimiâ brevitate.

FABULA XI.

Deformitas dolenda quæ ex merito venit.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

EUNUCHUS litigabat cum quodam improbo:
Cui ſuper obſcœna dicta & petulans jurgium,
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.
En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validiùs,
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ, ſtulte, delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

INTERPRETATIO.

SPado jurgabat cum aliquo nebulone, qui præter verba inhoneſta & jurgium acre, exprobravit jacturam virilitatis ereptæ. En, inquit, illud unum eſt, quod me angit vehementiùs, quoniam careo teſtibus corporis integri. Sed quid, inſane, carpis flagitium fortunæ? Illud quippe infame eſt homini, quod meritus ſit ferre.

ANNOTATIO.

7. *Id demum eſt homini turpe quod meruit pati.*] Sic Plautus:
Pergin' ſervum me exprobrare
Eſſe, quod vi hoſtili obtigit?
Nulla autem calamitas, aut deformitas corporis, cuiquam probro dari debet.

FABULA XII.

Optima ſæpe deſpecta.

MARGARITA IN STERQUILINIO.

IN ſterquilinio pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, margaritam repperit?
Jaces indigno quanta res (inquit) loco:
O ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui:

INTERPRETATIO.

DUm pullus gallinæ quæritat cibum in fimo, invenit unionem. Quam inhoneſto, ait, tu quanta res es, abjecta ſis loco! O ſi quis captus tuo pretio te repperiſſet.

Olim rediſſes ad ſplendorem maximum.
Ego qui te inveni, potior cui multò eſt cibus,
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.
¶ Hoc illis narro qui me non intelligunt.

INTERPRETATIO.

Jamdudum veniſſes ad ſummum honorem. Ego qui te inveni, & cui eſca eſt longè optabilior, neque valeo tibi eſſe alicujus utilitatis, neque tu mihi. Hoc dico illis qui me non norunt.

ANNOTATIO.

8. *Hoc illis dico qui non me intelligunt.*] Conqueritur Phædrus de illis qui utilitate ſuarum fabularum non moverentur, nec ſentiebant vim carminis, denegarentque ipſi honorem debitum.

FABULA XIII.

Opus artificem probat.

APES ET FUCI VESPA JUDICE.

Apes in alta quercu fecerant favos:
Hos Fuci inertes eſſe dicebant ſuos.
Lis ad forum deducta eſt, Veſpâ judice:
Quæ genus utrumque noſſet cùm pulcherrimè,
Legem duabus hanc propoſuit partibus:
Non inconveniens corpus, & par eſt color,
In dubium planè res ut meritò venerit:
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite & ceris opus infundite,
Ut ex ſapore mellis, & forma favi,
De queis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recuſant, Apibus conditio placet.
Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam:

INTERPRETATIO.

Apes poſuerant favos in ſublimi quercu: Fuci pigri contendebant ſuos eſſe. Contentio venit in jus, Veſpa judice, cui cùm eſſet perſpecta probe natura utriuſque, obtulit illam conditionem duabus partibus. Corpus tam ſimile eſt, & color ſimilis, ut res adducta ſit jure in ambiguum. Verùm ne mea religio inſciens aberret, capite alvearia, & conficite mel favis, ut ex guſtu mellis, & figura favorum, dignoſcatur autor illorum de quibus controvertitur nunc. Fuci reſpuunt legem, Apes accipiunt. Tunc Veſpa protulit tale judicium.

ANNOTATIONES.

2. *Fuci.*] Sunt autem fuci, inquit Plinius lib. 11. *ſine aculeo, velut imperfectæ apes, noviſſimeque à feſſis, & jam emeritis inchoata, ſerotinus fœtus, & quaſi ſervitia verarum Apum.*

8. *Religio mea.*] Judicibus Religio tribuitur, propter jusjurandum quo tenebantur.

Apertum

Apertum eſt quis non poſſit, aut quis fecerit,
Quapropter apibus fructum reſtituo ſuum.
¶ Hanc præteriſſem fabulam ſilentio,
Si pactam Fuci non recuſaſſent fidem.

INTERPRETATIO.

Non eſt jam dubium, quis non valeat facere favos, aut quis fecerit. Quare reddo Apibus ſuum opus. Prætermiſiſſem ſilentio hunc Apologum, ſi Fuci non violaſſent fidem datam.

ANNOTATIO.

17. *Si Fuci non recuſaſſent fidem.*] Carpit illos, quos vocat Virgilius:

O imitatores Fucum pecus.

FABULA XIV.

Otiare, quò labores.

ÆSOPUS LUDENS.

PUERORUM in turbâ quidam ludentem Atticus
Æſopum nucibus quum vidiſſet, reſtitit,
Et quaſi delirum riſit: quod ſenſit ſimul
Deriſor potiùs quàm deridendus ſenex,
Arcum retenſum poſuit in media via:
Heus (inquit) ſapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus: ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis poſitam cauſam intelligit.
Noviſſimè ſuccumbit: Tum victor ſophus:
Citò rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris.
At ſi laxaris; quum voles, erit utilis.
¶ Sic luſus animo debent aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

INTERPRETATIO.

CUm quidam Athenienſis Æſopum vidiſſet luſitantem nucibus inter pueros, ſubſtitit, illumque habuit pro inſano. Senex joculator potiùs quàm jocandus, ut intellexit illud, protulit in medio itinere arcum detenſum: Heus, ait, Sapiens, aperi quid egerim. Accurrit multitudo: Hic ſe excruciat diu, neque expedit nodum quæſtionis propoſitæ. Tandem ceſſit victus. Tum Philoſophus victor: Franges brevi arcum, ſi teneas ſemper tenſum; verùm ſi remiſeris, poteris uti cùm erit libitum. Ita ludus eſt nonunquam concedendus animo, ut fortior recurrat ad cogitandum.

ANNOTATIONES.

1. *Puerorum in turba ludentem Æſopum.*] Nec enim inhoneſtum quid eſt, ſi Æſopus luſerit cum pueris. Hoc & ſummi viri fecêre ante illum & poſt illum. Referunt Fridericum ſecundum Daniæ regem remittendi animi cauſa cum aulicis luſiſſe familiariter, dicendo, agite ludamus dum Rex abeſt. Deinde poſtquam tempus adeſſe viſum, adductiore vultu, deſinamus inquiebat, jam rex rediit.

Atticus.] Ex Attica regione, in qua totius regionis caput Athenæ, ut jam dictum eſt lib. 1. Fab. 3.

9. *Victor ſophus.*] Sic Plinius lib. 36. cap. 12. Æſopum Fabularum Philoſophum appellat.

FABULA XV.

Qui educat, pater magis, quàm qui genuit.

Agnus a Capella nutritus.

INTER capellas Agno balanti Canis,
Stultè (inquit) erras: non eſt hæc mater tua:
Ovéſque ſegregatas oſtendit procul.
Non illam quæro, quæ qûum libitum eſt, concipit;
Dein portat onus ignotum certis menſibus.
Noviſſimè prolapſam effundit ſarcinam:
Verùm illam quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudátque natos lacte, ne deſit mihi.
Tamen illa eſt potior quæ te peperit. Non ita eſt.
Unde illa ſcivit niger an albus naſcerer?
Age porrò ſciſſet: quum crearer maſculus,
Beneficium magnum ſanè natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas ſingulas.
Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit.
Cur hac ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt.
Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non neceſſitas.
¶ His demonſtrare voluit auctor verſibus
Obſiſtere homines legibus, meritis capi.

Interpretatio.

*C*Anis dixit *Agno balanti inter Capellas, inſane falleris. illa non eſt tua mater, & monſtravit oves longè ſemotas. Non quæro illam quæ ſit gravida cum vult, deinde fert pondus incertum certis menſibus, tandem deponit projectum onus: Sed quæro illam quæ me alit oblatâ mammâ, ſubducitque lac parvulis, ut mihi præbeat. Verùm quæ te genuit, charior eſt? Non ita res eſt. Unde illa novit, an naſcerer albus aut niger? Porro fac noviſſe. Certè mihi præſtit grande officium quod me conceperit marem, ut expectarem Lanionem quaqua horâ. Quare illa ſit potior cujus nulla poteſtas fuit in procreando, quàm quæ miſerita eſt deſtituti, & mihi largitur ultro amorem jucundum. Charitas facit parentes, non natura. Autor voluit oſtendere his verſibus, homines adverſari legibus, detineri beneficiis.*

Annotationes.

11. *Sciſſet.*] Per ſyncopen, pro *ſciviſſet.*

12. *Beneficium magnum ſane.*] Ironicè dictum.

17. *Facit parentes bonitas, non neceſſitas.*] Illi verè dici poſſunt patres, qui non neceſſitate quadam naturæ procreant liberos, ſed qui procreatis vitam ſuſtinent alimentis, & conſiliis juvant.

19. *Obſiſtere homines legibus.*] Nam ut ait Poëta:

Nitimur in vetitum ſemper, cupimuſque negata.

FABULA XVI.

Humanitas, & gratior, & tutior.

Cicada et Noctua.

HUmanitati qui ſe non accommodat,
Plerúmque pœnas appetit ſuperbiæ.
¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere.
Cavóque ramo capere ſomnum interdiu.
Rogata eſt ut taceret: multò validiùs
Clamare cœpit. Rurſus admotâ prece,
Accenſa magis eſt. Noctua ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua;
Hæc eſt adgreſſa garrulam fallaciâ:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare citharâ quos putes Apollinis,
Portare eſt animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: ſi non faſtidis, veni;
Unà bibamus. Illa quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupidè advolavit. Noctua egreſſa cavo
Trepidantem conſectata eſt, & letho dedit.
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

Interpretatio.

QUi non ſe componit ad humanitatem, dat ſæpe pœnas ſuperbiæ. Cicada edebat cantum importunum Noctuæ, quæ ſolet quæritare cibos noctu, & dormire per diem ramo cavo arboris. No-ctua *oravit ut ſileret, verùm cœpit vociferari longè vehementiùs. Adhibitis rurſum precibus, eſt inflammata magis* Cicada. *Ut Noctua animadvertit nullum ſibi ſupereſſe auxilium, & negligi ſuas preces, finxit talem fallaciam ad hanc garrulam. Quoniam tuæ voces quas credas ſonare Plectro Apollinis, non mihi permittunt capere ſomnum, volo bibere nectar quod Pallas mihi donavit non ita pridem: Propera ſi tibi jucundum, & potemus ſimul. Illa quæ æſtuabat ſiti, intelligens quoque laudari cantus ſuos, adſilit ardenter.* Tum *Noctua exiens cavo, inſequuta eſt trepidam, & occidit. Ita extincta dedit, quod viva denegarat.*

Annotationes.

12. *Sonare Cythara quos putes Apollinis.*] Id eſt, tu dum cantas tuâ voce, ſonas ſimile quid ac ipſe Apollo dum ſonat Cytharâ. Senſus iſtius verſus mihi viſus eſt perobſcurus, idcirco explicui.

13. *Nectar.*] Potus Deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis eſt ipſi ſacra.

Pallas donavit.] Pallas Jovis filia, nata ex ipſius cerebro, ut vulgatum eſt.

FABULA XVII.

Fructu non foliis arborem æſtima.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

OLIM quas vellent eſſe in tutela ſua
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybelæ, populus celſa Herculi.
Minerva admirans, quare ſteriles ſumerent,
Interrogavit. Cauſam dixit Jupiter:
Honore fructum ne videamur vendere.
At me hercule narrabit quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum eſt gratior.
Tunc ſic Deorum genitor atque hominum ſator:
O nata, meritò ſapiens dicere omnibus:
Niſi utile eſt quod facimus, ſtulta eſt gloria.

¶ Nihil agere quod non proſit, fabella admonet.

INTERPRETATIO.

Dii elegerunt aliquando arbores, quas optarent eſſe in ſuo patrocinio. Quercus arriſit Jovi: myrthus Veneri: Laurus Apollini: Pinus Cybelæ: Alta populus Herculi. Minerva admirans cur legerint arbores infœcundas, quæſivit cauſam. Juppiter talem protulit. Ne videamur vendere fructum cultu. Sed certè quidquid erit, ſumo mihi Olivam propter fructum. Tunc pater deorum & creator hominum: O nata, jure ſapiens haberis ab omnibus. Ridicula enim eſt gloria, niſi proſit quod facimus. Fabula docet nihil eſſe agendum, quod non ſit utile.

ANNOTATIONES.

2. *Quercus Jovi.*] Nam cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis veſcerentur, Juppiter vetuit, ne quis eo cibo uteretur, & à carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monſtrata, ſacra idcirco illi creditur.

3. *Myrtus Veneri.*] Quia hæc arbor naſcitur in littore maris, ubi Venus nata eſt. Quidam verò volunt idcirco Myrtum eſſe ſacram Veneri, quòd Venus Myrto fuiſſet ornata, cum judicio Paridis diſceſſit pulchrior deabus.

Laurus Phœbo.] Qui Daphnen ab Apolline amatam in hanc arborem mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybelæ.*] Huic deæ Pinus arbor ſacrata fuit, quòd Atys quem deperibat, fuerit in hanc arborem mutatus, ut ait Ovidius, lib. 10. Metamorph.

Populus Herculi.] Quia Hercules erat populo ornatus cum deſcendit ad inferos educturus Canem Cerberum.

7. *Honore fructum.*] Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, ſi quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore. Malim ego legere, quod alicubi invenitur, *Honorem fructu ne videamur vendere*, nempe dando hominibus fructum pro honore quo nos afficiunt.

9. *Olivam pallads.*] Quia plantationem Olivæ invenit.

11. *Sapiens dicere omnibus.*] Unde Martialis, lib. 11. Epig. 77.

Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ,
Hæc ſapit; hæc omnes fœnerat una deos.

FABULA XVIII.

Tuis contentus ne concupiſcas aliena.

PAVO AD JUNONEM.

PAvo ad Junonem venit, indignè ferens
Cantus luſcinii quod ſibi non tribuerit:
Illum eſſe cunctis avibus admirabilem,
Se derideri ſimul ac vocem miſerit.
Tunc conſolandi gratiâ, dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine,
Nitor ſmaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
Quò mi, inquit, mutam ſpeciem ſi vincor ſono?
Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires Aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omneſque propriis ſunt contentæ vocibus.
¶ Noli adfectare quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

INTERPRETATIO.

PAvo acceſſit ad Junonem indignans, quod ſibi non conceſſerit melos luſcinii: Hunc eſſe admirationi omnibus volucribus, ſe vero eſſe deriſui, ubi canit. Tunc Diva dixit, ad hunc ſolandum: Verùm ſuperas figurâ, ſuperas amplitudine, collum tuum nitidius eſt ſmaragdo, & extendis caudam gemmantem variis plumis. Ad quid mihi, inquit, forma muta, ſi ſuperor cantu? Iſta vobis contigerunt nutu fatorum; tibi ſpecies, robur Aquilæ, cantus Luſcinio, augurium Corvo, omina ſiniſtra Cornici, quæ omnes contentæ ſunt propria voce. Noli appetere, quod tibi denegatum eſt, ne ſpes fruſtrata delabatur ad querimonias.

ANNOTATIONES.

1. *Pavo.*] Erat Avis Junoni ſacra, quia propter illam Cæſus fuit Argus à Mercurio, & in illam Avem mutatus.

Juno.) Filia Saturni, & ſoror Jovis, cui poſtea nupſit. Unde Virgilius:

Aſt ego quæ divum incedo Regina, Joviſque
Et ſoror & conjux.

14. *Noli adſectare.*] Quia ut ait Phædrus in fabula Canis,

Amittit proprium, qui alienum appetit.

Ut etiam Camelus in Fabulis, qui poſcens cornua, auribus quoque privatus eſt.

FABULA XIX.

Multi homines nomine, non re.

Æsopus ad Garrulum.

ÆSopus domino ſolus cùm eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt maturiùs.
Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domus.
Tandemque invenit ubi lucernam accenderet.
Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
Effecit brevius: namque rectà per forum
Cœpit redire: & quidam è turba garrulus:
Æſope, medio ſole quid cum lumine?
Hominem quæro (inquit) & abit feſtinans domum.
¶ Hoc ſi moleſtus ille ad animum rettulit.
Senſit profectò ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtivè qui occupato adluſerit.

Interpretatio.

CUm Æſopus eſſet ſolus ſervus ſuo hero juſſus eſt inſtruere prandium celeriùs ſolito. *Pervadit igitur aliquot ades reperturus ignem, & tandem invenit, quo excitaret facem. Quia autem circumiens protraxerat ſuum iter, contraxit rediens, namque regreſſus eſt recta per forum. Et quidam Gerro è multitudine dixit: Æſope quid tu cum lucerna alto die? Quaro, inquit, hominem; & properat celerans domum. Si hic importunus revocavit illud in animum, intellexit ſanè, ſe non viſum eſſe hominem Æſopo, quòd voluerit jocari importunè cum negotioſo.*

Annotatio.

1. *Æſopus domino ſolus cùm eſſet familia.*] Cùm haberet ſolum ſervum Æſopum, neque præterea ullum. Sic Sidonius Apollinaris:

Reſpublica noſtra
Tota Camillus erat.

FABULA XXX.

Miſerrimus, qui in vita miſer, poſt mortem miſerior.

Asinus et Galli.

QUi natus eſt infelix, non vitam modò
Triſtem decurrit, verùm poſt obitum quoque,
Perſequitur illum dura fati miſeria.

Interpretatio.

QUi genitus eſt miſer, non trahit ſolùm ævum moleſtum, ſed etiam calamitas acerba fati illum premit poſt mortem.

¶ Galli Cybeles circùm quæſtus ducere
Aſinum ſolebant bajulantem ſarcinas.
Is quum labore & plagis eſſet mortuus,
Detracta pelle ſibi fecerunt tympana.
Rogati mox à quodam, delicio ſuo
Quidnam feciſſent, hoc locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore,
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

INTERPRETATIO.

Galli Cybeles conſueverant circumagere, lucri gratiâ, Aſinum ferentem onera. Cùm hic periiſſet labore & vulneribus, avulſo corio ſibi confecerunt tympana. Statim interroganti cuidam quid feciſſent de illo quem habebant in deliciis? Reſponderunt ita: Putabat ſe fore tutum poſt mortem. En nova vulnera dantur extincto.

ANNOTATIONES.

4. *Galli Cybeles.*] Dicti ſunt Galli, à Gallo fluvio Phrygiæ. Fuêre Sacerdotes Cybelæ matris, qui hanc deam vicatim circumferebant more ſuo circulatorio pectora plangentes ad cantum tibiarum, & tympanorum ſonitum.

Cybeles.] Cybele filia cœli & terræ, uxor Saturni. Vocatur Cybele, à monte Cybele in Phrygia, ubi primò fuit honoribus divinis donata.

Circum quæſtus ducere.] Scilicet gratia, ut ſit Elleipſis Græciſſans & tmeſis.

EXPLICIT LIBER TERTIUS.

PHÆDRI
FABULARUM.
LIBER QUARTUS.

PROLOGUS.

JOCULARE tibi videtur: & ſanè bene.
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus,
Sed diligenter intuere has nænias.
Quantam ſub illis utilitatem reperies?
Non ſemper ea ſunt quæ videntur, decipit,
Frons prima multos: rara mens intelligit
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,
Fabellam adjiciam de muſtela & muribus.

INTERPRETATIO.

Jocoſum tibi videtur: & rectè quidem: nam dum nihil nobis majus eſt agendum, *ludimus operam ſcribendis fabulis. Verùm conſidera attentè hos apologos. Quantum utilitatis deprehendes ſub illis. Non ſemper ea ſunt quæ apparent. Prima ſpecies fallit plurimos. Pauci admodum capiunt, quod induſtria abdidit in intimo receſſu. Ne hoc videar dixiſſe fruſtra, addam fabulam Muſtellæ & Murium.*

ANNOTATIONES.

5. *Decipit frons prima.*] Unde Cicero: *frons, vultus, oculi perſæpe mentiuntur.*

7. *Quod interiore condidit cura angulo.*] Quod autoris induſtria occultavit, & quaſi involvit fabularum involucris.

8. *Sine mercede.*] Ne videar fruſtra dixiſſe, non intelligi ab omnibus quid fabulis inſit eruditionis ſapientiæque, proponam exemplum Muſtellæ & Murium.

FAB. I.

FABULA I.

Aſtutus aſtu non capitur.

MUSTELA ET MURES.

MUSTELA quum annis & ſenectâ debilis,
Mures veloces non valeret adſequi,
Involvit ſe farinâ, & obſcuro loco
Abjecit negligenter, Mus eſcam putans,
Adſiluit, & compreſſus occubuit neci:
Alter ſimiliter; deinde periit tertius.
Aliquot ſecutis, venit & retorridus,
Qui ſæpè laqueos & muſcipulam effugerat;
Procúlque inſidias cernens hoſtis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es quæ jaces.

INTERPRETATIO.

Cum Muſtella gravis annis, & languida ſenio non poſſet attingere curſu mures celeres, abſcondit ſe farina, & ſe proſtravit cum negligentia in angulo cæco. Mus ratus prædã, advolat, ſed captus perit: Alius pariter; dein & alius occubuit neci: aliquot ſubſecutis adrepſit & rugoſus, qui evaſerat ſæpè ex laqueis, & muſcipulis, intelligens procul dolos inimici verſuti. Sic te habeas, inquit, ut es farina quæ jaces.

ANNOTATIO.

Simile quid legere eſt apud Æſopum Fabulâ Felis & Murium, qui cum non poſſet aſſequi mures, peſſulum quendam conſcendit, de eo ſe ſuſpendit, & mortuum ſe ſimulabat: ad quem ſic quidam è muribus dixit. *Heus tu, etſi ſaccus fieres, non te adibo.*

FABULA II.

Spernit ſuperbus quæ nequit aſſequi.

VULPES ET UVA.

FAME coacta Vulpis, altâ in vineâ
Uvam adpetebat ſummis ſaliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
¶ Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

INTERPRETATIO.

Vulpes compulſa fame appetebat uvam in vineâ celsâ, aſſilsens totis viribus. Ut non potuit hanc contingere, abiens ait: nondum maturuit, nolo edere acerbam. Qui attenuant verbis, id quod non valent præſtare, debent ſibi aſſumere hoc exẽplum.

FABULA III.

Vindictæ cupidus ſibi malum arceſſit.

Equus et Aper.

EQuus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt. Sonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans
Rediit ad hoſtem lætus. Hunc telis eques
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur,
Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis;
Nam prædam cepi, & didici quàm ſis utilis.
Atque ita coëgit frænos invitum pati.
Tum mæſtus ille: Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, ſervitutem repperi.
¶ Hæc iracundos admonebit fabula,
Impunè potiùs lædi, quàm dedi alteri.

Interpretatio.

DUm Aper ſe verſat, fecit vadum turbulentum, in quo Equus ſolebat reſtinguere ſitim. Inde nata contentio. Equus infenſus Apro, imploravit opem hominis, quem portans tergore, reverſus eſt hilaris ad hoſtem. Poſtquam Eques confodit ſuem ſylveſtrem ictu teli, ita fertur loquutus. Gaudeo me tibi præſtitiſſe auxilium rogatu tuo: Feci enim prædam, & novi quantæ ſis utilitatis. Sicque impulit reluctantem accipere frænos. Tunc ille triſtis, incidi in ſervitutem, dum quæro, inſane, ultionem levis injuriæ. Iſta fabula docebit pronos in iram, offendi potiùs impunè, quàm tradi alteri.

Annotationes.

4 *Auxilium petiit hominis.*] Horatius ad Tuſcum Ariſtium Fabulam narrat de Equo & Cervo.

Imploravit opes hominis, frenumque recepit.

Hâc fabulâ primò uſus eſt Steſichorus apud Himerenſes adverſus Phalarim, ut tradit Ariſtoteles, cap. 20. lib. II. Rhetoric. Cæterùm hanc Fabulam paulò aliter narrant Steſichorus, Horatiuſque, ſed tamen res eadem eſt.

10. *Vindictam dum quæro.*] Sic Hecuba inducitur loquens ab Euripide:

Τοὺς κακοὺς δὲ τιμωρουμένη,
Αἰῶνα τὸν σύμπαντα
Δουλεύειν θέλω.

Iſtos malos ulciſci dum liceat mihi
Me ſervituti mancipare haud abnuo
Omne per ævum.

FABULA IV.

Homines non numerandi, ſed pond randi.

ÆSOPUS INTERPRES TESTAMENTI.

PLus eſſe in uno ſæpè quàm in turbâ boni,
Narratione poſteris tradam brevi.
¶ Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formoſam & oculis venantem viros,
At alteram lanificam & frugi ruſticam:
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit heredem ſenex
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat, ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur: tum ſimul
Habere res deſierint quas acceperint
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet: mater ſedula
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant quod fuerit datum,
Fructúmve capiant: deinde, quæ tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,

INTERPRETATIO.

Oſtendam poſteritati brevi narratiuncula plus eſſe ſæpè ingenii in uno quam in pluribus. Quidam moriens reliquit tres natas, unam pulchram & venantem viros ſuis oculis; Aliam nentem lanam, bonam & ruricolam: Tertiam turpiſſimam, & deditam vino. Senex moriens renunciavit illarum matrem hæredem, ea lege, ut dividat æquè tribus rem familiarem; ſed tali ratione, ut neutra habeat partem conceſſam, nec eâ potiatur: Cùm verò ceſſaverint poſſidere bona quæ contigerint, dent ſua parenti centena ſeſtertia. Fama ſpargitur Athenis. Mater diligens adit Juriſperitos, nullus explicat, quomodo non retineant quod fuerit attributum, & percipiant fructus; deinde quonam pacto largiantur pecuniam dictam, *cum acceperint nihil. Abſumpto intervallo longi temporis, non potuit intelligi ſenſus teſtamenti.*

ANNOTATIONES.

1. *Boni.*] Vox communis quæ extenditur, & ad bona animi, & corporis. Ibi verò ad ingenii bona refertur.

8. *Fortunam.*] Intellige opes bona & rem familiarem. Frequentius uſurpatur vox illa in plurali in hoc ſenſu.

10. *Fruantur data.*] Pro *datis*, antiquè dictum.

11. *Centena ſeſtertia.*] Nota diſcrimen eſſe inter ſeſtertium maſculini generis, & ſeſtertium neutrius, ſeu inter ſeſtertios & ſeſtertia. Seſtertius apud Romanos moneta erat argentea, valens quartam partem denarii argentei, & ut ad Gallicæ pecuniæ eſtimationem redigamus, decem denariolos Turonicos, & ſemiſſem: ſeſtertium autem in neutro, valebat mille nummos ſeſtertios.

Fidem advocavit; jure neglecto, parens:
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos glabros:
Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:
Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic deſtinata dare quum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus qui illas noverat,
Æſopus mediâ ſubitò in turbâ conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,
Quàm graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici!
Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium.
Domum & ornamenta cum venuſtis hortulis
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:
Veſtem, uniones, pediſſequos, & cætera
Illi adſignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, vites, & pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ: Nulla poterit perpeti
Ut moribus quid teneat alienum ſuis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret;
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,

INTERPRETATIO.

Mater adhibuit fidem, non curans jus. Dat Mœcha in partem, *veſtimenta, ornatum mulierum, ſupellectilem argenteam balneorum, ſpadones depiles. Dividit lanifica Agros, pecora, villam, operarios, boves, eques, & ſuppellectilem ruſticam. Seponit autem bibaci cellam refertam vino vetori, ædes magnificas, & hortulos amœniſſimos. Cùm vellet tribuere ſingulis iſta ſic diviſa, & populus conſentiret, cui erant cognita: Æſopus prodiit de repente in media multitudine. O ſi quis eſſet ſenſus patri ſepulto, quàm moleſtè pateretur, quod Athenienſes non potuiſſent colligere ſenſum teſtamenti. Dein cunctis hortantibus, levavit errorem omnium. Dividite lanificæ ruſticæ, ædes, ornamenta cum delicatis hortulis, & vinum antiquum. Tribuite potrici, veſtes, gemmas, ſervos, & cætera. Concedite mœchæ agros, vites & armenta cum paſtoribus. Nulla ex his poterit ferre, ut poſſideat aliquid non conveniens ſuis moribus. Turpiſſima vendet mundum, ut emat vinum. Mœcha deſeret Agros, ut comparet ornamenta. Illa vere devota pecori & lanæ,*

ANNOTATIONES.

20. *Fidem advocavit jure neglecto.*] Sic intellige: cùm mater videret ſenſum teſtamenti non poſſe colligi à Juriſperitis, bonâ fide uſa eſt, & ut teſtamento præſcriptum, ita fecit; ut nempe diſtribueret tribus natis æqualiter partem bonorum. Neglexit verò appoſitam teſtamento conditionem; *ſed tali modo ne*, &c. quia nullus illam intelligebat.

22. *Lavationem argenteam.*] Suppellectilem omnem balneorum, ut ſtrigiles, guttos, urceolos, & alia.

Quacunque ſummâ tradet luxuriæ domum;
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam
Ex pretio rerum quas vendiderint ſingulæ.
¶ Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit ſolertia.

INTERPRETATIO.

abjiciet venuſtas ædes qualicunque pretio. Ita nulla retinebit, quod fuerit deſtinatum, & ſolvent pecuniam conſtitutam ſuæ genitrici, ex pretio rerum venditarum. Sic ſagacitas unius hominis expedivit, quod latuerat multos.

FABULA V.

Feriunt ſummos fulmina montes.

PUGNA MURIUM ET MUSTELARUM.

QUUM victi Mures Muſtelarum exercitu
Fugerent, & arctos circum trepidarent cavos,
Ægrè recepti, tamen evaſerunt necem.
Duces eorum, ut qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conſpicuum in prælio
Heberent ſignum quod ſequerentur milites,
Hæsêre in portis, ſuntque capti ab hoſtibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
¶ Quemcumque populum triſtis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum:
Minuta plebes facili præſidio latet.

INTERPRETATIO.

CUm ſuperati Mures copiis Muſtelarum (quorum pugna pingitur in popinis) caperent fugam, & paverent propè cavernas obſcuras, vix admiſſi tamen vitarunt mortem. Ductores illorum, qui impoſuerant ſuis cervicibus cornua, ut Milites haberent in certamine ſignum evidens quod ſequerentur, remanſerunt in ingreſſu, & oppreſſi ſunt ab hoſtibus. Quos victor mactatos dentibus avidis immiſit in ventrem vaſtum & obſcurum. Ubi ſucceſſus funeſtus urget populum, ſublimitas magnatum verſatur in periculo; Popellus vero tutus eſt levi præſidio.

ANNOTATIONES.

11. *Periclitatur magnitudo principum.*] Similis eſt ſententia:
Tuta eſt hominum tenuitas
Magna periclo ſunt opes obnoxia.

12. *Minuta plebes.*] Pro plebs; non eſt Archaiſmus, cum certum ſit Livium nunquam aliter locutum, ut nec Salluſtium, nec ejus imitatorem Tacitum.

FABULA VI.

Stultus niſi quod ipſe facit, nil rectum putat.

PHÆDRUS IN FABULARUM ÆSOPIARUM CENSORES.

TU qui naſute ſcripta diſtringis mea,
Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parvâ libellum ſuſtine patientiâ,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æſopus novis.
Utinam nec unquam Pelei nemoris jugo
Pinus bipenni concidiſſet Theſſalâ,
Nec ad profeſſæ mortis audacem viam
Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem,
Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus
Patefecit, in perniciem Graïûm & Barbarûm.
Namque & ſuperbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent,

INTERPRETATIO.

TU qui carpis ſubtiliter meas ſcriptiones, & reſpuis legere jocos iſtiuſmodi, feras hunc libellum aliquantulâ patientiâ, dum ſereno auſteram frontem, & Æſopus adeſt Cothurnatus inſolitè. Utinam pinus Theſſala fuiſſet nunquam caſa bipenni in ſylva Pelei, neque Argus ædificaſſet navem arte Palladis ad iter audax mortis indubitatæ. Hæc prima recluſit ſinum Ponti Euxini, maris inhoſpitalis, in ruinam Græcorum & Barbarum. Namque familia Æetæ ſuperbi dolet, & imperium Peliæ everſum eſt flagitiis Medeæ.

ANNOTATIONES.

5. *Et in cothurnis novis.*] Id eſt, novo, & tragœdiæ ſermone convenienti, quod erat novum & inſolens Æſopo. Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo Actores Tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro ſublimiori dicendi genere uſurpatur.

6. *Utinam nec unquam.*] Initium Medeæ Euripidis: ſed ſuo more modoque contraxit Phædrus. Poſſem afferre Ennianos verſus (nam olim eam Fabulam convertit Ennius) ſed notiſſimi ſunt.

Pelei nemoris.] Sylva quæ erat in Pelione monte Theſſaliæ incumbente in ſinum Pelaſgicum.

7. *Pinus Theſſala.*] Quæ in Pelio monte Theſſaliæ reperitur frequens. Unde Ovidius:

Summa virent pinu; cætera quercus habet.

9. *Argus fabricaſſet ratem.*] Is fuit navis illius artifex, quâ vectus eſt Jaſon in Colchidem, ad Vellus aureum reportandum.

Opere Palladio.] Palladis conſilio & arte.

10. *Inhoſpitalis quæ prima Ponti ſinum.*] *Pontus Euxinus, antea dictus Axenus, id eſt, inhoſpitus,* teſte Plinio. Erat inter Mœſiam inferiorem, & Thraciam ad Occaſum. Aſiam minorem ad Meridiem: Colchidem ad ortum, & Sarmatiam Europeam, & Sarmatiam Aſiaticam ad Boream.

12. *Æetæ domus, & regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent.*] Jaſon ſuadente Patruo ſuo Peliâ, navi paratâ, & collectâ nobili ſocietate, profectus eſt Colchos, pro aureo Vellere obtinendo, quem filia re-

Quæ ſævum ingenium variis involvens modis
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hîc cæde Patris Peliadum infecit manus.
 Quid tibi videtur? hoc quoque inſulſum eſt, ais,
Falſoque dictum; longè quia vetuſtior
Ægeâ Minos claſſe perdomuit freta,
Juſtoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo poſſum facere tibi lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli moleſtus eſſe omnino litteris,
Majorem exhibeant nè tibi moleſtiam
Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant:
Et ut putentur ſapere, cælum vituperant.

INTERPRETATIO.

quæ tegens diverſis artibus animum crudelem, illic ſibi fecit viam ſparſis membris fratris, hic cruentavit manus Peliadum morte genitoris. Quid ais? Hoc etiam ridiculum eſt, inquis, & dictum falsò, quia Minos longè antiquior ſubegit navibus Ægeum mare, & ultus eſt incurſiones ſuppliciis æquis. Quid igitur tibi poſſum facere, lector ſevere, ſi neque Fabella, neque Fabula tibi placent? Noli te præbere omnino moroſum litteris, ne te afficiant majori incommodo. Iſtud ſpectat hos qui inſani faſtidiunt cuncta, & criminantur cælum, ut videantur ſapientes.

ANNOTATIONES.

gis Colchorum adamavit; cujus auxilio conſilioque defunctus multis periculis, Vellus obtinuit. Jaſonem ergo Medea, relictis parentibus (erat autem Æetæ ex Hecate filia) ſecuta eſt, & eadem nupta. Creon rex Corinthiorum filiam ſuam traditurus Jaſoni in matrimonium, juſſit occidi Medeam ob malas artes; ſed precibus Jaſonis, mutatum eſt mortis ſupplicium in exilium. Medea obtentis exilii induciis ad ſpatium unius diei, Creuſæ filiæ Creontis, jam Jaſoni deſponſatæ, Pallam veneno tinctam dedit, quam dum tractaret Creuſa, accenſus ſubitò ignis illam cum Patre conſumpſit. Sic luget domus Æetæ propter varia ſcelera filiæ Medeæ. Ita quoque deletum eſt penitus regnum Peliæ artibus Medeæ.

15. *Per artus fratris explicuit fugam.*] Cùm enim Æetas pater Medeæ illam inſequeretur ob extinctum Abſyrthum filium ſuum, & fratrem Medeæ; hæc diſſipavit membra fratris, ut eorum collectio mœrorque patrius, celeritatem perſequendi retardaret.

16. *Et cæde patris Peliadum infecit manus.*] Sic enim res narratur: Pelias Neptuni filius ex Tyro Salmonei regis filia, frater Æſonis, & Theſſaliæ rex, filiarum ſuarum manibus jugulatus eſt, idque hortatu Medeæ, quæ integræ ætati ſe illum reſtituturum ſimulabat.

18. *Longè quia vetuſtior Minos qui Ægeâ claſſe perdomuit fretum.*] Illam *ἀσυγχρονίαν* Phædrus expediſſet, ſi noviſſet duos fuiſſe Minoas, alterum Jovis filium, juſtum hominem; alterum nepotem injuſtum, quia pendere dirum tributum ſibi juſſit Athenienſes. Teſtis eſt Diodorus ſiculus, teſtis & Plutarchus in Theſeo. Imo falſum fuit Argonautas omnium primos navibus uſos. Si quidem Æeta erat Corinthius, & in eas oras cum Medea filia ſe contulerat, teſte Eumelo Hiſtorico, Poëta Homeri æquali, apud Scholiaſten Pindari, in Oden 13. Pythionicarum.

21. *Lector Cato.*] Poſuit pro tetrico ac moroſo cenſore, qui faſtidit cuncta.

FABULA VII.

Maledico maledicens pejus audiet.

VIPERA ET LIMA.

MORDACIOREM qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.
¶ In officinam fabri venit Vipera.
Hæc quum tentaret ſi qua res eſſet cibi;
Limam momordit: illa contra contumax:
Quid me, inquit, ſtulta dente captas lædere,
Omne adſuevi ferrum quæ conrodere?

INTERPRETATIO.

Qui laceſſit linguâ malignâ mordaciorem ſe, intelligat ſe depingi hac fabula. Vipera irrepſit in officinam fabri. Quæ cùm quæreret ſi quid eſſet eſca, adpetit limam: hæc renitens contra. Quid me, ait, inſana tentas mordere dente, quæ ſolita ſum rodere omne ferrum.

ANNOTATIONES.

4. *Si qua res cibi.*] Id eſt, *Si aliquis cibus*: ut *rem voluptatum* dixit Plautus. Nihil crebrius apud Græcos, præſertim apud Atticos, & Jonas, ut χρῆμα συὸς μέγα. *Magnus Aper.*

5. *Illa contra contumax.*] Ita Horatius, lib. 2. ſat. 1. loquens de invidia:
Et fragili quærens illidere dente
Offendat ſolido.

FABULA VIII.

Improbi ne pereant, perdunt.

VULPES ET HIRCUS.

HOMO ſimul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire alterius quærit malo.
¶ Quum decidiſſet Vulpis in puteum inſcia,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus ſitiens in eundem locum:
Simul rogavit, eſſet an dulcis liquor,
Et copioſus? Illa fraudem moliens:
Deſcende, amice, tanta bonitas eſt aquæ,

INTERPRETATIO.

Simul atque homo incidit in grande malum, conatur invenire effugium periculo alterius. Cùm Vulpecula imprudens decidiſſet in puteum, qui prætendebatur margine elatiori. Hircus ſitibundus acceſſit in eundem locum, quæſivitque an aqua eſſet multa & ſuavis? Hæc parans dolum: Veni, amice, adeo liquor dulcis eſt.

Voluptas

Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.
Immiſit ſe barbatus : tum Vulpecula
Evaſit puteo, nixa celſis cornibus:
Hircumque clauſo liquit hærentem vado.

INTERPRETATIO.

ut mea ſitis non poſſis expleri. Deſcendit hircus, tum Vulpes elata altis cornibus illius, egreſſa eſt puteo, & deſeruit Hircum jacentem alto puteo.

ANNOTATIO.

Hanc & Fabulam legere eſt quoque apud Æſopum: Ἀλώπηξ ϗ τράγος διψῶντες εἰς φρέαρ κατέβησαν. *Vulpes & Hircus ſitientes in puteum deſcenderunt.*

FABULA IX.

Suus cuique attributus eſt error, ſed non videmus manticæ quod in tergo eſt.

PERA.

PERAS impoſuit Jupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit;
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.
Hæc re videre noſtra mala non poſſumus:
Alii ſimul delinquunt, cenſores ſumus.

INTERPRETATIO.

JUpiter nos oneravit duobus ſacculis. Impoſuit unum à tergo plenum propriis vitiis: Objecit alterum ob oculos onuſtum vitiis aliorum. Quo fit ut non poſſimus cernere noſtros defectus. ſimus verò reprehenſores ubi alii peccant.

ANNOTATIO.

4. *Hac re.*] Id eſt, *ideo*, vel, *hac ex re:* ſicut dicitur, *quare*, pro, *quâ de re*. Ita Cornelius Nepos: *Vidit hoſtes eadem re fore tardiores*, pro, *eadem ex re*.

Ut videre noſtra mala non poſſimus.] Sic in hanc Fabulam Horatius:

Cùm tua pervideas oculis male lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quàm aut Aquila, aut Serpens Epidaurius!

Et Catullus:

Sed non videmus manticæ quod in tergo eſt.

Et Perſius:

Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.

FABULA X.

Antecedentem ſceleſtum non deſerit pede pœna claudo.

FUR ARAM COMPILANS.

LUCERNAM fur accendit ex arâ Jovis,
Ipſumque compilavit ad lumen ſuum;
Onuſtus qui ſacrilegio quum diſcederet,
Repente vocem ſancta miſit religio:
Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi;
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
Olim quum adſcriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deûm.
Nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum.
¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius quàm qui repperit.
Significat primò, ſæpe quos ipſe alueris,
Tibi inveniri maximè contrarios.
Secundò oſtendit, ſcelera non irâ Deûm
Fatorum dicto, ſed puniri tempore.
Noviſſimè interdicit ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

INTERPRETATIO.

LAtro excitavit facem ex ara Jovis, & depredavit eum ad ſuam lucem. Qui cùm ſe reciperet dives ſacrilegio, Religio ſancta emiſit ſubitò vocem. Etſi iſta dona fuerint dona *ſceleratorum, & mihi odioſa, ut non indigner auferri, attamen, ſcelerate, expiabis aliquando tuum crimen capitis pœna, cùm dies ſupplicii aderit dictus fatis verùm ne flamma noſtra, quâ pietas veneratur divos timendos, præferat lumen ſceleri, edico ne talis ſit communicatio lucis. Itaque non licet hodie excitare lucernam de igne Deorum, neque* accendi *ſacrificium de lucerna. Alter ab illo qui excogitavit, non evolvet quantas dotes illa fabula complectatur. Edocet primo illos quos ipſe foveris, reperiri ſæpè tibi infenſiſſimos. Significat ſecundo flagitia non plecti irâ Deorum, ſed tempore adſcripto à fatis. Tandem vetat ne vir frugi habeat ſocietatem ullius rei cum improbo.*

ANNOTATIONES.

3. *Sacrilegio.*] Sacrilegium, eſt ſacrarum rerum ablatio.

11. *Luminis commercium.*] Vult vetaſſe accendi impoſterum lumen de igne ſacro. Non enim ex culina, ſed è cœlo petebant ignem, quo in ſacrificiis uterentur. Unde Servius 12. Æneidos: *Apud majores, inquit, aræ non incendebantur, ſed ignem divinum precibus eliciebant.*

18. *Non irâ deûm puniri, ſed dicto tempore à fatis.*] Summum enim jus vitæ & & necis tribuebant fatis aut Parcis antiqui, quibus etiam ſubmittebantur dii. Unde nulli Deo licebat quemquam punire, ni parcæ pœnam ſtatuiſſent, & tempus pœnæ dixiſſent, ut legere eſt apud Lucianum.

FABULA XI.

Opes irritamenta malorum.

HERCULES ET PLUTUS.

OPES inviſæ meritò ſunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
¶ Cælo receptus propter virtutem Hercules,
Quum gratulanter perſalutaſſet Deos,
Veniente Pluto, qui Fortunæ eſt filius,
Avertit oculos: cauſam quæſivit Pater:
Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

INTERPRETATIO.

Divitiæ odioſæ ſunt juſtè hominibus magnanimo, quoniam ſummæ opes eripiunt genuinam gloriam. Hercules admiſſus inter deos propter virtutem, cùm dixiſſet ſalutem diis ſibi gratulantibus, accendente Pluto qui gnatus eſt fortunæ, retorſit oculos. Jupiter rogavit rationem. Hunc odio proſequor, ait, quia favet improbis, & etiam pervertit omnia propoſitâ mercede.

ANNOTATIONES.

3. *Hercules.*] Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam geſtorum creditur annumeratus inter deos.

5. *Pluto.*] Plutus Jaſonis, & Cereris filius, divitiarum Deus. Hunc Jupiter excæcavit, quòd bonis tantùm hominibus opes largiretur. Ex hac autem cæcitate evenit, ut jam promiſcuè bonos & malos ditet. Hunc etiam claudum fingit Lucianus, cùm ad aliquem ditandum venit; velociſſimum verò cùm ab illo recedit.

9. *Et cuncta corrumpit lucro.*] Ad hoc eleganter Propertius:

Auro pulſa fides, auro venalia jura.

Et Petronius:

Quidvis nummus præſentibus opta
Et veniet, clauſum poſſidet arca Jovem.

In quam ſententiam, & ipſe Horatius, lib. 2. ſaty. 3.

Omnis enim res
Virtus, fama, decus; divina, humanaque pulchris
Divitiis parent; quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens, etiam & rex
Et quicquid volet.

FABULA XII.

Sinceritas laudanda.

LEO REGNANS.

UTILIUS homini nihil eſt quàm rectè loquí.
Probanda cunctis eſt quidem ſententia:
Sed ad perniciem ſolet agi ſinceritas.

INTERPRETATIO.

Nihil magis conducit homini, quàm directè loqui. Hæc ſanè opinio debet comprobari ab omnibus, verum ingenuitas ſolet duci in ruinam.

¶ Quum ſe ferarum regem feciſſet Leo,
Et æquitatis vellet famam conſequi,
A priſtinâ deflexit conſuetudine:
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ jura reddebat fide.
* *

INTERPRETATIO.

Cum Leo ſe creaſſet regem animalium, & ambiret obtinere nomen juſtitia, deſcivit à nativo more agendi, atque inter illa utens parvo, dicebat jus aquum fide intemeratâ.
* *

Reliqui verſus hujuſce Fabulæ periere.

Tres verſus qui reſtant nobis ex Fabula decima-tertia, utpote lutulentos omiſimus.

Quin & etiam prætermiſimus eadem de cauſa Fabulam decimam-quartam conſequentem.

FABULA XV.

Pares non habitus, ſed virtus facit.

CAPELLÆ ET HIRCI.

BARBAM capellæ quum impetraſſent ab Jove,
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod dignitatem feminæ æquaſſent ſuam.
Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris:
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
¶ Hoc argumentum monet ut ſuſtineas tibi
Habitu eſſe ſimiles, qui ſint virtute impares.

INTERPRETATIO.

CUm Capellæ obtinuiſſent Barbam à Jove, Hirci dolentes cœperunt offendi, quia mulieres haberent parem honorem cum illis. *Suſtinete, ait, has potiri laude inani, & ſibi arrogare inſignia veſtra dignitatis, dum non æquent veſtram virtutem. Hac fabula te edocet, ut feras illos uſurpare tuum ornatum, qui tibi ſunt inferiores virtute.*

FABULA XVI.

In ſecundis time, in adverſis ſpera.

GUBERNATOR ET NAUTÆ.

QUum de fortunis quidam quereretur ſuis,
Æſopus finxit conſolandi gratiâ.

INTERPRETATIO.

CUm aliquis expoſtularet de ſua ſorte, Æſopus excogitavit hoc argumentum, *ſolandi causâ.*

¶ Vexatâ ſævis navi tempeſtatibus,
Inter vectorum lacrymas & mortis metum,
Faciem ad ſerenam ſubitò mutatur dies,
Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,
Nimiâque nautas hilaritate extollere.
Factus periculo tum gubernator ſophus:
Parcè gaudere oportet, & ſenſim queri:
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.

INTERPRETATIO.

Navi jactatâ atris procellis, inter fletus eorum qui vehebantur, & formidinem mortis, dies vertitur derepentè ad faciem tranquillam, & navis tuta cœpit agi ventis melioribus, atque perfundere nautas nimiâ lætitiâ. At Nauclerus factus ſapiens periculo: oportet, inquit, lætari parcè, & conqueri moderatè, quoniam omnis vita miſcetur dolore & gaudio.

FABULA XVII.

Nimia verecundia inverecundum facit.

CANUM LEGATI AD JOVEM.

CANES, legatos olim miſêre ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,
Uti ſe abriperent hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſparſum quòd panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum verò vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulſi verò fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati ſibi legatos non revertier,

INTERPRETATIO.

CAnes miſerunt quondam legatos ad Jovem, rogaturi tempus vitæ fælicioris, ut non paterent amplius injuriis hominum, qui illis præberent panem furfuroſum, & ſatiarent multam famem ſtercore fœdo. Legati abierunt gradu non citato, dum indagant naribus cibum in fimo. Non parent vocati, & vix Mercurius illos repperit & adducit trepidos. Ut autem aſpexere faciem ſummi Jovis, pavidi conſpurcarunt ſordibus totum palatium: ejecti verò fuſtibus ſe proripiunt foras. Magnus Jupiter prohibet illos remitti. Stupentes quod legati non redirent,

ANNOTATIO.

15. *Non revertier.*] Pro, *non reverti.* Hoc Poëtis familiare, & uſitatum.

Turpe æſtimantes aliquid commiſſum à ſuis,
Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.
Rumor legatos ſuperiores prodidit:
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat;
Odore canibus anum, ſed multo replent;
Mandata dant; legati mittuntur; ſtatim
Adeunt: rogantes aditum, continuò impetrant.
Conſedit genitor tum Deorum maximus,
Quaſſatque fulmen: tremere cœpere omnia:
Canes, confuſus ſubitò quód fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter:
Non eſt legatos regis non dimittere,
Nec eſt difficile pœnas culpæ imponere:
Non vero dimitti, verùm cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum:
Sed hoc feretis pro judicio præmium.
Illi autem qui miſerunt vos tam futiles
Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
Ita nunc legatos expectant & poſteri.
Novumque venire qui videt, culum olfacit.

INTERPRETATIO.

vati turpe quid peccatum ab ſuis, imperant delegari alios poſt aliquod tempus. Interim *fama vulgavit quod acciderat primis legatis. veriti rurſum ne quid ſimile contingat, immittunt in anum legatorum plurimùm odoris, mandant fa*cienda, *dimittuntque.* Illi *accedunt ſtatim orantes aditum, & ſine mora obtinent. Tunc maximus pater Deorum ſedens agitavit fulmen, cuncta cœperunt moveri: & quia ſtrepitus fuerat confuſus derepentè, canes reddidere ſubitò odorem permixtum ſtercore. Cuncti conclamant puniendam eſſe injuriam. Verùm Jupiter ſic fatus ante ſupplicium. Non decet regem retinere legatos, nec eſt operoſum præmium pro meritis adſcribere. Hæc itaque erit pœna. Non prohibeo remitti, ſed* jubeo *torqueri fame, ut poſſint cohibere alvum. Qui verò vos delegarunt tam fluidos, ſe eripient nunquam ex contumeliis mortalium. Ita nunc Canes præſolantes noviſſimos legatos, cum vident canem aliquem venientem, odorantur anum.*

ANNOTATIONES.

18. *Rumor legatos ſuperiores prodidit.*] Rumor ſpargitur ſuperiores legatos concacaſſe totam Jovis regiam.

19. *Non eſt regis legatos non dimittere.*] Ne ſcilicet jus gentium ipſis retentis violetur, quo jure illi ſancti ſunt. Ita enim Cicero: *Legatorum jus divino humanoque vallatum præſidio, cujus tam ſanctum & venerabile nomen eſſe debet, ut non modò inter ſociorum jura, ſed & hoſtium tela incolume verſetur.*

33. *Sed hoc feretis pro judicio præmium.*] Hic verſus non legitur in Phædro editionis Rigaltii. Sive ſit Phædri, ſive alterius, confert tamen multùm ad illuſtrandum hunc locum Phædri. Idcirco illum non prætermiſimus.

FABULA XVIII.

Malo qui bene facit, pejorem facit.

Homo et Colubra.

QUi fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
¶ Gelu rigentem quidam Colubram ſuſtulit,
Sinúque fovit contra ſe ipſe miſericors.
Namque ut refecta eſt necuit hominem protinus,
Hanc alia quum rogaret cauſam facinoris.
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

Interpretatio.

QUi auxiliatur improbis, aliquanto poſt dolet. Quidam collegit Colubram rigidam frigore, & poſuit in ſinum indulgens in ſui perniciem. Ut enim recepit vires, interfecit ſtatim hominem. Roganti vero alteri rationem ſceleris, dixit ne quis diſcat auxilium ferre malis.

FABULA XIX.

Avarus auri cuſtos, non dominus.

Vulpes et Draco.

VUlpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimam,
Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul aſpexit; Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam, deinde ſi pulchrè vides
Quàm non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantùm eſt præmium,
Ut careas ſomno & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille: verùm hoc à ſummo mihi
Jove adtributum eſt. Ergo nec ſumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo iraſcaris, liberè ſi dixero:

Interpretatio.

DUm Vulpecula agens ſuum cubilo, egerit terram, & fodit profundiùs multos cuniculos, devenit ad imum antri Draconis qui ſervabat Theſauros abditos. Ut illum vidit: Precor primò, inquit, ut parcas mea imprudentia? Dein ſi rectè intelligis, quam aurum conveniat parum mea vita, reſpondeas benignè qualem utilitatem refers ex iſto labore, quave tanta ſit merces, ut priveris ſomno & degas vitam in tenebris. Nulla, ait, ô Vulpes: Verum illud mihi imperatum eſt à magno Jove. Neque igitur tibi concedis quicquam, neque aliis? Sic viſum eſt fatis. Bona verba quaſo ſi dixero liberè,

Diis eſt iratis natus qui eſt ſimilis tibi.
Abiturus illuc quò priores abierunt,
Quid mente cæcâ miſerum torques ſpiritum?
Tibi dico avare, gaudium heredis tui,
Qui thure ſuperos, ipſum te fraudas cibo?
Qui triſtis audis muſicum citharæ ſonum;
Quem tibiarum macerat jucunditas;
Obſoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas ſordido perjurio;
Qui circumcidis omnem impenſam funeris,
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

INTERPRETATIO.

Qui ſimilis eſt tibi, genitus eſt Diis adverſis. Cùm tibi ſit abeundum illuc quò Majores abierunt, quare angis infœlicem animum tam cæco furore. Te alloquor. Avare, voluptas tui hæredis, qui ſubtrahis thus diis, tibi vero cibos; qui mœſtus excipis ſonum muſicum cithara. quem hilaritas tibiarum excruciat, & cui pretia ciborum eliciunt gemitus. Qui dum addis quadrantes tuis bonis, laceſſis deos turpi perjurio. Qui recidis omnes ſumptus funeris, ne Libitina lucretur aliquid de tuo funere?

ANNOTATIONES.

22. *Obſoniorum pretia cui gemitum exprimunt.*] Inde facetiſſimus avari ægrotantis cum medico dialogiſmus apud Horatium:

Med. *Tu ceſſas? Agedum ſume hoc ptiſanarium Oryzæ.*
Ægrot. *Quanti empta?* Med. *Octo aſſibus.* Ægrot. *Eheu*
Quid refert morbo an furtis, pereamne rapinis.

23. *Quadrantes.*] Quadrans eſt quarta pars denarii, poniturque hoc loco pro nummis minimis, quibus aggerendis avari rem ſuam amplificant.

26. *Libitina.*] Dea funerum, in cujus templo vendebantur & locabantur neceſſaria ad funus inſtruendum.

FABULA XX.

Inventa perficere non inglorium.

PHÆDRUS DE FABULIS.

QUID judicare cogitur livor modò,
Licet diſſimulet, pulcrè tamen intelligo.
Quicquid putabit eſſe dignum memoriæ,
Æſopi dicet: ſi quid minùs adriſerit,
A me contendet fictum quovis pignore.

INTERPRETATIO.

QUamvis invidia diſſimulet, rectè tamen video, quid nunc teneatur ſentire. Quicquid exiſtimabit in fabulis dignum commendatione, tribuet Æſopo. Si quid placuerit minùs, certabit quovis pretio eſſe à me excogitatum.

Quem

Quem volo refelli jam nunc reſponſo meo:
Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt opus;
Invenit ille, noſtra perfecit manus
Sed exequamur cœptum propoſiti ordinem.

INTERPRETATIO.

Illam volo confutare modò meâ reſponſione. Seu illud opus ſit vituperandum, ſeu commendandum, Æſopus repperit, noſtra induſtria polivit. Verùm teneamus ordinem incœptum noſtri inſtituti.

FABULA XXI.

Veras divitias eripit nemo.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

HOMO doctus in ſe ſemper divitias habet.
Simonides, qui ſcripſit egregium melos,
Quò paupertatem ſuſtineret faciliùs,
Circumire cœpit urbes Aſiæ nobiles,
Mercede acceptâ laudem victorum canens.
Hoc genere quæſtûs poſtquam locuples factus eſt;
Venire in patriam voluit curſu pelagio,
(Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo inſulâ)
Aſcendit navem, quam tempeſtas horrida
Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.
Hi zonas, illi res pretioſas colligunt
Subſidium vitæ. Quidam curioſior:
Simonide, tu ex opibus nihil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tunc pauci enatant;
Quia plures onere degravati perierant.
Prædones adſunt, rapiunt quod quiſque extulit,

INTERPRETATIO.

VIr eruditus continet ſemper in ſe opes. Simonides qui compoſuit pulchros verſus, ut ferret commodiùs pauperiem, cœpit peragrare præclaras civitates Aſiæ, celebrans laudes victorum condicto pretio. Poſtquam evaſit dives hoc genere lucri, cogitavit redire in patriam mari (ferunt enim genitum in inſula Ceo.) Conſcendit navem, quæ diſtracta eſt medio in mari, tum ſævâ tempeſtate, tum ſimul vetuſtate. Alii ſumunt crumenas, alii pretioſa quæque, in ſuſtentaculum vitæ. Quidam curioſior, dixit; *Simonide, tu colligis nihil ex tuis bonis: Habeo, inquit, omnia mecum. Tum pauci evadunt incolumes, quia multi oppreſſi ſarcinis, extincti fuerant* in vadis. *Latrones adſiliunt, auferunt quod quiſque ſervaverat,*

ANNOTATIONES.

2. *Simonides.*] Lyricus Poëta fuit è Ceo inſula, quæſtui poëſim habuit, & hac arte vitam ſuſtentabat.

8. *Ceo.*] Inſula maris Ægæi. Unde Ovidius:

Cingitur Ægeo nomine Cea mari.

Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ propè,
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic litterarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpè verſus legerat,
Erâtque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſimè
Ad ſe recepit, veſte, nummis, familiâ
Hominem exornavit. Cæteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum, quo caſu obvius
Simonides, ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum eſſe cuncta, vos quod rapuiſtis, petiit.

INTERPRETATIO.

& dimittunt ſpoliatos. Fuit forte urbs propè antiqua, dicta Clazomena, in quam naufragi ſe recipiunt. Hic vir quidam addictus litteris, qui legerat ſæpe carmina Simonidis, illumque abſentem plurimùm admirabatur, excepit apud ſe amantiſſimè Simonidem quem agnoverat verbis, & dedit veſtes, nummos, & ſervos: Alii naufragi *ferunt ſuam tabulam, petentes ſtipem. Cùm Simonides fortè fortunâ incidiſſet in illos. Dixi, ait, mea bona eſſe mecum, vos autem amiſiſtis quod exsuleratis.*

ANNOTATIONES.

16. *Clazomena.*] Urbs fuit Aſiæ minoris in Ionia, & in ora maris Ægei & ſinus Smyrnei, media inter Smyrnam ad ortum, & Chium ad occaſum.

24. *Tabulam portant quærentes victum.*] Sic enim Juvenalis:

Et pictâ ſe tempeſtate tuetur.

Nam moris erat ut naufragi in tabella ab humeris dependente ferrent pictum naufragium mendicantes ſtipent. Idem Juven.

Merſâ rate naufragus aſſem
Dum rogat.

27. *Mecum, inquit, mea ſunt cuncta.*] Tribuitur & Bianti hoc dictum apud Laertium, à quo transduxiſſe Phædrus hoc videtur ad Simonidem.

FABULA XXII.

Magna ne jactes, ſed præſtes.

MONS PARTURIENS.

MONS parturibat, gemitus immanes ciens,
Erâtque in terris maxima expectatio:
At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi
Qui magna quum minaris, extricas nihil.

INTERPRETATIO.

MOns proximus partus edebat grandes gemitus, & erat ſumma expectatio in terris. Verùm peperit murem. Hoc tibi dicitur, qui cum jactitas magnifica, perficis nihil.

ANNOTATIO.

1. *Mons parturiens.*] Notus eſt ad hanc Fabulam verſus Horatii:

Parturient montes, naſcetur ridiculus mus.

Et alio in loco:

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu.

De magnificis, verùm inanibus promiſſis & molitionibus.

FABULA XXIII.

Vera gloria fictam obſcurat.

FORMICA ET MUSCA.

FORMICA & Muſca contendebant acriter,
Quæ pluris eſſet: Muſca ſic cœpit prior.
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta prægusto Deûm.
Moror inter aras, templa perluſtro omnia;
In capite regis ſedeo, quum viſum eſt mihi;
Et matronarum caſta delibo oſcula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum ſimile tibi contingit ruſtica?
Eſt glorioſus ſanè convictus Deûm,
Sed illi qui invitatur, non qui inviſus eſt.
Reges commemoras & matronarum oſcula:
Ego granum in hiemem quum ſtudioſè congero:
Te circa murum video paſci ſtercore:
Aras frequentas, nempe abigeris quò venis:
Nihil laboras, ideo quum opus eſt nil habes:
Superba jactas tegere quod debet pudor.
Æſtate me laceſſis; quum bruma eſt, ſiles:
Mori contractam quum te cogunt frigora,

INTERPRETATIO.

Formica & Muſca diſputabant ardenter, utra præſtaret. Muſca incepit prima. Tu potes te comparare noſtris laudibus? Ubi mactatur victima, *prælibo viſcera* oblata *diis. Verſor inter altaria, & pervado omnia delubra. Ubi placet inſideo capiti regum, & deoſculor caſtè nobiles fœminas. Ago nihil, & veſcor rebus optimis. Quid ſimile horum tibi accidit, ô Agreſtis? Eſt glorioſum fateor, ô Muſca, uti convictu Deorum, ſed* glorioſum *illi, qui vocatur, non qui venit odioſus. Memoras reges, & oſcula nobilium mulierum: cùm ego recondo diligenter frumentum in hyemem, te aſpicio circa murum veſcentem ſordibus. Moraris inter aras, ſed expelleris illuc unde veniſti. Non laboras, idcirco eges ubi ingruit neceſſitas. Jactitas inſolens quod verecundia debet occultare. Irritas me æſtate, obmuteſcis hyeme: cum frigus te cogit mori rigentem,*

ANNOTATIONES.

4. *Immolatur.*] Vox illa proprie ſignificat victimam mola ſalſa conſpergere. Unde immolatio eſt quaſi mola in caput victimæ aſperſio. Quia autem in ſacrificiis mactabatur victima, uſurpatur vox immolari pro mactari frequentiſſimè apud autores.

Exta prægusto Deûm.] Id eſt diis oblata. Exenteratâ enim victimâ Sacerdos cultro ferreo exta rimabatur, poſtea farinâ farris ea involvebat, & aris impoſita comburebat in honorem Deorum. Exta vero tribuebantur Diis, quia per ipſa voluntas Deorum innoteſcebat.

18. *Bruma.*] Bruma dicitur dies ſolſtitii hyemalis, quod accidit die 20. aut 21. Decembris, quo die Sol ad nos redit.

Me copioſa recipit incolumem domus.
Satis profectò rettudi ſuperbiam.
¶ Fabella talis hominum diſcernit notas
Eorum qui ſe fălſis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhiber ſolidum decus.

INTERPRETATIO.

ego recipior ſalva in ædes abundantiſſimas. Repreſſi profectò ſatis tuum faſtum. Hic Apologus diſtinguit hominum caracteres; illorum qui ſe efferunt ementitis laudibus, & eorum quorum virtus confert veram gloriam.

FABULA XXIV.

Deum colenti ſtat ſua merces.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS

QUANTÙM valerent inter homines literæ
Dixi ſuperiùs: quantus nunc illis honos
A ſuperis ſit tributus, tradam memoriæ.
Simonides idem ille de quo retuli,
Victoris laudem cuidam pyctæ ut ſcriberet
Certo condixit pretio, ſecretum petiit:
Exigua quum frænaret materia impetum,
Uſus poëtæ, ut moris eſt, licentiâ:
Atque interpoſuit gemina Ledæ ſidera,
Auctoritatem ſimilis referens gloriæ
Opus adprobavit: ſed mercedis tertiam

INTERPRETATIO.

OStendi ſupra, quanta artes eſſent auctoritatis inter homines: nunc prodam poſteris, quanta ipſis gloria ſit conceſſa à Diis. Simonides idem ille de quo mentionem feci, pactus eſt certâ mercede canere laudes cujuſdam pugilis victoris. Seceſſit: Cum verò vis ingenii langueſceret anguſto argumento, uſus eſt, juxta conſuetudinem, libertate poëtarum, & inſeruit in opus *ambo ſydera Ledæ, proponens exemplum laudis paris. Laudavit opus; verùm donavit poëta tertiam*

ANNOTATIONES.

2. *Dixi ſuperiùs.*] Cùm nempe retulit Simonidem naufragum inveniſſe Clazomenæ virum qui hunc exceperit, ornaveritque rebus omnibus, ob illius peritiam, eruditionemque ſingularem.

5. *Pycta.*] πυκτὴς, vox Græca quæ ſignificat pugil Latinè: legebatur antea pictè, id eſt, ornatè. Sed melius reſtitutum pyctæ.

9. *Gemina Ledæ ſydera.*] Intellige Caſtorem & Pollucem, Ledæ ex Jove filios. Jupiter enim mutatus in Cygnum cum Leda concubuit, ex quo concubitu Leda dicitur peperiſſe duo ova, ex quorum altero nati ſunt Pollux & Helena, ex altero verò Caſtor & Clytemneſtra: occiſo autem Caſtore à Lynceo, Jupiter conceſſit Polluci, ut alternaret immortalitatem ſuam cum fratre Caſtore. (Hic enim cum Clytemneſtra ex Tyndaro rege oriundus; alter vero ex Jove fingebatur.] Unde Virgilius:

Si fratrem Pollux alternâ morte redemit,
Itque reditque viam toties.

Vocantur verò ab Aſtronomis, *Gemini*.

10. *Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.*]

Accepit partem, Quum reliquam poſceret ;
Illi (inquit) reddent quorum ſunt laudes duæ:
Verùm ne iratè dimiſſum te ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis & dolens injuriâ,
Ne malè dimiſſam & gratiam corrumperet,
Promiſit. Rediit horâ dictâ; recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium,
Magno apparatu læta reſonabat domus;
Repente quum duo juvenes ſparſi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant, ut ad ſe provocet Simonidem:
Illius intereſſe nè faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promôrat vix pedem triclinio,
Ruina cameræ ſubitò oppreſſit cæteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes ſcierunt, numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam, mercedis loco.

INTERPRETATIO.

partem præmii. Petenti reliquam, dixit: Perſolvent tibi illi duo qui habent partem laudum in tuo opere. *Sed ne intelligam te à me receſſiſſe iracundè, Condie mihi ad cœnam, volo vocare hodie agnatos, quos inter te pono. Hic licet deluſus, & impatiens injuriæ, condixit illi, ne perderet beneficium male repudiatum. Venit ad horam adſcriptam, accubuit. Cœna nitebat late poculis, & domus perſtrepebat ingenti apparatu; cùm ecce duo adoleſcentes præſtantiores formâ mortali, conſperſi pulvere, membris madentibus plurimo ſudore, præcipiunt cuidam puero, ut Simonides ad ſe prodeat foras; è re illius plurimum eſſe ne moretur. Puer ſollicitus evocat Simonidem, vixque protulerat unum pedem è triclinio, cum ſubitus caſus cœnaculi oppreſſit cæteros* convivas, *neque ulli juvenes viſi ſunt ante ædes. Ut iſtud ſparſum eſt in vulgus, ſecundum quod acciderat, agnovere cuncti deos præſentes tribuiſſe vitam poetæ pro parte pretii.*

ANNOTATIONES.

Vult retuliſſe Simonidem quæ de ſimili Caſtoris & Pollucis victoria memorantur; illos nuntiaſſe Vatinio victoriam, quam obtinuerant Romani contra Perſas; adjuviſſe etiam, ut refert Juſtinus, *Locrenſes contra Crotonienſes, & pugnaſſe diverſo à cæteris armorum habitu, albis equis & coccineis paludamentis.*

28. *Triclinio.* [Triclinium à tribus lectis dictum, in quo cœnabant Romani.

FABULA XXV.

Multùm auxiliatur qui citò.

Epilogus ad Eutichum.

SUperſunt mihi quæ ſcribam, ſed parco ſciens:
Primum eſſe ne tibi videat moleſtior,
Deſtringit quem multarum rerum varietas:
Dein ſi quis eadem fortè conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui:
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut deſit, non fabro labor.
Brevitatis noſtræ premium ut reddas peto
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior eſt quotidie:
Et hoc minus veniet ad me muneris
Quò plus conſumet temporis dilatio.
Si citò rem perages, uſus fiet longior:
Fruar diutiùs, ſi celeriùs cepero.
Languentis cui dum ſunt aliquæ reliquiæ;
Auxilio locus eſt: olim Senio debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam deſierit eſſe beneficium utile;
Et mors vicina flagitabit debitum.
Stultum admovere tibi preces exiſtima,
Proclivis ultrò quum ſit miſericordia.

Interpretatio.

REſtant adhuc mihi quæ fingam, verùm abſtineo non ignarus, primo ne tibi ſim importunus, qui diſtineris multitudine diverſorum negotiorum. Deinde ſi quis velit forſan tentare eadem, ut poſſit ipſi ſupereſſe aliquid reſidua materia quam ſcribat. *Quamvis tanta ſit ubertas argumenti, ut artifex deſit operi, non opus artifici. Poſtulo ut tribuas mercedem quam promiſiſti brevitati noſtræ, & præſtes fidem verborum. Quotidie enim mors magis magiſque inſtat, & eò minùs redibit ad me præmii, quò plus temporis procraſtinatio edet. Si conficias rem citiùs, uſura erit diuturnior, & potiar longiùs, ſi incœpero maturiùs. Dum reliquiæ aliquæ vitæ deficientis reſtant adhuc, locus relinquetur auxilio: Incaſſum tua benevolentia conabitur auxiliari mihi confecto annis, cùm jam benignitas ceſſaverit eſſe opportuna, & mors propinquam exiget vitam debitam. Crede eſſe ridiculum adhibere preces erga te, cùm facilis ultro ſis ad miſericordiam.*

Annotatio.

11. *Ex hoc minus veniet ad me muneris.*] Hic verſus menſuris ſuis caret. Emendari ſic autem poteſt, *Et hoc minus, & minus veniet ad me muneris;* vel, *Et hoc minus tui ad me veniet muneris.*

Sæpè impetravit veniam confeſſus reus ;
Quantò innocenti juſtiùs debet dari ?
Tuæ priùs ſunt partes, aliorum dein ;
Similique gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus quem propoſuit terminum.
Sed difficulter continetur ſpiritus
Integritatis qui ſinceræ conſcius
A noxiorum premitur inſolentiis.
Qui ſint requires, apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer ſententiam.
Palam mutire plebeio periculum eſt,
Dum ſanitas conſtabit pulcrè meminero.

INTERPRETATIO.

Reus confitens exoravit ſæpenumero veniam ? Quantò æquiùs debet concedi inſonti. Tuum eſt primò, deinde aliorum, & venient partes aliorum pari curſu. Statue quod religio, & quod fides ſinunt, & effice ut laudem tuam ſententiam. Jam mea mens aberrat à propoſito termino ; verùm animus integer, conſcius ſuæ innocentiæ, qui obruitur injuriis malevolorum, vix ſibi poteſt temperare. Rogas quinam ſint malevoli : *erumpent quandoque. Ego meminero ſemper optimè dum ero ſanus, hujus effati quod didici puer : Periculoſum eſt homini novo obloqui publicè.*

ANNOTATIONES.

26. *Simili gyro venient aliorum vices.*] Tuo nempe exemplo alii monebuntur, ut & ipſi ſuo quiſque tempore & loco præſtent debitum officium, & innocentiæ ſuccurrant.

28. *Gratulari me fac judicio tuo.*] Ellipſis præpoſitionis *de*, ut ſit, *de tuo judicio.*

32. *A noxiorum.*] Sejani ſcilicet, quem ſibi accuſatorem, teſtem ac judicem ſimul fuiſſe conqueſtus eſt aliâ fabulâ.

34. *Legi puer ſententiam.*] Ex Ennii Thelopo ſumptus eſt.

Palam mutire plebeio piaculum eſt. Iſtud ipſum eſt, quod alicubi facetè dixit Juvenalis :

Plurima ſunt, quæ
Non audent homines pertuſa dicere læna.

36. *Sanitas conſtabit.*] Abſolutè pro ipſa ratione. Ita Cicero : *Quibus ad ſanitatem redeundi poteſtas facta eſt* ; pro, ad bonam mentem. Senſus igitur: *Dum ſanitas conſtabit* ; id eſt, dum ero ſanâ mente præditus, cautè revocabo in memoriam hanc ſententiam.

LIBER QUARTUS EXPLICIT.

Quaſi paucas oſtenderit, ego plures diſſero;
Uſus vetuſto genere, ſed rebus novis.
Quartum libellum dum tu variè perleges,
Hunc obtrectare ſi volet malignitas,
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.
Mihi parta laus eſt, quod tu, quod ſimiles tui
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longâ judicatis memoriâ.
In litterarum plauſum ire deſidero.

INTERPRETATIO.

quia ſcripſerit paucas, ego exaravi multas ſequens veterem rationem. ſed inſerens *novas res. Dum tu otioſus leges hunc quartum librum, ſi livor voluerit illum carpere, carpat per me licet, modò non queat hunc* aſſequi imitando. *Acquiſita mihi eſt gloria, quod tu & quod viri tui ingenii tranſcribitis meos apologos in veſtris commentariis, & exiſtimatis dignos æternitate. Cupio venire in approbationem litteratorum hominum.*

ANNOTATIO.

20. *In litterarum plauſum ire deſidero*] Parum curo quid de me, ſentiat vulgus ac judicet, modò eruditorum hominum æſtimationem habeam.

FABULA I.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius.

DEMETRIUS ET MENANDER.

ÆSOPI nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jampridem quidquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratiâ.
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelem ſuo
Myronem argento, plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax, quàm bonis præſentibus.
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

INTERPRETATIO.

SI inſeruero alicubi nomen Æſopi, cui jamdudum detuli honorem *debitum, noveris id factum causâ autoritatis* comparandæ, *exemplo quorundam artificum noſtræ ætatis, qui addunt pretium ſuis operibus, ſi apponant* nomen *Praxitelis nova ſtatua marmorea; aut Myronis, ſtatua argentea. Livor etenim maleficus plus laudat vetera, quam nova. Sed jam venio ad fabulam ejuſmodi exempli.*

ANNOTATIONES.

6. *Praxitelem.*] Statuarius fuit multi nominis, maximè ob duplicem Venerem, quas ſummâ arte & induſtriâ elaboravit: natus erat in extremâ Italiæ orâ, quam olim magnam Græciam appellabant Romani.

7. *Myronem.*] Statuarius fuit inſignis, ex ejus operibus præcipuam laudem meruit Bucula ex ære ita ad vivum conflata, ut non gregem tantùm, ſed & paſtorem poſſet fallere.

¶ Demetrius qui dictus eſt Phaleræus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt:
FELICITER, ſubclamant ipſi principes:
Illam oſculantur, quà ſunt oppreſſi manum,
Tacitè gementes triſtem fortunæ vicem.
Quin etiam reſides & ſequentes otium
Ne defuiſſe noceat, reptant ultimi;
In queis Menander nobilis comœdiis
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, veſtitu adfluens;
Veniebat greſſu delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Effeminatus quid hic in conſpectu meo
Audet venire? reſponderunt proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor: mutatus ſtatim
Compellat hominem blandè, dextramque arripit.

INTERPRETATIO.

Demetrius vocatus Phaleraus invaſit imperium Athenarum malignâ autoritate. Plebs juxta conſuetudinem accurrit undique certatim, acclamat Fœliciter. *Primi urbis prenſant dexteram quâ premuntur, dolentes intra ſe de luctuoſa mutatione ſortis. Quin & deſides & indulgentes otio veniunt noviſſimi, ne crimini ſit non adfuiſſe. Inter quos Menander clarus ſcriptor Comœdiarum quas Demetrius legerat, (Menandro ſibi non cognito) & admirator fuerat ingenii tanti viri: Ille incedebat gradu molli & effœminato, perfuſus odoribus, & veſte fluente. Ubi illum Rex conſpexit in ultimâ turba. Quare hic Cinædus audet ſubire meum conſpectum? Qui adhærebant Tyranno, dixere: Hic eſt poëta Menander, Rex ſtatim mutatus.* Vocat ad ſe hominem amicè & prehendit manum.

ANNOTATIONES.

10. *Demetrius Phaleraus.*] Orator fuit & Philoſophus eximius. Eſt autem memorabile in illo exemplum levitatis fortunæ, auræque popularis. Primò enim fuit in tanto honore Demetrius apud Athenienſes, ut ipſi trecentas ſtatuas virtutis ergo poſuerint: tantâ poſtea flagravit invidiâ, ut fugere coactus ſit in Ægyptum, & trecentæ illæ ſtatuæ uno die per tumultum everſæ fuerint.

13. *Fœliciter ſubclamant.*] Solemnis erat acclamationis formula apud antiquos, ut hodie, *vivat*. Tralatitia acclamatio. Ita Juvenalis:

Dictum FELICITER, *ingens*
Cœna ſedet.

14. *Manum oſculantur.*] Antiquus modus adorandi principes.

17. *Reptant ultimi.*] Ita emendo, *reptant*, & melior lectio. Sic Terentius:

Perreptavi totum oppidum.

18. *Menander.*] Athenienſis Poëta, Comicorum princeps, cujus eſt inſignis commendatio apud Quinctilianum. Scripſit centum & octo Comœdias de quibus nihil reſtat, niſi quidam verſus huc & illuc ſparſi.

FABULA II.

Ventoſa lingua : pedes fugaces.

VIATORES ET LATRO.

VIAM *expediti pariter carpebant duo ;*
Imbellis alter , alter at promptus manu.
Occurrit illis Latro , & intentans necem
Aurum popoſcit : Audax confeſtim irruens
Vim vi repellit , ac ferro incautum occupat.
Et vindicavit ſeſe forti dexterâ.
Latrone occiſo timidus accurrit comes,
Stringitque gladium , dein rejectâ penulâ :
Cedo , inquit , illum ; jam curabo ſentiat
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat :
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes modò,
Conſtantior fuiſſem vera exiſtimans :
Nunc conde ferrum , & linguam pariter futilem ;
Ut poſſis alios ignorantes fallere,
Ego qui ſum expertus quantis fugias viribus,
Sciq quod virtuti non ſit credendum tuæ.
¶ Illi adſignari debet hæc narratio
Qui re ſecundâ fortis eſt , dubiâ fugax.

INTERPRETATIO.

DUo homines ſtrenui faciebant iter, unus *erat* timidus , alter vero Audax Latro fit illis obviam , *qui* petiit aurum minitans mortem. Promptus manu ſtatim faciens impetum repellit vim vi atque invadit *Latronem*.nec opinum gladio. *Et ſe ſe expedivit acri manu. Pradeno interfecto , ſocius imbellis venit , & educit enſem , deinde abjecto pallio , clamat : Ubinam ille eſt , jam efficiam intelligat quos aggreſſus eſt. Tum qui conſeruerat manum, dixit : utinam ſaltem me tunc ſuſtinuiſſes his verbis , fuiſſem animoſior reputans vera. Nunc mitte gladium & verboſam pariter jactationem , ut poſſis decipere ignotos. Ego qui novi quantâ velocitate fugias , ſcio non eſſe fidendum tua virtuti. Fabula illi ſcribitur , qui magno animo eſt re proſperâ.ſed fugit re periculosâ.*

ANNOTATIONES.

8. *Rejectâ penulâ.*] Veſtis denſa ac vilis, quæ ſupra tunicam in itinere aſſumitur propter imbrem aut frigus.

18. *Qui re ſecundâ fortis eſt , dubiâ fugax.*] Quod bene Nonnius :

Extra bella Leo , lepus in diſcrimine pugna.

Et Tacitus : *Paganorum lixarumque ignava , ſed ante periculum procax manus.*

FABULA III.

Sponte peccanti nullus eſt veniæ locus.

Calvus et Musca.

CAlui momordit Muſca nudatum caput;
Quam opprimere captans, alapam ſibi duxit gravem;
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,
Injuriæ qui addideris contumeliam?
Reſpondit: Mecum facilè redeo in gratiam,
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio:
Sed te contemti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem.
Optem necare, vel majore incommodo.
¶ Hoc argumentum veniam magè dari docet,
Qui caſu peccat, quàm qui conſilio eſt nocens:
Illum eſſe quavis pœnâ dignum judico.

Interpretatio.

MUſca pupugit caput nudum Calvi: hic conatus illam occidere, ſibi inflixit magnum colaphum. Tunc illa ridens: voluiſti, inquit, vindicare, nece punctionem avis parvulæ? Quam ſumes pœnam de te qui cumulaviſti injuriam contumeliâ. Reſpondit, ineo pacem facile mecum, quia novi non fuiſſe animum nocendi. Verum tu animal peſſimum prolis abjectæ, cui gratum eſt haurire ſanguinem mortalium, vellem te opprimere, vel majori damno. Hæc fabula innuit concedi potiùs veniam illi qui errat fortuitò, quàm qui reus eſt conſultò, quem exiſtimo promereri quodvis ſupplicium.

Annotatio.

3. *Volucris parvulæ.*] Volucris, quaſi volantis. Nam Muſca inſecti genus eſt, non volucris.

FABULA IV.

Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit.

Homo et Asinus.

QUidam immolaſſet verrem quum ſancto Herculi,
Cui pro ſalute votum debebat ſua,
Aſello juſſit reliquias poni hordei.

Interpretatio.

CUm quidam mactaſſet porcum marem Herculi ſancto, cui reus erat voti ob ſuam incolumitatem. Imperavit ut reſiduum hordei apponeretur Aſello.

Annotatio.

1. *Verrem Herculi ſancto.*] Sacrificabatur Aper Herculi, ob devictum ab ipſo Aprum Erymantheum, quem vivum humeris ſuſtulit. Apud Varronem Hercules vocatur ſanctus pater, & Propertius Herculem alloquens, ait:

Sancte pater ſalve, cui jam favet aſpera Juno.

Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt :
Tuum libenter prorſus adpeterem cibum
Niſi qui nutritus illo eſt, jugulatus foret.
¶ Hujus reſpectu fabulæ deterritus
Periculoſum ſemper vitavi lucrum.
Sed dicis : Qui rapuêre divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprenſi perierint.
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas eſt bono, multis malo.

INTERPRETATIO.

Quæ repudiato, ille dixit; Uterer libenter prorſus hoc hordeo, ni immolaſſes eum qui hoc eſt ſaginatus. Deterritus intuitu hujuſce argumenti, fugi perpetuò quæſtum plenum alea. Verùm objicis, qui corraſerunt opes, has poſſident. Agedum recenſeamus, quot circumventi, extincti ſint. Invenies majorem numerum eorum qui dederint pœnas. Audacia eſt utilitati non multis, pluribus verò damno.

ANNOTATIO.

10. *Deprehenſi.*] Qui ob nimias opes variis accuſationibus circumventi, ſuppliciis fuerint affecti. Reſpicit ſuorum temporum calamitatem, quibus præſentiſſimum erat unicuique periculum ex magnis divitiis, ut docent Tacitus & Suetonius.

FABULA V.

Præjudicata opinio judicium obruit.

SCURRA ET RUSTICUS.

PRAVO favore labi mortales ſolent,
Et pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum rebus manifeſtis agi.
¶ Facturus ludos quidam dives nobilis,
Propoſito cunctos invitavit præmio,
Quam quiſque poſſit ut novitatem oſtenderet.
Venêre artifices laudis ad certamina,

INTERPRETATIO.

HOmines conſueverunt falli gratiâ perverſâ, & adduci ad pœnitentiam rebus evidentiſſimis, dum propugnant ſententiam ſui animi hallucinantis. Quidam nobilis potens opibus daturus ludos convocavit omnes, promiſſâ mercede, ut quiſque pro virili, apportaret aliquid novi. Convenêre artifices ad certationem præmii.

ANNOTATIONES.

4. *Facturus ludos quidam dives nobilis.*] Non fuit ſemper penes Magiſtratus dare ludos populo, id etiam nobiles & potentes uſurparunt, ſive in funeribus, ſive ut ambirent popularem auram, ſicque obreperent ad honores.

Ludos.] Erant Romæ maximè duo ludorum genera, Alii Circenſes fuerunt, alii Scenici. Circenſes dicebantur, quòd in Circo exhiberentur, Scenici quod in Scena, hoc eſt in umbra agerentur, & hi ingeniorum acumine & arte conſtabant, plures numerantur ludorum Scenicorum ſpecies; Tragœdia, Comœdia, Satyra & Mimus. Ibi loquitur Phœdrus de Ludis Scenicis, & de Mimo.

Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Adclamat populus: Scurram multò ſimiliùs
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum è ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans,
En hic declarat quales ſitis judices.
Adhuc ſuperſunt multa quæ poſſim loqui,
Et copioſa abundat rerum varietas,
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ?
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certè brevitatem adproba,
Qui commendari tantò debet juſtiùs,
Quantò Poëtæ ſunt moleſti validiùs.

INTERPRETATIO.

Tunc Ruricola fingens ſe occultare veſtibus Porcellum, quem reverà occultabat, vellicat aurem Porci latentis, & elicit dolore grunnitum nativum. Plebs conclamat Scurram effinxiſſe multò meliùs, & voluit ruſticum ejici foras. Verùm hic educit Porcellum è ſinu, convincens illos erroris turpi prolato Porco. En ille probat quales judices ſitis. Reſtant adhuc plurima quæ poſſim ſcribere, & diverſitas copioſa rerum non deficit. Verùm ſales moderati conferunt ad delicias, nimii verò, nauſea ſunt. Quocirca, Particulo vir integerrime, cujus nomen vivet tandiu in meis ſcriptis, quandiu lingua Latina erit aliquo in pretio, ſi non laudas ingenium, lauda ſane brevitatem, quæ debet probari tantò æquiùs, quantò Poetæ prolixiores ſunt incommodi.

FABULA VI.

Non omnia omnibus congruunt.

DUO CALVI.

INVENIT Calvus fortè in trivio pectinem:
Acceſſit alter æquè defectus pilis:
Heia, inquit, eſt commune quodcumque eſt lucri.
Oſtendit ille prædam, & adjecit ſimul:

INTERPRETATIO.

Calvus reperit caſu pectinem in compito, intervenit alius pilis æquè carens. Eia, ait, eſt communis quæcunque ſit præda. Hic exhibet inventum, & addidit:

Superûm voluntas favit, ſed fato invido
Carbonem, ut aiunt, pro theſauro invenimus.
¶ Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.

INTERPRETATIO.

Voluntas Deorum arriſit, verùm fatis invidentibus, invenimus carbonem pro Theſauro, ut dicitur. Hæc quærimonia ſpectat ad eum qui ſpe fruſtratus eſt.

FABULA VII.

Stulta ſuperbia ridetur ab omnibus.

PRINCEPS TIBICEN.

UBI vanus animus aurâ captus frivolâ
Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facilè ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
¶ Princeps tibicen notior pauló fuit,
Operam Bathyllo ſolitus in ſcenâ dare,
Is forte ludis, non ſatis memini quibus
Dum pegma rapitur, concidit caſu gravi
Nec opinans, & ſiniſtram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluiſſet perdere.
Inter manus ſublatus & multùm gemens.
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt

INTERPRETATIO.

CUm mens inanis, inſoleſcens favore vano, aſſumpſit ſibi confidentiam ſuperbam, levitas inepta incurrit facilè in riſum omnium. *Aulædus,* cognomine *Princeps, erat alicujus nominis, quòd ſolebat præſtare induſtriam Batyllo in Scena. Hic ludis, non ſat ſcio quibus, decidit imprudens caſu gravi dum tollitur pegma, & ſibi rupit Tibiam lævam, cùm potiùs optaſſet amittere ambas dexteras. Elatus inter manus, & querens plurimùm, effertur in ædes. Aliquot menſes abeunt,*

ANNOTATIONES.

5. *Batyllo.*] Bathyllus Pantomimus fuit, Mœcenatis libertus.

7, *Pegma.*] Machina eſt artificioſa, in qua ſtatuæ collocantur: erat variè adornata, pro diverſitate argumenti.

8. *Siniſtram fregit tibiam duas cùm dextras maluiſſet perdere.*] Ludit Phædrus in voce Tibia. Cum enim dicit ſiniſtram fregit Tibiam, intelligit pedem ſiniſtrum: cum verò addit iſta verba; duas cum dextras maluiſſet perdere, debent referri ad Tibias quibus excitabat ſaltantium vigorem. Sic in Eunuchi titulo apud Terentium legitur. *eam fabulam actam fuiſſe tibiis duabus dextris.* Quod ut clarius fiat, res paulò altiùs eſt repetenda. Adhibebantur olim Tibiæ in ludis ſcenicis, ad exhilarandos animos. Erant dextræ, erant ſiniſtræ Tibiæ. Quid autem dextræ, quid ſiniſtræ, ambigitur. Scaliger vult dextras & ſiniſtras appellari ab lateribus unde inflarentur. Victorius autem aliter ſentit. *Vocabantur, inquit, Tibia dextra quæ dextra parte oris & manus tenebantur: eodemque pacto ſiniſtra. quæ contraria parte oris. & manus inflarentur. Tibicen autem dicebatur dextris & ſiniſtris, & duabus dextris uti, qui ſimul ambas inflaret. Siniſtra gravem ſonum reddebant. dextra acutum, ut potè variis organis, & inæqualibus foraminibus diſtincta.*

Ad

Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt, & lepidum genus;
Deſiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat Princeps ingredier: eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.
Qui ſimul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum proditurum ſine morâ.
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Dii ſunt locuti more tranſlatitio.
Chorus reducto tunc & notum canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
Lætare incolumis Roma ſalvo Principe.
In plauſus conſurrectum eſt, jactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit,

INTERPRETATIO.

dum curatio adducitur ad ſanitatem. Tunc pro more ſpectantium viſus eſt hic lepidus homo deeſſe, cujus ſono ardor ſaltantium ſolebat excitari. Quidam haud ignobilis erat daturus ludos. & Princeps Tibicen *incipiebat ambulare. Illexit hunc mercede & precibus, qui in conſpectum prodiret ſolummodo ipſo die ludorum. Ut ſtatim venit, rumor ſpargitur in Theatro de Tibicine. Quidam contendunt illum eſſe fato functum; quidam contrà, ſtatim ſe oſtenſurum. Demiſſo aulæo, factis tonitrubus, Dii ſunt locuti modo vulgari. Chorus & canticum uſitatum tunc temporis impoſuit tibicini reduci, cujus hic fuit ſenſus:* Lætare incolumis Roma ſalvo principe. *Applauſum eſt; Tibicen protendit manus, credit amicos ſibi gratulari. Equites ſubodorantur illius errorem ineptum.*

ANNOTATIONES.

23. *Devolutis tonitrubus.*] Quæ vocabantur & Claudiana; quia Claudius pulcher inſtituit, ut ludis poſt Scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitru ſonum imitaretur. Nam antea leves admodum, & parvi ſonitus fiebant, cùm clavi & lapides in labrum æneum conjicerentur.

24. *Dii ſunt locuti*] Ut præſentia Deorum ſentiretur magis, devolvebant tonitrua, & Dii loquebantur. Unde natum iſtud, θεὸς ἀπὸ μηχανῆς. *Deus è Machina.* Inducebantur autem Dii cum dignus aliquis vindice nodus incidiſſet.

More tranſlatitio.] Non ſibi nativo & proprio.

25. *Chorus.*] Multitudo canentium & ſaltantium cum tibicine.

Reducto tunc & notum canticum.] Verior hæc videtur lectio, quanquam & aliam probem. *Tunc chorus ignotum mox reducto canticum inſonuit.* Cùm enim Princeps Tibicen detentus fuiſſet lecto propter acceptum vulnus, potuerat neſcire canticum in honorem Imperatoris. Ordoque horum verborum talis eſt: Tunc chorus inſonuit canticum ignotum reducto Principi Tibicini. Quo factum eſt ut erraverit vehementer, ſibi dictum putans, quod imperatori dicebatur.

28. *Jactat baſia.*] Id eſt, adorat populum.

30. *Equeſter ordo.*] Erat in Theatro certus equeſtri ordini aſſignatus locus.

Magnoque riſu canticum repeti jubet,
Iteratur illud ; homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit ; plaudit inludens eques ;
Rogare populus hunc coronam exiſtimat.
Ut verò cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure niveâ faſciâ,
Niveiſque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ domûs,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

INTERPRETATIO.

& effuſi in riſus imperant iterari canticum. Repetitur. Meus homo ſe totum proſternit in pulpito. Equeſter ordo irridens conſurgit in plauſus. Populus credit illum poſtulare coronam. Cùm autem res fuit cognita omnibus cuneis, Princeps crure revincto faſciâ candidâ, veſte candidâ & ſoccis candidis, inſoleſcens majeſtate domûs imperatoriæ, pulſus eſt capite foras ab omnibus.

ANNOTATIONES.

12. *In pulpito.*] Pulpitum, pars Theatri ubi perſonæ canere, agereque fabulam ſolebant.

46. *Cuneis.*] Erant ſpectatorum ſedilia in Theatro, ubi ſedebat populus.

FABULA VIII.

Fugit irreparabile tempus.

OCCASIO DEPICTA.

CURSU volucri pendens, in novaculâ,
Calvus, comoſâ fronte, nudo corpore,
Quem ſi occuparis, teneas ; elapſum ſemel
Non ipſe poſſit Jupiter reprehendere :
Occaſionem rerum ſignificat brevem.
¶ Effectus impediret ne ſegnis mora,
Finxêre antiqui talem effigiem temporis.

INTERPRETATIO.

Homo calvus gradiens ſuper novacula curſu volucri, nudis membris, & occipite crinito. Quem ſi arripias, poſſidebis : ſi ſinas elabi ſemel, non ipſe Jupiter valeat occupare. Hæc pi*ctura demonſtrat Occaſionem rerum eſſe momentaneam. Priſci pinxerunt talem imaginem temporis, ne cunctatio pigra moraretur eventus.*

ANNOTATIONES.

Hæc non eſt fabula, ſed ὑπογραφή. Eſt enim occaſionis deſcriptio, quam invenies apud Auſonium Epigrammate undecimâ.

1. *Pendens curſu volucri in novacula.*] Id eſt, tantâ velocitate, ut poſſet incedere in novacula.

FABULA IX.

Ne ſus Minervam.

TAURUS ET VITULUS.

ANGUSTO in aditu Taurus luctans cornibus,
Quum vix intrare poſſit ad præſepia,
Monſtrabat Vitulus quo ſe pacto plecteret:
Tace, inquit, antè hoc novi quàm tu natus es,
Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.

INTERPRETATIO.

Bos enixus cornibus in tranſitu arcto, cùm vix poſſet ingredi in Bovile, vitulus oſtendebat quomodo ſe flecteret. Sile, ait, ſcio id antequam fuiſſes procreatus. Sibi id pro dicto habeat, qui docet peritiorem.

FABULA X.

Omnia fert ætas.

VENATOR ET CANIS.

ADVERSUS omnes fortis veloces feras
Canis quum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cepit annis ingravantibus,
Aliquando objectus hiſpidi pugnæ ſuis,
Adripuit aurem: ſed carioſis dentibus
Prædam dimiſit. Hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat: cui ſenex contra latrans:
Non me deſtituit animus, ſed vires meæ.

INTERPRETATIO.

Cum Canis acer præſtitiſſet ſemper ſuam operam hero contra cunctas celeres feras, cœpit deficere ætate devexâ. Commiſſus verò poſtea in pugnam cum Apro hirſuto, corripuit illius *aurem; verùm reliquit prædam dentibus adeſis carie. Hic tum Venator mœſtus increpabat canem: cui ſenex Canis allatrans: Animus meus non defuit tibi, ſed meæ vires.*

ANNOTATIO.

7. *Senex latrans.*] *Latrantem*, pro *Cane* dixit, ut ſupra *Lanigerum*, pro *Agno*: *Barbatum*, pro *Capro*: *Sonipedem*, pro *equo*.

Quod fuimus laudas, jam damnas quód non ſumus.
¶ Hoc cur, Philete, ſcripſerim pulchrè vides.

INTERPRETATIO.

Probas quod fuimus; jam vituperas quod non ſumus. O Philete, judicas rectè quare finxerim iſtud.

ANNOTATIO.

10. *Hoc cur ſcripſerim vides.*] Nempe quia ſenex ſum, & annorum deprædationem ac damna ſentio.

PHÆDRI LIBERTI LIBER QUINTUS EXPLICIT FELICITER.

VERSUS RESECTI.

E' Fabula XXIX. Lib. I.

Aſinus dimiſſo pene, ſi ſimilem negas
Tibi me eſſe, certè ſimile eſt hoc roſtro tuo.

E' Fabula XIII. Lib. IV.

Poſtquam lavare cœpit penis tentia
A fictione veretri linguam mulieris
Adfinitatem traxit inde obſcœnitas.

E' Fabula XIV. Lib. IV.

Rogavit tribadas & molles mares
Quæ ratio procreaſſet: expoſuit ſenex.
Idem Promethèus, autor vulgi fictilis
Qui ſimul offendit ad naturam frangitur;
Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Cùm ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad cœnam eſt invitatus ſubito à Libero:
Ubi inrigatus multo venas nectare
Serò domum eſt reverſus titubanti pede.
Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit feminis:
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

ERRATA.

Liber II. Fab. IX. Annot. 1. ſcolaſtici *lege* ſcholaſtici.
Ibid. *χέρων. lege γέρων.*
Ibid. collacaſſent *lege* collocaſſent.
Annot. 2. Crecopia *l.* Cecropia.
Lib. III. Prolog. Annot. 20. Polytymia *l.* Polymnia.
Fabul. IV. reliquas *l.* reliqüas *quatuor ſyllabarum.*
Ibid. Annot. 8. intelliges opes bona *l.* opes, bona.
Lib. V. Prolog. 14. variè *l.* vacive.
Fabul. I. Phaleræus *lege* Phalereus, & etiam in Interpretatione & Annotationibus.

Emendabis præterea & condonabis Autori multas litteras majuſculas præfixas multis nominibus, pro minuſculis, incuriâ operarum.

INDEX VOCABULORUM.

Prior numerus Fabulæ Librum. Alter Fabulam. Tertius vero Fabulæ cujuſque Verſum denotat.

A

A Catena, 3.7.16
A cœna, 2. 8. 20
A crocodilis, 1. 25. 4
A deſpectis, 3. 2. 1
à divo Auguſto, 3. 10. 39
à feminis, 2. 2. 1
à furibus, 3. 7. 10.
à Jove, 1. 2. 11
à liberto, 3. 10. 11
à me, 4. 20. 5
à negotiis, 3. prolog. 2.
à noxiorum inſolentiis, 4. 25. 32
à priſtina conſuetudine, 4. 12. 6
à quo, 1. 3. 11
à quodam, 3. 20. 8
à radicibus, 3. 10. 49
à ſuis, 4. 17. 16
à ſummo Jove, 4. 19. 11
à Superis, 1. 17. 9
à te, 1. 1. 8
Ab alia, 1. 30. 4
ab alio, 1. 4. 4
ab aquila, 1. 9. 3
ab ara, 1. 28. 8
ab aſtris, 2. 6. 12
ab homine, 1. 22. 1
ab hoſtibus, 4. 5. 7
ab humeris, 2. 5. 12
ab illis, 1. 30. 6
ab improbis, 1. 8. 1
ab omni injuria, 1. 31. 9
ab ipſo, 4. 21. 22
ab ove, 1. 17. 2
ab univerſis, 5. 7. 44
abdidiſſet, 2. 6. 5
abditos, 4. 19. 4
abeſto, 3. prolog. 61.
abit, 3. 19. 9
abeunt, 3. 2. 7
abierunt, 4. 19. 16.
abiturus, 4. 19. 16
abire, 1. 16. 5 : 1. 8. 3 : 3. 7. 25
abjiciet, 4. 4. 42
abjecit, 4. 1. 4
abigeris, 4. 23. 15
abriperent, 4. 17. 3
abſentis, 4. 21. 21
abſiſtite, 3. 2. 18
abſolvar, 3. 9. 4
abſtuleris, 1. 8. 12
abſtulit, 1. 5. 11
abundat, 5. 5. 41
abundet, 3. 25. 6
accedit, 2. 8. 22
Accedit ad lectem, 3. 10. 26
acceſſit alter, 5. 6. 2
acceſſit, 2. 6. 2
accendit, 4. 10. 1
accenderet, 3. 19, 4
accenſa magis eſt, 3. 16. 8
accendi, 4. 10. 13
accidat, 4. 17. 19

accipere, 3. 5. 5
accipias, 2. prolog. 11
accipimus, 1. 26. 11
accipies, 3. 5. 7
accipiens, 3. 8. 8
accipite, 3. 13. 9
acceperint, 4. 4. 11
accepit, 4. 22. 12
accepta, 4. 21. 5
acceſſum, 2. 1. 10
acer, 3, 7. 18
acerbam, 4. 2 4
acerbum, 3. 16. 3
accidere, 3. prolog. 25.
accipiter, 1. 9. 6
accommodat, 3. 16. 1
accurrit, 5. 2. 7
accuſator, 3. prolog. 42.
accuſatores, 3. 10. 34
acquiſivit, 1. 14. 4
acriter, 4. 21. 1
acuatque, 2. prolog. 4.
Ad animum, 3. 19. 10
ad aures, 2. 9. 12
ad Centumviros, 3. 10. 35.
ad certamina, 5. 7. 5
ad cœnam, 1. 26. 3
ad cœnam promitte, 4. 24. 15
ad cogitandum, 3. 14. 13
ad conſulendos, 3. 3. 6.
ad cubile, 2. 4. 12
ad deriſum, 5. 7. 3
ad eum, 1, 21. 5
ad fabellam, 5. 1. 9
ad faciem, 4. 16. 5
ad fallaciam, 1. 31. 5
ad fontem, 1. 12. 3
ad forum, 3. 13. 3
ad hoſtem, 4. 3. 5.
ad januam, 4. 22. 30
ad illos, 1. 14. 17
ad imam, 2. 4. 3
ad Junonem, 3. 18. 1
ad Jovem, 1. 2. 22.
ad lanium, 3. 4. 1
ad lectum, 3. 10. 16.
ad legendum, 3. prolog. 63
ad lumen, 4. 10. 2
ad me, 4. 23. 11
ad meos hauſtus, 1. 1. 8
ad necem, 2. 8. 6
ad nidum, 2. 4. 6
ad noſtrum caput, 1. 30. 11
ad patrem, 3. 8. 9
ad perniciem, 1. 20. 2
ad perniciem multos, 3. 5. 1
ad pœnitendum, 5. 5. 3
ad præſepe, 2. 8. 22
ad præſepia, 5. 9. 2
ad proprium genus, 1. 3. 10
ad querelam, 3. 18. 15
ad regem, 3. prolog. 29.
ad rivum, 1. 1. 1
ad ſanitatem, 5. 7. 12
ad ſe, 3. prolog. 47.
ad ſe recepit, 4. 21. 23
ad ſidera, 1. 6. 4
ad ſpeluncam, 4. 19. 3
ad ſplendorem, 3. 12. 5
ad ſtudium, 3. Prolog. 10
ad villam, 3. 10. 19
adclamat, 5. 5. 34.
addideris, 5. 3. 5
addidit, 1. 14. 13
adducit, 5. 7. 18
adeo, 1. 4. 7
adfectare, 3. 18. 14
adfert, 2. 8. 11
adfertur, 3. 7. 21
adlata, 3. 10. 29
adficietur, 1. 5. 10
adficiuntur, 1. 11. 10
adfluens, 5. 1. 20
adgreſſa eſt, 3. 16. 10
adhuc, 3. 1. 2
adhuc ſuperſunt, 5. 5. 5
adjiciam, 4. prolog. 10
adjecit, 3. 10. 15.

adeunt, 4. 17. 22
adeptus, 1. 31. 11
adjutoribus, 5. 5. 14.
aditum, 4. 17. 22
aditu, 5. 9. 1
adjuvare, 4. 23. 19
adjuvaret, 3. 10. 40
adjuvat, 1. 8. 2
adjuviſſes, 5. 2. 11
adluſerit, 3. 19. 12
admirabilem, 3. 18. 3
admirator, 4. 21. 21
admirans, 3. 17. 5
admiratus fuerat, 5. 1. 20
admonete, 3. 10. 54
admonet, 3. 17. 13
admonuit, 1. 11. 4
admonebit, 4. 3. 12
admovere preces, 4. 25. 20
admovit preces, 1. 19. 6
admota prece, 3. 16. 7
admoto ubere, 3. 15. 7
adnatant, 1. 2. 19
adpetit, 1. 4. 1
adpetit dente, 4. 7. 1
adpetebat, 4. 2. 2
adpeterem, 5. 4. 5
adproba, 5. 5. 46
adprobaret, 4. 4. 28
adprobavit, 4. 24. 11
adripuit aurem, 5. 10. 5
adriſerit, 4. 20. 4
adſcribere, 4. 2. 6
adſcribi, 4. 16. 17
adſcripſerunt, 5. 1. 6
adſcriptus, 4. 10. 8
adſequi, 4. 1. 2
adſequar, 3. 9. 3
adſignari, 5. 2. 17
adſignate, 4. 4. 37
adſilit, 2. 5. 20
adſiluit, 4. 1. 5
adſuevi, 4. 7. 7
adſuevit, 1. 16. 5
adſuetam, 3. prolog. 15.
adſunt, 4. 21. 16.
adtentarit, 5. 2. 10
adtrahit, 4. 17. 9
adtributum eſt, 4. 19. 12
advenit, 5. 7. 20
advenerit, 1. 16. 7
adverſo, 2. 8. 16
adverſus, 5. 10. 1
advocavit fidem, 4. 4. 20
advocata, 1. 14. 13
advolant, 2. 7. 7
advolavit, 3. 16. 17
adultam, 3. 10. 23
adulteram, 3. 3. 9
adulterum, 3. 10. 16
ædes, 3. 9. 2
Æetæ, 4. 6. 12
Ægæa, 4. 6. 19
ægre, 4. 5. 3
æmulatio, 2. 9. 7
æquaſſent, 4. 15. 3
æqualitet, 4. 4. 9
æquitatis, 4. 14. 5
æque, 5. 6. 2
æquo animo, 1. 26. 12
Æquis, 1. 2. 1.
Æſopias, 5. Prolog. 11.
Æſopus, 1. 2. 9 : 1. 3. 3 : 1. 6. 2 : 2. 2. 4 : 3. 19. 1
Æſopus auctor, 1. prolog. 1.
Æſopi, 4. 20. 4
Æſopi fabula, 1. 10. 3
Æſope, 3. 19. 8
Æſopi genus, 2. Prolog. 1.
Æſopi nomen, 5. 1. 1
Æſopi ſtylo, 3. Prolog. 30.
Æſopo, 2. 9. 1
Æſopo quidam, 3. 5. 1
Æſopum, 3. 14. 2
Æſopus ibi, 3. 3. 14
æſtate, 4. 23. 18
æſtimo, 3. 4. 5
æſtimantes, 4. 17. 16

æſtuantem, 2. 5. 16
ætatem, 3. 10. 24
ætatis, 2. 2. 3
æterna in baſi, 2. 19. 2
æternam famam, 3. prolog. 54.
ævum, 4. 19. 10
ævum ſollicitum, 1. 31. 7
ævi, 4. 25. 15
Affectus, 3. Prolog. 37.
affirmat, 3. 3. 9
affirmant, 5. 7. 21
affirmavit, 1. 17. 5
afflictis, 1. 2. 28
Agellos, 4. 4. 23
agere, 3. 17. 13
agere gratias, 2. 8. 15
age, 3. 7. 25
agedum, 5. 4. 10
age porro, 3. 15. 11
agit, 4. 19. 2.
agens, 2. 5. 3.
agendo, Ibid.
agi, 4. 12. 3
agi ad pœnitendum, 5. 5. 3
aggeras, 4. 19. 23
aggravant, 3. 3. 13
aggreſſa eſt, 3. 16. 10
agnine, 5. 1. 23
agnoſcit, 2. 5. 19
agnoſcere, 1. 22. 10
agnus, 1. 1. 1
agno, 3. 15. 1
agnos, 3. 3. 5
agreſtes, 3. 2. 3
agros, 4. 4. 38. & 42
ais, 4. 6. 17
ait, 1. 30, 3, &c.
ajunt, 5. 6. 6
alapam, 5. 3. 2
alapæ, 2. 5. 22
albus, 3. 15. 10
alueris, 4. 10. 16
ales, 1. 13. 8
alienum, 1. 4. 1
alienum moribus, 4. 4. 40
alienis, 1. 3. 1
aliquando, 3. 14. 12
aliquis, 3. Prolog. 52.
aliquæ, 3. Prolog. 8
aliquid, 4. 17. 16, & 19
aliquot, 5. 7. 11
aliquot domus, 3. 19. 3
aliquot ſecutis, 4. 1. 7.
alius, 3. Prolog. 42, 43
alium, 1. 2. 22
alio, 1. 4. 4
alii, 3. 2. 3, 4.
alii ſimul, 4. 9. 5
aliorum, 4. 25. 25
aliorum vices, 4. 25. 26
alios, 1. 29. 2
alios fallere, 5. 2. 14
aliis, 1. 9. 1.
aliis, 2. 5. 4
aliamque, 1. 4. 4
aliæ plagæ, 3. 30. 11
aliud quicquam, 2. Prolog. 2.
allicit, 2. 3. 7
alligant, 3. 7. 18
alta, 2. 8. 25
alta quercu. 3. 13. 1
alta in vinea, 4. 2. 1
alter, 2. 7. 3
alter occuparat, 2. 9. 5
alterius, 3. 10. 55
alterius periculo, 4. 8. 2
alteri, 3. 3, 13
alteram, 4. 4. 5
alticinctis, 2. 5. 11
altiore, 4. 8. 4
altis, 2. 6. 12
altiùs, 4. 19. 2
alveos, 3. 13. 9
alveolo, 2. 5. 15
alvi, 4. 5. 9
ament, 2. 2. 2
amentur, 2. 2. 2
amanti, 3. 10. 16

ambæ,

ambæ, 2. 2. 5
ambitio, 3. 10. 56
ambos, 3. 8. 13
amicus, 4. 11. 7
amici, 3. 9. 1
amice, 3. 7. 17 : 4. 8. 8
amicis, 3. Prolog. 13 : 3. 9. 7
amittit, 1. 4. 1 : 1. 10. 2
amiſi, 2. 7. 12
amiſit, 1. 21. 1
amiſſi, 3. 11. 3
amplexus, 3. 8. 12
Amphoram, 3. 1. 1
An, 1. 23. 4 : &c.
Anacharſis, 3. Prolog. 53
angulo, 4. Prolog. 7
anguſtam, 3. 9. 6
anguſto, 5. 9. 1
anhelans, 2. 5. 3
animadvertit, 2. 8. 13
anima, 3. 1. 5
animal, 5. 3. 8
animus, 5. 7. 1 : 3. 7. 25 : 3. Prolog. 3 : 2. 9. 13
animi, 5. Prolog. 7 : 3. Prolog. 48.
animum, 1. 11. 15 : 3. Prolog. 14.
animo, 3. 14. 12 : 1. 26 12
animos, 2. 2. 5
annos, 2. 2. 4
annis, 1. 21. 3 : 4. 1. 1 : 5. 10. 3
ante, 1. 1. 10 : 4. 9. 3 : 4. 17. 28
antehac, 3. 1. 6
antequam, 5. 9. 4
antidotum, 1. 14. 3
antidoto, 1. 14. 8
antiqua, 4. 21. 18
antiqui, 5. 8. 7
antiquis, 4. 4. 25
anus, 2. 2. 9 : 3. 1. 1
anum, 4. 17. 20
aper, 1. 21. 5 : 2. 4. 22 : 1. 29. 9 : 4. 3. 2
aprum, 2. 4. 9
apro, 1. 29 9
apertum eſt, 3. 13. 14
aperto, 5. 5. 37
apes, 3. 13. 1
apibus, 3. 13. 12.
apothecam, 4. 4. 25
Apollo, 3. Prolog. 58.
Apollinis, 3. 16. 12
apparatu, 5. 5. 14 : 4. 24. 21
apparebunt, 4. 25. 33
aquâ, 1. 14. 7
aquæ, 4. 8. 8
aquam, 1. 1. 6
aquilâ, 1. 9. 3
Aquila, 1. 28. 3, 11 : 2. 4. 1, 15, 21.
Aquilæ, 3. 18. 11
Arâ, 1. 28. 8 : 4. 10. 1
aras, 4. 23. 5
aranea, 2. 8. 23
arborem, 1. 28. 9
arbore, 1. 13. 4
arbores, 1. Prolog. 6 : 3. 17. 2.
arbitrio, 3. 18. 10
arca, 4. 11. 2
arcem, 1. 2. 5
arctos, 4. 5. 2
arcum, 3. 14. 5, 10
Ardelionum, 2. 2. 1
ardebat, 3. 16. 15
ardentem, 1. 28. 8
arguis, 3. 11. 6
arguebat, 1. 10. 4
argento, 5. 1. 7
argenteam, 4. 5. 22
argumentum, 4. 15. 7
argumento, 4. 7. 2
Argus, 4. 7. 9
argutiæ, 5. 5. 3
arida, 1. 6. 8
arripuit, 5. 6. 2
artis, 1. 14. 11
artium, 3. Prolog. 20
arte, 2. 9. 13
artifices, 5. 5. 7
Artus, 4. 6. 15

aſcendit, 4. 21. 9
aſellus, 1. 29. 4
aſellum, 1. 15. 4
aſello, 5. 4. 3
aſello comite, 1. 11. 3
Aſiæ, 4. 21. 4
aſinus, 1. 21. 8
aſino, 1. 15. 6
aſinum, 1. 11. 11
aſpero, 1. 2. 24
aſperam, 3. 7. 12
aſpernatus, 5. 4. 4
aſſem, 3. 5. 3
aſpexit, 3. 10. 29
aſpicit, 3. 7. 15
aſtris, 2. 6. 12
At, 1. 15. 7. & alibi.
Athenæ, 1. 2. 1
Athenas, 4. 4. 13
atque, 1. 2. 13. & alibi.
atque ita, 2. 5. 11
atrienſibus,
attende, 2. Prolog. 14.
attendere, 2. 5. 6
atteſtatur, 1. 10. 3
Atticus, 3. 14. 1
Attici, 2. 9. 1
Attici, 4. 4. 32
attingere, 1. 4. 7
avare, 4. 19. 4
avaris, 1. 27. 1
auctor, 3. 15. 18
auctor Æſopus, 1. Prolog. 1.
auctoris, 2. Prolog. 7
auctores, 3. Prolog. 57
auctoritatis, 5. 1. 3
auctoritate, 4. 24. 10
audaciam, 3. 5. 9
audacter, 2. 1. 9
audacem, 4. 6. 8
audet 5. 1. 25
audebat, 3. Prolog. 36.
audis, 4. 19. 20
audierat, 3. 3. 3.
avertit, 4. 11. 6
avertendum, 3. 3. 8
aufer, 3. 6. 8
augurium, 3. 18. 12
Auguſto, 3. 10. 39
avi, 3. 18. 3
avibus, 1. 4. 5
aviditas, 1. 5. 8
aviditas dives, 2. 1. 12
avida, 2. 1. 4
avidis, 1. 13. 11
aulæo, 5. 7. 13
aura, 5. 7. 1
auras, 2. 6. 7
auris, 3. 10. 51
aurem, 2. Prolog. 6
aurem pervellit, 5. 5. 32
aures, 2. 9. 12
auribus, 3. Prolog. 7.
auriculas, 1. 1. 6
aurum, 1. 27. 7 : 4. 19. 7
aut, 3. 10. 57. & alibi.
autem, 3. 3. 9
auxilium, 3. 16. 9
auxilium me, 3. 3. 7
auxilium petit, 3. 3. 4
auxilio, 4. 25. 16
auxilia, 1. 31. 2

B

BAjulantem, 3. 20. 5
balanti, 3 15. 1
barbam, 4. 15. 1
barbatus, 4. 4. 10
barbarûm, 4. 6. 11
baſi, 2. 19. 2
baſia, 5. 7. 28
Bathyllo, 5. 7. 5
beneficium, 4. 15. 18
beneficium vanum, 1. 22. 8
benevolentiam, 3. 15. 16
benignitas, 1. 23. 7
beſtias, 1. 11. 8

bibere, 1. 14. 9
bibere, 1. 20. 5
bibere in Nilo, 1. 25. 3
bibamus, 3. 16. 15.
bibiſſet, 1. 12. 3
bibenti, 1. 1. 6
bilinguis, 2. 4. 25
binas, 1. 15. 7
bipenni, 4. 6. 7
bis, 1. 8. 2
bis mori, 1. 21. 12
blanditiæ, 1. 19. 1
bona, 3. 10. 37
bonam, 3. 1. 5
bonas, 2. Prolog. 11
boni, 3. 4. 1
bonis, 1. 3. 1
bonis præſentibus, 5. 1. 8
bono, 5. 4. 12
bonum, 1. 2. 29
bonus, 4. 10. 21
bonitas, 4. 25. 17
bonitas aquæ, 4. 8. 8
bos, 2 8. 5
bovem, 1. 24. 8
bove, 1. 24. 5
boves, 2. 8. 21
Bobus, 2. 8. 15
bovili, 2 8. 4
breve, 1. 19 6
brevem, 5. 8. 5
brevi, 3. 4. 2
brevi docebo, 3. Prolog. 35
brevitas, 2. Prolog. 12
brevitatis, 4. 15. 8
brevitatem, 5 5. 46
brevitate, 3. 10. 60
breviter, 3. 7. 1
brevius, 3. 19. 6
bruma, 4. 23. 18
Bubulcus, 2. 8. 11

C

CAcant, 4. 17. 25
Cadis, 4. 5. 25
cæcâ, 4. 19. 17
cæco, 2. 8. 3
cædem, 2. 7. 8
cæde, 1 11. 11
cæde patris, 4. 6. 16
Cæo, 4. 21. 8
Cæſar, 2. 5. 19
Cæſar Tiberius, 2. 5. 7
calamitas, 1. 3. 16
calamitatem, 3. Prolog. 41.
calamo, 4. Prolog. 2.
calceandos, 1. 14. 16
calceis, 5. 7. 42
callidi, 4. 1. 9
calumniæ, 3. 10. 42
calumniamque, 3. Prolog. 38
calumniator, 1. 17. 2
calumniari, 1. Prolog. 5.
calvus, 2. 2. 8
calvus fortè, 5. 6. 1
calvus, 5. 8. 2.
calvi, 5. 3. 1
calcibus, 1. 21 9
cameræ. 4. 24. 29
Campum, 1. 12. 8
candore noto, 3. Prolog. 67
canens, 4. 21. 5
canis, 1. 4. 2
canis, 1. 17. 2
canis, 1. 25. 5
canis parturiens, 1. 19. 3
canis vehementis, 2. 3. 1
cani, 1. 23. 3
canem, 5. 10. 7
canes, 1. 25. 3
canes eluſit 1. 12. 9
canes currentes, 1. 25. 3
canum, 1 12. 11
canibus, 2. 3. 5

canibus anum, 4. 17. 19
capacis, 4. 5. 9
canticum, 5. 7. 25, 26
cantus luſcinii, 3. 18. 2
cantus, 3. 16. 11
cantu ſaxa, 3. Prolog. 59
canos, 2. 2. 10
capella, 1. 5. 3
capella barbam, 4. 15. 1
capellas, 3. 15. 1
capere, 3. 16. 5
capis, 4. 19. 8
capiat, 2. Prolog. 6
capiant, 4. 5. 1
caperis, 5. Prolog. 10
capi, 1. 15. 6
capi cibo, 1. 23. 4
capi meritis, 3. 15. 19
captus, 5. 7. 1
capti, 4. 6. 8
captas, 4. 7. 6
captant, 1. 29. 1
captans, 5. 3. 2
capillos, 2. 2. 7
caput, 1. 2. 17
caput, 1. 8. 11
caput ita, 1. 3. 11
caput, 3. 3. 7
caput, 5. 3. 1
capite, 4. 25. 6
capite eſt protruſus, 5. 7. 44
capite humano, 3, 3. 5
capita, 1. 14. 13
capitibus 4. 6. 5
carbonem, 5. 6. 6
caret, 1. 20. 1
careas, 4. 19. 10
carebunt, 4. 17. 34
carioſis, 5. 10. 5
carminis, 3. Prolog. 3.
carnis meæ, 1. 25. 9
carnem, 1. 4. 2
carperent, 1. 28. 4
carpere, 2. 9. 37
carpens, 3. 8. 9
caſeum, 1. 13. 3
caſeum emiſit ore, 1. 13. 10
Caſſandræ, 3. 10. 4
caſus, 2. 7. 10
caſu, 4. 21. 26
caſu gravi, 1. 21. 2
caſu, 5. 7. 7
caſu peccat, 5. 3. 12
caſtæ mulieris, 3. 10. 14
caſta oſcula, 4. 23. 8
catenâ, 3. 7. 13
cathedra, 3. 8. 4
Cato, 4. 7. 21
Catulos, 1. 19. 7
Catulos Vulpinos, 1. 28. 3
Catulis, 2. 4. 24
caudam, 3. 18. 8
cavere, 1. 9. 1
cavernam, 2. 4. 2
cauſa, 3. Prolog. 6
cauſa ſed, 3. 3. 2
cauſa mali, 3. 10. 44
causâ meâ, 1. 22. 4
cauſam, 1. 6. 6
cauſam intelligit, 3. 14. 8
cauſam cum peroraſſent, 1. 10. 7
cauſam dixit, 3. 17. 6
cauſam jurgii, 1. 1. 4
cauſam ſcribendi, 5. Prolog. 9.
cauſam tuentes, 3. 10. 38
cauſis, 1. 1. 15
cautis, 1. 25. 10
cavo, 2. 4. 17 : 3. 16, 17
cavo ramo, 3. 16. 5
cavos, 4. 6. 3
cedo, 5. 2. 9
cedo invidiæ, 3. 9. 4
cedam loco, 1. 19. 10
celaverat, 5. 5. 32
celans, 2. 2. 4
celebres nuptias, 1. 6. 1
celeri, 4. 17. 6
celerius, 4. 25. 14

celeritate pennæ, 1. 31. 4
celeriter, 1 13. 10
celſa populus, 3. 17. 4
celſa arbore, 1. 13. 4
celsâ cervice, 2. 7. 4
celſis cornibus, 4 8. 11
Cenſores, 4. 9. 5
centena, 4. 5. 12
centum, 2. 8. 18
centumviros, 3. 10. 35
cepi prædam, 4. 4. 8.
ceperat animos, 2 2. 5
cepero, 4. 25. 14
cepiſſent, 1. 5. 5
Ceris, 3. 13. 9
cerebrum, 1. 7. 2.
cernens, 4. 1. 9.
certamina, 5. 5. 7
certarent, 1. 30. 5
certatim, 1. 2. 19
certatim ruunt, 5. 1. 3
certa ratio, 5. Prolog. 9.
certæ, 2. 5. 21
certo pretio, 4. 24. 6
certumque, 3. 10. 43
certis menſibus, 3. 15. 5
certè, 1. 21. 12
certè quo. 3. Prolog 32.
certè brevitatem, 5. 5. 46
cervice, 2. 7. 4
cervus, 1. 12. 3 : 1. 16. 3
cervi, 2. 8. 25
cervum, 1. 5. 5
ceſſarunt, 1. 9. 5
ceteri, 4. 21. 24
ceteros, 4 24. 29
cetera, 4. 5. 36
charitatem, 3 8. 13
chartas, 5. Prolog. 18
chartis, 5. 5. 44
chorus, 5. 7 25
chorum, 3. Prolog. 20
Cibelæ, 3. 17. 4
Cybeles, 4. 1 4
cibus, 3. 12. 6
cibi, 1. 27. 7
cibi res, 4. 7. 4
cibum, 1. 4. 6
cibum appeterem, 5. 4. 5
cibo, 1 23. 4
cibo intrito, 1. 26. 7
cibo veſcatur, 2. 6. 31
cibo largo, 3. 7. 14
cibo tenui, 4. 12. 7
cicada, 3. 16. 3
ciconia, 1. 26. 6
ciconiam, 1. 26. 3
ciens, 4. 22. 1
ciens gemitus, 1. 18. 3
Cinis, 3. 9. 4
circa, 4. 23. 14
circumcidis, 4. 19. 25
circumdedit, 1 28. 9
circumire, 4. 21. 4
circum, 3 19. 5 : 4. 1. 4 : 4. 6. 3.
cirris, 2. 5. 13
citatus, 1. 17. 4
citati, 4. 17. 8
cithara, 3. 16. 12
citharæ, 4. 19. 20
cives, 1. 2. 30
civitatem, 1. 2. 2 : 5. 5. 11.
cito, 3. 14. 10 : 4. 25. 13
citius, 3. 6. 2
clamque, 3. 10 19
clamare, 3 16. 7
clamitantem, 1. 9. 7
clamore, 1. 11. 7 : 1. 15. 5
clamorem, 1. 6. 4
clamores, 5. 5. 28
clarum, 2. 7. 5
claſſe, 4. 7. 19
Clazomenæ, 4 21. 17
clauderetur, 4. 8. 4.
clauſo, 4 8. 12
clementer, 4. 19. 8
Clitellas, 1. 15. 8. 10
cœlum, 4. 29. 24 : 4. 6. 26

cœlo, 4. 11. 3
cœnâ, 2. 8. 20
cœnam, 1 26. 3 : 3. 19. 2 : 4. 22. 15.
cœpit, 1. 2. 25
cœpit, 1. 3. 10
cœpit, 1 8. 5
cœpit, 2. 8. 15
cœpit, 4. 16. 6
cœpit, 4. 21 4
cœpit, 4 23. 3
cœpit, 3. 16. 7
cœpit, 2 15. 14
cœpit deſiderari, 5. 7. 14
cœpit flagitare, 1. 19. 9.
cœpit fugere, 1. 12. 8
cœpit lacerari, 1. 12. 11
cœpit languere, 5. 10. 3
cœpit red re, 5 19. 7
cœpit veſci, 1 31. 11
cœpere, 2. 2.
cœpere, 4 17. 23
cœpere bibere, 1. 20 5
cœperant, 4 15. 2
cœpiſſent, 1 2 8
cœpiſſet bibere, 1. 25. 5
cœpiſſet facere, 1. 14 2
cœ tum ordinem, 4 20. 9
cœtum, 3. Prolog 23.
cogitas, 3. Prolog 16.
cogitavi plura, 3. Prolog. 36.
cogitet, 4. 20 1
cogitandum, 3. 14. 13
cogitatio animi, 5. Prolog. 7
coacta fame, 4 3. 1
coëgit, 4 4. 9
cogit, 5. 5 35
cogitque, 1. 6. 8
cogor ferre, 1. 21. 12
cogunt, 4. 23. 20
cognatos, 4. 24. 15
cognovi, 3. 4. 7
cognovit, 3. 16 16
cog overis, 3 10 58
cognitum, 4. 21. 22.
colligunt, 4. 21. 11
colligi ſenſus, 4. 5. 19
collocarunt, 2. 9. 2
collum, 3. 6. 3
collum lagenæ, 1. 26. 10
colli, 1 8 8
collo, 2. 7. 5 : 3. 18. 7
color, 3. 13. 6
colorque, 4. Prolog. 8
colubram, 4. 18. 2
columbæ, 3. 31. 3
comes, 2. 7. 6
comes, 5. 2. 7
comite aſello, 1. 11. 3
come officium, 2. 5. 15
comeſſe, 1. 10. 4
comeſſe, 1. 13 4
commemoras, 4. 23. 15
commendaſſe, 1. 17. 3
commendatur, 2 Prolog. 7
commendari, 5 5. 47
commendatio, 2. Prolog. 13
commercium, 4 10. 11
comminuta, 2. 6. 13
commiſerit, 1 14. 16
commiſeris, 2. 8. 7
commiſſum, 4 17. 15
communem, 1. 7. 4
commune, 5. 6 3
commune omnium, 3. Prolog. 47
commutando, 1. 15. 1
comœdiis, 5. 1. 9
comoſa fronte, 5. 8. 2
compererant, 5. 5. 31
compulſi ſiti, 1. 1. 2
compeſceret, 1. 3. 12
compilavit, 4 10. 2
complevit, 2. 4. 16
comprehenſius, 3. 5. 10
compreſſus, 4. 2 5
compungam, 3. 4. 3
conari, 4 25. 4
concarunt, 4. 17. 11.
concidiſſet, 4. 6. 7

concidit, 5. 7. 7
concinnet mali, 2. 4. 24
concione advocata, 1. 14. 13
concipit, 3. 15. 4
conceptus trivio, 1. 27. 11
conceptum, 1. 18. 7
concitat civitatem, 5. 5. 10
concitant periculum, 1. 29. 3
concito gradu, 3. 2. 11
concupiſti, 1. 27. 16
concurrit populus, 3. 14. 8
concurſant, 3. 10. 24
concurſans, 2. 5. 2
condidit, 4. prolog. 7
condidit ſeſe, 2. 4. 17
condidit ſe bovili, 2. 8. 4
conde ferrum, 5. 2. 13
condere famam, 3. Polog. 53
condita, 2. 6. 6
conditio, 3. 7. 7
conditio placet, 3. 13. 12
conditione, 4 5. 8
condito patri, 4. 5. 30
conducit pretio, 4. 24. 6
conferre, 4. 23. 4
conferent pecuniam, 4. 5. 46
conferant, 4. 5. 12
conferant pecuniam, 4. 5. 17
confido, 1. 18. 6.
confectus macie, 3. 7. 2
confectus morbo, 1. 14. 5
confeſſus, 1. 14. 5
confeſſus reus, 5. Prolog. 22
confodit, 1. 21. 7
confuſus fragor, 4. 17. 24
congero, 4. 23. 14
congerunt, 3. 2. 3
conjugem, 3. 3. 9 : 3. 10. 9
conrodere, 4. 7. 6
conſcientiam, 3. Prolog. 48
conſcientiam laudis, 2. 9. 11.
conſcius, 5. 25. 30
conſectata eſt, 3. 16. 18
conſequi 4. 12. 5
conſidera, 3. 8. 1
conſiliator maleficus, 2. 6. 2
conſilium, 1. 31. 5 : 5. Prolog. 3.
conſilium dare, 1. 9. 1
conſilium ſtultum, 1. 20. 1
conſilio, 5. 3. 12
conſilio monet, 1. Prolog. 4
conſilia prava, 1. 25. 1
conſedit, 4 17. 22
conſociet uſum, 4. 10. 21
conſolandi, 3. 18. 5
conſpargere, 2. 5. 14
conſparſum, 4 17. 4
conſpexit, 1. 17. 8 : 1. 24. 2
conſpicatus, 2. 8. 25
conſpectum, 5. 7. 22
conſpectu, 1. 16, 6 : 5. 1. 15
conſpicuum, 4. 6. 6
conſpiratis, 1. 2. 4
conſtabit, 4. 25. 35
conſtitit, 4. 5. 29 : 5. 5, 13
conſtantior, 5. 2. 7
conſuetudine, 4. 12. 6
conſulit, 4. 4. 14
Conſulendos, 3. 3. 6
conſumet, 4. 25. 12.
conſumptus, 1. 27. 7
conſumpta eſt, 4. 5. 19
conſumpto, 1. 19. 8
conſumpti, 2. 4. 23.
conſurrectum eſt, 5. 7. 27.
contempſit, 1. 28. 7
contempſeris, 1. 12. 1
contemptum, 2. 7. 10
contempti generis, 5. 3. 8
contemnens, 1. 3. 6
contemni, 3. 16. 9
contendebant, 4. 23. 2
contendet, 4. 20. 5.
contenderet, 1. 17. 3
contenderent, 5. 5. 18
contentus, 1. 3. 18 : 4. 12. 7
contentæ, 3. 18. 13
conterritus, 1. 13. 7

contexit, 1. 11. 4
continet frenis, 2. 6. 7
contineat, 4. 10. 14
continere, 4. 17. 32
continetur, 2. Prolog. 1.
continetur, 4.25.30
contingit, 4. 23. 10
contingerint, 1. 20. 6
continuo, 1. 6. 2: 4. 17. 21
contra, 1. 1. 6: 1. 2. 28: 3. 2. 4: 4. 7. 5: 5. 10. 7
contra potentes, 2. 6. 1
contra ſe, 4. 18. 3
contractam, 4. 23. 20
contrarios, 4. 10. 17
contubernium fortuitum, 2. 4. 4
contumax, 4. 7. 5
contumelia, 1. 2. 21: 1. 29. 2: 4. 17. 34
contumeliam, 1. 3. 15: 3. 8. 8: 5. 3. 5.
contumeliis, 4. 17. 3
convenit, 5. 6. 7
conveniens, 4. 19. 7
conveniens avaris, 1. 27. 1
convocata familia, 2. 8. 26
convicium acerbum, 3. 16. 3
convicio, 1. 6. 5
convictus Deûm, 4. 23. 11
convivam, 1. 26 9
convivium, 5. Prolog. 20
copia, 4. 25. 6
copioſus, 4. 8. 7
copioſa domus, 4. 23. 21
copioſa varietas, 5. 5. 41
coram pluribus, 2. 4. 4
corde durato, 2. 9. 18
corde eraſerim, 5. Prolog. 21.
corde tacito, 5. Prolog. 3
corium, 1. 20. 3
cornea domo, 2. 6. 5
cornix, 2. 6. 7
cornici, 3. 18. 12
cornua, 2. 8. 25: 4. 6. 5
cornua ramoſa, 1. 12. 5
cornibus, 1. 13. 10: 1. 21. 7: 4. 9. 11: 5. 9. 1
coronam, 5. 7. 34
corpus, 1. 18. 4: 2. 6. 5: 3. 13. 6
corpus hoſtile, 1. 21. 9
corporis, 1. 5. 5: 3. 7. 5
corporis amiſſi, 3. 11. 4
corpori, 3. Prolog. 14
corpore, 1. 13. 7
corpore nudo, 5. 8. 2
corpora, 4. 24. 23
corrigatur, 2. Prolog. 3
corripere, 1. 2. 25
correptum, 1. 1. 13
corrumpit, 4. 11. 8
corrumpas, 3. 8. 15
corrumperet, 4. 24. 18
corruptos boves, 2. 8. 21
corticem duram, 2. 6. 12
corve, 1. 13. 6
corvus, 1. 13. 3
corvi ſtupor, 1. 13. 12
corvo, 3. 18. 12
Cothurnis, 4. 6. 5
creatis regem, 1. 31. 8
crearit, 1. 6. 9
crearer, 3. 15. 11
credat, 3. 10 51
credo, 1. 10. 10
credis, 3. Prolog. 25
credens, 1. 8. 8.
credentes, 1. 31. 10
credendum virtuti, 5. 2. 10
creditum, 3. 10. 4
creditum eſt, 3. 10, 3
credulitas ſtulta, 2. 4. 26
credere, 3. 10. 1: 1. 14. 15
crepuſculo, 3. 7. 20
criminis, 2. 9. 19: 3. 10. 41
crimine, 3. 10. 18.
crimine furti. 1. 10. 4
crimina, 3. 10. 47
criminatur, 3. 8. 10
crocodillus, 1. 25. 6

crocodillis, 1. 25. 4
cruciari, 4. 17. 31
crudelis, 1. 2. 7
cruore, 2. 3. 2
crure ligaro, 5. 7. 36
crurumque, 1. 12. 6
cruce, 3. 5. 10
cubiculum, 3. 10. 21
cubiculo, 3. 10. 30
cubile, 1. 19. 9: 4. 19. 1
cubile ſetoſæ ſuis, 2. 4. 12
cucurrit, 3. 8. 9
cujus, 2. Prolog 13. & alibi.
cui, 1. 14. 16. & alibi.
cuique, 5. Prolog. 7.
cuidam, 3. 3. 4. & alibi.
culpa mea. 1. 23. 8.
culpæ, 4. 17. 29
culpæ prœmium, 2. 3. 6
culpæ proximam, 1. 10. 5
culpam lues, 4. 10. 7
cultrix, 2. 5. 3
cultum vendet, 4. 5. 41
culum, 4. 17. 36
cum, 1. 2. 1. & alibi.
cuneis, 5. 7. 35
cuniculos, 4. 19. 2
cuncta, 3. 8. 8
cuncti, 2. 9. 3
cunctas, 1. 2. 18
cunctos, 5. 5. 5
cunctis, 3. 18. 3
cupimus, 2. 8. 17
cupiam, 5. Prolog. 6
cupiditas, 1. 27. 5
cupidus, 3. 12. 4
cupidum, 1. 25. 9
cupidis, 2. 1. 1
cupide, 3. 16. 17
cupidiſſime, 4. 21. 22
cur, 1. 1. 5. & alibi.
curâ, 2. Prolog. 8: 3. 3. 13
curam, 2. 9. 10
curam, 3. 3. 13
curam habendi, 3. Prolog. 22.
curam impendas, 3. Prolog. 12
curabo, 5. 2. 9
curatio, 5. 7. 12
curioſior, 4. 21. 12
currir, 3, 3. 6
cucurrit, 3. 8. 9
cucurreris, 2. 8. 6
currens, 1. 25. 5
currentes, 1. 25. 3
currendum, 3. 6. 5
curſu, 5. 8. 2: 1. 12. 8
curſu pelagi, 4. 21. 7
cuſtodit, 1. 27. 7
cuſtodiebat, 4. 19. 4
cuſtos, 3. 7. 9: 1. 24 6
cutem. 1. 24. 6

D

DAmnas, 5. 10. 9
Damnavi, 5. Prolog. 3
damnandam, 3. 10. 46
damnanda, 3. 10. 47
damnata, 1. 17. 6
damnum, 3. 11. 3: 3. 2. 16
damno, 1. 28. 10
dapem, 2. 6. 15
dapem largam, 2. 4. 24
Dardaniæ, 3. Prolog. 29
dare, 4. 5. 27
dare conſilium, 1. 9. 1
dare operam, 5. 7. 5
dare verba, 3. 3. 15
dare vellet, 4. 4. 27
dat, 3. 7. 22
dat pœnas, 1. 13. 2
dant, 1. 2. 27
dant conſilia, 1. 25. 1
dant mandata, 4. 17. 21
da uxores, 3. 3. 17
date, 4. 4. 35
darem, 2. 1. 5
darent, 4. 17. 4
daret, 2. 1. 10

P

dari, 4.25.14 : 3.14.12
dari veniam, 5.3.11
datur, 1.17.9
datus, 1.2.23
data occaſione, 2.8.9
datæ, 3.18.10
data, 4.4.10
datum, 4.4.15, 45
datum eſt, 3.18.14
De, 1.16.6. & alibi.
Dea, 3.18.5
debet, 1.26.12, & alibi.
debent, 1.28.1
debebat, 1.17.7
debebat votum, 5.4.2
debui, 5.1.2
debebunt, 4.2.6
debeas, 2.Prolog.14
debetur, 2.1.8
debetur gloria, 3. Prolog. 62.
debent dari, 3.14.12
deberi, 1.17.5
debilis, 4.1.1
debilem, 4.25.16
debitum *ſc.* naturæ, 4.25.19
decedens, 4.4.3
decem, 1.17.5
decerne, 4.25.27
decidit, 3.2.2
deciderant, 1.3.5
decidiſſet, 4.8.3
decipit, 4. Prolog. 5,
decepit dolo, 1.31.6
deceptus, 1.13.12
decepta, 1.4.5
declarat, 5.5.59
decus patriæ, 3. Prolog. 56
decus ſolidum, 4.23.24
decoris, 1.13.7
decurrit, 1.1.8
decurrit, 4.1.2
dedecus, 1.21.11
dederat, 1.3.14
dederis, 5.3.5
dediſſem, 1.22.5
dediſſe, 4.24.33
dederit, 2.2.18
dederint, 3.2.18
dedicans, 3 Prolog.31
dedi, 4.3.13
dedit, 1.22.9 : 3.5.3 : 3.15.12 : 3.16.18 : 4.9.2 : 5. Prolog.9.
deditus, 4.21.19
dedita, 4.4.43
deductus, 2.1.5
deducta eſt, 3.13.3
deficiunt, 5.5.12
defectus annis, 1.21.3
defectus pilis, 5.6.2
deflexit, 4.14.6
defluentes, 4.24.23
deformis, 4.4.41
defuiſſe, 5.1.17
degere, 1.3.2
degerent, 1.30.6
degravati, 4.21.15
dehinc, 1.13.5
dejectum, 2.1.1
dein, 1.14.7, & alibi.
dein invicem, 3.7.3
deinde, 1.3.6, & alibi.
deinde quia, 1.8.3
delectet, 2. Prolog.10
delectaris, 5.3.9
delibo, 4.23.7
delibutus, 5.1.21
delicato, 5.1.22.
delicatos, 4.4.26
delicio ſuo, 3.20.8
delictum, 3.11.6
deligens, 3. Prolog. 41
delinitem, 3. Prolog. 45
delinquunt, 4.9.5
delirum, 3.14.3
deluſit, 5.6.7
deluſa, 5, 18.15
demens, 4.3.11
dementiæ, 1, 14.14

Demetrius, 5.1.19
Demetrius Phalereus, 5.1.10
demiſit, 5.5.16
demiſit ore cibum, 1.4.6
demonſtrare, 3.15.18
demum, 1.12.13, & alibi.
demum ingemuit, 1.13.12
denique, 3. Prolog 43
dente aſpero, 1.2.24
dente improbo, 4.7.1
dente lædere, 4.7.6
dentibus avidis, 1.13.11
dentibus, 4.5.8 : 5.10.5
dentibus fulmineis, 1.21.5
Deorum, 1.2.13 : 3.17.10 : 4.17.23.
dependentibus, 2.5.13
deperditus inopia, 1.14.1
deploras, 1.9.10
deponeret fœtum, 1.19.4
deponeret onus, 1.18.5
deprehenſi, 5.4.10
deprimit, 3.10.36
depreſſum, 1.20.3
depugnaverat, 5.2.10
deridetur, 2.5.17
deridentur, 1.25.2
deridendus, 3.14.4
derideri, 3.6.10
derideri ſimul, 3.18.4
deriſuri, 5.5.26
deriſor, 3.14.4
deriſui, 1.11.2
deriſum, 5.7.3
des, 3. Prolog. 14
deſcende, 4.8.8
deſcribi, 4.7.2
deſeram, 3. Prolog. 56
deſertus, 1.21.3
deſidet, 2.4.21
deſideras, 3. Prolog. 1.
deſiderat, 1.8.1
deſidero ire, 5. Prolog. 20
deſiderari, 5.7.14
deſierit, 4.25.18
deſierint, 4.4.11
deſpexeram, 1.12.11.
deſpexerat, 1.3.12
deſpectis, 3.2.1
deſtinaſſem, 5. Prolog. 1
deſtinata, 4.4.27
deſtituit, 5.10.8
deſtringit, 4.25.3
deſtringunt, 4.29.2
deſtricta, 2.5.13
deſunt ſtramenta, 2.8.23
deſunt mihi, 3.11.5
deſit mihi, 3.15.8
deſit, 4.2c.7.
devolutis, 5.7.23
detertitus, 5.4.7
detracta pelle, 3.20.7
detritum, 3.7.16
devenit, 4 8.5
devocat, 1.20.2
devores, 1.22.7
devorent, 2.3.5
devoratum, 1.8.4
devotam, 4.4.6
Deos, 4.11.4
Deos Manes, 1.27.4
Deos verendos, 4.10.10
Deûm, 4.10.12, 18 : 4.23.11
Deus, 1.2.28.
dextera, 5.2.5
dextras, 5.7.9
dicebant, 3.13.2
dicis, 5 4.9
dico tibi, 4.18.19
dic, 3.7.17
dicam, 3.1.5
dices, 5. Prolog. 8
dicet, 3.1.7 : 4.20.4
dicerer, 1.30.4
dicere, 3. Prolog. 36 : 3.17.11
dici, 1.27.2 : 5.9.5
dicitur, 1.26.3
dicitur, 3.3.2
dicta hora, 4.24.19

dictam, 4. 5. 46
dictum, 3. 4. 5
dictum falſo, 4. 6. 18
dictum eſt, 1. 7. 3
dictum in ſe, 1. 22. 10
dicto, 4. 10. 19.
dicta, 3. 11. 2
dictus, 5. 1. 1
dictorum, 2. prolog. 10
didici, 4. 3. 8
dies, 1. 18. 7
dies mutatur, 4. 16. 5
dies advenerit, 1. 16. 7
dies pœnæ, 4. 10. 8
diei, 2. 8. 5
die, 2. 4. 20
die ludorum, 5. 7. 19
diebus, 3. 2. 12
difficile, 4. 17. 30
difficulter, 4. 25. 30
dignum, 3 prolog. 44.
dignumque, 5. prolog. 19
dignum memoriæ, 4. 20. 3
dignum pœna, 5. 3. 13
dignum præmium, 3. 5. 7
dignitatem, 4. 15. 3
dignitatem priſtinam, 1. 21. 1
digrunnit, 5. 5. 27
Dii, 5. 7. 24
Diis iratis, 4. 19. 15
dilatio, 4. 25 12
diligens, 2. prolog. 4
diligentius, 3. 10. 23
diligenter, 4. prolog. 3.
diligeret, 3. 10. 9
dimiſit, 5. 10. 6
dimittere, 4. 17. 29
dimittuntur, 4. 17. 20
dimitti, 4. 17. 3
dimiſſam, 4. 24. 18
dimiſſum, 4. 14. 14
direpit ad cubile, 2. 4. 12
diripiunt, 2. 7. 9
diſcederet, 4. 10. 3
diſcedens, 4. 2. 3
diſcimus, 2. 2. 2
diſcat, 4. 18. 6
diſcernit, 4. 23. 22
diſpulit tenebras, 3. 10. 42
diſperſus rumor, 5. 5. 11
diſſero, 5. prolog. 12
diſſident, 1. 30. 1
diſſident variis, 3. 3. 12
diſſidens, 3. 10. 56
diſſimulet, 4. 20. 2
diſſolutos mores, 1. 2. 12
diſſolvit, 4. 21. 10
diſtribuat, 4. 4. 9
diſtringis, 4. 6. 1
diſtringunt, 1. 31. 2
diverſum, 1. 30. 7
Dives aviditas, 2 1. 12
dives arca, 4. 11. 2
dives nobilis, 5. 5. 4
dives onere, 2. 7. 4
dives & potens, 3. 5. 6
divi, 3. 17. 2
divinabit, 5. prolog. 5
diviſit, 2. 6. 15
diviſo, 2. 1. 9
divinæ domus, 5. 7. 43
divitiarum, 1 27. 5
divitias, 4. 21. 1 : 5. 4. 9
diu, 3. 14. 7
diutius, 4. 25. 14 : 1. 2. 16
divo Auguſto, 3. 10. 39
dixerunt, 1. 24. 8
dixero, 4. 19 14
dixerim, 1 14. 17
dixi, 4. 21. 26 : 4. 24. 2
dixit, 3. 17. 6 : 5. 5. 9
dixiſſe, 1. 10. 8
docet, 5. 3. 11
docebo, 3. prolog. 35
docili, 1. 28. 2
doctus, 4. 21. 1
doctus labor, 2. 9. 15
docto labori, 3. prolog. 27

doctiorem, 5. 9. 5
documentum, 2. 4. 25
dolet, 4. 18. 1
dolens, 5. 10. 6
dolens injuria, 4. 24. 17
doliturum, 3. 10. 16
dolone, 3. 6. 3
dolor, 4. 16. 10
dolorem, 1. 28. 10
dolorem, 3 Prolog. 45
dolorem vindicet, 3. 10. 28
dolore: 5. 5. 33: 1. 8. 5
doloſa, 2. 4. 17
doloſa vulpes, 1. 13. 11
dolum, 1. 16. 4
dolo, 1. 31. 6
dolos, 1. 25. 7
dolos irritos, 1. 23. 2
domuit, 3. Prolog. 59
domeſticæ, 3. prolog. 12
domini re, 1. 15. 2
domini mores, 1. 23. 6
dominum, 2. 8. 28
domino, 5. 10. 2: 2. 5. 14
dominus, 2. 8. 20: 2. 5. 20
domus, 3. 10. 17
domus aliquot, 3. 19. 3
domus Æctæ, 4. 6. 12
domus copioſa, 4. 23. 20
domus divinæ, 5. 7. 43
domum, 1. 22. 3
domum, 3. 7. 10
domum, 3. 2. 7
domum, 3. 9. 6
domino par, 3. 7. 8
domini caput, 3. 3. 7
domino cum, 3. 19. 18
domum luxuriæ, 4. 4. 44
domum politam, 4. 4. 26
domo cornea, 2. 6. 5
domum abit, 3. 19. 9
domum refertur, 5. 7. 11
donas, 4. 19. 13
donavit, 3. 16. 14
donate, 4. 4. 39
donec, 2. 9. 19
dormientem, 3. 10. 30
dormire, 3. 10 22
dormire, 3. 16. 11
dorſo levans, 4. 3. 4
dos, 1. prolog. 3
draconis, 4. 19. 3
dubitatis, 1. 14. 15
dubium, 3. 13. 7
dubiâ, 5. 2. 16
ducitis ævum, 1. 31. 7
ducere, 1. 19. 7
ducere aſinum, 3. 3. 4
ducere, 1. 6. 3
ducitur, 5. 7. 3
ducis, 2. 5. 21
duces, 4. 5. 4
dulce, 3. prolog 26.
dulcis, 4. 8. 6: 3. 7. 1
dulcemque, 3 8. 13
dulcem benevolentiam, 3. 15. 16
dulci mora, 3. prolog. 60
dum, 4. 25. 15. & alibi pluries.
dummodo, 3. 9. 4
duo, 2. 7. 1: 4. 24. 22
duæ laudes, 4. 24 13
duas, 5. 7. 9: 4. 9. 1
duabus impar, 2. 6. 17
duabus partibus, 3. 13. 5
duplex, 1. prolog 3
durato corde, 2. 9. 18
dura miſeria, 3. 20. 3
duram, 2. 6. 12
duro, 1. 30. 10
duxit, 5. 3. 2

E

E Cavo, 1. 2. 17
E ſinu, 5. 5. 36
E ſtagno, 1. 2. 17
E turba, 3. 19. 7
Ea ſunt, 4. prolog. 5

eam, 3. 3. 5
eadem, 3. 7. 7
ecce, 3. 20. 11
edidiſſe, 1. 12. 12
edentem, 1. 9. 3
educatus, 1. 27. 11
effectus, 5. 8. 6
effectu, 1. 20. 1
effecit, 3. 19. 7
effeminatus, 5. 1. 24
effigiem, 1. 12. 4
effigiem temporis, 5. 8. 7
effodiens, 1. 27. 3
effuſo, 2. 4. 11
effugerat, 4. 1. 8
effugere necem, 1. 22. 2
effugeret, 2. 8. 2
effugium, 4. 8 2
effundit, 3. 15. 6
ego, 1. prolog. 2. & alibi.
egreſſa, 3. 16. 17
egregium, 2. 1. 11
egregium melos, 4. 21. 2
ejus, 1. 19. 4
ejecit, 2. 1. 4
ejuſdem, 2. 2. 4
elapſum, 5. 8 3
elegantia, 2. 2. 4
elevant verbis, 4. 2. 5
elevem, 3. 10. 7
eluſit, 3. prolog. 38
eluſit canes, 1. 12. 9
emendat, 5. 9. 5
emendare, 2. 5. 5
eminens, 2. 7. 4
emiſit, 1. 13. 10
emori, 1. 6. 8
emunctæ, 3. 3. 14
en, 3. 11. 4
enatant, 4. 21. 14
enim, 3. prolog. 50
enimvero, 2. 5. 20
enixa, 3. prolog. 18
eo, 5. 4. 6
eorum, 4. 5. 4 : 4. 23. 25
eos, 4. 17. 9
epotam, 3. 1. 1.
eques, 5. 7. 38 : 4. 3. 5
equeſter, 5. 7. 30
equidem, 2. 7. 11 : 11. 1. 11
equus, 4. 3. 1
eraſerim, 3. prolog. 22
eram, 1. 1. 11
erat, 2. 5. 13 : 5. 7. 16. & alibi.
ergo, 1. 15. 9 : 3. 19. 3. & alibi.
eripiunt, 1. 3. 8
eriperet, 1. 28. 11
eripiet, 2. 9. 11
eripere, 1. 4. 5
erit, 3. prolog. 47
erit, 3. 10. 58
erit utilis, 3. 14. 11
erras, 3. 15. 2
errabit, 3. prolog. 46
error, 3. 10. 41
error mortalium, 2. prolog. 5
erroris, 5. 5. 2
errorem, 4. 4. 33 : 5. 5. 37 : 5. 7. 305
eruit, 4. 19. 1
erumpam, 2. 8. 9
eſcam, 4. 1. 4
eſcam carperent, 1. 28. 4
eſca ſe replevit, 2. 4. 19
es, 5. 9. 4 : 3. 6. 2
es farina, 4. 1. 10
es in numero, 4. 24. 16
es pollicitus, 4. 25. 9
eſt, 1. 27. 8, & alibi pluries.
eſſe, 1 10. 5 : 1. 14. 14 : 1. 15. 3 : 1. 27. 1 : 2 3. 6. & alibi.
eſſes expertus, 1. 3. 15
eſſet, 1. 24. 5. & 8 : 2. 9. 6. & alibi.
eſſet mortuus, 3. 19. 20
eſuriens, 1. 26. 6
&, 1. prolog. 4. & alibi quàm pluries.
etiam, 1. 10. 2 : 3. 10. 54. & alibi.
etiamſi, 5. 7. 42

evagata, 2. 4. 8
evaſit, 4. 8. 11
evaſerunt, 4. 5. 3
evellerat, 2. 1. 9
eventus, 4. 5. 10
evertit, 2. 4. 5*
evertiſſet, 3. 10. 50
evertere, 2. 4. 9
eum, 1. 21. 5
eundem, 1. 1. 1 : 2. 1. 5 : 4. 8. 5.
eunt, 2. 8. 12
evocat, 1. 2. 18 : 1. 1. 11.
eunuchos, 5. 11. 1
eunuchus glabros, 4. 4. 22
Eutyche, 3. prolog. 2
ex, 2. 7. 7
ex Ara Jovis, 4. 10. 1
ex illis, 3. 3. 12
ex inſidiis, 2. 7. 7
ex labore, 4. 19. 9
ex opibus, 4. 21. 13
ex pretio, 4. 4. 47
ex ſapore, 3. 13. 10
exaggerare, 3. prolog. 20
exatabo, 3. prolog. 30
excedit, 4. 25. 29
excipiunt, 2. 8. 10
excepit, 1. 12. 9
exciperet, 1. 11. 6
excitat, 4. 24. 27
excitatus, 2. 8. 1
excitari, 5. 7. 15
excolit, 4. 10. 10
excuſatum, 3. prolog. 49
excuti, 5. 5. 19
exercere, 1. 31. 12
exemplum, 1. 3. 3 : 4. 2. 6
exemplum egregium, 2. 1. 11
exempli, 5. 1. 9
exemplo, 4. 6. 20
exempla, 1. 26. 12
exemplis, 2. prolog. 1.
exemplis diſcimus, 2. 2. 2
exequamur, 4. 20. 9
exercet, 3. 6. 11
exercitu, 4. 5. 1
exerit, 1. 12. 2
exhibet, 4. 23. 24
exhibe, 4. 25. 9
exhibeant, 4. prolog. 24.
exigas, 4. 19. 10
exigua materia, 4. 24. 7
exieris, 2. 4. 14
exiſtimo, 3. 10. 48
exiſtimat, 5. 7. 39
exiſtima, 4. 25. 20
exiſtimer, 4. prolog. 9
exiſtimans, 5. 2. 12
exitium, 1. 31. 2
exitium fatale, 2. 9. 18
exitus, 1. 11. 9
exorans, 1. 19. 6
exornavit, 1. 3. 6 : 4. 21. 24
expectarem, 3. 15. 13
expectant, 4. 17. 36
expectantes, 4. 17. 35
expectatio, 4. 22. 2 : 5. 5. 15.
expedit, 4. 4. 14
expedi, 3. 14. 6
expedire, 1. 16. 2
expers, 1. 11. 1
experiundi, 1. 14. 6
expertus, 1. 3. 15
expertus ſum, 5. 2. 15
expetit, 1. 16. 2
expiari, 3. 3. 11.
explerent, 4. 17. 5
explicas, 3. 18. 8
explicuit, 4. 6. 15
explicabit, 4. 10. 15
exploranda, 3 10. 5
explorato, 1. 2. 18
exponam, 3. 10. 2
exprimit, 5. 5. 33
exprimunt, 4. 19. 22
exſpirans, 1. 21. 10
exta Deum, 4. 23. 4
exterit, 1. 21. 9

exterritus, 3. 3. 5
extollere, 4. 16. 7
extraherent, 1. 8. 6
extractum, 1. 20. 44
extrēmum, 1. 21. 4
extremo agmine, 5. 1. 23
extricas, 4. 22. 4
extulit, 2. 9. 16 : 4. 11. 16
exurit, 1. 6. 7

F

Fabella, 1. 5. 2 : 1. 15. 3 : 1. 26. 2 : 2. 5. 5 : 3. 3. 3 : 3. 17. 13
Fabellam, 1. 2. 9 : 5. 1. 9
Fabellam adjiciam, 4. prolog. 10
Fabellæ, 4. 6. 22
Fabellas, 3. prolog. 37
Faber, 4. 25. 7
Fabri, 4. 7. 3
Fabro, 4. 25. 7
Fabricaſſet, 4. 6. 9
Fabula, 1. 1. 14 : 4. 3. 12 : 2. 8. 27 : 3. 6. 10
Fabula Æſopi, 1. 10. 3
Fabulam, 3. 13. 16
Fabulæ, 4. 6. 22
Fabularum, 3. prolog. 34
Fabulas, 2. 9. 13
Fabulis, 1. prolog 7 : 5. prolog. 10.
Fabuloſa, 3. 10. 7
facit, 3. 15. 17
facimus, 3 17. 12
faciunt, 5. 1. 4
faciebat, 5. 5. 30
faciebat convicium, 3. 16. 4
facias, 1. 23. 8
faciat moram, 4. 24. 26
facies, 5. 3. 4
fac, 4. 25. 28
facerem, 1. 25 7
faciendum, 2. 6. 9
facere, 1. 1. 7 : 4. 1. 5 : 1. 29. 9
facere generoſum impetum, 1. 29. 9
facere medicinam, 1. 14. 2
faceres, 1. 22. 4
factum eſt, 3. 10. 8
factum, 1. 14. 12
facturum, 5. 5. 24
facturus, 5. 5. 4
factus, 4. 21. 6
factus eſt, 2. 2. 8
factus ſophus, 4. 16. 8
factis, 1. 5. 6
faciem, 3. 8. 16
faciem ſerenam, 4. 16. 5
facie, 3. 4. 7 : 3. 8. 3
facile, 1. 19. 5 : 5. 3. 6 : 5. 7. 3
facilis, 1. 29. 10
facili, 4. 5. 12
facilius, 1. 20. 4 : 3. 7. 13
facinoris, 3. 10. 32 : 4. 18. 5
facinori, 4. 10. 9
factionum, 1. 2. 4
facto, 1. 8. 10 : 5. 5. 19
facem, 1. 28. 8
falerna, 3. 1. 2
fallacia, 3. 16. 10
fallaciam, 1. 31. 5
fallit, 1. 11. 2
fallere, 5. 2. 14
falleris, 1. 23. 6
falſo crimine, 3. 10. 18
falſo dictum, 4. 6. 18
falſo nomine, 1. 14. 3
falſo teſtimonio, 1. 17. 6
falſis laudibus, 4. 23. 24
famæ tradere, 5. prolog. 6
famam, 3. 9. 3
famam, 1. 14. 4
famam æternam, 3. prolog. 54
famam domus, 3. 10. 17
fame, 1. 26. 9 : 3. 7. 6 : 4. 17. 32
fame, 4. 2. 1
fame conſumptus, 1. 27. 8
famem, 4. 17. 5
familia, 3. 10. 24 : 3. 19. 1 : 2. 8. 26.
farina, 4. 1. 3, 10

fas eſt, 4. 10. 13
faſcia nivea , 5. 7. 41
faſtidioſe , 3. prolog. 24
faſtidis, 3. 16. 14 : 4. 6. 2
faſtidit, 3. 7. 23.
fatale, 2. 9. 18
faterer , 3. prolog. 44
fatigas, 4. 19. 24
fati miſeria, 3. 20. 5
fato invido , 5. 6. 5
fata , 1. 9. 10
fatorum , 3. 18. 10
fatorum dicto tempore , 4. 10. 19
fatis placet,
fauce , 1. 1. 3
favet , 5. 1. 7
favit, 5. 6. 5
faverit, 2. 9. 8
favor , 5. 5. 25
favore , 5. 5. 11
fautores, 5. 7. 29
favi, 3. 13. 10
favos , 1. 13. 1
feci viam , 3. prolog. 39
feciſti . 1. 1. 5
feciſti tantum corporis , 3. 7. 5
fecit , 1. 8. 9
fecit hæredem , 4. 4. 7
fecit medicinam , 1. 7. 9
fecit ſilentium , 5. 5. 15,
fecerunt , 4. 1. 16
fecerat nidum, 2. 4. 1
fecerant favos , 3. 14. 1
fecerim, 3. 14. 6
fecerit , 3. 13. 14
feciſſet ſatis, 5. 10. 2
feciſſet ſe regem , 4. 12. 5
feciſſent, 4. 1. 9
feciſſe , 3. 10. 12
fefellit, 3. 5. 9
felicitas, 2. 9. 14
FELICITER, 5. 1. 4
feliſque , 2. 4. 24
Feles, 2. 4. 2 : 2. 4. 4
feminæ , 4. 15. 3 : 3. 10. 34
feminarum , 3. 8. 11
feminis , 2. 2. 1
feneſtra, 1 13. 3
feram, 2. 9. 17
feræ , 3. 2. 15 : 1. Prolog. 2.
ferarum . 4. 12. 4
feras , 1. 11. 5
feras domuit , 3. Prolog. 58
feras veloces , 5. 10. 1
fere , 2. 13. 2
ferebat , 2. 7. 2
ferens indigne, 3. 18. 1
feretis præmium , 4. 17. 28
feriæ , 3. prolog. 8
feror ad fabellam , 5. 1. 10
ferret , 1. 4. 2
ferret graviter , 4. 5. 31
ferre, 1. 2. 29
ferre cogor , 1. 21. 12
ferri ſecundis flatibus , 4. 16. 6
ferrum , 4. 7. 7 : 5. 2. 8
ferro , 3. 10. 33
ferro tonſitant , 2. 7. 8
fert auxilium , 4. 18. 1
fertur , 1. 10. 8 : 3. 3. 2
fertur locutus , 1. 27. 9
ferum , 1. 13. 9 : 1. 21. 8
feroque , 2. 1. 8
fero , id eſt, Apro, 4. 4. 5
ferus . 2. 8. 14
feſſus cæde, 1. 11. 11
feſtinans , 3. 19. 9
fece Falerna , 3. 1. 1
fictum , 4. 20. 5
fictas arte , 2. 9. 15
fictis cauſis , 1. 1. 15
fictis fabulis , 1. prolog. 7
fictis jocis , 3. prolog. 37
fidelis , 1. 5. 1
fides , 3. 9. 1 : 4. 25. 26
fidem , 3. 13. 17
fidem advocavit , 4. 5. 20
fidem amittit , 1. 10. 2

fidem jurisjurandi, 3. 10. 40
fidem vocis, 4. 25. 9
fide, 4. 12. 8
fiduciam, 5. 7. 2
fiet, 4. 25. 13
fieri, 5. 5. 22
filiam, 3. 8. 2
filias, 4. 5. 3
filius Fortunæ, 4. 11. 5
filium, 3. 8. 3 : 3. 8. 10
filio, 3. 10. 6
finiri, 1. 18. 7
finxit, 4. 16. 2
finxere, 5. 8. 7
fimoque, 4. 17. 5
firmiores, 1. 19. 7
fiſcos, 2. 7. 2
fit, 5. 5. 25
flagello, 3. 6. 6
flagitabit, 4. 25. 19
flagitaret, 1. 8. 10
flagitare, 1. 19. 8
flagitiis, 3. 10. 14
flamma Deûm, 4. 10. 12
flammis, 1. 28. 9
flatibus, 5 7. 14: 4. 16. 6
flebiles, 1. 18. 3
fleret, 2 7. 10
flerent, 1. 2. 6
fletus, 1. 9. 3
flexibus, 2. 5. 16
florerent, 1. 2. 1
fodiens, 4. 18. 1
fodere, 2. 4. 8
fœdere, 1. 31. 8
fœcunda, 3. prolog. 19
fœtum, 2. 4. 3 : 1. 19. 4
flumen, 1. 4. 2
flumine, 1. 25. 2
fluvio, 1. 20. 3
foras, 4. 17. 12
foras, 2. 4. 12 : 5. 7. 39
foras trudi, 5. 5. 33
foret, 1. 13. 8
fore, 4. 1. 10
forma, 3. 18. 11
formâ favi, 3. 13. 11
formâ vincis, 3. 18. 6
formam, 3. 8. 15 : 4. 24. 24
formica, 4. 23. 2
formoſum, 3. 8. 6
formoſam, 4. 5. 4
formoſo, 1. 3. 7
formoſos, 3. 4. 6
forſan, 2. 4. 7
fortaſſe, 3. prolog. 8
fortè, 1. 2. 17, & alibi.
fortis, 1. 5. 8, & alibi.
forti, 4. 11. 1 : 5. 2. 1
fortes, 1. 21. 10
fortior, 3. 7. 6
fortiùs, 3. prolog. 14
fortiter, 3. 10. 37
fortitudinis, 4. 15. 6
fortuna, 1. 7. 4
fortunæ, 3. 11. 6
fortunæ filius, 4. 11. 5
fortunæ vicem, 5. 1 6
fortunam, 2. 9. 19 : 4. 5. 3
fortunis, 4 16. 1
fortuitum, 2. 4. 4
forum, 3. 13 3 : 3. 19. 6
fontem, 1. 12. 3 : 3. 10. 43
fovea, 1. 17. 8 : 3. 2. 10
foveam, 3. 2. 2
fovit. 4. 18. 3
fragor, 4. 17. 24
frater, 1 29. 5
fratris, 3. 8. 7 : 4. 6. 16
fraudas, 4. 20. 4
fraudat lacte, 3. 15. 8
fraudatus, 4. 24 17
fraudator, 1. 16. 1
fraudis, 1. 17. 9
fraudem, 4. 8. 7
fraude, 1. 10. 1
fraudibus, 3. 10. 53
fregit, 5. 7. 8

fremit, 5. 7. 21
frenaret, 4. 24. 7
frenos, 4. 4. 9
frenumque, 1. 2. 3
frenis, 3. 6. 8
frequentas, 4. 23. 16
freta Ægea, 4. 6. 20
frigora, 4. 23. 20
frivolâ, 5. 7. 1
frivolam, 3. 6. 8
frondis, 2. 8. 22
frondem, 2. 8. 11
frons prima, 4. prolog. 6
frontis, 4. 6. 4
frontem, 1. 21. 9
fronte, 5. 8. 2
fructum, 3. 13. 15 : 3. 17. 7 : 4. 19. 8.
fructus, 3. 17. 9
fructumve, 4. 5. 16
frugi, 4. 5. 5
fruor, 4. 23. 9
fruere, 3. 7. 26
fruar, 4. 25. 14
fruaris, 1. 22. 6
fruantur, 4. 5. 10
frui, 4 15. 4
fruſtra, 1. 2. 25, & alibi.
frutice, 1. 11. 4
fuci, 3. 13. 2, 13, 17
fuerat, 1. 2. 23
fuere, 1. 5. 4
fuerit, 2. prolog. 5
fuerint, 4. 10. 5
fugam, 4. 6. 16
fugantque, 1. 3. 9
fugatæ, 5. prolog. 8
fugax, 5. 2. 18
fugio, 3. 9. 3
fugit, 4. 5. 4, 8.
fugias, 5. 2. 10
fugerent, 4. 6. 3
fugiſſent, 1. 31. 3
fugientes, 1. 11. 6
fugere, 1. 12. 8 : 1. 15. 6 : 1. 16. 6
fugitant, 1. 2. 27
fuit, 3. 5. 8
fuimus, 5 10. 9
fuiſſem, 1. 11. 15 : 5. 2. 7
fuiſſes, 1. 3. 13
fuiſſet, 1. 29. 4
fuiſſe, 3. 1. 6
fulmen, 4. 17. 23
fulmineis, 1. 21. 5
fundaſſet ſibi, 3. 9. 2
funditus, 2. 2. 10
funeſto, 3. 10. 50
funeris, 4. 20. 10
fur, 4. 10. 11
fur nocturnus, 1. 23. 3
furis, 1. 6. 1
furibus, 3. 7. 10
furentis, 3. 10. 25
furfuribus, 4. 17. 4
furor, 1. 30. 11
furtum, 1. 2. 28
furti crimine, 1. 10. 4
fuſa, 1. 14. 7
fuſtes, 3. 2. 3
fuſtibus, 4. 17. 12
futilem, 5. 2. 8
futiles, 4. 17. 33
futurum, 1. 6. 9.

G

GAlli Cybeles, 4. 1. 4
Gallinaceus, 3. 12. 1
garrulus, 3. 19. 7
garrulam, 3. 16. 10
gaudeo, 2. 7. 11
gaudet, 1. 13. 1
gaudens, 2. 8. 14
gaudens pecore, 4 5. 43
gaudere, 4. 16. 9
gaudium, 4. 16. 10
gaudium hæredis, 4. 20. 3
gelu, 1. 18. 2
gemas, 3. prolog. 61
gemens, 5. 7. 10

gementes, 5. 1. 6
gemina, 4. 24. 9
gemitum, 4. 20. 7
gemitus, 1. 18. 3 : 4. 22. 1
gemmeam, 3. 18. 8
generoſum, 1. 29. 9
genitor, 3. 17. 10 : 4. 17. 22
gens, 3. prolog. 56
genuſque, 1. 11. 15
genus Æſopi, 2. prolog. 1
genus diverſum, 1. 30. 7
genus fabularum, 3. prolog. 33
genus inerme, 1. 31. 6
genus jocorum, 4. 6. 2
genus lepidum, 5. 7. 13
genus pavidum, 1. 2. 15
genus proprium, 1. 3. 10
genus ſpectaculi, 5. 5. 9
genus vitæ : 3. prolog. 15
genus utrumque, 3. 13. 4
generis contempti, 5. 3. 8
genere, 4. 21. 6
generi, 2. 9. 4
genere quæſtus, 4. 21. 6
genere vetuſto, 5. prolog. 13.
geris corpore, 1. 13. 7
gignendo, 3. 15. 14
glabros, 4. 5. 22
gladium, 5. 2. 3
gladio, 5. 10. 23
gloria, 3. 17. 12
gloria ſolennis, 3. prolog. 61
gloria vana, 4. 15. 4
gloriæ, 4. 24. 10
gloriam, 1. 7. 3 : 1. 11. 1 : 2. 9. 4
gloriantis, 3. 8. 7
gloriari, 1. 3. 1
glorioſus, 4. 23. 11
graculus, 1. 3. 4, 9
Græciæ, 2. 9. 9
Græciæ literatæ, 3. prolog. 54.
gradu, 1. 7. 6 : 3. 2. 11
Graïum, 4. 6. 11
granum, 4. 23. 14
gratia, 1. 14. 6. & alibi.
gratiam, 2. prolog. 12. & alibi.
gratiæ, 3. 10. 57
gratias agere, 2. 8. 15
gratis anhelans, 2. 5. 3
gratulantes, 4. 11. 4
gratulari, 4. 25. 27
gratus eſt, 1. 23. 1
gratum eſſet, 1. 22. 5
gratior, 3. 19. 9
gravati, 2. 7. 1
grave, 1. 2. 7
gravem, 4. 9. 3
gravem alapam, 5. 3. 2
gravem rem, 3. prolog. 51
gravi caſu, 1. 21. 2
gravi contumelia, 1. 29. 2
gravi morbo, 1. 14. 5
gravi pondere, 2. 6. 17
graves, 1. 9. 3
graviter feret, 4. 5. 31
greſſu delicato, 5. 1. 13
gregis, 1. 30. 5
grege, 2. 4. 14
gregi pavonum, 1. 3. 7
gruis, 1. 8. 7
gubernator, 4. 16. 8
gulæque, 1. 8. 8
guſtare, 1. 26. 6
gyro, 4. 25. 25

H

HAbeo, 3. 5. 4
Habes, 4. 23. 17
Habet, 1. 7. 2 & alibi.
habemus, 4. prolog. 2
habent, 5. 4. 9
habent inſidias, 1. 19. 1
habebat, 3. 8. 2
habebit, 2. 9. 9
habebunt, 3. prolog. 52
haberes, 1. 13. 8
haberent, 4. 6. 9

habueris, 3. 14. 10
habuerint, 1. 12. 15
habenti, 3. 3. 4
habendi, 3. prolog. 21
habere, 4. 25. 5. & alibi.
habere documentum, 2. 4. 26
habere terminum, 5. prolog. 1
habitu, 1. 3. 2
habitu ſimiles 4. 15. 8
hac, 3. 6. 10. & alibi.
hac re, 1. 13. 13
hæc, 1. 1. 14. & alibi pluries.
hæſere, 4. 6. 8
hæreret, 1. 8. 4
hæredis, 4. 20. 3
hæredem, 3. 10. 12
hærentem, 4. 8. 12
hæredem fecit, 4. 5. 7
hanc, 1. 3. 16. & alibi.
hancce, 1. 1. 2
harum, 4. 5. 7
Hariolo, 3. 3. 1
Hariolos, 3. 3. 6
has nænias, 4. prolog. 3
haud, 3. 2. 16
hauſtus, 1. 1. 8
heia, 5. 6. 3
Hercle, 1. 1. 12
Hercules, 4. 11. 3
Herculi, 3. 17. 4
Herculi ſancto, 5. 4. 1
heu, 1. 30. 3
heus, 1. 23. 5. & alibi.
hi, 1. 5. 5. & alibi.
hic, 1. 11. 6. & alibi.
hilare convivium, 4. 21. 20
hilaritate, 4. 16. 7
hinc, 1. 2. 4: 3. prolog. 60
Hippolytus, 3. 10. 3
hircus, 4. 8. 5
hircumque, 4. 8. 12
hirci, 4. 15. 2
his, 3. 7. 4: 3. 15. 18
Hiſpidi ſuis, 5. 10. 4
hiſtoria, 4. 6. 2
hoc, 1. 2. 16. & alibi pluries.
hodie, 4. 10. 12: 4. 24. 16
hominis, 4. 4. 4: 4. 5. 49: 4. 17. 34.
hominis mali, 1. 19. 1
hominiſque, 3. 5. 18
homini, 2. 1. 10: 2. 2. 7, & alibi.
homini improbo, 1. 31. 1
hominem, 2. 5. 18: 3. 19. 11, & alibi.
hominemque, 5. 5. 21
hominem quæro, 3. 19. 9
homine, 1. 22. 1
homines, 1. 1. 14, & alibi.
hominum. 4. 17. 3: 4. 23. 22
hominum mores, 3. prolog. 50
hominum tenuitas, 2. 7. 12
hominumque, 2. 8. 7
hominum Sator, 3. 17. 10
hominibus, 1. 25. 1
homo, 4. 8. 1: 4. 24. 27
homo bilinguis, 2. 4. 25
homo doctus, 4. 21. 1
homo meus, 5. 7. 32
honos, 4. 24. 2
honoris viam, 2. 9. 3
honori, 3. prolog. 30
honorem. 1. 7. 3
honore, 3. 17. 7
horæ momentum, 3. prolog. 5
hora dicta, 4. 24. 19
horas ſingulas, 3. 15. 13
hordeum, 2. 7. 9
hordei, 5. 14. 3
hordeo, 2. 7. 3
horrendo, 1. 11. 10
horrida, 4. 21. 9
hortatus, 1. 18. 4
hortulos, 4. 5. 26
hortulis, 4. 4. 34.
horum, 3. 13. 12: 4. 23. 10
hos, 4. 1. 10
hoſpitium, 2. 8. 16
hoſtia, 3. 3. 11

hoſtile, 1. 21. 8
hoſtis, 3. 2. 19
hoſtis callidi, 4. 2. 9
hoſti, 1. 28. 10
hoſtem, 4. 3. 5
hoſtium, 1. 15. 5
hoſtibus, 4. 6. 8
hujus, 3. 4. 7
huic, 1. 26. 8, & alibi.
humanitati, 3. 16. 1
humanum, 5. 3. 9
humanam, 4. 24. 24
humano, 3. 3. 5
humana oſſa, 1. 27. 3
humeris, 2. 5. 12
humiles, 1. 28. 1 : 1. 30. 1
humiles nati, 1. 27. 2
humum, 2. 5 15
humo, 1. 18. 3
hunc, 1. 13. 5. & alibi.
Hydrum, 1. 2. 24
hyemem, 4. 23. 12

I

JAces, 1. 27. 9 : 3. 12. 5
Jacent, 4. 6. 13
jacebat humo, 1. 18. 3
jacuit, 1. 24. 10
jaceret, 1. 2. 16 : 1. 21. 4
jaceret morbo confectus, 1. 14. 5
jacentis, 3 15. 15
jacentem, 1. 17. 8
jacere, 3. 1. 1
jactis telis, 4. 4. 5
jactas, 4. 23. 18
jactat, 3. 8. 6
jactat baſia, 5. 7. 28
jactat fruſta, 3. 7. 22
jactant meritum, 1. 22. 12
jactans gloriam, 1. 11. 1
jactans officium, 2. 5. 15
jactans tintinnabulum, 2. 7. 5
jam, 1. 8. 3. & alibi.
jam nunc, 4. 20. 7
jampridem, 5. prolog. 2
januam, 4. 24. 30
januam intravit, 3. 10. 20
ibant, 2. 7. 1
ibi mirans, 1. 12. 5
ibi, 1. 20. 6
ibi ſtans, 3. 3. 14
icto fœdere, 1. 31. 8
ictu, 1. 21. 6
id, 1. 15. 3
id demum. 3. 11. 7
id quod, 3. 10. 15
idem, 5. 5. 24
idem ille, 4. 24. 4
idemque, 3 8. 3
ideo, 2 8. 11
igitur, 1. 2. 28. & alibi.
ignavo, 1. 29. 11
ignavis, 1. 21. 2
ignis, 4. 10. 9
ignem, 3. 19. 3
ignorans, 5. 1. 10
ignorantes, 5. 2. 9
ignotum, 3. 15. 5
ignoto, 1. 14. 2
ignotos fallit, 1. 11. 2
Ilium, 3. 10. 4
ille, 1. 1. 9. & alibi pluries.
ille ſtultus, 1. 13. 9
illa, 1. 9. 5. & alibi.
illud, 1. 8. 6. & alibi.
illius, 1. 14. 8 : 3. prolog. 38
illius intereſſe, 4. 24. 26
illum, 1. 11. 4. & alibi.
illam, 1. 3. 15. & alibi.
illo, 1. 18. 6
illi, 1. 3. 8. & alibi.
illæ, 1. 2. 19
illorum, 1. 30. 11
illos, 1. 1. 14, & alibi.
illas, 4. 5. 28
illis, 1. 2. 13. & alibi.
illic, 4. 6. 15

illuc, 4.20.1
imam, 2. 4. 5
imbreſque, 3. 7. 12
imitatus eſt, 5. 5. 17
imitatum, 5 5. 33.
imitari, 1. 24. 1: 5. prolog. 16
immanes, 4. 22. 1
immiſcuit ſe, 1. 3. 7
immiſit. 2. 3. 2
immiſit ſe, 4. 8. 10
immodica, 5. 6. 4
immolaſſet, 5. 4. 1
immolatos, 4. 6. 9
immolatur, 4 23. 5
impar duabus, 2. 6. 17
impares, 4. 15. 8
impediret, 5. 7. 6
impeditus, 1. 12. 10
impendas curam, 3. prolog. 11
impenſam funeris, 4. 20. 10
imperium, 1. 31. 12
imperio, 5. 1. 2
impetrant, 4. 17. 21
impetravit, 1. 19. 5: 4. 25. 22
impetraſſet, 4. 15 1
impetus, 3. prolog. 60
impetum, 4. 6. 20: 4. 24. 7
impetum iræ, 3. 10. 25
impetum generoſum, 1. 19. 9
impetu, 1. 16. 6: 3. 2. 14: 1. 18. 10
impinge, 3. 5. 7
impegerat, 3. 5. 2
implet, 4. 5. 13
impleam, 3. 9. 6
impletur, 3. 7. 24
implicuiſſet, 3. 10. 41
impoſuit, 4. 9. 1
impoſiturum,
imponere, 4. 17. 29
importaret, 2. 8. 6
improbum, 2. 1. 6
improbum animal, 5. 3. 8
improbam, 1. 22. 9
improbo 3. 11. 1
improbo dente, 4. 7. 1
improbo homini, 3. 31. 1
improbo imperio, 5. 1. 2
improbo ſponſore, 1. 16. 1
improba, 1. 1. 5
improborum, 2. 2. 7
improbis, 1. 8. 1: 4. 18. 6
improbitas, 1. 5. 11
imprudens, 3. 2. 2: 3. 13 9
imprudentibus, 1. 22. 12
imprudentiæ, 4. 19. 5
imprudentiam, 4. 5. 48
impudenti. 1. 3. 8
impudentem, 3. 5. 9
impudentia, 1. 14. 18
impugnantur, 3. 10 53
impune abire, 1. 7. 3
impune lædi, 1. 21 9: 4. 4. 13
imputare, 1. 22. 8
in, 1. 11. 15: & alibi pluries.
inane, 1. 22. 12
inani, 1. 3. 4
incenſus, 3. 10. 18
incipit, 1. 6. 2: 1. 28. 5
incipiebat, 5. 7. 17
incitatus. 1. 1. 4
incola, 1. 6. 6
incolumis, 5. 7. 27
incolume, 1. 8. 12.
incolumem, 4. 23. 21
incolumes 1. 28. 12
incommodo, 5 3. 10
inconveniens, 3 13. 6
incorrupta, 4. 12. 8
increpans, 3. 6. 1
incubuit ferro, 3. 10. 33
incubuerim, 3. prolog. 23
inde, 4. 4. 18
indicat, 1. 15. 3
indignans, 1. 29. 5.
indignata, 1. 24 9
indignari, 4. 25. 2
indigno, 3. 12. 3
indignos, 1. 8. 2

indigne ferens, 3. 18. 1
indigne tuli, 1. 21. 10
induxi, 3. prolog. 63
induc̄ta verbis, 2. 6. 14
induſtria, 2. prolog. 4
inedia, 2. 4. 23
ineptum, 4. 20. 7
inerme, 1. 31. 6
ineiti, 3. prolog. 56
inertes, 1. 3. 26
inertes fuci, 3. 13. 2
infelix, 2. 8. 6 : 3. 20. 1
infelicem, 1. 12. 13
inflavit, 1. 24. 4
inflare, 1. 24. 10
inferior, 1. 1. 3
infeſtis taurus, 1. 21. 7
infundite, 3. 3. 9
ingemuit, 1. 13. 12
ingenium, 1. 13. 13 : 3. prolog. 4, & alibi.
ingenio, 3. prolog. 54
ingentem, 2, 9. 1
ingrata, 1. 8. 11
ingravantibus, 5. 10. 3
ingredier, 5. 7. 17
inhoſpitalis, 4. 6. 10
injecta eſt, 1. 27. 5
initio, 1. 18. 7
injuria, 1. 31. 9 : 4. 24. 17
injuriæ, 5. 3. 5
injuriæ patiens ovis, 1. 5. 3
injuriam, 4. 17. 27
injuriam veterem, 1. 21. 4
injuſta nece, 1. 1. 13
inlicere pretio, 1. 8. 6
inlidat, 2. 6. 12
inludens, 5. 7. 38
innocentis, 3. 10. 38
innocenti, 4. 25. 24
innocentes, 1. 1. 15
innotuit, 1. 10. 1
innoxius, 2. 1. 4
inops, 1. 24. 1
inopia deperditus, 1. 14. 1
inquinaſſent, 1. 2. 21
inquinari, 1. 29. 11
inquis, 3. prolog. 4
inquit, 1. 8. 11 : 1. 22. 2 : & alibi pluries.
inridebas, 1. 9. 9
inridens, 5. 3. 3
inſcia, 4. 8. 3
inſectatus eſt, 3. 11. 3
inſecuta, 3. 2. 7
inſerens, 1. 26. 8
inſidias, 1. 19. 1 : 4. 1. 9
inſidiis, 2. 7. 7
inſidioſum, 2 4. 9
inſignis, 1. 11. 14
inſigni, 3. 8. 3
inſilit, 1. 2. 20
inſitivos, 3. 4. 10
inſolens, 1. 11. 12
inſolentem, 5. 7. 2
inſolentiam, 3. 6. 8
inſolentiis, 4. 25. 32
inſontem, 3. 10. 36
inſpexerant, 3. 8. 5
inſtat, 1. 30. 3
inſtantem, 1. 22. 1 : 2. 8. 2
inſtante, 1. 18. 2
inſtrumentum, 4. 4. 24
inſuetâ, 1. 11. 5
inſuetis, 1. 2. 8
inſula, 4. 21. 8.
inſulſum eſt, 4. 6. 17
inſultare, 1. 21. 11
integritatis teſtes, 3. 11. 5
intelligo, 1. 12. 13 : 4. 20. 2
intelligit, 2. 5. 19 : 4. prolog. 6 : 5. 7. 30.
intelligunt, 3. 12. 8
intempeſtive, 3. 19. 12
intendit cutem, 1. 24. 6
inter, 3. 4. 2 : 5. 5. 8
inter aras, 4. 23. 5
inter cædem, 2. 7. 8.

intet capellas, 3.15.1
inter hæc, 2. 8. 20
inter homines, 4.24.1
inter illas, 4. 14 7
intei manus, 5. 7. 10
intercipit, 4.11.2
interdicit, 4. 10. 20
interdiu, 3. 16. 5
intereſſe, 4.24.26
intetficit, 1.9.7
interfecit, 4.3.6
interiore, 4. prolog. 7
interpoſuit, 4.24 9
intetpoſuero, 5.1.1
interponere, 2. prolog. 9
interpoſitis, 3. 2. 12
interpretari, 4. 4. 32
interrogavit, 1. 24. 5
interrogata, 1.30.4
intervenit, 2. 1. 2
intrare, 3. prolog. 17: 5. 9. 2
intravit, 3. 10. 21
intrito, 1.26.7
intuere, 4. prolog. 3
intuens, 1. 30. 2
intulit, 1.1.4
invenit, 4.17.8: 4.20.8
invenit exitium, 1.31.2
invenit tandem, 3. 19. 4
invenit, 1.27.4: 5.6.1
invenimus, 5.6.6
inveniunt, 5.1.5
inveni, 3.12.6
inveniri, 1. 12. 2: 4. 10. 17
inventuri, 3. 2. 8
inveniri, 4. 10. 17
inventum, 3. Prolog. 34
invicem, 2. 2. 6: 3. 7. 3: 3. 8. 9
invidia, 1. 24. 3: 2. 9. 7: 5. 1. 8
invidiæ, 3.9.4
invido, 5. 6. 5
inviſus eſt, 4. 23. 11
inviſa, 4. 10. 6
inviſæ, 4. 11. 1
invitavit, 5. 5. 5
invitaſſe, 1. 26. 4
invitare, 4. 24. 16
invitatur, 4. 23. 11
invita, 3. Prolog. 23
invitum, 4. 3. 9
involvit ſe, 4. 1. 3
involens, 4. 6. 14
inutilis, 1. 2. 23
jocans, 3. 4. 3
jocari, 1. Prolog. 7
joculare. 4. prolog. 1
jocus eſt, 1. 21. 2
jocorum, 4. 6. 2
jocos, 3. 8. 7
jocata eſt, 2. 5 21
jove, 1. 2. 11: 4. 15. 1: 4. 19. 12
jovem, 1. 2. 22, 27: 4. 17. 1
jovi, 3. prolog. 19
jovis, 4. 10. 1: 4. 17. 10
jocis, 3. prolog. 38
ipſe, 4. 10. 16: 4. 18. 3: 5. 8. 4
ipſa, 1. 26. 9: 5. 5. 15
ipſi, 5. 1. 14
ipſum, 4.19.19: 5. prolog. 6: 5.5.36
5. 1. 19
ipſam, 3. prolog. 51
ipſo, 1. 28. 7: 4 21. 22: 5. 7. 19
ipſos, 3. 2. 13
irâ, 4. 24. 14
irâ Deûm, 4. 10. 18
iræ, 3. 10. 25
iram, 1. 29. 10
iracundos, 4.3.12
iraſcitur, 3. 8. 6
iraſcaris, 4. 19. 14
iratus, 4. 3. 3
irato, 3. 2. 14
iratis, 4. 19. 15
ite, 5. prolog. 20
itritos, 1 25. 2
is, 1.15.5: 5.7.6
iſta, 1. 25. 7
iſtum, 3. 6. 5

iſtam, 3. 8. 16
iſtis, 5. 2. 11
ita, 1. 30. 11. & alibi.
ita locutus, 1. 22. 9
ita nunc, 4. 17. 36
irridens, 5. 3. 3
itaque, 1. 27. 7
iter, 3. 10. 19
iter longius, 3. 9. 5
iteratur, 5. 7. 32
jubet, 1. 11. 12: 5. 7. 31
jubent, 4. 17. 16
juberent, 5. 5. 19
jucundum, 3. 1. 3
jucunditas, 4. 19. 21
juſſus eſt, 3. 19. 2
judex, 3 prolog. 43.
judex ſedit, 1. 10. 6
judice, 3. 13. 3
judices, 3. 10. 3: 5. 5. 38
judico, 5. 3. 13
judicatis, 5. prolog. 19
judicet, 3. 10. 6
judicare, 4. 20. 1
judicium, 3. prolog. 64
judicio, 4. 17. 33: 4. 25. 28: 5. 5. 2.
jugulatus, 5. 4. 6
jugum, 3. 6. 6
jugo Pelei Nemoris, 4. 6. 6
jugo, 3. prolog 8
jumenta, 4. 4. 24
junonem, 3. 18. 1
jupiter, 3. 17. 6: 4. 17. 13: 5. 8. 4
jurgium, 3. 11. 2
jurgii, 1. 1. 4
jure, 4. 4. 20
jure ſimili, 1. 26. 2
jura, 4. 14. 8
jurisjurandi. 3. 10. 40
jurejurando, 1. 8. 7
juriſperitos, 4. 4. 14
juſſerat, 3. 10. 22
juſſit, 1. 14. 9: 5. 4. 3
juſto, 4. 6. 20
juſtius, 4. 15. 24: 5. 5. 47.
juvant, 4. 6. 22
juvencum, 2. 1. 1
juvenis, 2. 2. 4
juvenes, 4. 24. 21, 30

L

Labi, 5. 5. 1
labor, 2. 9. 15: 4. 25. 7
laboris, 2. 8. 24
labori, 4. 25. 7
labori, 2. 9. 8
labore, 3. 7. 24: 3. 20. 6: 4. 19. 9
laboro, 4. 23. 8
laboras, 4. 23. 16: 1. 22. 6
laborant, 1. 30. 1
laborem, 3. 11. 4
lacte, 3. 15. 8
lachrymas, 4. 16. 4
lacerat, 1. 1. 13
laceratus, 2. 3. 1
lacerari, 1. 12. 11
laceſſis me, 4. 23. 19
lacus, 1. 6. 7
lædi, 2. 6. 6: 4. 3. 13
læſit, 1. 18. 1
læderet, 3. 2. 5
læſerit, 1. 26. 1
læſerant, 3. 2. 19
lædendi, 5. 3. 7
læſura, 3. 8. 9
lædere, 4. 5. 6
læſus, 2. 7. 12
lædi, 1. 21. 9: 4. 4. 13
lætor, 4. 4. 7
lætabor, 3 prolog. 31
lætare, 5. 7. 27
læta, 4. 24. 21
læva, 3. 18. 12
lagenæ, 1. 26. 10
lagenam, 1. 26. 8
lambe, 1. 25. 6

lamberet, 1. 26. 10
lanæ, 4. 5. 43
languentis, 4. 25. 15
languere, 5. 10. 3
languido, 5. 1. 23
languidas, 3. 2. 9
lanificæ, 4. 5. 23, 37
lanificam, 4. 5. 5
laniger, 1. 1. 6
lanius, 3. 4. 3
lanium, 3. 4. 1
lapidem, 3. 5. 2, 7
laqueos, 4. 2. 8
largo, 3. 7. 14
largam, 2. 4. 24
large, 2. 6. 15
laſſabis, 2. 6. 10
latè, 3. 1. 3
latet, 4. 6. 13
latens, 5. 5. 31
latenti, 2. 8. 5
latibula, 1. 30. 9
latibulis, 2. 8. 1
Latinis, 5. 5. 6
Latium, 2. 9. 8
latrem, 1. 23. 6
latrans, 5. 10. 7
latro, 1. 1. 4
latrone, 5. 2. 7
latrones, 2. 7. 7
latior, 1. 24. 5
lavationem, 4. 5. 22
laudabile, 2. 1. 13
laudas, 3. 7. 26 : 5. 10. 9
laudat, 1. 12. 5
laudâram, 1. 12. 15
laudandum, 4. 20. 7
laudatis, 1. 12. 1
laudari, 1. 13. 1
laus, 5. prolog. 17
laudis, 5. 5. 7 : 2. 9. 11
laudem, 4. 11. 2 : 4. 12. 5 : 41. 2. 5
laude invita, 3. prolog. 22
laudes duæ, 4. 24. 13
laudibus, 4. 23. 4 : 5. 5. 20
laurea, 3. 17. 3
laxaris, 3. 14. 11
lector, 2. prolog. 11 : 4. 6. 22
lectum, 3. 10. 26
lecto, 1. 18. 4
Ledæ, 4. 24. 9
legati, 4. 17. 6
legatos, 4. 17. 1, 13, 16, 27, 34
legibus, 1. 2. 1
legi, 4. 25. 33
legerunt, 3. 17. 2
leges, 3. prolog. 10, 31
legerat, 4. 21. 20
legendum, 3. prolog. 63
legere, 3. prolog. 1 : 4. 6. 2
legere capillos, 2. 2. 7
lentus, 1. 15. 7
lento, 3. 6. 6
leo, 1. 5. 6, 7 : 1. 11. 3 : 1. 21. 4
leonis, 1. 11. 10
leone, 1. 5. 4
lepidum, 5. 7. 13
lepus, 1. 9. 8
lepotem, 1. 9. 4
leto, 1. 22. 9
levans, 4. 4. 4
levem, 1. 19. 1
levi, 1. 12. 8
levitas, 5. prolog. 8 : 5. 7. 3
legem, 3. 13. 5
legibus, 1. 2. 1 : 3. 16. 19
libeat, 1. 3. 1
libuerit, 2. prolog. 9
libelli, 1. prolog. 3
libellum, 4. 6. 3 : 5. prolog. 14
libellos, 3. prolog. 1
libenter, 1. 18. 1 : 5. 4. 5
liberat, 3. 2. 10
liberalis, 1. 23. 1
liber, 3. 7. 27
liber animus, 3. prolog. 3
libertas, 1. 2. 2
librum, 3. prolog. 29

liberos, 1. 6. 9 : 3. 3. 10

liberis, 1. 2. 10

libertus, 3. 10. 44

liberto, 3. 10. 11

Libitina, 4. 19. 26

licentia, 1. 2. 3 : 3. 7. 25 : 4. 24. 8

licet, 4. 20. 2 : 5. prolog. 16.

ligarant, 4. 6. 6

ligato crure, 5. 7. 36

lignumque, 1. 2. 20

ligneo, 2. 5. 14

limam, 4. 7. 5

limaſſet, 3. 10. 4

limen, 3. prolog. 16

liminis, 6. 7. 1, 9

limo. 1. 2. 16

linguam, 1. 23. 5 : 5. 2. 13

linoque, 3. prolog. 57

linteo, 2. 5. 12

liquit, 4. 8. 12

liquidam, 1. 26. 5

liquor, 1. 1. 8

liquore, 1. 12. 4

lis, 3. 13. 3

lis eſt orta, 4. 4. 3

literæ, 4. 24. 1

literarum plauſum, 5. prolog. 20

literarum ſtudio, 4. 21. 19

literis, 4. 6. 23 : 5. 5. 6

literatæ, 3. prolog. 54

litigabat, 3. 11. 1

livor, 2. 9. 10 : 3. prolog. 60 : 4. 20. 1

locat, 1. 15. 1

locuples, 4. 20. 6

locupletes, 1. 27. 2

locus eſt auxilio, 4. 25. 16

locus narrandi, 2. prolog. 5

locum, 1. 18. 1 : 1. 19. 5 : 2. 1. 7 : 2. 4. 16 : 4. 8. 5

loco, 1. 14. 2 : 1. 18. 6 : 1. 19. 10 : 1. 28. 7 : 3. 12. 3

loco mercedis, 4. 24. 33

loco obſcuro, 4. 2. 3

loca, 5. 5. 12

longe, 1. 1. 3

longe vetuſtior, 4. 6. 8

longa, 5 prolog. 19

longi mora, 4. 4. 18

longior, 4. 27. 13

longius iter, 3. 19. 5

longitudinem, 1. 8. 8

loquitur, 1. 9. 6

loquantur, 1. prolog. 6

locutus, 1. 5. 6 : 1. 22. 9. & alibi.

locutus eſt, 5. 4. 4

locuta, 2. 5. 22

locutam, 1. 26. 11

locuti, 3. 20. 9 : 5. 7. 24

loqui, 1. 13. 5 : 4. 12. 1 : 5. 5. 1

lora, 3. 6. 7

lubitum, 3. 15. 4

lucerna, 3. 10. 29 : 4. 10. 13

lucernam, 4. 10. 12

lucernam accenderet, 3. 19. 4

lucrum, 1. 23. 8

lucrum dulce, 3. prolog. 26

lucrum periculoſum, 4. 4. 8

lucrum facias, 1. 23. 8

lucri, 5. 6. 3

lucro, 4. 11. 8

luctans, 5. 9. 1

luctus, 1 12. 15

luctum, 1. 28. 6

Luculli, 2. 5. 9

ludimus, 4. prolog. 2

ludentem, 3. 14. 1

ludentes, 3. 8. 5

ludorum, 5. 7. 19

ludos, 5. 5 41 : 5. 7. 16

ludis, 5. 7. 6

lues, 4. 10. 7

luat, 3 10. 44

luere, 1. 18. 1

luget, 4. 6. 12

lumen, 3. 10. 24

lumen ſuum. 4. 10. 2

luminis, 4. 10. 12

lumine, 3. 19. 8

lupus, 1.1. 1, 2 : 1. 10. 4 : 1. 18. 4. & alibi.
lupi, 1. 8. 4
lupum, 1. 19. 8
lupe, 1. 1. 7
lupo, 1. 8. 9
lupo ſponſore, 1. 16. 4
luſcinii, 3. 18. 3
luſcinio, 3. 18. 11
luſtravit, 3. 19 3
luſus, 3. 14. 12
lucem, 2. 9. 16
luce, 5. 7. 19
luxuriæ domum, 4. 5. 46
luxu vitam trahit, 4. 5. 39
lympharum, 1. 4. 3

M

MAcerat, 4. 19. 21
macie confectus, 3. 7. 2
mage, 5. 3. 11
magis, 3. 4. 5 : 3. 16. 8
magiſtræ, 2. 6. 15
magnitudo principum, 4. 5. 12
magnitudinis, 1. 24. 3
magnitudine, 3. 18. 6
magnus Jupiter, 4. 17. 13
magnum, 3. 15. 12
magnum periculum, 4. 8. 1
magni Jovis, 4. 17. 10
magno, 2. 4. 13 : 2. 8. 19
magno apparatu, 4. 24. 21
magno clamore, 1. 2. 11
magno dolore, 1. 8. 5
magnoque riſu, 5. 7. 31
magnaque invidia, 3. 7. 10
magna, 4. 25. 5
magnæ, 2. 7. 14
magnas opes, 3. prolog. 24
major, 1. 24. 8 : 5. 5. 25
majori, 3. 3. 11
majore, 3. 3. 12 : 5. 3. 10
majore niſu, 5. 24. 10
majores, 2. 5. 24
majorem, 5. 4. 11
majorem moleſtiam, 4. 6. 24
majus, 1. 2. 31 : 4. prolog. 2
majus pretium, 5. 1. 5
majeſtas, 2. 5. 22
maledixiſti, 1. 1. 10
maledixit, 1. 1. 12
maleficus, 2. 6. 2
maleficii, 1. 17. 1
malefico, 2. 3. 2 : 4. 10. 20
maligna, 3. 10. 36
malignitas, 5. prolog. 15
malitia, 2. 4. 5
maluiſſet, 5. 7. 9
malus, 1. 14. 1
mali, 1. 19. 1
malum, 1. 2. 31 : 1. 7. 6
malum perferre, 1. 2. 30
malum finiri, 1. 18. 7
mali, 2. 4. 25 : 3. 10. 44
malo, 4. 8. 2 : 5. 4. 12
malo adficietur, 1. 5. 10
mala, 1. 9. 9 : 4. 10. 4
mala videre, 1. 16. 2
malorum, 4. 10. 5
malis, 3. prolog. 43. & alibi.
malè, 4. 24. 18
male multatus, 1. 3. 9
manebit, 5. 5. 6
maneret, 4. 5. 41
mandant, 4. 27. 19 : 4. 24. 21
mandata, 1. 2. 27
Manes Deos, 1. 24. 4
manifeſtis, 5. 5. 3
manus, 4. 6. 1 : 4. 20. 8 : 5. 7. 10
manum, 5. 1. 5
manu, 2. 5. 9
manibus, 3. prolog. 6
mare, 2. 5. 10
mari, 4. 21. 10
margaritam, 3. 12. 2
margine, 4. 8. 4
maritus, 3. 10. 9

marmori, 5. 1. 6
maſculus, 3. 15. 11
mater, 1. 28. 5: 3. prolog. 17: 3. 15. 2
mater ſedula, 4. 4. 13
matris, 3. 8. 4
matri, 4. 4. 12: 4. 4. 46
matrem, 4. 4. 7
materia exigua, 4. 14. 7
materiæ, 4 25. 6: 5. prolog. 2
materiam, 1. prolog. 1
matronarum, 4. 23. 8
matronarum oſcula, 4. 23. 13
matura eſt, 4. 2. 4
maturius, 3. 19. 2
maximus, 4. 17. 21
maxima, 4. 22. 2
maximum, 3. 12. 5
maximam, 4. 17. 5
maximo, 5. 5. 21
maxime, 3. 10. 15
maxime contrarios, 4. 10. 17
me, 1. 5 9. & alibi pluries.
mea refert, 3. 14. 9
meas, 1. 15. 10
mecum, 2. 5. 24. & alibi.
Medeæ, 4. 6. 13
medicinam facere, 1. 4. 3
medicinam fecit, 1. 8. 9
medicum, 1. 14. 11
medio mari, 4 21. 10
medio ſole, 3. 19. 8
mediæ, 2. 2. 3
media, 2. 4. 2
media in turba, 4. 5. 29
media via, 3. 14. 5
mehercule, 1. 25. 8: 3. 5. 4: 5. 5. 22
melior, 3. 5. 3
melioris vitæ, 4. 17. 2
meliores, 2. 9. 17
melius, 1. 17. 5: 5. 5. 24
melos, 4. 21. 2
melos luſcinio, 3. 18 11
memini, 3. 2. 17: 4. 25. 35: 5. 7. 6
meminerit, 1. prolog. 7
memoria, 3. 10. 8: 5. prolog. 24
memoriæ, 4. 20. 3
memoriæ tradam, 4. 24. 3
Menander nobilis comœdus, 5. 1. 9
Menander ſcriptor, 5. 1. 18
mendaces, 1. 17. 1
mendacium, 3. 10. 48
mens eſt, 3. prolog. 49
mens rara, 4. prolog. 6
mentem, 3. 3. 7
mente, 4. 19. 17
mentes, 5. 5. 25
menſa, 3. 7. 21
menſes, 1. 1. 10
menſibus, 3. 15. 5
menſibus peractis, 1. 18. 2
mentitus, 3. 10. 13
mentiri, 1. 29. 6
merces, 3. 4. 2
merces fraudis, 1. 17. 9
mercedis, 4. 24. 11
mercedis loco, 4. 24. 33
mercedem, 1. 8. 12
mercede, 4. prol. 8: 4. 21. 5
mercurius, 4. 17. 9
mercurio, 1. 2. 27
merdis, 4. 17. 26
merſit, 4. 5. 9
merſum, 1. 2. 16
meritum, 1. 22. 12
meriti, 1. 8. 1
merito, 1. 4. 1: 3. 6. 10. & alibi.
meritis, 3. prol. 30
meruit, 3. 11. 7
metuens, 2. 4. 21
metuere, 1. 28. 1
metus, 1. 2. 26
metum, 4. 26. 4
metu, 1. 11. 15
meus, 3. 7. 24
meus homo, 5. 7. 32
mea, 3. 3. 3. & alibi.
mea cauſa, 1. 22. 4

mea culpa, 1. 25. 8
meæ carnis, 1. 25. 9
meæ vitæ, 4. 19. 7
meæ vocis, 1. 11. 13
meæ turbæ, 1. 19. 9
mei, 3. prolog. 5
meum, 1. 5. 2
meam, 1. 23. 5 : 3. prolog. 40
meo, 2. 9. 8. & alibi.
meæ vires, 5. 10. 8
meos, 1. 1. 8
meis, 5. 5. 5
mi, 3. 18. 9
mihi, 1. 1. 10. & alibi pluries.
mihique, 4. 10. 6
milites, 4. 5. 7
milvio, 1. 31. 10
milvium, 1. 31. 3
minas, 3. 6. 11
minaris, 4. 22. 5
Minerva, 3. 17. 5
minime, 1. 18. 6
Minos, 4. 6. 19
minus, 4. 20. 4 : 4. 25. 11
minuta, 4. 5. 12
miraculo, 1. 11. 8
mirans, 1. 11. 5
mirati, 4. 17. 10
miſcet, 4. 16. 10
miſcuit, 1. 2. 2
miſcens, 1. 28. 10
miſcere, 1. 14. 8
mixtum. 4. 17. 24
miſenenſem, 2. 5. 8
miſeræ, 2. 4. 7
miſeræ ſibi, 1. 28. 6
miſerum, 4. 19. 17
miſeras, 1. 6. 8
miſeria, 3. 20. 3
miſericors, 4. 18. 3
miſericordia, 4. 25. 21
miſerandam, 3. 10. 46
miſerita eſt, 3. 15. 15
miſeriti, 3. 2. 4
miſit, 1. 2. 24
miſit vocem, 4. 10. 4
misêre, 1. 2. 22
misêre legatos, 4. 17. 1
misêre panem, 3. 2. 6
miſerunt, 4. 17. 12
miſiſſet, 1. 23. 3
miſerit, 3. 18. 4
miſſum, 1. 2. 14
miſſo aulæo, 5. 7. 23
Mnemoſyne, 3. prolog. 18
modeſtiæ, 2. 1. 10
modeſtis, 2. 1. 2
modium, 1. 16. 3
modò, 1. 9. 9. & alibi.
modo ſimili, 1. 24. 7
modis, 4. 6. 14
modium, 1. 16. 3
mœcha, 4. 5. 44
mœchæ, 4. 5. 41 : 4. 5. 21
mœrens, 1. 3. 10 : 3 3. 6
mœrentes, 4. 15. 2
mœſtus, 4. 3. 10
moleſtus ille, 3. 19. 10
moleſtus eſſe, 4. 9. 23
moleſta, 2. 5. 4
moleſtior, 4. 25. 2
moleſti, 5. 5. 9
moleſtis, 1. 22. 3
moleſtiam, 4. 9. 24
moliens, 4. 8. 7
momentum, 3 prolog. 5
monet, 4. 15. 7
monet conſilio, 1. prolog. 4
monent, 1. 19. 2
monitus fuit, 3. 5. 8
monitus præcepto, 3. 8. 1
monitis, 2. 6. 14
mons, 4 22. 1
monte, 1. 5. 9
monſtrabat, 5. 9. 3
monſtrabo, 3. 5. 5
monſtraro, 2. 6. 9
monſtro, 3. 3. 5

mora, 5. 7. 22 : 5. 8. 6 : 4. 5. 18
moram, 4. 14. 26
morâ, 3. prolog. 59
morbo, 1 14. 5
mordax, 5. 1. 9
mordaciorem, 4. 7. 1
momordit, 4. 7. 1
moriens, 1. 12 12
mortuus eſſet, 3. 20. 6
mortua, 3. 16. 19
mortuo, 3. 20. 11
mortuum, 5. 7. 21
mortuam, 3. 2. 8
mori, 1. 21. 12
moror, 4. 23. 6
mors, 4. 25. 19
mortis, 1. 9. 8
mortis metum, 4. 16. 4
mortis periculo, 1. 28. 11
mortis profeſſæ, 4. 6. 8
mortis timore, 1. 14. 10
morti, 4. 25. 10
mortem, 3. 9. 3 : 3. 20. 10
morte, 5. 3. 4
morſu, 2. 3. 1
morſibus, 1. 12. 11
mortales, 1. 20. 2
mortalium, 2. prolog. 3 : 3. 10. 56
mos, 5. 1. 3 : 5. 7. 13
moris, 4 24. 8
morem, 2. prolog. 8
more, 5. 7. 24, 25
mores, 1. 2. 12
mores domini, 1. 15. 2
mores hominum, 3. prolog. 50
moribus, 3. 8. 16
moribus alienum, 4. 6. 42
motu, 1. 2. 15
movet riſum, 1. prolog. 3
movetque 5. 5 28
movit, 3. prolog. 58
moveor, 3. 6. 4
mox, 1. 21. 7 : 3. 20. 8
mulier, 1. 18. 2
mulieris, 3. 10. 14
mulierem, 3. 10. 34
mulierum, 2. 2. 8
muliebrem, 4. 5. 21
multandum, 1. 26. 2
multatus, 1. 3. 9
multo, 2. 5. 24 : 2. 7. 3 : 3. 12. 6 : 4. 24. 23
multò ſimilius, 5. 5. 54 : 3. 16. 6
multa, 2. 4. 23 : 3. 3. 12 : 3. 10. 13 : 2. 5. 3
multorum, 4. 5. 50
multarum, 4. 25. 3
multos, 3. 4. 7 : 3. 5 1 : 4. prol. 6
multis, 5. 4. 12 : 5. 5. 20
multum, 3. 10 5
multum falleris, 1. 23. 6
multum gemens, 5. 7. 10
multum prius, 3. 10. 5
mulum, 2. 7. 8
mulam, 3. 6. 1
muli, 2. 7. 1
mundum, 4. 5. 21
munitus, 2. 6. 1
muneris, 4. 15. 5
munere, 2. 6. 16
munera, 4. 10. 5
murum, 4. 23. 15
mus, 4. 1. 4
murem, 4. 22. 3
mures, 4. 6. 1
mures veloces, 4. 1. 2
muribus, 1. 21. 3
muſa, 3. prolog. 7
muſarum, 3. prolog. 16
muſca, 3. 6. 1 : 4. 23. 2 : 4. 23. 3
muſcipula, 4. 1. 8
muſicum, 4. 19. 19
muſtela, 1. 22. 1 : 4. 1. 1
muſtelarum, 4. 6. 1
mutant, 1. 15. 2
mutandum, 3. prolog. 15
mutatur, 4. 16. 5
mutatus, 5. 1. 17

Mutire

mutire, 4. 25. 34
mutam, 3.18.9
Myronem, 5. 1.7
Myrtus, 3.17.3

N

NActa, 2. 4.2
Nænias, 3. prolog. 10 : 4. prolog. 3
nam, 2. 2. 9. & alibi.
naris, 3. 3. 14
naribus, 3. 1. 4 : 4. 17. 7
narratio, 1. 12. 2 : 5. 7. 17
narratione, 4. 5.2
narro, 3. 12. 8
narrabo, 3. 10. 8
narrabit, 3. 17. 8
narrandi, 2. prolog. 15
narrare, 1. 6. 2
narratæ, 4. 24. 31
naſceret, 3. 15. 10
natus, 1. 1. 11 : 3. prolog. 20 : 3.8.6: 4. 19. 15
natus es, 5. 9. 4
natus eſt, 3. 20. 1
nati, 1. 27. 2
naſute, 4. 6. 1
nata, 3. 7. 6
natali, 3. 15. 12
natans, 1. 4. 2
natio, 2. 5. 1
natum, 3. 10. 22
nato, 3. 10. 45
nati tui, 2. 4. 13
natos, 1. 24. 4 : 1. 8. 12
natura, 1. 3. 14 : 2. 9. 16
natura ſiniſtra, 2. 9. 16.
naturæ, 5. 5. 33
naturæ dedecus, 1. 21. 11
naturæ munere, 2. 6. 16
naturæ onus, 1. 18. 5
naufragi, 4. 21. 18
navis, 4. 16. 3
navem, 4. 21. 9
nauſeant, 4. 7. 25
nautas, 4. 16. 7
ne, 1. 2. 31. & alibi pluries.
Neapolim, 2. 5. 7
nec, 1. 5. 7: & alibi pluries.
neceſſitas, 3. 15. 17
necat, 3. 2. 13.
neci, 4. 1. 5
necuit, 4. 18. 4
necare, 5. 3. 10
nectar, 3. 16. 13
negas, 1. 10. 10
nagabat, 1. 10. 5
negavit, 1. 15. 9
negarunt, 1. 24. 6
negarat, 3. 16. 19
negare, 2. 1.1
negligunt, 2. 7. 9
neglecto, 4. 4. 20
negligenter, 4. 1. 4
negotiis, 3. prolog. 2
nemo, 1. 14. 16. & alibi.
nempe, 2. 2. 2 : 4. 23. 16
nemoris, 1. 30. 8
nemoris cultrix, 2. 4. 3
nemoris Pelei jugo, 4. 6. 6
nemoroſis, 2. 8. 2
neſcit, 2. prolog. 13
neſcio quid, 2. 5. 19
nequicquam, 2. 6. 10
nequitia, 2. 6. 3
nequitiæ, 3. 8. 15
necem, 1.2.25 : 1.31.4 : 2.8.2, 6: 4.6.3
necem inſtantem, 1. 22. 1
nece, 2. 6. 17
nece injuſta, 1. 1. 15
nidum, 4. 4. 1, 6
nidoque, 1. 28. 4
nihil, 3.10.28: 3.17.8. & alibi pluries.
nihilominus, 3. prolog. 48
niger, 3. 15. 10
nigros, 2. 2. 10
nil, 1. 15. 2. & alibi.

S

Nilo; 1. 25. 3
nimiam, 1. 12. 6
nimiaque, 4. 16. 7
nimia brevitate, 3. 10. 60
niſi, 1. 11. 14 : & alibi.
niſu, 1. 24. 7
nites, 3. 7. 4
nitetur, 4. 25. 17
nixa, 4. 8. 11.
niror, 1. 13. 6
nitor ſmaragdi, 3. 18, 7
nives, 3. 7. 11
nivea, 5. 7. 36
niveis, 5. 7. 37 : 5. 7. 37
nobilis, 5. 7. 16
nobilis comœdiis, 5. 1. 9
nobilis dives, 5. 5. 4
nobilem, 1. 14. 12
nobili, 3. 1. 2
nobiles, 4. 21. 4
noceat, 5. 1. 8
nocens eſt, 5. 3. 12
nocendum, 1. 26. 1
nocivum, 1. 29. 3
noctu, 2. 4. 18 : 3. 7. 10
noctua, 3. 16. 8, 17
noctuæ, 3. 16. 3
nocturnus, 1. 23. 3
nolo, 1. 29. 11 : 3. 7. 27 : 4. 3. 4.
noluiſtis, 1. 2. 29
noli, 1. 22. 8 : 1. 25. 7 : 7. 3. 4 : 4. 9. 23
noli adfectare, 3. 18. 14
nomen, 1. 15. 2 : 1. 16. 1
nomen Æſopi, 5. 1. 1
nomen amici, 3. 9. 1
nomine, 1. 14. 3
nomine auctoris, 2. prolog. 7
nomino, 5. prolog. 11
nominor, 1. 5. 7
non, 1. prolog. 6. & alibi pluries.
nondum, 4. 3 4
nos, 1 prolog. 7
nobis, 1. 3. 3 : 1. 30. 3. & alibi,
noſter, 4. 10. 9
noſtra, 1. 9. 9 : 4. 9. 4. & alibi.
noſtrum, 1. 30. 11
noſtrum ſtudium, 2. 9. 12
noſtræ, 4. 25. 8
noſtram, 2. 4. 10
noſtro, 1. 8. 11
noſtro ſeculo, 5. 1. 4
noſtris, 1. 3. 13 : 4. 23. 4
noſſem, 1. 11. 14
noſſet, 3. 13. 4
notam, 1. 3. 11
notas, 4. 23. 37
notis, 1. 11. 2
notare, 3. prolog. 49
noteſcer, 3. 3. 3
notuit, 5. 7. 35
notus, 3. 10. 58 : 5. 5. 8
nota, 1. 9. 5
noto, 3. prolog, 63
notis, 2. 5. 16
notior, 5. 7. 4
notos, 1. 11. 9
novacula, 5. 8. 1
novercæ, 3. 10. 3
noverat, 4. 5. 28
noverit, 3. 1. 7
novies, 3. prolog. 19
novitatem, 5. 5. 6
novum, 4. 17. 35
novo, 1. 11. 8 : 5. 1. 5.
novi, 5. 9. 4
novos, 1. 11. 9
novis, 4. 6. 5
novis rebus, 5. prolog. 13
noviſſime, 1. 24. 9 : 3. 14. 9 : 4 10. 20
nox, 3. 2. 7 : 3. 7. 19
noctis, 2. 8. 10
noxiorum, 4. 25. 31
nudabit, 3. prolog. 47
nudatum, 5. 3. 1
nudo, 5. 8. 2
nudos, 4 21. 17
nulla, 1 13. 8 : 3. 15. 14, & alibi.
nullum, 4. 19. 11 : 3. 16. 9

nulli, 1. 26. 1
nullo modo. 1. 26. 5
nullis, 5. 5. 14
num, 1. 15. 7
numinum, 4. 24. 32.
numeret, 3. prolog. 56
numeremus, 5. 4. 10
numero, 4. 24. 16
nummos, 2. 7. 9
nummis, 4. 21. 23
nunc, 1. 6. 7, & alibi.
nunquam, 1. 4. 5 : 3. 3. 15. & alibi.
nuper, 4. 16. 14 : 2. 8. 21
nuptias, 1. 6. 1
nutrit, 3. 15. 7
nutritus, 5. 4. 6
nucibus, 3. 14. 2

O

O Canis, 1. 27. 9
O me infelicem, 1. 12. 13
ô nata, 3. 17. 11
ô quanta ſpecies, 1. 7. 2
ô qui, 1. 13. 6
ô ſi, 4. 5. 30
ô ſuavis anima, 3. 1. 5
objectus, 5. 10. 4
objecto, 1. 23. 4 : 4. 14. 8
obiit, 3. 10. 3
obitum, 3. 20. 2
objurgabat, 1. 9. 4
objurgabat canem, 5. 10. 7
oblectent, 3. prolog. 32
oblitus, 1. 27. 7
obnoxia, 3 prolog. 34
obnoxiæ, 2. 7. 14
obſcœna, 3. 11. 2
obſiſtere, 3. 16. 19
obſcuro, 4. 2. 3
obtegere, 5. 5. 30
obteret, 1. 30. 10
obtrectet, 5. prolog. 16
obtrectare, 2. 9. 10 : 5. prol. 15
obvius, 1. 29. 4 : 4. 21. 25
occaſionem, 5. 8. 5
occaſione, 2. 8. 9
occœpit, 1. 13. 5
occidi, 2. 8. 26
occidit, 2. 6. 17
occiſo, 5. 2. 7
occubuit, 4. 2. 5
occupat, 1. 2. 5
occupavit, 5. 1. 2
occuparat, 2. 9. 5
occupaveris, 5. 8. 3
occupata, 2. 5. 2
occupato, 3. 19. 12
occurrit, 2. 9. 15 : 3. 7. 3
oculos, 4. 11. 6
oculos centum, 2. 8. 18
oculis, 4. 4. 4
odi, 4. 11. 7
odio, 3. 10. 57
odioſiſſima, 2. 5. 4
odorem, 3. 1. 3 : 4. 17. 24
odore, 4. 17. 18
offendimus, 3. 10. 60
offendunt, 5. 5. 4
offendar, 4. 10. 6
offerre, 2. 1. 2
officinam, 4. 7. 3
officium, 1. 29. 6 : 3. 7. 8
officium come, 2. 5. 15
officii mei, 3 prolog. 5
olfacit, 4. 17. 35
olim, 3. 2. 2. & alibi.
oliva, 3. 17. 9
omina læva, 3. 18. 12
omiſerim, 5. prolog. 5
omnino, 1. 2. 8 : 4. 9. 23
omne, 4. 7. 7
omnem, 2. 9. 14 : 4. 19. 25
omni, 1. 2. 21 : 1. 31. 9
omni cura, 3. prolog. 8
omni vigilia, 3. prolog 25
omnes, 1. 6. 7, & alibi.
omnia, 4. 17. 22 : 4. 22. 6

omnium, 4. 5. 35
omnibus, 3. 17. 11 : 5. 7. 35
onerant laudibus, 5. 5. 20
onerant ſaxis, 3. 2. 4
onus, 1. 2. 8
onus ignotum, 3. 15. 5
onus naturæ, 1. 18. 5
onere degravati, 4. 21. 15
onere dives, 2. 7. 4
onuſtus, 4. 10. 3
opera, 2. 5. 23
opera vocis meæ, 1. 11. 13
operæ pretium, 2. 5. 6
operam, 5. 7. 5
operam perdunt, 1. 25. 2
operarios, 4. 5. 23
opes, 1. 7. 14 : 3. prol. 24 : 4. 11. 1.
opes regales, 1. 27. 10
opibus, 4. 21. 13
opimam prædam, 2. 6. 8
opinans, 5. 7. 8
opinione, 3. 10. 55
opinum, 1. 9. 6
oportet, 2. prolog. 2 : 4. 16. 9
oppetit, 3. 16. 2
oppido, 3. 10. 19
opponat, 2. 9. 9
opportuno, 2. 8. 4
opprimunt, 1. 1. 15
oppreſſit, 4. 24. 29
opprimat, 2. 4. 10
opprimere, 5. 3. 2
oppreſſum, 1. 9. 3
oppreſſi, 5. 1. 5
oppugnant, 2. 6. 3
opſonia, 3. 4. 2
opſoniorum, 4. 19. 22
optem, 5. 3. 10
optimos, 3. 4. 7
optimis rebus, 4. 23. 23
opus, 4. 20. 7
opus infundite, 3. 13. 9
opus adprobavit, 4. 24. 11
operis, 5. prolog. 1.
operis reſidui, 4. 25. 5
opere, 4. 9. 9
operibus, 5. 1. 5
opus eſt, 4. 23. 31
oro, 4. 19. 5
oratum, 4. 17. 2
orare, 1. 28. 5
orbam, 3. 10. 45
ordo, 5. 7. 30
ordinem, 4. 20. 9
ordo vulgatus, 4. 24. 31
orta, 4. 3. 3
ornamenta, 4. 5. 36
ornant ſe, 3. 23. 38
ornatum, 4. 5. 44 : 4. 15. 5
Orpheo, 3. prolog. 57
ore, 1. 4. 6 : 1. 8. 11
ore emiſit, 1. 13. 10
os, 1. 8. 4
oſſa, 3. 7. 21
oſſa humana, 1. 27. 3
oſculantur, 5. 1. 5
oſcula, 3. 8. 12 : 4. 23. 22
oſcula matronarum, 4. 23. 27
oſtendit, 3. 15. 3 : 4. 10. 18 : 5. 6. 4.
oſtendamus, 1. 9. 2
oſtenderet, 5. 5. 6
oſtenderet ſeſe, 5. 7. 19
oſtenderit, 5. prolog. 12
oſtendere, 3. prolog. 50
oſtendere vocem, 1. 13. 9
oſtentum, 3. 3. 16
otioſum, 3. 7. 14
otium, 5. 1. 7
otium des corpori, 3. prolog. 13
otio, 2. 5. 2
ovis, 1. 17. 6 : 1. 17. 8
ovis patiens injuriæ, 1. 5. 3.
ove, 1. 17. 2.
ovem, 1. 16. 3
oves, 3. 3. 4
oveſque, 3. 15. 3

P

PActam, 3. 8. 17
pacto, 2. 6. 6. & alibi.
palam, 4. 25. 33
Pallas, 3. 16. 13
palladio, 4. 6. 9
pallio, 5. 5. 18
paludis, 1. 30. 9
palude, 1. 30. 2
paludibus, 1. 11. 10
panis, 3. 7. 21
panem, 1. 17. 3 : & alibi.
Panthera, 3. 2. 2
par eſſe, 1. 19. 10
par color, 3. 13. 6
par gratia, 3. 2. 1
par officium, 3. 7. 8
pares, 2. 2. 7 : 4. 15. 6
parco ſciens, 4. 25. 1
pepercerant, 3. 2. 10
parcas mihi, 1. 22. 2
parcite, 2. 8. 8
parcè, 4. 16. 9
paruit, 2. 6. 18
parens, 3. prolog. 57 : 4. 5. 20
parentes, 3. 16. 17
pareret, 4. 22. 3
peperit, 3. prolog. 19 : 3. 15. 9 : 4. 22. 3
pepererunt, 3. 3. 4
pepererat, 2. 4. 2
pariter, 5. 2. 13
paret ornatum, 4. 5. 44
paret vinum, 4. 5. 43
parta, 5. prolog. 17
pararet, 3. 10. 10
parare, 3. 19. 2
paratur, 2. 4. 7
paratus, 3. 7. 11
parata, 2. 4. 15
pars, 2. 1. 10
partem, 4. 24. 12
partem poſtulans, 2. 1. 4
parte, 2. 6. 11
partes, 2. prolog. 11 : 3. 18. 10
partes tuæ, 4. 25. 24.
partibus, 1. 2. 4 : 3. 13. 5
partibus factis, 1. 5. 6
particulo, 5. prolog. 10 : 5. 5. 5
partiens, 3. 8. 13
parturibat, 4. 22. 1
parturiens, 1. 19. 3
partu, 1. 18. 2
parum, 4. 6. 3
parum eſt, 2. 8. 22
parva, 1. 15. 3
parvum, 1. 2. 14
parvæ rei, 4. 3. 10
parvo, 5. 5. 1
parvas, 3. 9. 2
parvulæ, 5. 3. 3
paſcebat, 1. 15. 3
paſtum, 2. 4. 14
paſci, 4. 23. 39
paſſer, 1. 9. 4
paſſim, 5. 1. 3
paſtores, 3. 2. 13
paſtoribus, 3. 3. 17 : 4. 5. 40
patefecit, 4. 6. 11
patena, 1. 26. 4
patet, 1. 28. 2
patere, 2. 9. 3
pater, 1. 1. 12
pater Deorum, 1. 2. 13
patris, 4. 6. 16
patri, 4. 5. 32
paterfamilias, 3. 10. 48
patientia, 4. 6. 3
patior, 3. 7. 11
patitur, 4. 25. 2
patiens, 1. 5. 3
pati, 1. 3. 11 : 1. 26. 12 : 4. 4. 9
patrimonio 4. 19. 13
patriæ, 3. prolog. 55
patriam, 4. 21. 7
patroni, 3. 10. 37
pauci, 4. 21. 14
paucos, 1. 17. 7
paucas 5. prolog. 12

paucis, 1. 9. 2 : 3. 2. 12 : 5. 4. 12
paventes, 1. 11. 9
pavidum, 1. 2. 15
paulo, 5. 7. 4, 12
pavo, 3. 18 1
pavoni, 1. 13. 5 : 1. 3. 8
pavonum, 1. 3. 7
pavorem, 2. 4. 20
pauper, 2. 1. 14
pauperes, 1. 15. 2
paupertatem, 4. 21. 5
peccat, 1. 8. 2 : 5. 3. 12
peccant, 3. 10. 52, 53
peccet, 5. 13. 8
pectinem, 5. 6. 1
pectus, 3. 10. 27 : 4. 9. 3
pectore, 3. prolog. 9
pecunia, 2. 7. 2
pecuniam, 4. 5. 17, 48
pecus, 3. 2. 13
pecore, 4. 5. 45
pecora, 3. 3 4 : 4. 5. 23, 40
pedes, 1. 9. 5
pediſſequos, 4. 5. 38
pegma, 5. 7. 7
Pelagi, 4. 21. 7
Pelei, 4. 6. 6
Peliæ, 4. 6. 12
Peliadum, 4. 6. 16
pellem, 1. 24. 4
pelle, 4 1. 7
Peluſio, 2. 5. 12
penderet, 1. 27. 6
pendens, 5. 8. 1
pendere, 5. 4. 1
penitus, 3 prolog. 22
pennæ, 1. 31. 4
pennarum, 1. 13. 6
pennas, 1. 3. 5, 8
penula, 5. 2. 8
per artus fratris, 4. 6. 15
per auras, 2. 6. 7
per campum, 1. 12. 8
per flumen, 1. 4. 2
per forum, 3. 19. 6
per fabellas, 2. prolog. 2
per quem, 4. 10. 10
per te, 2. 1. 5
peras, 4. 9. 1
perages, 4. 25. 13
peractis menſibus, 1. 18. 2
perdunt, 1. 25. 2
perdidiſſe, 1. 10. 9
perdere, 5. 7. 9
perdomuit, 4. 9. 19
perductus, 5. prolog. 28
peregrinam, 1. 26. 11
pereo, 3. 7. 6
perferri, 1. 4. 4.
perit, 1. 24. 1 : 4. 2. 6
perit opera, 2. 5. 23
periit, 4. 21. 27
periere, 1. 20. 6
pereat, 3. prolog. 5
perierant, 4. 21. 15
perierint, 5. 4. 10
perituræ, 3. 2. 5
perfecit, 4. 20. 8
periclitatur, 4. 5. 11
periculum, 3. 3. 8 : 4. 8. 1 : 1. 29. 3 : 4. 25. 34
periculo, 2. 4. 13 : 2. 7. 14 : 2. 8. 19 : 4. 16. 8
periculo mortis, 1. 28. 11
periculoſum eſt, 3. 10. 1
periculoſum lucrum, 5. 4. 8
periculoſam, 1. 8. 9
peritus, 3. 3. 1
peritis, 1. 23. 2
perjurio, 4. 19 24
perleges, 5. prolog. 14
perluſtro, 4. 22. 6
permotus, 1. 6. 5
pernicies, 1. 30. 39 : 2. 4. 6
perniciem, 1. 20. 2
pernicitas, 1. 9. 4
peroraſſent, 1. 10. 7
perpaſto, 3. 7. 2

perpeti, 4. 5, 41
perſalutaſſet, 4. 11. 4
perſcrutatus, 3. 10 47
perſequitur, 3. 20. 3
perſecuta, 1. 28. 5
perſolvit, 3. 5. 1
perſonam, 1. 7. 1
perſtes, 3 prolog. 14
perſuaſus, 3. 5. 8
perſuaſa eſt, 1. 8. 7
pertinet, 1. 30. 11
pertineat, 3. 1. 7
pertinere, 1. 14. 17 : 3. 3, 7
pertraxerunt, 3. 10. 35
perturbatus, 4. 4. 27
perturbatis, 2. 4. 11
pervellit, 5. 5. 32
pervenit, 2. 9. 12 : 4. 19. 3
pedem, 2. 1. 8 : 4. 4. 18
pede, 1. 30. 10 : 2. 4. 18 : 4. 17. 6
pedes, 1. 14. 16 : 1. 9. 5
peſſimos, 3. 4. 6
peto, 3. prolog. 63 : 4. 25. 8
petis, 1. 10, 9
petit, 2. 8. 3 : 4. 14. 6
petunt, 1. 11. 9
petebat, 1. 4. 7
petiit, 4. 3. 4
petivit, 2. 1. 12
petierunt. 2. 1. 11 : 4. 21. 18
petiere, 3. 10 39
peteret, 1. 17. 2
petierant, 1. 20. 6
petierint, 2. 1. 2 : 3. 2. 19
petens, 3. 10. 21
petens Neapolim, 2. 5. 7
petivit, 2 1. 12
petulas, 3. 5. 2
petulans jurgium, 3. 11. 2
petulans turba, 1. 2. 20
Phœbo, 3. 17. 3
Phœdri, 2 prolog. 1
Phaleteus, 5. 1. 1
philite, 4. 30. 30
Phryx, 3. prolog. 52
Pierio, 3. prolog. 17
pietas, 4. 10. 10
pignore, 4. 20. 5 : 5. 5. 37
pilis, 5. 6. 2
pictis, 3. 18. 8
pingi, 2. 2. 8
pinus, 3. 17. 4 : 4. 6. 7
Piſiſtratus, 1. 2. 5
placet, ibid.
placet fatis, 4 19. 13
placuit, 3. 17. 3
placidus, 2. 1. 9
placido, 2. 7. 6
placo, 4 6. 4
plagæ, 4. 1. 11
plagis, 4. 1. 6
plane, 3. 7. 26 : 3. 13. 7
plano, 2. 4. 10
plaudit, 5 7. 33
plauſum, 5. prolog. 20
plauſu, 5. 5. 21
plauſus, 5. 5. 28 : 5. 7. 28
plebes, 4. 5. 12
plebeio, 4 25. 34
plecteret, 5. 9. 3
plectimur, 1. 31. 13
plenam, 4. 5. 35 : 1, 26. 8
plerumque, 1. 26. 8 : 3. 16. 2
plumis, 3 18. 8
plurimum, 2. 8. 28
plus, 3. 5. 4 : 4. 4. 1 : 1. 5. 8
plus temporis, 4, 25. 32
plus valeo, 1. 5. 9
plures, 2. 3. 7 : 2. 9. 9 : 4. 19. 2 : 4. 21. 15 : 5. prolog. 12
plura, 3. prolog. 39 : 3. 10. 14
pluribus, 2. 3. 4 : 3. 10 59
pluris, 4. 23. 3
Pluto, 4. 11. 5
poculis, 4. 24. 20
pœnæ, 4. 10. 8
pœnam, 4. 17. 26 : 3. 10. 52
pœna dignum, 3. 3. 13

pœnas, 4. 17. 28
pœnas dat, 1.13 2
pœnas luat, 3. 10. 44
pœnas luere, 1. 17. 1,
pœnas oppetit, 3. 16. 2
pœnas penderet, 1. 27. 6
pœnas perſolvit, 3. 5. 10
pœnitendum, 5. 5. 3
pœnitentia, 1. 13. 2
Poëtæ, 5. 5. 9 : 4. 24. 8
polivi, 1. prolog. 2
politam, 4. 5. 36
pollicitus, 4. 5. 26
pollui, 3. 10. 17
ponderet, 3. 10. 55
pondere, 2. 6. 10
ponis, 3. 9 5
poni, 5. 4. 3
ponti, 4. 6. 10
popoſcit, 1. 4. 7
populus, 3. 14. 7 : 4. 5. 30 : 5. 5. 34 : 5. 7. 34
populum, 4. 5. 10
populus celſa, 3. 17. 4
porcelli, 5. 5. 17
porcellum, 5. 5. 3 : 5. 5. 36
porcellos, 2. 4. 15
porrigunt, 4. 21. 25
porro, 3. prolog. 38 : 3. 15. 11
portis, 4. 5. 7
portat, 3. 15. 5
portem, 1. 15. 10
poſceret, 4. 24. 12
poſita, 2. 5. 9
poſitæ, 3. 14. 8
poſito, 1. 14. 9 : 1. 2. 19
poſſe, 1. 18. 6 : 5. 3. 11
poſſet, 1. 19. 7. & alibi.
poſſent, 1. 15. 6 : 1. 20. 4
poſſideat, 3 10. 37
poſſideant, 4. 5. 10 : 4. 5. 15
poſſidebit, 4. 5. 47
poſſis, 3. 5. 5 : 5. 2. 14
poſſint, 4. 17. 31
poſſit, 3. 13. 14. & alibi.
poſſum, I. 1. 7
poſſunt, 3. 9. 17 : 4. 2. 5
poſſumus, 4. 9. 4
poſt mortem, 3. 20. 10
poſt obitum, 3. 20. 2
poſt paucos dies, 1. 17. 7
poſt tempus, 4. 18. 1
poſt tergum, 4. 9. 2
poſteri, 3. prolog. 32
poſteros, 4. 17. 34
poſteris, 4. 4. 2
poſtquam, 1. 11. 11 : & alibi.
poſtridie, 3. 2. 8 : 5. 5. 24
poſtulas, 1. 8. 12
poſtularunt, 3. 10. 34
poſtulans, 2. 1. 2
poſuit, 1. 26. 8 : 1. 28. 4 : 3 14. 5
poſuerat, 2. 4. 3
poſuere, 2. 9. 1
poſuiſſe, 1. 26. 5
potare, 3. 16. 13
potens, 3. 5. 6
potentem, 1. 24. 1
potente, 1. 5. 1
potentes, 1. 30. 1
poterit, 4. 4. 39
potes, 3. 7. 8 : 3. 12. 7 : 4. 25. 3
poteſt, 1. 27. 1 : 2. 4. 26
poteſtas, 3. 15. 14
potior, 3. 12. 6 : 3. 15. 9, 15
potius, 1. 3 2 : 4. 3. 13
potrici, 4. 4. 25
potueris, 1. 19. 10
potuerit, 1. 26. 6
potuiſſent, 4. 4. 32
potuit, 3. 3. 15 : 4. 2. 3 : 4. 4. 19
præbuerunt, 2. 4. 24
præcepto, 3. 8. 1
præcludit, 1. 2. 26
præcludere, 1. 23. 5
præcurrit, 2. 5. 18
prædam, 1. 5. 11 : 2. 6. 8 : 2. 8. 27 : 5. 6. 4 : 5. 10. 6
prædator, 2. 1. 2

prædones,

prædones, 4. 21. 16
præfulget, 3. 18. 7
prægusto, 4. 23. 4
prælio, 4. 5. 5
præluceat, 4. 10. 9
præmetuens, 1. 16. 4
præmium, 1. 8. 10 : 2. 3.6 : 3. 5. 7 : 4. 17. 33 : 4. 19. 9 : 4. 25. 8
præmio, 1. 14. 9 : 5. 5. 5 : 5. 14. 9
præponens, 3. prolog. 27
præſentiam, 5. 24. 32
præſentibus, 5. r. 8
præſepe, 2. 8. 22
præſepia, 5. 9. 2
præſidio, 4. 5. 12
præſtat, 3. 15. 16
præſtem, 1. 31. 9
præſtes, 3. prolog. 15
præſtiterint, 2. 8. 16
præſtare, 3. 7. 8
præſtatur, 3. 4. 4
præter, 1. 15. 2
præteriſſem, 3. 13. 16
prævalet, 1. 13. 14
prato, 1. 24. 2
prava, 1. 25. 1
prave, 3. 10. 6
Praxitelem, 5. 1. 6
prece, 3. 16. 7
preces, 1. 19. 6
precibus, 5. 7. 18 : 4. 3. 7
premit, 4. 5. 10
premere, 1. 11. 12
premitur, 4. 25. 32
prenſa, 1. 22. 1
pretium, 1. 8. 1 : 5. 1. 5 : 5. 5. 45 : 1. 8. 1
pretium eſt operæ, 2. 5. 6
pretii, 3. 12. 4
pretio, 1. 8. 6 : 4. 4. 47. & alibi.
pretia, 4. 19. 12
pretioſas, 4. 21. 11
primus, 2. 9. 5
prima, 3. 6. 5 : 4. 6. 10 : 4. prol. 6.
primum, 4. 19. 6 : 4. 25. 2
primam, 1. 5. 7
primo, 3. 10. 31 : 4. 10. 16
primùm, 3. 3. 3
princeps, 5. 7. 17 : 5. 7. 41
princeps tibicen, 5. 7. 4
principes 5. 7. 27 : 5. 1. 13
principum, 4. 5. 11
principatu, 1. 30. 5
prior, 1. 26. 4 : 4. 23. 2 : 5. 5. 27.
prior ales, 1. 13. 8
priore, 5. 5. 31
priores, 4. 19. 16
prius, 1. 3. 12 : 3. 10. 5 : 4. 25. 24.
priſtinum, 1. 2. 3
priſtinam, 1. 21. 1
priſtina, 4. 12. 6
privata, 1. 22. 11
privatam, 3. 10. 45
privus, 5. prolog. 8
pro judicio, 5. 5. 2
pro quo, 1. 8. 10
pro re domini, 1. 23. 6
pro ſalute, 5. 4. 2
pro theſauro, 5. 6. 6
pro vita, 5. 2. 16
probans, 5. 5. 37
probatur, 1. 13. 13
probanda, 4. 12. 2
procax, 1. 2. 2
procedunt, 3. 7. 15
proclivis, 4. 25. 21
procul, 4. 1. 9
proculcatas, 1. 30. 10
procurare, 3. 3. 16
prodeſſe, 3. 12. 7 : 4. 18. 6
prodit, 4. 6. 5 : 5. 5. 27
prodit foras, 2. 4. 22
prodidit, 1. 3. 3 : 4. 17. 18
proditurum, 5. 7. 22
profuerint, 1. 12. 14
progeniem, 2. 4. 10
progredi, 3. 6. 2
profectò, 3. 19. 11 : 4. 24. 21
profert, 5. 5. 36

prolatum, 5. 5. 10
profecti, 4. 17. 6
profeſſus eſt, 5. 5. 23
profeſſæ, 4. 6. 8
profeſſum, 3. prolog. 52
profugerit, 1. 30. 8
prolapſam, 3. 15. 6
prolem, 2. 4. 19
proloquar, 3. 7. 1
promiſit, 4. 24. 19
promitte, 4. 24. 13
promiſſa, 2. 6. 11
promôrat, 4. 24. 18
prope, 4. 21. 17
propulſi, 4. 17. 12
properat, 3. 2. 11
propior, 4. 25. 10
propior eſt, 4. 25. 10
propoſuit, 3. 13. 5: 4. 25. 29
propoſito, 5. 5. 5
propoſitum, 1. 5. 2: 2. prolog. 6: 3. prolog. 26
propoſiti, 4. 20. 9
proprium, 1. 4. 1
proprium genus, 1. 3. 10
proprios, 3. prolog. 36
propriis, 3. 18. 13: 4. 9. 2
propriis viribus, 3. prolog. 36
propter illos, 1. 1. 14
propter fructum, 3. 17. 9
propter virtutem, 4. 11. 3
propter volans, 2. 6. 7
propterea, 3. 30. 59
prorſus, 2. 1. 11: 5. 4. 5
proſequuntur, 5. 5. 21
proſecutus, 3. 5. 4
proſpectat, 2. 5. 10
proſpicit, 2. 4. 20: 2. 5. 10
proſternit ſe, 5. 7. 38
profit, 3. 17. 13
protinus, 4. 18. 4
protruſus, 5. 7. 44
provocet, 4. 24. 25
provolat, 3. 2. 12
proximum, 3. 10. 12
proximam, 2. 8. 3
proximam culpæ, 1. 10. 5
proximi, 5. 1. 16
prudenti, 1. prolog. 4
prudentia, 1. 14. 11
pudeat, 2. 9. 19
pudor, 2. 1. 12
puella, 2. 2. 9
puer, 4. 25. 34
puero, 3. 10. 13
puerorum, 3. 14. 1
pueriliter, 3. 8. 5
pugnæ, 5. 10. 4.
pugnam, 1. 3. 2
pulchra juvenis, 2. 2. 4
pulchra facie, 3. 8. 3
pulchre, 1. 10. 10: 4. 19. 6: 4. 20. 2
pulcherrime, 3. 13. 4
pullus, 3. 12. 1
pullis, 1. 28. 4
pulmentarium, 3. 7. 23
pulpito, 5. 7. 57
pulverem, 2. 5. 17
pulvere, 4. 24. 22
pulſus, 1. 30. 8
puniri, 4. 10. 19
punitorum, 5. 4. 11
punctum, 5. 3. 3
puram, 3. 10. 10
purgo, 1. 22. 3
putas, 1. 15. 8
putat, 5. 7. 29
putatis, 1. 14. 14
putabat, 3. 20. 10
putavit, 2. 5. 19
putabit, 4. 20. 3
putes, 3. 10. 52
putet, 5. 9. 5
putaret, 2. 2. 7
putans, 1. 4. 4: 4. 1. 4
putans eſcam, 4. 1. 4.
putentur, 4. 6. 26
puteum, 4. 8, 3

puteo, 4. 8. 11
pyctæ, 4. 24. 5

Q

Qua, 1. 12. 10: & alibi.
qua res, 4. 7. 4
qua viſum eſt, 3. 7. 20
quadrantes, 4. 19. 23
quæro, 3. 19. 9
quæro vindictam, 4. 3. 11
quærit, 1. 6. 5: 1. 29. 6: 3. prolog. 25: 4. 8. 2
quærit eſcam, 3. 12. 2
quærunt, 3. 12. 24
quæſivit, 1. 4. 7: 3. 4. 3: 4. 11. 6
quærens ignem, 3. 18. 3
quærere victum, 3. 16. 4
quæritur, 2. prolog. 2
quæſo, 1. 4. 7: & alibi.
quæſtionis, 3. 14. 8
quæſtus, 3. 20. 4
quæſtus genere, 4. 21. 6
quæſtus ſtultitiæ, 1. 14. 18
qualis, 1. 11. 13
quale, 3. 4. 4
qualem, 3. 1. 5
quales, 5. 5. 38
quam, 1. prolog. 1: & alibi pluries.
quamlibet, 1. 25. 6
quamvis, 1. 28. 1: & alibi.
quando, 3. 4. 6
quandoquidem, 3. 10. 52
quantus, 4. 24. 2
quanta, 1. 7. 2: 1. 30. 3
quanta res, 3. 12. 3
quantæ, 1. 14. 14
quantam, 4. prolog. 4
quantis, 5. 2. 15
quantò, 5. 5. 9
quantò facilius, 3. 7. 13
quantò juſtius, 4. 25. 23
quantùm, 1. 13. 13: 2. 4. 25: 2. 13. 7: 2. 8. 24: 2. 12. 15: 4. 24. 1
quapropter, 3. 6. 8: 3. 13. 15
quare, 1. 31. 7: 3. 17. 5: 5. prolog. 10: 5. 5. 4
quartum, 5. prolog. 14
quartam, 1. 5. 10
quas, 1. 19. 2: & alibi.
quaſi, 3. 2. 8: 5. prolog. 12
quaſſat, 4. 17. 22
queis, 5. 1. 11
quem, 1. 4. 6: & alibi.
Quercus, 3. 17. 2
Quercum, 3. 4. 9
Quercu, 3. 13. 1
Quercu ſublimi, 2. 4. 1
querela, 5. 6. 7
querella, 1. 9. 10
querellæ, 1. 6. 6
querellam, 2. 9. 14: 3. 18. 15
querer is, 1. 1. 7
quereretur, 4. 16. 1.
queri, 1. 2. 8: 4. 16. 9
queſtuque, 1. 9. 7
qui, 1. 1. 15. & alibi quam pluries.
quî poſſum, 1. 1. 7
quis, 1. prol. 5. & alibi.
quæ, 1. 3. 5: & alibi quam pluries.
quod, 1. prolog. 3: & alibi pluries.
quodve, 4. 19. 9
quid, 3. prolog. 24: & alibi.
quo, 1. 3. 11: & alibi.
qua, 1. 12. 10: & alibi.
qui ſint, 4. 25. 32
quorum, 1. 14. 18: & alibi.
quos, 1. 3. 12: & alibi.
quibus, 1. 7. 3: 5. 7. 6
quîs, 1. prolog. 5: & alibi.
quia, 1. 2. 7
quicquam, 1. 8. 14: 3. 11. 7: 4. 19. 13
quidquid, 2. 6. 3: 4. 20. 3: 2. 1. 2
quicunque, 1. 10. 1: 1. 21. 1: 2. prol. 5
quodcunque, 3. prolog. 27
quemcunque, 4. 5. 10
quacunque, 4. 5. 46

quidam, 1. 3. 12: & alibi.
quædam, 1. 6. 6: & alibi.
quodam, 1. 24. 2: & alibi.
quoſdam, 3. 10. 60
quidem, 2. 8. 17: 4. 12. 2
quidnam, 1. 6. 9: & alibi.
quieſcam, 3. 7. 19
quieto, 2. 7. 6
quietis, 2. 8. 15
quin etiam, 5. 1. 7
quippe, 1. 28. 7: 3. 2. 5
quidnam, 3. 4. 3
quanam, 4. 5. 17
quinam, 5. 1. 15
quiſque, 1. 26. 12: & alibi.
quovis pignore, 4. 20. 5
quævis, 5. 3. 13
quò, 4. 19. 16: & alibi.
quo mi, 3. 18. 9
quò pertineat, 3. 1. 7
quò venis, 4. 23. 30
quód, 4. 5. 33: 5. 2. 16
quod ſi, 2. 9. 8: 3. prolog. 41: 3. 10. 47.
quondam, 1. 6. 3: 1. 28. 3: 4. 25. 33
quoniam, 1. 2. 7: & alibi.
quotidie, 2. 4. 8: & alibi.
quoque, 1. 2. 30: & alibi.
quot, 4. 10. 14

R

Radicibus, 3. 10. 49
ramo, 3. 16. 5
ramis, 2. 4. 21
ramoſa, 1. 12. 5
rana, 1. 24. 2. 1 1. 30. 2
ranæ, 1. 1. 10: 1. 6. 4
rapit, 1. 9. 6
rapiunt, 4. 21. 16
rapuiſti, 3. 6. 8
rapuit, 1. 13. 11
rapuiſtis, 4. 21. 27
rapuere, 5. 4. 9
rapiet ad ſe, 3. prol. 46.
rapere, 1. 16. 5
rapitur, 5. 7. 7
rapiantur, 1. 25. 3
raptum, 1. 13. 3
rapinam, 2. 4. 22
raptor, 1. 31. 5
rara, 3. 9. 1
rara mens, 4. prolog. 62
ratio, 5. prolog. 9
ratem, 4. 6. 9
recidat, 3. 18. 15
recipit, 4. 23. 35
recipit ad ſe, 4. 21. 23
reciperet, 1. 18. 4
recipior, 3. prolog. 23
receptus cœlo, 4. 11. 3
recepti, 4. 5. 3
reclamant, 4. 17. 25
recolit, 1. 18. 1
rectâ, 3. 10. 21
rectâ per forum, 3. 19. 6
recte, 4. 12. 1
recubuit, 4. 24. 19
recuſant, 3. 2. 18: 3. 13. 12
recuſaſſent, 3. 13. 17
reddebat, 4. 12. 8
reddidi, 5. 1. 2
reddent, 4. 24. 13
reddas, 3. prolog. 12
reddas judicium, 3. prolog. 64
reddas præmium, 4. 25. 8
redeo, 5. 3. 6
redit, 2. 8. 17
redeunt, 2. 8. 12
rediit, 4. 3. 5: 5. 24. 19
redeat tibi, 3. 14. 13
rediſſes, 3. 12. 5
redire, 1. 3. 10: 3. 19. 7
reducit, 5. 7. 18
refelli, 4. 20. 6
refert, 1. 15. 9
referens, 4. 24. 10

referetur, 5. 7. 11
referri, 3. 2. 1
refecit, 3. 2. 9
refecta eſt, 4. 18. 4
regales, 1. 27. 10
regiam, 4. 17. 11
regnare, 3. 7. 27
regnum, 1. 31. 11
regno, 1. 30. 8
Rege, 1. 2. 18
Regem, 1. 2. 11 : 1. 2. 22
Reges, 3. prolog. 28
Regis, 4. 17. 27
Regna, 4. 6. 13
rejecit, 2. 1. 6
rejecta, 5. 2. 8
relaxes, 3. prolog. 13
religio, 3. 13. 8 : 4. 25. 26
religio ſancta, 4. 10. 4
religioni, 1. 27. 6
relinquunt, 4. 21. 17
reliquit, 4. 4. 3
reliquerat, 3. prolog. 39
reliquàm, 4. 24. 12
reliquas, 3. 4. 2
reliquis, 1. 31. 13
reliquiæ, 3. 1. 6 : 4. 25. 15
reliquias, 5. 4. 3
reliquiis, 1. 22. 6
remediis, 3. prolog. 44
remedium, 2. 3. 3
rependet, 2. prolog. 12
repentè, 1. 23. 1 : 2. 2. 8 : & alibi.
repentè liberalis, 1. 23. 1
reperir, 3. 10. 43 : 3. 12. 2 : 4. 5. 51 : 4. 10. 15
reperi ſervitutem, 4. 3. 11
repperit, 1. prolog. 1
reperies, 5. 4. 11
reperies utilitatem, 4. prolog. 4
reperire, 4. 8. 2
repertum, 5. 5. 20
reperti ſunt, 4. 24. 30
repetunt, 5. 1. 8
repeti, 5. 7. 31
replent, 4. 17. 18
replevit, 2. 4. 19
repletam, 4. 11. 2
repoſcenti, 1. 19. 5
repræſentavit, 3. 10. 32
reprehendere, 5. 7. 4
repreſſit, 1. 29. 10
repudiat, 1. 29. 5
repulſam, 1. 3. 16
repulſus, 1. 1. 9 : 1. 3. 11
reputavi, 5. 4. 8
requiris, 4. 25. 32
requirit, 1. 31. 2
requiram, 1. 16. 7
res, 1. 27. 1 : 3. 12. 3 : 3. 13. 7 : 4. 4. 11 : 4. 10. 14 : 5. 7. 35
res cibi, 4. 7. 4
rei, 3. 10. 2 : 4. 10. 21
rei domeſticæ, 3. prolog. 11
rei narratæ, 4. 24. 31
rei parvæ, 4. 3. 10
rem, 1. 16. 2
rem feminarum, 3. 8. 11
rem gravem, 3. prolog. 51
remque intelligit, 2. 5. 18
re, 1. 13. 13 : 1. 23. 6 : 2. prolog. 7
rerum, 4. 5. 49 : 4. 25. 3 : 5. 8. 5
rerum varietas, 5. 5. 2
res, 4. 21. 11
rebus, 4. 23. 23 : 5. 5. 3
rebus novis, 5. prolog. 13
rebus ſuis, 3. 8. 28
reſides, 3. 1. 7
reſidens, 1. 13. 4
reſidui, 4. 25. 5
reſonabat, 4. 24. 21
reſpectu, 5. 4. 7
reſpiciens, 3. 10. 28
reſpondent, 4. 27. 8
reſpondit, 1. 1. 11 : 1. 22. 4 : 5. 3. 6 : 2. 8. 17 : 3. 3. 7 : 4. 6. 4 : 4. 18. 6
reſponderunt, 5. 1. 16

reſpondeas, 4. 19. 8
reſponſo, 4. 20. 6
reſtitit, 1. 12. 3 : 3. 14. 2
reſtiterunt, 3. 7. 4
reſtituo, 3. 13. 15
retorridus, 4. 1. 7
retenſum, 3. 14. 5
retentis, 1. 11. 10
retro, 2. 1. 6
retudi, 4. 23. 36
retuli, 4. 24. 4
retulit, 1. 1. 9 : 2. 1. 6
retulit ad animum, 3. 19. 10
retulit, 2. 1. 8
revertor, 3. 2. 21
revertier, 4. 17. 14
revocaſſet, 1. 26. 7
reus, 4. 25. 22
reum, 5. 7. 17
rex, 1. 14. 6, 13
riſit, 1. 1. 13
ridicule, 3. 4. 5
rigentem, 4. 18. 2
riſum, 1. 29. 1
riſum movet, 1. prolog. 3
riſu, 5. 7. 31
rivum, 1. 1. 1
rogant, 3. 2. 16
rogabat, 1. 16. 3
rogavit, 4. 8. 16
rogaret, 4. 18. 5
rogaſſet, 1. 19. 3
rogantes, 1. 1. 22 : 4. 17. 20 : 4. 21. 25
rogare, 5. 7. 34
rogatus, 4. 5. 35
rogata eſt, 3. 16. 6
rogati, 3. 20. 8
Roma, 5. 7. 27
Romæ, 2. 5. 1
Romamque, 3. 10. 35
roſtrum, 1. 26. 8
roſtris, 1. 3. 9
rudis, 2. 2. 3
rugoſam, 1. 24. 4
ruina, 4. 24. 29
ruinam, 2. 4. 21
ruit : 2. 6. 3 : 3. 10. 4
ruunt, 5. 1. 3
rumor, 4. 5. 13 : 4. 17. 16 : 5. 5. 11 : 5. 7. 20
roſuri, 1. 22. 7
rumpes, 3. 14. 10
rupto, 1. 24. 10
rupti, 1. 20. 5
rurſus, 1. 24. 6 : & alibi.
ruſticus, 5. 5. 22, 29
ruſtica, 4. 22. 24
ruſticæ, 4. 5. 37
ruſticum, 5. 5. 35
ruſticam, 4. 5. 5
ruſtice, 3. 3. 16
ruſtici, 2. 8. 12
ruſticum, 4. 5. 24

S

SAccos, 2. 7. 3
ſacrilegio, 4. 10. 3
ſacrum, 4. 10. 13
ſecutis, 4. 1. 7
ſæpe, 1. 12. 2 : & alibi.
ſæpius, 1. 15. 1
ſævit, 3. 2. 14
ſævum, 4. 6. 14
ſævis, 1. 12. 11 : 4. 16. 3 : 1. 31. 12
ſale, 5. 5. 8
ſaliens, 4. 2. 2
ſaltantis, 5. 7. 15
ſaltem, 5. 2. 11
ſaltu, 3. 2. 10
ſaltibus, 1. 5. 4
ſalve, 1. 29. 5
ſalutantes, 3. 7. 3
ſalute, 5. 4. 2
ſalvum, 2. 8. 17
ſalvo, 5. 7. 27
ſancta, 3. prolog. 19
ſancta religio, 4. 10. 4
ſancto, 5. 4. 1.

ſanctæ, 1. 27. 6
ſanctamque, 3. 10. 30
ſancta, 4. 12. 8
ſanctiſſime, 5. 5. 43
ſane, 3. 15. 12. & alibi.
ſanguinis. 1. 28. 10
ſanguinem, 5. 3. 9
ſanguine, 1. 29. 11
ſanitas, 4. 25. 36
ſanitatem, 5. 7. 12
ſapiens, 3. 14. 6: 3. 17. 11
ſapientia, 1. 13. 14
ſaperet, 3. 4. 3
ſapere. 4. 6. 26
ſapor, 3. 4. 4
ſapore, 3. 13. 10
ſarcinam, 3. 15. 6
ſarcinas, 3. 20. 5
ſarcinis, 2. 7. 3
ſatiatur, 1. 26. 9
ſatiari, 4. 8. 9
ſatiari cibo, 3. 7. 14
ſatis, 2. 6. 1: 4. 23. 21
ſatis feciſſet, 5. 10. 2
ſator, 3. 17. 10
ſaxo, 3. 2. 17
ſaxa, 3. prolog. 59
ſaxis, 3. 2. 4
ſcandit, 2. 4. 6
ſceleſte, 4. 10. 7
ſceleſta, 2. 4. 5
ſcelere, 3. 10. 50
ſcelera, 4. 10. 18
ſcena, 5. 5. 13: 5. 7. 5
ſchola, 3. prolog. 21
ſcilicet, 5. 5. 30
ſcio, 3. 6. 9: 5. 3. 7
ſcivit, 3. 15. 10
ſcierunt, 4. 24. 32
ſcito, 5. 1. 3
ſcirem, 1. 25. 8
ſcirent, 2. 9. 3
ſciſſet, 3. 15. 11
ſcierint, 2. 3. 6
ſciens, 4. 25. 1
ſcopulum, 2. 6. 11
ſcribam, 4. 25. 1
ſcripſit, 4. 21. 2
ſcriberet, 4. 24. 5
ſcripſerim, 5. 10. 10
ſcribendi, 5. prolog. 9
ſcriptum eſt, 4. 22. 3
ſcriptor, 5. 1. 26
ſcripta, 1. 1. 14: 4. 6. 1
ſcrutatur, 2. 8. 24
ſcrutantur, 4. 17. 7
ſcurra, 5. 5. 8: 5. 5. 27
ſcurram, 5. 5. 34
ſcyphum, 1. 14. 7
ſcytha, 3. prolog. 53
ſe, 1. 3. 6. & alibi.
ſeſe, 1. 24. 10. & alibi.
ſecretum, 3. 10. 11: 4. 24. 6: 4. 4. 6
ſecreta, 1. 30. 9
ſeculo, 5. 1. 4
ſecunda re, 5. 2. 18
ſecundum, 4. 10. 18
ſecundam, 1. 5. 8
ſecundis. 4. 16. 6
ſecundo, 4. 10. 28
ſecutus, 3. 10. 59
ſecutis, 4. 1. 7
ſecurius, 1. 9. 9
ſecurum, 3. 20. 10
ſecuri, 3. 2. 7
ſed, 1. 20. 2. & alibi pluries.
ſedeo, 4. 23. 6
ſedent, 5. 5. 26
ſedit, 1. 10. 6: 3. 6. 1
ſedens, 3. 6. 5
ſedans, 2. 5. 18
ſedare, 4. 3. 1
ſede, 1. 6. 8
ſedibus, 1. 3. 13
ſeductus, 3. 10. 11
ſedula, 4. 4. 13
ſegnis, 5. 8. 6
ſegregatas, 3. 15. 3

Sejano, 3. prolog. 42
ſella, 3. 6. 5
ſemel, 1. 10. 10
ſemianimus, 1. 9. 8
ſemita, 3. prolog. 39
ſemper, 1. 13. 14. & alibi.
ſenariis, 1. prolog. 2
ſenex, 1. 15. 4. 9: 3. 3. 14: 3. 14. 4: 4. 4. 7.
ſenex latrans, 5. 10. 7
ſenis 2. prolog 8
ſeni, 3. 19. 11
ſenecta, 4. 1. 1
ſenio, 4. 25. 16
ſenſim, 4. 16. 9
ſenſus, 2. prolog. 10
ſenſus teſtamenti, 4. 4. 19: 4. 4. 30
ſenſum, 1. 7. 4
ſenſibus, 2. 4. 11
ſententia, 3. 10. 6
ſententiam, 4. 25. 34
ſententiam dixiſſe, 1 10. 8
ſententiam ſuſtulit, 3. 13. 15
ſententiis, 3. 3. 12
ſentit, 2. 8. 14: 2. 9. 13: 3. 10. 27.
ſentiebat, 3. 10. 15
ſenſit, 3. 14. 3: 3. 19. 13
ſentiam, 4. 24. 14
ſentiat, 3. prolog. 3: 4. 7. 2: 5. 2. 9.
ſentiret, 1. 3. 16
ſenſerat, 3. 10. 31
ſeparata, 1. 30. 7
ſeponit, 4. 4. 21
ſequitur, 2. 7. 6
ſequetur, 1. 5. 9
ſequerentur, 4. 5. 6
ſequentes, 5. 1. 16
ſerenam, 4. 16. 5
ſermone, 4. 21. 22
ſervit, 1. 22. 13
ſerviam, 1. 15. 10
ſervabo, 2. prolog. 8
ſervet, 2. prolog. 6
ſervans, 3. 10. 23.
ſervumque, 2. 9. 2
ſervulo, 4. 24. 24
ſervitus, 3. prolog. 35
ſervitutem, 1. 2. 6
ſervitutem reperi, 4. 3. 11
ſeſtertia, 4. 4. 12
ſetoſæ, 2. 4. 12
ſeveritatem, 4. 6. 4
ſex, 1. 1. 10
ſi, 1. prolog. 5. & alibi.
ſic, 1. 5. 6. & alibi pluries.
ſicubi, 5. 24. 32
Siculum, 2. 5. 10
ſidera. 1. 6. 4
ſidera Ledæ, 4. 24. 9
ſignificat, 2. 8. 27: 4. 10. 16: 5. 8. 5.
ſignificari, 3. 3. 10
ſignum, 4. 5. 5
ſiles, 4. 23. 18
ſilentium, 5. 5. 15
ſilentio, 3. 13. 16.
ſilva, 1. 12. 9
ſilvas: 2. 1. 10
ſilvis, 3. 7. 12
ſim, 3. 7. 27
ſimilis, 4. 19. 15
ſimile, 4. 23. 9
ſimilis gloriæ, 4. 24. 10
ſimili, 1. 9. 10: 1. 11. 15: 1. 24. 7: 1. 26. 2.
ſimili gyro, 2. 25. 26
ſimili querella, 1. 9. 10
ſimiles habitu, 4. 15. 7
ſimiles tui, 5 prolog. 17
ſimiliter, 3. 5. 6
ſimilius, 5. 5. 34
ſimius, 1. 10. 6
ſimium, 3. 4. 1
Simonides, 4. 21. 2. 26: 4. 24. 4
Simonidis, 4. 21. 20
Simonidem, 4. 24. 25, 29
Simonide, 4. 21. 13
ſimplices, 3. 10. 54
ſimpliciter, 3. 7. 7
ſimul, 1. 11. 4. & alibi.
ſimulachrum, 1. 4. 3

ſimulat;

ſimulat, 5. 5. 29
ſimulavit, 3. 10. 19
ſimulans, 1. 14. 7 : 2. 4. 20 : 5. 5. 29
ſin, 2. 9. 15 : 5. prolog. 31
ſincerum, 3. prolog. 63
ſinceræ, 4. 25. 31
ſinceritas, 4. 12. 3
ſine apparatu, 5. 5. 14
ſine labore, 3. 7. 14
ſine mercede, 4. prolog 8
ſine mora, 5. 7. 24
ſine virtute, 3. 6. 11
ſingulæ, 2. 8. 24
ſingula, 4. 4. 47
ſingulos, 1. 8. 5 : 3. prolog. 50
ſingulas, 1. 2. 25 : 1. 31. 11
ſingulas horas, 3. 15. 13
ſingulis, 4. 4. 27
ſiniſtra, 2. 9. 16
ſiniſtram, 5. 7. 8
ſinunt, 3. 16. 11
ſinite, 4. 15. 4
ſinon, 3. prolog. 27
ſinus, 4. 6. 10
ſinum, 5. 5. 16
ſinu, 4. 18. 3 : 5. 5. 36
ſinuque, 4. 18. 3
ſitiens, 4. 8. 5
ſitim, 4. 3. 1
ſiti, 1. 1. 2 : 3. 16. 15
ſint, 3. 1. 6
ſive, 4. 21. 7
ſis, 3. 7. 9
ſit, 2. 6. 9 : & alibi.
ſitis, 5. 5. 38
ſylva, 1. 12. 9
ſylvas, 2. 1. 12
ſylvis, 3. 7. 12
Smaragdi, 3. 18. 7
ſocii, 1. 5. 4
ſocietas, 1. 5. 1
Socrates, 3. 9. 2
ſol, 1. 6. 3
ſolem, 1. 4. 3
ſole, 3. 19. 8
ſolatium, 1. 9. 8
ſolennis, 3. prolog. 62
ſolet, 3. 2. 1 : 3. 9. 5
ſolent, 1. 17. 1 : 5. 5. 1
ſolebat, 5. 7. 15
ſolebant, 3. 20. 5
ſoleres, 2. 1. 3
ſolitus, 4. 3. 1 : 5. 7. 5
ſolitæ, 3. 16. 4
ſolertia, 4. 4. 49
ſolertiæ, 1. 28. 2
ſolidum, 4. 23. 24
ſollicitum, 1. 31. 7
ſolvit, 1. 2. 3 : 1. 17. 7 : 4. 4. 35
ſolutus, 3. 7. 20
ſoluto, 3. prolog. 10
ſolus, 2. 9. 6 : 3. 19. 1 : 5. 5. 13
ſola, 1. 5. 11
ſomnum, 3. 16. 5
ſomno, 3. 10. 31 : 4. 19. 10
ſomno inerti, 3. prolog. 56
ſonare, 3. 16. 12
ſonipes, 4. 3. 3
ſonum Citharæ, 4. 19. 20
ſonoque, 1. 2. 15
ſono vincor, 3. 18. 9
ſophus, 3. 14. 9 : 4. 16. 8
ſopita, 3. 10. 31
ſorbitionem, 1. 26. 5
ſordido, 4. 19. 24
ſpacium, 2. 8. 10
ſpargeret, 3. 1. 3
ſpatii, 4. 24. 22
ſpecies, 1. 7. 2
ſpeciem, 3. 18. 9
ſpectaculi, 5. 5. 9
ſpectatorum, 5. 7. 13
ſpectaturi, 5. 5. 26
ſpeculum, 3. 8. 4
ſpeculo, 1. 4. 3
ſpecu, 4. 5. 9
ſpeluncam, 4. 19. 3
ſpernat, 3. 10. 51

ſperante, 3. 10. 12
ſpes, 3. 5. 9
ſpes deluſa, 3. 18. 15
ſpiritus, 4. 25. 30
ſpiritum, 1. 21. 4: 2. 8. 7: 3. 2. 6:
4. 19. 17
ſpiritu, 4. 10. 7
ſplendebat, 4. 24. 20
ſplendorem, 3. 11. 5
ſpoliatus, 2. 7. 10
ſpoliari, 2. 2. 1
ſponſu, 1. 16. 1
ſponſore, 1. 16. 4
ſponte, 3. 15. 16
ſpumantibus, 3. 6. 7
ſtagni, 1. 6. 6
ſtagno, 1. 2. 17
ſtant, 3. 10. 37
ſtant pro judicio, 5. 5. 2
ſtabat, 1. 1. 2: 2. 1. 1
ſtans, 5. 3. 14
ſtatim, 3. 10. 51
ſtatuam, 2. 9. 1: 4. 17. 19: 5. 1. 17:
5. 5. 23
ſtercore, 1. 27. 11: 4. 17. 7
ſteriles, 3. 17. 5
ſterquilinio, 3. 12. 1
ſtramenta, 2. 8. 23
ſtringitque, 5. 2. 8
ſtrinxerat, 3. 10. 33
ſtrophis, 1. 14. 4
ſtudent, 1. 27. 2
ſtudium, 2. 9. 12: 3. prolog. 10
ſtudii, 2. 9. 6
ſtudio, 4. 21. 19
ſtudioſè, 4. 23. 13
ſtultus, 1. 13. 9
ſtultum, 1. 20. 1: 4. 25. 20: 5. 7. 30
ſtulte, 3. prolog. 48: 3. 15. 2
ſtulti, 1. 29. 6: 4. 6. 25
ſtultis, 1. 23. 1
ſtulta, 2. 4. 25: 3. 17. 12: 4. 7. 6:
5. 7. 3
ſtultitiam, 4. 9. 25
ſtultitiæ, 1. 14. 18
ſtupor, 1. 13. 12
ſtupore, 1. 14. 12
ſtuproque, 3. 10. 17
ſtylo, 3. prolog. 30
ſuadet, 2. 6. 11
ſtudui, 2. 9. 6
ſuadebat, 1. 15. 6
ſuavis, 3. 1. 5
ſuffici, 3. 10. 12
ſuaves, 5. 5. 42
ſub conditione, 4. 4. 8
ſub illis, 4. prolog. 4
ſub tecto, 3. 7 13
ſub clamant, 5. 1. 13
ſubdolis, 1. 13. 1
ſubeſſe, 5. 5. 18
ſubjecti, 1. 19. 2
ſubinde, 2. 8. 12
ſubita, 1. 23. 7
ſubito, 1. 2. 14: 1. 12. 7: 1. 11. 7:
ſubitò, 1. 27. 10: 2. 7. 7: 4. 5. 31:
4. 16. 5: 4. 17. 23: 4. 24. 35
ſublatus, 5. 7. 10
ſublime, 2. 6. 7
ſublimi, 2. 4. 1
ſublimes, 1. 28. 1
ſubmovet, 2. 9. 14
ſubripi, 4. 10. 6
ſubſcribit, 3. 10. 57
ſubſedit, 3. 10. 20
ſubſidium, 4. 21. 12
ſubtiliter, 3. 10. 45
ſucceſſus, 2. 3. 7: 3. 5. 1
ſuccumbit, 3. 14. 9
ſuccurrat, 1. 2. 28
ſudore, 4. 24. 23
ſubripuiſſe, 1. 10. 10
ſua, 5. prolog. 7
ſuâ, 3. prolog. 45: 3. 7. 21: 3. 17. 1:
5. 4. 2: 5. 5. 17
ſua exempla, 1. 26. 12: 3. 16. 9
ſuæ, 4. 17. 2
ſuam, 1. 10. 7: 1. 12. 4: 2. 4. 19:

2.5.8: 3.16.16: 4.5.33: 4.15.3: 4.21.24
ſui, 2.9.19: 5.5.2
ſuis, 2.4.23: 4.5.42: 4.16.1: 2.8.28: 4.5.5: 4.17.15: 3.13.2
ſum, 1.5.8: 2.7.12: 3.prolog.54: 3.7.6: 3.10.59
ſum paratus, 3.7.11
ſum expertus, 5.2.15
ſumus, 4.9.5: 5.10.9
ſunt, 1.22.7: 2.4.13,23: 3.18.10,13: 4.prolog.5: 4.11.1: 4.15.8: 4.21.14: 4.24.13: 25.1.15
ſumma, 4.4.44
ſummo, 2.5.9: 4.19.11
ſummis, 4.2.2
ſumis, 4.19.12
ſumerent, 3.17.5
ſumere, 2.1.3: 4.2.4
ſuo, 1.3.2: 3.10.11
ſuos, 1.3.6: 1.24.4: 1.28.11: 3.prolog 56: 2.7.10
ſuper, 1.27.8
ſuper juvencum, 2.1.1
ſuper obſcœna dicta, 3.11.2
ſuper ſcopulum, 2.6.11
ſuperbi, 4.6.12
ſuperba, 4.23.17
ſuperbia, 1.3.4
ſuperbiæ, 3.16.2
ſuperbiam, 4.23.21
ſuperbiens, 5.7.43
ſuperûm, 5.6.5
ſuperos, 4.19.19
ſuperis, 1.17.9: 4.24.3
ſuperior, 1.1.2
ſuperiores, 4.17.18
ſuperius, 4.24.2
ſuperſunt, 4.25.1: 5.5.40
ſuperfuit, 2.9.6
ſupplex, 1.28.12: 2.8.8
ſupplici, 1.22.5
ſuppoſitum, 5.8.4
ſupra formam, 4.24.24
ſupra lignum, 1.2.20
ſus, 2.4.3
ſuis, 5.10.4
ſuis ſetoſæ, 2.4.12
ſuſcitat, 5.5.28
ſuſpendit, 4.9.3
ſuſpenſo, 2.4.18
ſuſpicio, 3.10.36
ſuſpicione, 3 prolog. 46
ſuſtinet, 3.8.7
ſuſtinuit, 1.3.11
ſuſtine, 4.6.3
ſuſtinere, 1.2.31
ſuſtineas, 4.15.7
ſuſtineret, 4.21.3
ſuſtineret, 3.2.6
ſuſtinens, 3.10.25
ſuſtinere, 1.2.31
ſuſtulit, 1.3.5: 1.28.3: 2.6.4: 3.13.13: 4.18.2
ſuſtulere, 1.6.4
ſuror, 1.14.1
ſuum, 2.prolog.6: & alibi.

T

TAbulam, 4.21.24
tace, 5.9.4
taceret, 3.16.6
tacito, 5.prolog.3
tacite, 1.2.17
talis, 3.4.4: 4.23.3
talis vir, 3.9.5
tale, 2.3.6: 4.10.11
talis exempli, 5.1.10
talis tituli, 5.prolog.4
talem, 1.2.9: & alibi.
tali, 1.21.5
tali modo, 4.4.9
tales reliquiæ, 3.1.6
tam, 3.9.5: 4.17.32
tamen, 2.5.5: 2.9.11: 3.prolog.23: 3.10.51: 3.15.9: 4.5.3: 4.10.7: 4.20.2

tandem, 1.8.7: 4.17.8: 3.19.4
tanti, 2.5.21: 3. prolog. 4
tanto iuſtius, 5.5.8
tanto melior, 3.5.3
tantum, 1. prolog. 6: 4.19.9
tantùm, id eſt, ſolùm, 3.2.16
tantummodo, 5.7.19
tanta bonitas, 4.8.8
tanta copia, 4.25.6
tantæ, 1.24.3
tantis, 3. prolog. 44
tangere, 4.2.3
tacta, 1.24.3
tangi, 3. prolog. 6
tarda, 3.6.2
tartareo, 4.5.9
taurus, 1.21.7: 5.9.1
taurorum, 1.30.2
te, 1.1.8: & alibi.
tecto, 2.8.7: 3.7.13
tegebat, 2.2.3
tegere, 4.23.17
telis, 4.3.5
temeritas, 5.4.12
temone, 3.6.1
temperat, 3.6.6
temperatæ, 5.5.42
tempeſtas, 4.21.9
tempeſtatibus, 4.16.3
templa, 4.23.5
tempus, 1.19.6: 4.17.2: 4.18.1
temporis, 4.4.18: 4.25.12: 5.8.7
4.5.18
tempore, 2.8.16: 4.12.19
tempora, 3. prolog. 3
tendit, 1.23.2
tenſum, 3.14.10
tenebras, 3.10.42
tenebris, 3.10.26: 3.16.4: 4.19.10
tenet, 5.5.25
tenebat, 1.4.6
tenuit, 3. prolog. 60
teneas, 5.8.3
teneat, 4.5.42
tenero, 2.4.14
tentat, 3.10.2
tentaret, 4.7.4
tentans, 1.23.4
tenui, 4.12.7
tenuitas, 2.7.13
tenuitatem, 1.12.6
tergore, 2.1.9
tergum, 4.9.2
terminum, 4.25.28
terminum operis, 5. prol 1
terram, 2.4.8
terram fodere, 2.4.8
terris, 4.22.2
terruit, 1.2.15
terreret, 1.11.5
territus, 1.15.5
terrore, 2.4.11
tertius, 4.1.6
tertia, 1.5.9
tertium, 3. prolog 30
tertiam, 4.4.6
tertiam partem, 4.24.11
teſta, 3.1.2
teſtamenti, 4.4.19
teſtatur, 1.5.2
teſtimonio, 1.17.6
teſtis, 1.17.4: 3. prolog. 43
teſtis citatus, 1.17.4
teſtes, 3.11.5
teſtudinem, 3.6.4
tetigerit, 3.8.11: 1.5.10
theatro, 5.5.10
theſaurum, 1.27.3
theſauro, 5.6.6
theſauros, 4.19.4
Theſſala, 4.6.7
Threiſſa gens, 3. prolog 56
thure, 4.19.19
Tiberius Cæſar, 2.5.7
tibi, 1.22.3: & alibi.
tibiam, 5.7.8
tibiarum, 4.19.21
tibicen, 5.7.29

tibicine, 5. 7. 29
tigillum, 1. 2. 14
timeo, 3. 6. 5
timeas, 2. 1. 7
timens, 1. 1. 6
timentes, 3. 2 15 : 4. 17. 11 : 4. 17. 18
timere, 3. 2. 18
timidus, 1. 15. 4
timidus comes, 5. 2. 7
timore, 1. 2. 19 : 1. 14. 10 : 2. 4. 16 : 2. 8. 3
tinctum, 2. 3. 2
tintinnabulum, 2. 7. 5
tituli, 5. prolog. 4
togamque, 3. 10. 10
tollo, 1. 5. 7
tollit, 1. 11. 7 : 2. 8. 27
tolle, 2. 1. 9
tollere, 2. 8. 23
tonanti, 3. prolog. 19
tonſum, 2. 10. 27
tonitrubus, 5. 7. 23
torques, 4. 19. 17
torquet, 1. 26. 9
torquet ſe, 3. 14. 7
totum, 5. 7. 33
totam, 1. 5. 11 : 1. 28. 9 : 4. 4. 8 : 4. 16. 10 : 4. 17. 11
toto, 2. 4. 20
toto die, 2. 4. 20
totis, 3. 1. 4
totis viribus, 1. 11. 7
toxicum, 1. 14. 8
tradunt ſeſe, 1. 31. 10
tradidit, 1. 28. 12
tradam, 4. 4. 2 : 4. 13. 3
tradet, 4. 4. 44
tradere famæ, 5. prolog. 6
traditur, 4. 3. 6
traditum eſt, 1. 25. 4
tragicam perſonam, 1. 7. 1
trahit, 4. 4. 37
traxit, 3. 1. 4
trahens, 1. 21. 4 : 3. 7. 12
tranſit, 2. 8. 13
tranſeunt, 5. 7. 1
transfertis, 5. prolog. 18
tranſtulit, 3. prolog 37
tranſigit, 3. 10 27
tranſlatitio, 5. 7. 24
tremere, 4. 17. 24
trepidarent, 4. 5. 2
trepidantem, 3. 16. 18
trepide, 2. 5. 2
tres, 4. 4. 3
tribus, 4. 4. 8
tribuit, 1. 7. 4 : 3. 16. 19
tribuetis, 1. 5. 8
tribuerit, 3. 18. 2
tributus, 4. 24 3
tribui, 2. 9. 4
tricandum, 3. 6. 9
triclinio, 4. 24. 28
triſtis, 4. 19. 20
triſtis eventus, 4. 5. 10
triſtem, 1. 3. 11
triſtem fortunæ vicem, 5. 1. 6
triſtem ſervitutem, 1. 2. 6
triſtem vitam, 3 20. 2
triſti, 2. 6. 17
tritici, 1. 16. 3
trivio, 1. 27. 11 : 5. 6. 1
trucidat, 3. 2. 13
trudi, 5. 5. 35
truſitant, 2. 7. 8
tu, 1. 10. 9 : 4. 6. 1
tua, 1. 3. 16 : 1. 9. 10
tuæ, 2. 1. 8 : 4. 6. 4 : 5. 2. 16
tuæ partes, 4. 25. 24
tuarum, 1. 13. 6
tuas, 2. 9. 12
tuearis, 3. 7. 10
tuentes, 3. 10. 38
tugurio, 1. 19. 4
tui, 3. 12. 4 : 4. 19. 18
tui, 3 16. 11 : 5. prolog. 17
tuis, 3. prolog. 38 : 3. 3. 17 : 3. 6. 4 : 4. 3. 7 : 4. 21. 13

tuli, 1. 21. 10
tulerint, 4. 4. 16
tuliſſe, 4. 3. 7
tum, 1. 3. 12: & alibi.
rumens, 1. 3. 4
rumentes, 2. 7. 2
tunc, 1. 1. 3: 3. 18. 5
tunica, 2. 5. 12
tunicis, 5. 7. 42
tuo, 3. 18. 7: 4. 25. 27
turba, 3. 19. 7: 4. 4. 1: 4. 4. 29
turba petulans, 1. 2. 20
turbæ meæ, 1. 19. 9
turbam, 5. 4. 11
turbat, 1. 11. 8
turbavir, 4. 3. 2
turbaros, 4. 17. 9
turbulentam, 1. 1. 5
turpe, 3. 11. 7: 4. 17. 15
turpem, 5. 5. 37
turpi, 1. 13. 2: 3. 4. 7: 3. 10. 17: 4. 17. 5
turpiſſimam, 3. 8. 2: 4. 4. 6
turpirer, 1. 25. 2
Tuſcum mare, 2. 5. 10
tutela, 3. 17. 1
tutandum, 1. 31. 1
tuta, 1. 28. 7: 2. 6. 16: 2. 7. 13: 4. 16. 6
tutas, 1. 31. 9
turo, 2. 4. 17
tuus, 1. 1. 12
tuum, 1. 11. 4
tympana, 3. 20. 7
tyrannus, 1. 2. 5: 5. 1. 14

V

VAcca, 1. 5. 3
vaces, 3. prolog. 2
vaces uxori, 3. prolog. 13
vacua, 5. 5. 12
vadunt, 4. 17. 12
vadum, 4. 3. 2
vado, 4. 8. 12
vadis, 1. 2. 14
vagor, 3. 7. 20
vagantes, 1. 2. 10
valeo, 1. 5. 9
valet, 1. 13. 13
valeas, 4. 1. 10
valeret, 4. 1. 2
valerenr, 4. 24. 1
validtus, 1. 24. 9: 3. 11. 4: 3. 16. 6
vanus, 5. 7. 1
vana, 4. 15. 4
vanum, 1. 22. 8
vano, 1. 9. 7
vanas, 3. 6. 11
variis, 4. 6. 14: 3. 3. 12
varietas, 2. prolog. 10: 4. 25. 3: 5. 5. 2
variè, 5. prolog. 14
vaſtans, 3. 2. 14
vaſti, 1. 5. 5
vati, 4. 24. 33
ubere, 3. 15. 7
ubi, 3. 19. 4: 1. 16. 7
ubi pro cum, 1. 30. 1: 2. 4. 19: 5. 7. 1: 4. 22. 5: 5. 1. 14
ubi pro quando, 3. 6. 9
vectorum, 4. 16. 4
vehemenris, 2. 3. 1
vel, 5. 3. 10
velim, 2. prolog. 11: 3. prolog. 49
velit, 1. 29. 6
vellem, 5. 2. 11
vellet, 1. 6. 3: 1. 11. 3: 1. 13. 4: 1. 22. 2: 1. 29. 9: 4. 4. 27
vellenr, 3. 17. 1
velle, 1. 6. 3
veloci, 3. 2. 10
veloces, 4. 1. 2: 5. 10. 2
velocior, 3. 3. 2
venantem, 4. 4. 4
venantum, 1. 12. 7
venari, 1. 11. 3
venator, 5. 10. 6
venatorum, 2. 8. 2

vendet, 4. 4. 41
vendiderunt, 4. 4. 47
vendere, 3. 17. 7
venditaret, 1. 14. 3
veneunt, 2. 5. 22
veniam, 4. 19 6: 4. 25. 13: 5. 3. 11
venis, 4. 23. 15
venit, 1. 21. 5: 2. 6. 7: 3. 5. 6: 3. 18. 1: 4. 1. 7: 4. 7. 3
veniebat, 5. 1. 22
venêre, 5. 5. 7
veniet, 1. 30. 9
veniet ad me, 4. 25. 11
venient, 3. prolog. 8: 4. 25. 26
veni, 3. 7. 15
veniat, 1. 2. 31
venerant, 1. 1. 1
veniſſet, 2. 5. 8
venerit, 2. 8. 18: 3. 7. 19: 3. 13. 7: 4. 10. 8
veniente, 4. 11. 5
venire, 4. 17. 37: 4. 21. 7: 5. 21. 24
ventitare, 3. 10. 16
venter, 3. 7. 24
ventrem, 4. 17. 32
Veneri, 3. 17. 3
venuſtis, 4. 4. 34
verba, 5. prolog. 18: 3. 16. 8: 3. 3. 15
verbis, 1. 11. 1: 2. 6. 14: 3. 6. 4: 5. 2. 11: 2. 13. 1
verboſa, 2. prolog. 13
verboſis, 1. 14. 4
verendos, 4. 10. 10
vereri, 1. 25. 7
veritas, 3. 10. 5
vera, 5. 5. 32
verò, 2. 6. 2: & alibi.
veritatis, 1. 1. 9: 3. 10. 43
verrem, 5. 4. 1
verſatur, 2. 8. 19
verſus, 4. 21. 2
verſus ſubjecti, 1. 19. 2: 3. 15. 18
verſibus ſenariis, 1. prolog. 2
vertit, 1. 31. 5
vertetur, 2. 8. 19
verſùm, 1. 10. 2: 1. 14. 12: 3. prolog. 50: 4. 17. 30: 4. 19. 11
verum, 1. 15. 3: & alibi.
veram, 4. 11. 2
vera, 2. 5. 6
vera, 5. 2. 12
veris, 3. 9. 7
veſcatur, 2. 6. 13
veſci, 1. 31. 11
veſpa, 3. 13. 3
veſtimentis, 5. 5. 29
veſtem, 4. 4. 2
veſte, 4. 21. 23
veſtitu, 5. 2. 21
veſtra, 1. 14. 15
veſtrum, 1. 2. 29
veſtri, 4. 15. 5
veſtræ, 4. 15. 6
veſtras, 5. prolog. 18
veto, 4. 10. 11: 4. 17. 31
vetat, 4. 17. 13
veterem, 1. 21. 6
vetera, 4. 5. 37
vetuſto, 5. prolog. 13
vetuſtis, 5. 1. 27
vetuſtior, 4. 6. 18
vetuſtas, 4. 21. 10
vetuſtate, 3. 10. 7
vexata, 4. 16. 3
vi, 1. 2. 12
via, 3. 14. 5
viam, 3. prolog. 39
viam honoris, 2. 9. 3
viator, 2. 1. 5
vicem, 3. prolog. 15
vicem fortunæ, 5. 1. 15
vices, 2. 8. 10: 4. 25. 26
vicina mors, 4. 25. 19
vicini, 1. 6. 1
victima, 3. 3. 8
victi, 4. 5. 1
victor, 3. 14. 9: 4. 5. 8
victoris, 4. 24. 5

victorem, 1. 15. 8
victorum, 4. 21. 5
victum, 3. 16. 4 : 4. 21. 25
victurum, 5. 5. 5
victus, 1. 8. 5
video, 4. 23. 14
vides, 2. 4. 8 : 4. 19. 6 : 5. 10. 10
vider, 2. 8. 11 : 4. 17. 37
vidit, 1. 4. 3 : 1. 6. 1 : 1. 13. 5 : 1. 21. 8 : 3. 4. 1 : 3. 16. 8
viderunt, 1. 20. 3 : 4. 17. 10
videre, 1. 16. 2 : 2. 8. 28
vide, 3. 6. 3
viderat, 1. 7. 1 : 2. 8. 21
vidiſſet, 3. 12. 4 : 3. 14. 2
videre, 3. 2. 3
videre mala, 1. 16. 2
videor, 3. 7. 18
videris, 1. 10. 9
videtur, 1. 31. 13 : 4. prolog. 1 : 4. 6. 17
videmur, 4. prolog. 5
videar, 4. 25. 2
videamur, 3. 17. 7
videri, 2. 2. 5
vigilia, 3. prolog. 26
vigilem, 3. 7. 19
vigilare, 1. 23. 8
vigor, 5. 7. 15
vile hordeum, 2. 7. 9
viles, 3. prolog. 11
villani, 2. 5. 8 : 2. 8. 3 : 3. 10. 15 : 4. 4. 23
villicus, 2. 8. 13
vincis, 3. 18. 6
vincet, 5. 5. 23
vineas moribus, 3. 8. 16
vincor, 3. 18. 9
vindicavit, 1. 21. 6 : 4. 6. 20 : 5. 2. 6
vindicet, 3. 10. 28
vindicandam, 4. 17. 27
vindicta, 1. 28. 2 : 1. 29. 10
vindictam, 4. 3. 10
vinea, 4. 2. 2
vinum, 4. 4. 41
vino devotam, 4. 4. 6
vina vetera, 4. 4. 35
violavit, 1. 27. 4
vipera, 4. 7. 3
vir, 1. 18. 4 : 3. 9. 6
vir natus, 3. 8. 11
viri, 5. 2. 20
viro forti, 4. 11. 1
viros, 2. 2. 1
viros venantem oculis, 4. 4. 4
virtus, 4. 23. 39
virtutis, 1. 31. 1
virtuti, 2. 9. 4 : 5. 2. 16
virtutem, 4. 11. 3
virtute, 1. 13. 14 : 3. 6. 11
vis, 1. 23. 5 : 3. 6. 2 : 4. 15. 2
vis & nequitia, 2. 6. 3
vim, 3. prolog. 3.
vi compeſceret, 1. 2. 12
vires, 3. 2. 9 : 3. 18. 11 : 5. 10. 8
viribus, 1. 1. 9 : 1. 11. 7 : 1. 21. 3 : 4. 2. 2 : 5. 2. 15
viridaria, 2. 5. 14
viſum eſt, 3. 7. 20 : 4. 23. 6
viſum ſeni, 3. 19. 11
viſo, 2. 1. 6
vita, 2. 8. 19 : 3. 2. 16
vitæ, 3. prolog. 16 : 4. 17. 2
vitæ, 4. 19. 7
vitæ ſubſidium, 4. 21. 12
vitam, 3. prolog. 23, 51 : 3. 7. 12 : 3. 20. 1 : 4. 4. 36
vitiis, 4. 9. 2
vites, 4. 4. 38
vitemus, 1. 19. 2
vitaſſent, 1. 31. 4
vitans rapinam, 2. 4. 22
vitari, 5. 4. 8
vitulus, 5. 9. 3
vituperat, 1. 12. 6
vituperant, 4. 6. 26
viva, 3. 16. 29
vivos, 2. 3. 5

vivere,

vivere, 3. 7. 13
vix, 4. 17. 8
ulciſci, 5. 3. 4
ulla, 1. 14. 11
ullius, 4. 10. 21
ulli, 4. 19. 13
ullo pacto, 2. 6. 6
ultimam, 4. 19. 3
ultimi, 5. 1. 17
ultro, 2. 8. 6: 3. 7. 12: & alibi.
una bibamus, 3. 16. 15.
unde, 3. 7. 17: & alibi.
unguento, 5. 1. 21
unguibus, 1. 31. 12: 2. 6. 8
uniones, 4. 5. 38
univerſis, 5. 7. 44
unquam, 4. 6. 16
unus, 1. 6. 7: 2. 5. 11: 2. 8. 17
una, 1. 2. 17: 3. 16. 15.
unum, 3. 11. 4: 4. 24. 28
unius, 4. 4. 49
unam, 4. 4. 4
uno, 4. 4. 1
volans, 2. 6. 7
volo, 2. 5. 5: 3. 8. 14: 4. 24. 15
volunt, 2. 2. 5
volebat, 3. prolog. 36
voluiſti, 2. 8. 5: 5. 3. 4
voluit, 3. 15. 18: 4. 21. 7
voles, 3. 14. 11
volet, 5. prolog. 15
voluerit, 1. prolog. 5: 2. 9. 10: 3. 17. 8
voluiſſes, 1. 3. 14
volucris, 2. 4. 6
volucris parvulæ, 5. 3. 31
volucrem, 1. 26. 11
volucri, 5. 8. 1
voluntas, 5. 6. 5
voluntatem, 4. 4. 31
voluptas, 4. 8. 8
volutat ſeſe, 4. 3. 2
vos, 4. 17. 34: & alibi.
vobis, 3. 18. 10
votum,
vocis, 1. 11. 13
vocis fidem, 4. 25. 9
vocem, 1. 12. 12: 1. 13. 8: 3. 16. 16: 3. 18. 4: & alibi.
vocent, 3. prolog. 10
voce, 1. 11. 5
vocibus, 1. 12. 7: 3. 18. 13
urbano, 5. 5. 8
votum, 5. 4. 2
urbs, 4. 21. 18
urbis, 1. 14. 6
urbes, 4. 21. 4
uſurpare, 4. 15. 5
uſus, 4. 25. 13
uſus eſt, 4. 24. 8: 5. prolog. 13
uſum, 4. 10. 21
uſu, 3. 3. 1
ut, 1. 11. 5: 6. 14. 1. 10: 1. 22. 6: 1. 27. 6: 1. 28. 4. 11: 2. prolog. 3: 10. 2. 1. 12: 2. 4. 10: 2. 6. 11: 2. 8. 2: 2. 9. 3: 3. prolog. 3, 5: 3. 2. 6: 3. 8. 16: 3. 13. 10. 4, 4. 8. 42, 43, 44: 4. 5. 5: 4. 9. 26: 4. 10. 6: 4. 17. 3. 4. 19. 5, 10: 5. 5. 6: 5. 7. 19
ut pro quam, 1. 12. 14. 1. 21. 8: 2. 5. 19: 3. prolog. 27: 3. 2. 9: 5. 1. 4: 4. 1. 10: 5. 1. 3: 5. 7. 13: 4. 2. 3: 4. 18. 4: 3. 7. 4: 3. 10. 27: 3. 16. 8: 4. 21. 26: 4. 17. 10
uti, 3. 8. 14
utcunque, 2. 2. 1
uterque, 1. 10. 7: 5. 5. 27
utrumque, 3. 8. 12: 3. 15. 4
utriuſque, 3. 10. 2
utilis, 3. 14. 11: 4. 3. 8
utile, 4. 25. 18
utile eſt, 3. 17. 12
utiles, 4. 10. 14
utilius, 4. 12. 1
utiliora, 1. 12. 1
utilitas, 1. 22. 11
utilitatem, 4. prolog. 4

utinam, 4. 6. 6
uvam, 4. 2. 2
vulgare, 3. 9. 1
vulgatus, 4. 24. 31
vulgò, 3. 3. 2
vulgi, 1. 14. 12 : 5. 2. 12
vulneris, 2. 3. 3
vulnere, 2. 7. 12
vulpes, 1. 7. 1 : 1. 13. 5 : 1. 26. 3
vulpes doloſa, 4. 8. 3
vulpis, 4. 2. 1 : 4. 19. 1
vulpi, 1. 28. 12
vulpem, 1. 10. 4 : 1. 26. 7
vulpecula, 4. 8. 10
vulpinos, 1. 28. 1.
vult, 1. 13. 9 : 1. 24. 1, 9 : 2. 4. 9
vulturius, 1. 27. 8
vultum, 4. 17. 10
vultu, 1. 13. 7
uxoris, 3. 10. 18, 21
uxori voces, 3. prolog. 12
uxorem, 1. 6. 3
uxorem ſanctam, 3. 10. 30
uxores, 3. 3. 17
Xiſtum, 2. 5. 17
Zonas, 4. 21. 11

ERRATA

Pagina 5. in Annot. Truculentem, *lege* Trueulentum.
Pag. 12. Fab. 12. naratio, *leg.* narratio.
Pag. 17. Fab. 17. malefici, *leg.* maleficii.
Pag. 19. Fab. 21. in Interp. opproprium, *leg.* opptobrium.
Pag. 20. Fab. 22. jactat, *leg.* jactant.
Pag. 35. Fab. 7. ne contemptum, *leg.* me
Pag. 37. Interpr. bo bobus, *leg.* bobus. ſeulement
Pag. 50. in Annot. ævo, *leg.* ervo.
Pag. 52. Fab. 10. imploranda, *leg.* exploranda
Pag. 54. diprimit, *leg.* deprimit.
Pag. 59. Fab. 16. portare, *leg.* potare
Pag. 60. Interpr. legerint, *leg.* legerent. Ibid. Annot. qui Daphnen, *leg.* quia
Pap. 64. *l* 94.
Pag. 67. liber III. *l.* 4.
Pag. 68. in Annot. rure neglecto, *leg.* jure
Pag. 69. Fab. 5. heberent, *leg.* haberent.
Pag. 70. Interpr. Barborum. *leg.* Barbarorum.
Pag. 73. Fab. 9. hæc re, *leg.* hac re.
Pag. 82. in Annot ſtipent, *leg.* ſtipem.
Pag. 86. Fab. 25. eui, *leg.* xvi.
Pag. 86. Interpr. propinquam, *leg.* propinqua.
Pag. 95. Interpr. Fab. 7. commnis, *leg.* communis, & il y a faute au ch.ffre 55. 96.

Condonabis ſi quid præterea paccatum eſt lector amicus & emendabit.

PRIVILEGE DV ROY.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE. A nos Amez & Feaux Conſeillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, grand Conſeil, Requeſtes de noſtre Hôtel, & de noſtre Palais à Paris, Baillifs, Seneſchaux, Prevoſts, leurs Lieutenans, & à tous autres nos Juſticiers qu'il appartiendra; SALUT. Ayant fait choix de noſtre bien amé FREDERIC LEONARD noſtre Imprimeur, pour mettre ſous la Preſſe les anciens Autheurs Latins, Hiſtoriens, Poëtes, & autres, ſur leſquels on a fait des Commentaires & des Notes pour l'Inſtruction de noſtre fils le Dauphin, deſquels Autheurs le Terence, le Plaute, le PHEDRE, le Sallufte, le Tite-Live, le Florus, & le Cornelius Nepos ſont en eſtat d'eſtre imprimez. Et ledit LEONARD Nous ayant fait tres-humblement remonstrer le prejudice qu'il recevroit, ſi aprés les grands frais qu'il doit faire pour l'impreſſion de ces Livres, d'autres entreprenoient de les contrefaire, ce qui pourroit arriver ſi Nous ne luy accordions nos Lettres de Privilege ſur ce neceſſaires. A CES CAUSES, deſirant traiter favorablement ledit LEONARD. & empeſcher qu'il ne ſoit fruſtré de ſon labeur, & des grandes dépenſes qu'il luy convient ſupporter pour leſdites impreſſions; Nous luy avons permis & accordé, permettons & accordons d'imprimer ou faire imprimer, vendre & debiter leſdits Livres dans tous les lieux de noſtre obeïſſance, en telles Marges, Volumes & Characteres qu'il voudra, pendant le temps & eſpace de vingt années, à compter du jour que chacun d'iceux ſera achevé d'imprimer pour la premiere fois: faiſant tres-expreſſes inhibitions & defenſes à tous Marchands Libraires, Imprimeurs, & à tous autres de quelque qualité & condition qu'ils ſoient, d'imprimer ou faire imprimer, contrefaire, ou alterer leſdits Livres, les vendre ny les diſtribuer par toutes les Terres & Seigneuries de noſtre obeïſſance, d'autre impreſſion que de celle dudit Expoſant, à peine de trois mille livres d'amende applicable, un tiers à Nous, un tiers à l'Hoſpital General, & l'autre tiers audit Expoſant; de confiſcation des Exemplaires contrefaits, & de tous dépens, dommages & intereſts: A la charge de mettre deux Exemplaires de chacun deſdits Livres en noſtre Bibliotheque publique, un en celle du Cabinet de nos Livres de noſtre Chaſteau du Louvre, & un en celle de noſtre tres-cher & feal le ſieur d'Aligre Chevalier, Chancelier de France, avant que de les expoſer en vente, à peine de nullité des Preſentes. Si vous mandons que du contenu en icelles vous faſſiez & ſouffriez joüir & uſer pleinement & paiſiblement ledit LEONARD, & ceux qui auront droit de luy, ſans ſouffrir qu'il leur ſoit donné aucun empêchement. VOULONS qu'en mettant au commencement ou à la fin deſdits Livres Copie des Pre-

ſentes ; ou un Extrait d'icelles, elles ſoient tenuës pour bien & deuëment ſignifiées, & que foy y ſoit adjoûtée, & aux Copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conſeillers & Secretaires, comme à l'Original. MANDONS au premier noſtre Huiſſier ou Sergent ſur ce requis, faire pour l'execution des Preſentes tous Exploits, ſaiſies, & autres actes requis & neceſſaires, ſans demander aucune autre permiſſion, nonobſtant toutes oppoſitions ou appellations quelconques, clameur de Haro, Chartre Normande, Priſe à partie, & Lettres à ce contraires, dont Nous nous reſervons la connoiſſance, & à noſtre Conſeil ; CAR TEL EST NOSTRE PLAISIR. DONNE' à Verſailles le vingtiéme jour d'Aouſt, l'An de grace mil ſix cens ſoixante-quatorze ; & de noſtre Regne le trente-deuxiéme. Signé, Par le Roy en ſon Conſeil, DESVIEUX.

Regiſtré ſur le Livre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris le dixiéme Septembre 1674. ſuivant l'Arreſt du Parlement du 8. Avril 1653. & celuy du Conſeil Privé du Roy du ſixiéme Février 1665. Signé, TIERRY Syndic.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois le dernier jour de Decembre 1674.

401 1465554